
MudgalapurAna Khanda 3 Mahodaracharitam

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః 3 మహోదరచరితమ్

Document Information

Text title : Mudgala Purana Khanda 3 Mahodaracharitam

File name : mudgalapurANam3.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Yash Khasbage

Latest update : September 18-19, 2023 Ganeshachaturthi

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 18, 2023

sanskritdocuments.org

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః 3 మహోదరచరితమ్

॥ ముద్గలపురాణం ఖణ్డః 3 ॥

॥ అథ శ్రీముద్గలపురాణే తృతీయః ఖణ్డః ప్రారభ్యతే ॥

(Page ఖం. 3 అ. ౧ పాన ౧)

3.౧ రవివాలఖిల్యప్రశ్నవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

సూత స్వార్థతత్త్వజ్ఞ తారితోఽహం త్వయా ద్విజ ।

గణేశచరితం పుణ్యం శ్రావితం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౧ ॥

ఏకదస్తస్య మాహాత్మ్యం శ్రుతం త్వతో ద్విజోత్తమ ।

యథా నరః సుధాపానాత్ న తృప్తోఽహం తథాఽభవమ్ ॥ ౨ ॥

మహోదరస్య మాహాత్మ్యమధునా వద విస్తరాత్ ।

కీదృశోఽయం గణేశస్తు కతి తస్యావతారకాః ॥ 3 ॥

కురుక్షేత్రం మహాత్తస్య కస్మాద్భూమా సమాగతః ।

ఇత్యాది సర్వమత్యంతం మాహాత్మ్యం వద తస్య మే ॥ ౪ ॥

సూత ఉవాచ ।

శృణు శౌనక వివేన్ద్ర ధన్యోఽస్యత్ర న సంశయః ।

వివర్ధయసి ఘణ్డేస్త్యం రహస్యం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౫ ॥

అతోఽహం హర్షితః సర్వం కథయిష్యామి విస్తరాత్ ।

మహోదరస్య మాహాత్మ్యం యథా వ్యాసాచుచ్చుతం మయా ॥ ౬ ॥

దక్షిణాఽపి తథా పృష్ఠం యథా త్వం మాం ప్రపృచ్ఛసి ।

ముద్గలేన యథా ప్రోక్తం తథైవ త్వాం బ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౭ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

త్వయా ముద్గల యోగీన్ద్ర తారితోఽహం విశేషతః ।
మఙ్గలాయతనాం పూర్ణాం కథాం వదసి మానద ॥ ౮॥

అధునా వద మే బ్రహ్మాన్ మహోదరచరిత్రకమ్ ।
విస్తరేణ మహాభాగ భవబన్ధవిమోచనమ్ ॥ ౯॥

ముద్గల ఉవాచ ।
ధన్యోఽసి దక్ష యేన త్వం గణేశామృతసత్కథామ్ ।
భావయుక్తశ్చ పిబసి సజ్జేపేణ బ్రవీమి తే ॥ ౧౦॥

మహోదరస్య మాహాత్మ్యం విస్తరేణైవ వర్ణితుమ్ ।
భువనేష్వర్హతి చ కః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౧॥

ఏవమేవ పురా పృష్టో వాలఖిల్యైర్మహాత్మభిః ।
సూర్యస్తానబ్రవీద్యచ్చ తదేవ శృణు యత్నతః ॥ ౧౨॥

దక్ష ఉవాచ ।
కథం స వాలఖిల్యైశ్చ పృష్టో భానుర్మహాయశాః ।
తత్సర్వం విస్తరేణైవ వక్తుమర్హసి ముద్గల ॥ ౧౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।
రథస్థం భాస్కరం నిత్యం మహర్షయ ఉపాసతే ।
వాలఖిల్యా మహాభాగా భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౧౪॥

తత్ర సూర్యం గణేశస్య కీర్తనే నిరతం ముదా ।
దృష్ట్వా పప్రచ్ఛురాదిత్యం విస్మితా వాలఖిల్యకాః ॥ ౧౫॥

భానో త్వం బ్రహ్మరూపశ్చ వేదేషు ప్రతిపాదితః ।
ఏక ఏవాద్వితీయాఖ్యోఽమృతాత్మా నాత్ర సంశయః ॥ ౧౬॥

త్వదీయభజనేవైవ సిద్ధాః పరమయోగినః ।
విష్ణుముఖ్యాః సురేశానా భవన్తి వివిధా జనాః ॥ ౧౭॥

కర్మణాం మూలరూపేణ సగుణస్త్వం విభాసి వై ।
జ్ఞానరూపేణ సర్వత్ర నిర్గుణోఽసి దివాకర ॥ ౧౮॥

త్వత్తః పరతరం నాస్తి వేదాదిషు విశేషతః ।
తదపి త్వం విశేషేణ భజనే గణనాయకమ్ ॥ ౧౯॥

కోఽసౌ గణేశనామా వై తం కథం భజనే వద ।

మోహయుక్తా వయం జాతాస్తవ దృష్ట్యా చికిర్షితమ్ || ౨౦||

అతో నస్తేజసా నాథ వద తత్త్వం యథాతథమ్ |
కస్మాద్భ్రామయసే సర్వాన్ గణేశస్తవనేన వై || ౨౧||

ముద్గల ఉవాచ |
ఇతి పృష్టో మహాతేజాః సూర్య ఆత్మా శరీరిణామ్ |
జగద సకలం తేభ్యస్తచ్చుణు త్వం ప్రజాపతే || ౨౨||

సూర్య ఉవాచ |
వాలఖిల్యా మహాభాగాః శృణుధ్వం సర్వసమ్మతాః |
చరితం గణనాథస్య భవిష్యథ చ యోగినః || ౨౩||

అహమాత్మా చ వేదేషు కథితో నాత్ర సంశయః |
తత్ర జ్ఞానం వో వదామి భ్రమనాశకరం మహత్ || ౨౪||
అసత్యం బ్రహ్మ యత్ ప్రోక్తం తత్రాహం జీవధారకః |
ఏక ఏవాద్వితీయశ్చ సత్యరూపో మహర్షయః || ౨౫||

(Page ఖం. 3 అ. ౨ పాస ౨)

వేదాదిభావభిన్నేష్యాత్మాకారేణ వ్యవస్థితః |
సత్యాసత్య ఇతి ద్వంద్వం జ్ఞాతవ్యం విబుధోత్తమైః || ౨౬||
తయోరభేదభావే యత్ సమరూపం పరాత్పరమ్ |
ఆనన్ద ఉభయాన్దాద్బ్రహ్మ యద్విష్ణురుచ్యతే || ౨౭||
సమానన్దాత్మరీయం యద్బ్రహ్మోవ్యక్తస్వరూపకమ్ |
సర్వేషాం నేతి కర్తాఽసౌ శక్కురశ్చ ప్రకథ్యతే || ౨౮||

చతుర్ణాం యోగకర్తాఽసౌ స్వానన్దః పరికిర్షితః |
సర్వసంయోగరూపం తద్బ్రహ్మ వేదేషు కథ్యతే || ౨౯||

స్వపదాన్న పరో యోగః సంయోగాత్మక ఉచ్యతే |
స ఏవ గణనాథశ్చ మాయాయుక్తః ప్రకథ్యతే || ౩౦||

మాయయా సర్వభావేషు సంయోగాభేదతః స్వయమ్ |
తిష్ఠతి బ్రహ్మ విప్రేశాస్తేన తన్మాయయా యుతమ్ || ౩౧||

అయోగశ్చ పరః ప్రోక్తః సంయోగాన్నాత్ర సంశయః |
నిర్మాయికమిదం బ్రహ్మ వేదే బైవ హి కథ్యతే || ౩౨||

తత్ర కేషాం న సంయోగస్తస్య కేష్యపి నో భవేత్ ।

అయోగస్తేన నామాఽభూదభిన్నోఽపి మహర్షయః ॥ 33 ॥

సంయోగాయోగయోర్యోగే గణేశో యోగవాచకః ।

శాన్తిదో బ్రహ్మభావేషు బ్రహ్మణస్పతిరుచ్యతే ॥ 34 ॥

సర్వేషాం బ్రహ్మణాం విప్రాః పతిస్తేన ప్రకీర్తితః ।

గణేశస్తం సదా భక్తియుక్తోఽహం ప్రభజామి హి ॥ 35 ॥

గణః సమూహరూపశ్చ ధాతురుక్తో మనీషిభిః ।

బాహ్యోన్తరాదియోగే వై సమూహో జాయతే ద్విజాః ॥ 36 ॥

తేనాఽయం గణరాజోఽభూద్బ్రహ్మరూపా గణా మతాః ।

తేషాం స్వామి న సన్దేహస్తం భజేఽహం విశేషతః ॥ 37 ॥

ఆత్మాకారం చ యద్బ్రహ్మ తదేవైకగణాత్మకమ్ ।

సోఽహం స్వామినమత్యస్తం భజే భక్తిపరిప్లుతః ॥ 38 ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

సూర్యస్య వచనం శ్రుత్వా వాలఖిల్యా మహర్షయః ।

ఊచుస్తం విస్మితాః సర్వే ప్రబద్ధకరసమ్పూటాః ॥ 39 ॥

వాలఖిల్యా ఊచుః ।

రవే గణేశమాహాత్యం విస్తరాద్వద యోగదమ్ ।

యేన తత్త్వార్థవిజ్ఞానే భవామస్తస్య కౌశలాః ॥ 40 ॥

రవిరువాచ ।

శృణుధ్వం మునయః సర్వే కథాం సకలసిద్ధిదామ్ ।

బ్రహ్మణా కథితా మే యా సర్వపాపప్రణాశినీ ॥ 41 ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే రవివాలఖిల్యప్రశ్నవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

3.౧

3.౨ సూర్యసంజ్ఞీవనదానం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

వాలఖిల్యా ఊచుః ।

వద సూర్య విశేషేణ బ్రహ్మణా కథితం మహత్ |
గణేశస్య చరిత్రం తే శ్రవణే లాలసా ప్రభో || ౧||

సూర్య ఉవాచ |

పురాఽహమాత్మరూపే చ సంస్థితః సర్వలోకగః |
గణేశధ్యానసన్నిష్ఠో యోగీన్ద్రాణాం గురుః స్వయమ్ || ౨||

బ్రహ్మణా సృష్టమత్యస్తం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ |
కశ్యపస్తత్ర ముఖ్యో వై ప్రజాపతిసమోఽభవత్ || 3||

తేన మే వై తపస్తప్తం వర్షాణామయుతం ద్విజాః |
ఆకృష్టేనేతి మన్తేణ ధ్యాననిష్ఠో బభూవ హ || ౪||

తతస్తం వరదాతాఽహం గతస్తస్యాశ్రమే పురా |
స మాం దృష్ట్వా నమస్కృత్యాఽపూజయద్భక్తిసంయుతః || ౫||

తతస్తుష్టావ మాం విప్రుః ప్రబద్ధకరసమ్పుటః |
వరదం సర్వభావేన భక్తిసమ్రాత్మకన్ధరః || ౬||

కశ్యప ఉవాచ |

నమస్తే జగదాధార ఆత్మనే పరమాత్మనే |
సూర్యాయ త్రివిధాయైవ త్రికాలజ్ఞాయ తే నమః || ౭||

భేదాభేదవిహీనాయ నానాభేదధరాయ తే |
అనాకారాయ దేవాయ శాశ్వతాయ నమో నమః || ౮||

అమేయశక్తయే తుభ్యం కర్మాధారాయ భాసవే |
సర్వకర్మమయామైవ త్రిరూపాయ నమో నమః || ౯||

అమృతాయ సదా బ్రహ్మనిష్ఠాయ త్వస్తరాత్మనే |
అర్యమే రవయే చైవ హరిదశ్వాయ తే నమః || ౧౦||

ఆదిమధ్యాంతహీనాయ తదాధారాయ తే నమః |
అనస్తవిభవాయైవ తేజోరాశే నమో నమః || ౧౧||

దీననాథాయ సర్వాయ దినానాం పతయే నమః |
నమో హస్త్రే స్వభక్తానాం పాలకాయ నమో నమః || ౧౨||

భుక్తిముక్తిప్రదాయైవ నానాఖేలకరాయ చ |
నమో నమః పరేశాయ పురుషాయ దివస్పతే || ౧౩||

ఏకస్మై చాద్వితీయాయ మాయాధారాయ మాయినే ।
 సంజ్ఞాపతే నమస్తుభ్యం రక్ష మాం శరణాగతమ్ ॥ ౧౪॥
 ఆత్మాకారం చ సర్వత్ర కిం స్త్రామి త్వాం దివాకరమ్ ।
 సమర్థా నాభవన్ వేదా ఆతస్త్యాం ప్రణమామహే ॥ ౧౫॥
 దేహి మే పరమేశాన భక్తిం తే చరణామ్బుజే ।
 అన్యం వరం యయాచేఽహం త్వం మే పుత్రో భవ ప్రభో ॥ ౧౬॥
 సూర్య ఉవాచ ।
 ఏవం వదన్తమానన్దయుక్తం మునివరం ద్విజాః ।
 అవదం తం ప్రసన్నోఽహం భావయుక్తం తపస్వినమ్ ॥ ౧౭॥
 తవ పుత్రో భవిష్యామి ద్వాదశాదిత్యరూపవాన్ ।
 మదీయా భక్తిరుగ్రా తే భవిష్యతి మహామునే ॥ ౧౮॥
 యద్యదిచ్చసి విప్రేన్ద్ర తత్తతే సఫలం భవేత్ ।
 భవామి స్మరణేనాఽహం ప్రత్యక్షస్తే పురో మునే ॥ ౧౯॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మదీయం సర్వదం భవేత్ ।
 భుక్తిం ముక్తిం ప్రదాస్యామి మునే స్తోత్రేణ తోషితః ॥ ౨౦॥
 ఏవముక్త్యా వాలఖిల్యాః సౌరలోకే గతోఽభవమ్ ।
 అన్తర్ధాయ స్వమాత్మానం సోఽపి సమ్ముదితోఽభవత్ ॥ ౨౧॥
 అదిత్యాపి తథా తప్తం తపో మే పరమాద్భుతమ్ ।
 తయాఽపీదం చ విప్రేన్ద్రా యాచితం తన్మయా కృతమ్ ॥ ౨౨॥
 అహం పుత్రస్య భావేన కశ్యపాజ్జరరే గతః ।
 అదిత్యాశ్చ సుకాలే సా సుషువే మాం మహర్షయః ॥ ౨౩॥
 జాతకర్మాదికం సర్వం చకార మునిసత్తమః ।
 కాలే మాఙ్ఞ్యాదికం కర్మ వేదాధ్యయనమాదిశత్ ॥ ౨౪॥
 తథా తతాప పుత్ర్యర్థం విశ్వకర్మా తపో ద్విజాః ।
 సంజ్ఞాఽగ్రే భవితా పుత్రీ కర్మరూపా సుసిద్ధిదా ॥ ౨౫॥
 తయా తస్మై వరో దత్తః సాఽపి పుత్రీ బభూవ హా ।
 మహ్యం తతస్తేన భావేన దత్తా విశ్వకర్మణా ॥ ౨౬॥
 అహం చ బ్రహ్మణా తత్రాభిషిక్తో జ్యోతిషాం తథా ।

గ్రహాణాం కర్మణాం రాజ్యే తతోఽహం ముదితోఽభవమ్ || ౨౭||

సదాధారమిదం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ |

వృష్ణ్యాదినా తథా కాలే తత్కరోమి స్మ తర్పితమ్ || ౨౮||

కర్మణాం ఫలదాతాఽహం కర్మాధారః ప్రకీర్తితః |

వేదే సర్వజనానామస్తరాత్మా జగదాత్మనామ్ || ౨౯||

తతో బహూ గతే కాలేఽభవం మనసి గర్వితః |

నిరాధారోఽహమేకో వై మదాధారమిదం బభౌ || ౩౦||

కశ్యపస్య సుతోఽహం వై జాతస్తత్ర మయా ద్విజాః |

(Page ఖం. 3 అ. ౨ పాస ౪)

గణేశారాధనం కింఞ్చిన్న కృతం కర్మధారిణా || ౩౧||

ఏవం క్రమేణ తత్రాఽపి బహుః కాలో గతోఽభవత్ |

తతోఽకస్మాచ్చ మే విఘ్నః సముత్పన్నః సుదారుణః || ౩౨||

మాలీ సుమాలికో దైత్యై తేపతుస్తప ఉత్తమమ్ |

దివ్యవర్షసహస్రాణి శివః సంతోషితోఽభవత్ || ౩౩||

వరం దదౌ స తాభ్యాం యద్యాచితం తాదృశం పరమ్ |

సూర్యతేజఃసమం దివ్యం విమానం ప్రాపతుస్తదా || ౩౪||

తాభ్యాం విమాననిష్ఠాభ్యాం జితం సర్వం చరాచరమ్ |

రాజ్యం తౌ చక్రతురైత్యై త్రిలోకస్య మహర్షయః || ౩౫||

తతో బహూ గతే కాలే ధర్షయంతా చ మాం ద్విజాః |

విమానే సంస్థితౌ దైత్యై జగ్ముతుర్దివి భానువత్ || ౩౬||

విమానతేజసా సర్వం వ్యాప్తం త్రైలోక్యమణ్డలమ్ |

రాత్రిలోపం చ సర్వత్ర చక్రతుః పరమాద్భుతో || ౩౭||

అహమస్తజ్గతో దైత్యై విమానే తత్ర సంస్థితౌ |

ఉదయే సమనుప్రాప్తౌ తతశ్చ దివసోఽభవత్ || ౩౮||

ఏవం మాం తౌ నిరర్థం వై చక్రతురైత్యపుజ్గవౌ |

అర్కతేజఃసమానేన విమానేన మహౌజసౌ || ౩౯||

అహం సజ్జుభితోఽత్యన్తం జాతస్తదపి భో ద్విజాః |

అసహా వరదానస్య బలం జ్ఞాత్వా విశేషతః ॥ ౪౦॥

ఏవం సప్త గతాస్తత్ర దివసాస్తదపి ద్విజాః ।

న సమే సంస్థితౌ దైత్యౌ లోకాః సర్వే సువిస్మృతాః ॥ ౪౧॥

కర్మలోపశ్చ సర్వత్ర భ్రమాజ్ఞాతో మహర్షయః ।

తేజసా దగ్ధరూపా వై పృథ్వీ జాతా తథా జనాః ॥ ౪౨॥

తతోఽహం క్షుభితోఽత్యన్తం గర్వయుక్తః స్వతేజసా ।

జ్ఞాన్వలయామి విమానం స్మ దైత్యౌ భూమా ముమూర్చ్ఛతుః ॥ ౪౩॥

దగ్ధౌ తేజఃసమూహేన మదీయేన తతః శివః ।

ఆయయా సహసా క్రుద్ధః స్మృతస్తాభ్యాం విశేషతః ॥ ౪౪॥

త్రిశూలేన మదీయం వై శిరిశ్చిన్నం శివేన చ ।

పతితోఽహం తతః కాశ్యాం లులితః స మృతోఽభవమ్ ॥ ౪౫॥

తతః సర్వం జగత్ క్షుభ్దం సూర్యహీనతయా ద్విజాః ।

తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం యయుస్తత్ర మహర్షయః ॥ ౪౬॥

దేవాః సర్వే భయోద్విగ్నా విష్ణుబ్రహ్మాదయో యయుః ।

శక్కరం సాన్త్యయామాసుర్నానాయత్నేః సురర్షయః ॥ ౪౭॥

తతః శివం సమూచుస్తే కిం కృతం వృషభధ్వజ ।

సూర్యం హత్వా సదాత్మానం జగద్ధారయసే కథమ్ ॥ ౪౮॥

త్వం కాలరూపభావేన తమోయుక్తః సదాశివ ।

అకాలే విశ్వసంహారే వర్తసే కిం మహేశ్వర ॥ ౪౯॥

తేషాం వచనమాకర్ణ్య శక్కరః శోకసంయుతః ।

జగాద తాన్ మహాదేవాన్ దైవేనేదం సుకారితమ్ ॥ ౫౦॥

నిమిత్తమాత్రం భావేన మాం కృత్వా చ సురర్షయః ।

విఘ్నరాజేన విఘ్నోఽయం దారుణః సమృక్వాశితః ॥ ౫౧॥

మహ్యాం పురా గణేశానో వరదాతా బభూవ హ ।

స్మృతమాత్రస్తవగ్రేఽహం సాక్షాద్వై సమ్భవామి చ ॥ ౫౨॥

అతోఽహం శరణం తం చ గమిష్యామ్యధునా విభుమ్ ।

జీవయిష్యామి భానుం తం తేజసా గణపస్య చ ॥ ౫౩॥

ఇత్యుక్త్వా తం హృది ధ్యాత్వా మనసాఽపూజయచ్ఛ సః ।
ఆయాచత విశేషేణ జీవనాయ రవేరపి ॥ ౫౪॥

జగజ్జీవనదాతాఽయం సూర్యః స్వామిన్ మయా హతః ।

(Page ఖం. 3 అ. 3 పాన ౫)

తం జీవయ గణేశాన నోచేద్దేహం త్యజామ్యహమ్ ॥ ౫౫॥

ఇతి ప్రార్థయమానం తం జ్ఞాత్వా శమ్భుం గజాననః ।

ఆత్మనామాత్మరూపః స జీవయామాస తం రవిమ్ ॥ ౫౬॥

ఉత్థితం కశ్యపస్యైవం పుత్రం దృష్ట్వా సురర్షయః ।

హర్షితాస్తం జయేతి స్మ గజానన జగుర్ముదా ॥ ౫౭॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే సూర్యసంజ్ఞీవనదానం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ 3.౨

3.3 సూర్యవరప్రదానం నామ తృతీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూర్య ఉవాచ ।

తతో లోలార్కనామాఽహం కాశ్యాం జాతో మహర్షయః ।

విస్మితో మానసేఽత్యంతం కిమాధారమిదం భవేత్ ॥ ౧॥

అహమాత్మా చ సర్వేషామాత్మనో మరణం కథమ్ ।

మృతే మయి జగత్ సర్వం కేన జీవయుతం కృతమ్ ॥ ౨॥

అహం చ జీవితః కేన నాహమాత్మా శరీరిణామ్ ।

మోహయుక్తతయా వ్యర్థం గర్విష్టః సమ్భవామి వై ॥ 3॥

అతోఽహం కాననం యాస్యే త్యక్త్వా సర్వం విశేషతః ।

యదాధారం భవేద్విశ్వం తం భజిష్యామి నిత్యదా ॥ ౪॥

నిఃస్పృతోఽహం గృహం త్యక్త్వా తత్ర మాం విధిరబ్రవీత్ ।

సాన్త్యయిత్వా స వేదానాం వాక్యైః పరమతత్త్వవిత్ ॥ ౫॥

శృణు సూర్య రహస్యం యత్ సర్వేభ్యః శాన్తిదాయకమ్ ।

భవితాసి తతః శాన్తః కిమర్థం శ్రామ్యతే ముధా ॥ ౬॥

త్వమాత్మా సర్వభూతానామాత్మాధారమిదం స్మృతమ్ ।

ఆత్మనో మరణం నాస్తి బ్రహ్మవేదే వదన్తి భోః ॥ ౭॥

బ్రహ్మణాం పతిరూపేణ సంస్థితో గణనాయకః ।
తస్మాన్నానావిధానీహ బ్రహ్మణి ప్రోద్భవన్తి వై ॥ ౮॥

కశ్యపాత్మజ సర్వత్ర యోగేన చ స తిష్ఠతి ।
తస్మిన్ స్థితే కథం విశ్వం తన్నశ్యతి వదస్య మామ్ ॥ ౯॥

త్వం కశ్యపస్య పుత్రత్వం ప్రాప్తశ్చ వరదానతః ।
తత్రాజ్ఞానావృతత్వేన పూజితో న గణాధిపః ॥ ౧౦॥

తేన విఘ్నః సముత్పన్నో విపరీతమయః పరః ।
ఆత్మనో మరణం పశ్య తవ ప్రాప్తం భజస్య తమ్ ॥ ౧౧॥

తేన సర్వం శుభం పూర్ణం భవిష్యతి రవే పునః ।
యోగశాన్తిధరస్త్వం వై గాణపత్యో భవిష్యసి ॥ ౧౨॥

అర్యమోవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా విధేర్వాక్యం విస్మితోఽహం వదామి తత్ ।
జ్ఞానార్థం గణరాజస్య శృణుధ్వం మే విచేష్ఠితమ్ ॥ ౧౩॥

అహో బ్రహ్మాంస్త్యయా స్వామిన్ బోధితోఽహం విశేషతః ।
సంశయం తత్ర జాతం మే ఛేదయస్వ పితామహ ॥ ౧౪॥

యోగశాన్తిధరః పూర్ణో గణేశః పరికీర్తితః ।
కరోతి న కథం విఘ్నం వికారీవ వదస్య మే ॥ ౧౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు సూర్య మహాప్రాజ్ఞ వచః సంశయనాశకమ్ ।
గణేశభక్తస్త్వం యేన భవితాఽసి మహాప్రభో ॥ ౧౬॥

యోగశాన్తిమయః పూర్ణో గణేశశ్చైవ నిశ్చితమ్ ।
తేన నానావిధం విశ్వం రచితం బ్రహ్మ మానద ॥ ౧౭॥

తత్ర మాయామయో మోహః సర్వత్ర భ్రాన్తిదాయకః ।
తేన భ్రాన్తిసమాయుక్తే జగద్బ్రహ్మ బభూవతుః ॥ ౧౮॥

తయోర్మోహవిनाశార్థం యోగమార్గం గజాననః ।

(Page ఖం. 3 అ. 3 పాన ౬)

చకార సర్వశాన్తేభ్యః శాన్తిదం యోగసేవయా ॥ ౧౯॥

తత్ర తస్య కలాంశా యే బ్రహ్మకారాః శివాదయః ।
 బ్రహ్మభావేన గర్వేణాఽభవన్ స్వబ్రహ్మణి స్థితాః ॥ ౨౦ ॥
 తేభ్యః శాన్తిప్రదానార్థం విఘ్నదాతా గజాననః ।
 భవతే తేన తే సర్వే గర్వహీనా భవన్తి వై ॥ ౨౧ ॥
 గర్వహీనస్వభావేన యోగమిచ్ఛన్తి శాశ్వతమ్ ।
 మూలభూతం చ సర్వేషాం జగతాం బ్రహ్మణాం రవే ॥ ౨౨ ॥
 సాధయిత్వా మహాయోగం శాన్తిరూపా భవన్తి తే ।
 తత్ర విఘ్నహరో ఢుణ్ణేస్తేషాం భవతి సర్వదా ॥ ౨౩ ॥
 తతో విఘ్నేశ్వరం దేవం భజన్తే శాన్తిధారకాః ।
 యోగశాన్తిమయం పూర్ణం భక్తిభావసమన్వితాః ॥ ౨౪ ॥
 ఏతదర్థం గణేశానః కురుతే విఘ్నముత్తమమ్ ।
 దేవర్షిణాం చ సాధూనాం దుష్టానాం వైవ తాదృశమ్ ॥ ౨౫ ॥
 బ్రహ్మణో గిరమాకర్ణ్య ప్రసన్నః సవితా పునః ।
 విధిం జగాద యోగార్థం సర్వజ్ఞం భక్తిసంయుతః ॥ ౨౬ ॥
 సూర్య ఉవాచ ।
 వద బ్రహ్మాన్ గణేశస్య ప్రాప్త్యర్థం యోగముత్తమమ్ ।
 సాధయిత్వా గణేశోఽహం భవిష్యామి విధే యతః ॥ ౨౭ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 సమ్యక్ పృష్టం త్వయా వత్స త్వం జానాసి విశేషతః ।
 అపి తత్ కశ్యపాజ్ఞాతః సర్వం తేన సువిస్మృతమ్ ॥ ౨౮ ॥
 అధునా శ్శృణు సర్వం త్వం గాణేశం జ్ఞానముత్తమమ్ ।
 సాధయిత్వా గణేశానః కాలేన ప్రభవిష్యసి ॥ ౨౯ ॥
 మాయాశక్తిరసద్రూపా భేదాకారా మహామతే ।
 జానీహి తత్ర సర్వాత్మా త్వం చ సద్రూప ఉచ్యతే ॥ ౩౦ ॥
 తయోః స్రష్టా సదానన్తో విష్ణుః సామ్యప్రధారకః ।
 త్రిభీర్హినః శివో వ్యక్తస్త్రీభిర్జానీహి సంయుతః ॥ ౩౧ ॥
 చతుర్థాం వైవ సంయోగే స్వానన్దః పరికీర్తితః ।
 స్వానన్దాన్న పరబ్రహ్మ సంయోగాత్మకముచ్యతే ॥ ౩౨ ॥

స ఏవ గణరాజస్తు మాయాభేలక ఉచ్యతే ।
 సంయోగాభేదభావేన జగతి బ్రహ్మణీ స్థితః ॥ 33॥
 ఆయోగే మాయయా హీనో గణేశో బ్రహ్మవాచకః ।
 సర్వసంయోగహీనశ్చాసమాధిసుఖదాయకః ॥ 3౪॥
 సంయోగాయోగయోర్యోగే గణేశః శాన్తివాచకః ।
 యోగశాన్తిప్రదః సోఽపి శాన్తీనాం శాన్తిరుచ్యతే ॥ 3౫॥
 మనోవాణీమయం సర్వం గకారాక్షరవాచకమ్ ।
 మనోవాణీవిహీనం యత్ తత్ జానీహి ణకారజమ్ ॥ 3౬॥
 తయోః స్వామీ గణేశానో బ్రహ్మణాం బ్రహ్మ ఉచ్యతే ।
 సామవేదే రవే పశ్య తం భజస్వ విధానతః ॥ 3౭॥
 ద్వివిధా తస్య మాయా వై సిద్ధిర్బుద్ధిశ్చ కథ్యతే ।
 తాభ్యాం యుక్తః ఖేలతి స నానార్థే గణనాయకః ॥ 3౮॥
 చిత్తం పఞ్చవిధం పుత్ర బుద్ధిరూపం న సంశయః ।
 ఉచ్యతే సిద్ధిరైశ్వర్యం భోగభేదాయ పఞ్చసు ॥ 3౯॥
 తయోర్విమ్బిమ్బిస్వరూపం యజ్జహి తద్ యోగసేవయా ।
 శాన్తియోగధరః పుత్ర భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౪౦॥
 ఏవముక్త్యా గణేశస్య దదౌ మన్త్రం షడక్షరమ్ ।
 తస్మై సూర్యాయ పూర్ణం స విధియుక్తం పితామహాః ॥ ౪౧॥
 విధిం ప్రణమ్య చ వనం యయా భానుః సుశోభనమ్ ।
 తతాప తప ఉగ్రం స నిరాహారపరాయణః ॥ ౪౨॥
 జజాప హృది సన్ధ్యాయ గణేశం మన్త్రముత్తమమ్ ।
 ఏవం వర్షసహస్రేణ ప్రసన్నోఽభూద్గజాననః ॥ ౪3॥
 తం యయా భక్తిభావేన సుప్రీతః సూర్యమాదరాత్ ।
 స్వగణైః సేవితః సాక్షాద్భోధయామాస విఘ్నపః ॥ ౪౪॥

(Page ఖం. 3 అ. 3 పాన ౭)

గణేశ ఉవాచ ।

భో సూర్య వృణు మత్తస్త్వం వరాన్నానావిధాన్ పరాన్ ।

తాన్ దాస్యామి మహాభాగ తపసా తోషితస్త్వయా ॥ ౪౫॥

శ్రుత్వా గణేశవాణీం స సవితా బోధసంయుతః ।
దృష్ట్వా గణపతిం భక్త్యా సముత్తస్థౌ భ్రమాన్వితః ॥ ౪౬॥

తం ప్రణమ్యాపూజయత్ స యథావిధి గజాననమ్ ।
తుష్టావ సుమనా భానుః పురో బద్ధాఙ్గులిః స్థితః ॥ ౪౭॥

భానురువాచ ।
నమస్తే విఘ్ననాథాయ విఘ్నకర్త్రే దురాత్మనామ్ ।
భక్తానాం విఘ్నహర్త్రే తే గణేశాయ నమో నమః ॥ ౪౮॥

చతుర్బాహుధరాయైవ మూషకవాహనాయ తే ।
నాగయజ్ఞోపవీతాయ నాభిశేషాయ తే నమః ॥ ౪౯॥

మహోదరాయ దేవాయ సిద్ధిబుద్ధియుతాయ తే ।
శూర్పకర్ణాయ సర్వాయ చైకదంతాయ వై నమః ॥ ౫౦॥

గజవక్త్రధరాయైవ భాలచన్ద్రాయ తే నమః ।
చిన్తామణిధరాయైవ హృదయే తే నమో నమః ॥ ౫౧॥

రక్తమ్బరాయ రక్తాయ నానాభూషణశాలినే ।
అమేయాయ నమస్తుభ్యం నానాలీలాకరాయ చ ॥ ౫౨॥

అనాధారాయ సర్వేషామాధారాయ చ తే నమః ।
స్వానన్దవాసినే తుభ్యమిక్షుసాగరఖేలినే ॥ ౫౩॥

హేరమ్బాయ నమస్తుభ్యం లమ్బోదర నమో నమః ।
జగతాం బ్రహ్మణాం పాత్రే బ్రహ్మకీశాయ తే నమః ॥ ౫౪॥

నిరాకారాయ సర్వేశ పాలకాయ నమో నమః ।
సాకారాయ చ భో ఢుణ్ణే తాభ్యాం యోగాయ తే నమః ॥ ౫౫॥

యోగశాన్తిప్రదాత్రే తే యోగశాన్తిమయాయ చ ।
యోగిభ్యో యోగదాత్రే తే యోగేశాయ నమో నమః ॥ ౫౬॥

ఏవం స్తువతి సూర్యే చ భక్తిరససమన్వితే ।
అకస్మాద్బాష్పకణ్ఠః స సరోమాఞ్శ్చ బభూవ హ ॥ ౫౭॥

పులకాఙ్గితదేహం తం దృష్ట్వా ఖిన్నమివ స్థితమ్ ।
జగాద గణనాథో వై సూర్యం భక్తిరసప్లుతమ్ ॥ ౫౮॥

గణేశ ఉవాచ ।

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మదీయం సర్వదం భవేత్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం భానో మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ ॥ ౫౯॥

యద్యదిచ్చసి తత్తద్వై సఫలం ప్రభవిష్యతి ।

పఠతాం శృణ్వతాం చైవ సదానన్దప్రవర్ధనమ్ ॥ ౬౦॥

త్వం తు మత్తో వరాన్ బ్రూహి తాన్ దాస్యామి న సంశయః ।

తపసా భావితోఽత్యన్తం భృశం స్తోత్రేణ తోషితః ॥ ౬౧॥

ఏవముక్తో గణేశేన భానుర్భుక్తిపరాయణః ।

ఉవాచ తం గణాధీశం హర్షనిర్భరమానసః ॥ ౬౨॥

సూర్య ఉవాచ ।

తుష్టోఽసి గణనాథ త్వం యది దాస్యసి మే వరమ్ ।

తదా భక్తిం దృఢాం తే వై దేహి నాథ నమోఽస్తు తే ॥ ౬౩॥

అన్యం యదా స్మరామి త్వాం తదా దర్శయ రూపకమ్ ।

యద్యదిచ్చామి తత్తన్ మే సఫలం భవతు ప్రభో ॥ ౬౪॥

ఓమిత్యుక్త్వా గణేశానన్దత్రైవాన్దరధీయత ।

సూర్యః ఖిన్న ఇవాతిష్ఠత్తత్రైవం వాలఖిల్యకాః ॥ ౬౫॥

తతస్తేన గణేశస్య స్థాపితా మూర్తిరాదరాత్ ।

బ్రాహ్మణైః సహ భానుస్తాం పూజయామాస భక్తితః ॥ ౬౬॥

తతః స్వగృహమాగత్య మూర్తిం కృత్వాఽహమాదరాత్ ।

పూజయామి సదా దేవం గణేశానం భజామి తమ్ ॥ ౬౭॥

ఏతత్ సర్వం మదీయం వశేష్ఠితం కథితం ద్విజాః ।

వాలఖిల్యా మహాభాగాః కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛథ ॥ ౬౮॥

॥ ఓం తత్పఠితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే సూర్యవరప్రదానం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ 3.3

(Page ఖం. 3 అ. ౪ పాన ౮)

3.౪ కామచరితం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శ్రుత్వా సూర్యచరిత్రం తే గణేశభక్తిసంయుతమ్ ।

హృష్టాస్తం వాలఖిల్యా వై పప్రచ్ఛుః పునరాదరాత్ ॥ ౧॥

వాలఖిల్యా ఊచుః ।

భానో త్వయా మహచ్ఛిత్తం కథితం చేష్ఠితం ప్రభో ।

తవ వాక్యమృతేనైవ సస్త్వప్తా భృశముత్తమమ్ ॥ ౨॥

అధునా బ్రూహి దేవేశ మోహపాశనికృన్తనమ్ ।

గణేశచరితం యేన మోహహీనా భవన్తి చ ॥ 3॥

అహో మోహస్య మాహాత్మ్యం యేన సఞ్ఞాదితో మహాన్ ।

గణేశస్తేన సమ్భాన్తా న విదుస్తం గజాననమ్ ॥ ౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాతేజా భానుస్తైః స మహర్షిభిః ।

ఉవాచ తాన్ ప్రహృష్టాత్మా గాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౫॥

భానురువాచ ।

అత్ర వః కథయిష్యామి ఇతిహాసం పురాభవమ్ ।

మోహాసురచరిత్రం యద్గణేశజ్ఞానసంయుతమ్ ॥ ౬॥

కదాచిత్తారకో నామ దైత్యోఽభూద్ధారుణః ఖలః ।

బ్రహ్మణో వరదానేన త్రైలోక్యాధిపతిః స్వయమ్ ॥ ౭॥

సర్వదేవగణాస్తేన మునయశ్చ ప్రపీడితాః ।

వనేషు భయసస్త్వస్తా అవసన్ దుఃఖభాగినః ॥ ౮॥

తతో బహుగతే కాలే దేవాః సర్షిగణాః పురా ।

శివస్య ధ్యానసంయుక్తాః శరణం పార్వతీం యయుః ॥ ౯॥

శివవీర్యభవో దేవః సేనాధీశో హనిష్యతి ।

తారకం నాత్ర సన్దేహో జ్ఞాత్వా తాం తుష్టువుః పరామ్ ॥ ౧౦॥

మహాదేవో వనే గత్వా తపసే సంస్థితోఽభవత్ ।

తత్ర దేవగణైర్ముక్తా పార్వతీ తం యయౌ ద్విజాః ॥ ౧౧॥

దృష్ట్వా ధ్యానస్థితం శమ్భుం మోహార్థం తస్య సా సతీ ।
భిలీవేషం చకారైవ యయౌ తం శక్కురాశ్రమమ్ ॥ ౧౨॥

ఇతస్తతశ్చ బభ్రామ భిలీరూపా గుణాధికా ।
పుష్పాణాం గ్రహణే సక్తా మహామోహప్రవర్ధినీ ॥ ౧౩॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర త్యక్త్వా ధ్యానం శివః స్థితః ।
తేన దృష్టా మహాభాగా రూపయావనశాలినీ ॥ ౧౪॥

తాం దృష్ట్వా సహసా శమ్భుర్మోహితో మాయయా భృశమ్ ।
ఆదిమాయాం యయౌ తత్ర కామవిహ్వలమానసః ॥ ౧౫॥

హావభావయుతాం భిలీం దృష్ట్వా పరమమోహితః ।
తాం ధర్తుం స మనశ్చక్రే తజ్ఞాత్వా సాఽపలాయత ॥ ౧౬॥

పుష్టలగ్నః స్వయం సాక్షాచ్ఛక్కురో విహ్వలో భృశమ్ ।
తతః సా యత్ర తత్రాఽస్య సమీపే విచచార హ ॥ ౧౭॥

ఏవం ముహూర్తమాత్రం వై నగ్నః శమ్భుర్మహార్షయః ।
బభ్రామ తాం ప్రధర్తుం తు సాఽస్య నో హస్తగాఽభవత్ ॥ ౧౮॥

తతో వీర్యం పపాతాస్య శివస్య పరమాద్భుతమ్ ।
భిల్లి సాన్తర్దధే విప్రాః శివః శాన్తో బభూవ హ ॥ ౧౯॥

తస్మాచ్ఛివస్య వీర్యాద్వై సమ్భూతః పురుషో మహాన్ ।
మోహరూపో మహోగ్రః స చతుర్బాహుధరో బభౌ ॥ ౨౦॥

వనేఽభూత్ సంస్థితస్తత్రైకాకీ తేజస్వినాం వరః ।
చారురూపో మహామానీ సర్వావయవసంయుతః ॥ ౨౧॥

స తు కన్దఫలాదీని భక్షయామాస యత్పతః ।
ఇతస్తతశ్చ బభ్రామ గతో నానావనేషు వై ॥ ౨౨॥

శివస్తత్ర సమాసీనో బభూవ భృశదుఃఖితః ।
ధ్యానేన సకలం జ్ఞాత్వా దేవీకృతవిచేష్టితమ్ ॥ ౨౩॥

తతో క్రోధసమాయుక్తః కామం సద్యో దదాహ సః ।
స్వస్థానం ప్రయయౌ శమ్భుః పార్వతీం తాం దదర్శ హ ॥ ౨౪॥

దేవకార్యార్థమత్యంతం పార్వత్యా ప్రార్థితః ప్రభుః ।

కామం సస్మార శమ్భుస్తం పురోఽనన్గం దదర్శ సః || ౨౫||

(Page ఖం. 3 అ. ౪ పాన ౯)

ప్రణిపత్య మహేశానం స్తుత్వా రుద్రం మహాయశాః |

అవదద్దేహసంయుక్తం మాం కురుష్వ మహేశ్వర || ౨౬||

కామస్య వచనం శ్రుత్వా దదౌ తస్మై సదాశివః |

ఏకాక్షరం గణేశస్య మన్తం తం విధిసంయుతమ్ || ౨౭||

జగాద శక్కరః కామమనేనారాధయ ప్రభుమ్ |

గణేశం తేన తేఽభీష్టం భవిష్యతి న సంశయః || ౨౮||

నాశికం స సమాగత్య సస్త్రికశ్చ తతాప హ |

తపో గణపతిం ధ్యాయన్ జపన్ మన్తపరాయణః || ౨౯||

గతేషు వర్షసాహస్రేషు యయౌ గణనాయకః |

తం కామం బోధయామాస వరం వృణు హృదీప్సితమ్ || ౩౦||

దృష్ట్వా కామో గణేశానముత్థాయ ప్రణతోఽభవత్ |

తుష్టావ తం గణేశానం భక్తినమ్రాత్మకన్ధరః || ౩౧||

కామ ఉవాచ |

గణేశాయ నమస్తుభ్యం పాశాఙ్కుశవిధారిణే |

దన్తాభయధరామైవ మూషకధ్వజ తే నమః || ౩౨||

గజవక్త్రాయ దేవాయ శూర్పకర్ణాయ వై నమః |

మహోదరాయ పూర్ణాయ పూర్ణానన్దాయ తే నమః || ౩౩||

సర్వాకారాయ సర్వాయ స్థూలసూక్ష్మాదిభేదినే |

గుణేశాయ గుణానాం తే చాలకాయ నమో నమః || ౩౪||

దేహదేహిమయామైవ ప్రకృతేర్ణయరూపిణే |

విదేహాయ స్వసంవేద్యపతయే తే నమో నమః || ౩౫||

రజసా సృష్టికర్త్రే తే సత్వతః పాలకాయ చ |

తమసా సర్వసంహర్త్రే కర్మాకారాయ తే నమః || ౩౬||

జగద్రూపాయ వై తుభ్యం స్థావరాయ చరాయ చ |

అనాకారాయ హేరమ్బాయ బ్రహ్మపతయే నమః || ౩౭||

వేదాద్యగమ్యరూపాయ యోగేభ్యో యోగదాయక |
కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ అల్పజ్ఞోఽహం నమోస్తు తే || 3౮||

అధునా మే వరం దేహి గజానన దృఢాం పరామ్ |
భక్తిం తే మే సుదేహం వై మాం కురుష్వ మహోదర || ౩౯||

ఏవముక్త్యా నతోఽభూత్ సస్త్రికః కామః స తం ద్విజాః |
తతస్తం ప్రత్యువాచాథ గణేశో భక్తవత్సలః || ౪౦||

గణేశ ఉవాచ |

మదీయా భక్తిరుగ్రా వై భవిష్యతి రతేః పతే |
శివదగ్ధశ్చ తే దేహస్తథా కర్తుం న శక్యతే || ౪౧||

మదీయవరదానేన శివః సర్వార్థవానభూత్ |
అతస్త్యాం భిన్నదేహం వై హితాయాఽహం కరోమి తే || ౪౨||

యాపనం స్త్రీ చ పుష్పాణి సువాసాని మహామతే |
గానం మధురసత్సైవ మృదులాణ్ణజశబ్దకః || ౪౩||

ఉద్యానాని వసంతశ్చ సువాసాశ్చన్దనాదయః |
సంజ్ఞో విషయసక్తానాం నరాణాం గుహ్యదర్శనమ్ || ౪౪||

వాయుర్మృదుః సువాసశ్చ వస్త్రాణ్యపి నవాని వై |
భూషణాదికమేవం తే దేహో నానా కృతా మయా || ౪౫||

తైర్యుతః శఙ్కరాదీంశ్చ జేష్యసి త్వం పురా యథా |
మనోభూః స్మృతిభూరేవం త్వన్నామాని భవన్తు వై || ౪౬||

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మదీయం సర్వదం భవేత్ |
దగ్ధమూలే ప్రరోహణాం కారకం ప్రభవిష్యతి || ౪౭||

ఏవం గణేశవాక్యం స శ్రుత్వా కామస్తమబ్రవీత్ |
హితం సర్వం త్వయా మే యత్ కృతం నాథ విశేషతః || ౪౮||

తథాపి పూర్వవద్దేహం దేహి ధుణ్ణే నమోఽస్తు తే |
దగ్ధోఽహం శఙ్కరేణైవానన్గం రక్షస్వ విఘ్నప || ౪౯||

ముద్గల ఉవాచ |

కామస్య వచనం శ్రుత్వా భక్తిభావేన యన్త్రితః |
గణేశస్తమథోవాచ తపసా తోషితం భృశమ్ || ౫౦||

గణేశ ఉవాచ ।

త్వయా త్వఘటితం ప్రోక్తం తథాపి త్వత్సుభక్తితః ।
సన్తుష్టోఽహం ప్రియం సర్వం కరిష్యామి మనోభవ ॥ ౫౦॥

యాదవేషు స్వయం విష్ణుః కృష్ణో నామ్నా భవిష్యతి ।
లక్ష్మీర్వేషేణ రుక్మిణ్యాస్తయోః పుత్రో భవిష్యసి ॥ ౫౧॥

ప్రద్యుమ్న ఇతి విఖ్యాతః సర్వమాన్యః సుదేహాభృత్ ।
ఇయం తే వల్లభా తత్ర భార్యా దేవీ భవిష్యతి ॥ ౫౩॥

ఇత్యుక్త్వా తం గణేశానః స్వానన్దస్థో బభూవ హ ।
జగామ కామః సస్త్రీకో పునః క్షేత్రే మయూరకే ॥ ౫౪॥

తత్ర యాత్రావిధానేన పూజయామాస విఘ్నపమ్ ।
వాసార్థం గణనాథస్య తపస్తత్ర చకార సః ॥ ౫౫॥

వర్షేణైకేన సన్తుష్టస్తం యయా విఘ్ననాయకః ।
పూజితశ్చ స్తుతస్తేన ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ॥ ౫౬॥

జగాద కామస్తం దేవం గణపం భక్తిసంయుతః ।
జ్ఞాత్వా నశ్వరరూపం యద్దేహోదికమనుత్తమమ్ ॥ ౫౭॥

కామ ఉవాచ ।

భూస్వానన్దమిదం క్షేత్రం తత్ర వాసం కరోమ్యహమ్ ।
స్థానం దేహి గణాధీశ తవ నేవార్థమేవ మే ॥ ౫౮॥

అత్రైవ మరణేఽనాథ బ్రహ్మభూతత్వమాదరాత్ ।
దదాసి త్వం గణేశాన అతో మాం పాలయ ప్రభో ॥ ౫౯॥

తతస్తం గణనాథః సః తథేతి ప్రత్యువాచ హ ।
శక్తిం పశ్చిమద్వారస్థాం తదోవాచ చ విఘ్నపః ॥ ౬౦॥

త్వదీయే వామభాగే వై దక్షిణాక్షే జగన్మయి ।
రతిం కామం కురుష్య త్వం క్షేత్రేఽస్మిన్ వాసకారణాత్ ॥ ౬౧॥

తథేతి తత్ర సస్త్రీకః కృతః కామః స మాయయా ।
ఉవాస క్షేత్రే నేవార్థం మయూరే గణపస్య సః ॥ ౬౨॥

తదాది సర్వమాన్యోఽయం కామో జాతో మహర్షయః ।
త్రైలోక్యవిజయీ సర్వం మోహయామాస నిర్భయః ॥ ౬౩॥

ఏతత్ కామస్య యశ్చిత్రం చరిత్రం సంశ్చణోతి వై ।
 పఠేద్వా తస్య వైవం స్యాత్ కామమోహః కదాచన ॥ ౬౪॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే కామచరితం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ 3.౪

3.౫ స్కన్ధమాహాత్మ్యం నామ పంచమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

తతః కామసమాయుక్తః శక్కురోఽభూత్తయా సహ ।
 పార్వత్యా పుత్రకామార్థం రేమే హర్షసమన్వితః ॥ ౧॥

తతస్తస్య మహేశస్య క్రీడతః ప్రగతాని వై ।
 వర్షాణి హి సహస్రాణాం షష్టిరేవర్షసత్తమాః ॥ ౨॥

మహామాయాయుతః శమ్భుర్న బుబోధ దివానిశమ్ ।
 తతస్తస్య మహేశస్య రతిభక్తార్థమాగతాః ॥ 3॥

దేవాస్తైః ప్రేషితో వహ్నిర్ద్విజరూపధరో యయౌ ।
 భిక్షాం దేహి జగాదాసౌ తచ్చుత్వా తౌ సముత్థితౌ ॥ ౪॥

పపాత భూతలే వీర్యం శివస్యైవోత్థితస్య చ ।
 తదేవ పార్వతీ విప్రా దదౌ వై భిక్షుకాయ చ ॥ ౫॥

శివవీర్యం తతస్తేన ప్రాశితం దహనేన వై ।
 అభవద్దాహసంయుక్తో గణ్ఠాయామక్షిపత్ స తత్ ॥ ౬॥

కార్తికస్నానకార్యార్థం కృత్తికాభిర్మహాద్భుతమ్ ।
 షడ్భిః సమాగతాభిస్తత్ పీతమాచమనేన వై ॥ ౭॥

స్నాత్వా స్వస్యగృహే తాశ్చ గతాః సద్యః సముజ్జ్వలాః ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౫ పాన ౧౧)

పతిభిః పరవీర్యేణ యుక్తాః సన్త్యాజితా యయుః ॥ ౮॥

శరస్తమ్భే మహాదీర్ఘం త్యక్త్వా స్నాత్వా పునర్గృహమ్ ।
 యయుస్తత్ర సముత్పన్నః షణ్ముఖో బాలకో బభౌ ॥ ౯॥

స దృష్టో గచ్ఛతా తత్ర నారదేన శిశుః పురః ।

జ్ఞాత్వా ధ్యానేన కైలాసే గతోఽభూన్ మునిసత్తమః || ౧౦||
 తత్ర శక్త్యై స వృత్తాన్తం కథయిత్వా మహామునిః |
 యదృచ్ఛాచ్ఛాపిచరన్ యాతః పార్వతీ బాలమాయయౌ || ౧౧||
 చకార బాలమాగృహ్య స్తనపానం యశస్విసీ |
 వహ్నిగగ్గౌకృత్తికాద్యా మాతరస్తస్య తం యయుః || ౧౨||
 శివేన మాతరః సర్వాః సత్కృతాః స్వగృహం యయుః |
 బ్రహ్మశాద్వైస్తతో దేవైర్మునిభిః సోఽభిషేకితః || ౧౩||
 దేవసేనాపతిత్వే స ప్రయయౌ సేనయా సహ |
 ప్రార్థితస్తారకస్యైవ నాశాయ బలవాన్ స్వయమ్ || ౧౪||
 స్కన్దస్య తారకస్యైవ యుద్ధం పరమదారుణమ్ |
 సజ్ఞాతం చ తతః స్కన్దో భృశం శక్త్యా జఘాన తమ్ || ౧౫||
 సమ్మూర్చ్ఛితో మహాదైత్యః పునః సంజ్ఞాయుతోఽభవత్ |
 తాడయామాస తం స్కన్దం గదయా క్రోధసంయుతః || ౧౬||
 పతితం వీక్ష్య తే దేవాః పలాయనమకుర్వత |
 గృహీత్వా కార్తికేయం తం దైత్యః స్వస్థానమాయయౌ || ౧౭||
 తత ఓషధిభిర్దైవైః సావధానః కృతోఽభవత్ |
 స్కన్దః పరమదుఃఖార్తుః శక్కురం శరణం యయౌ || ౧౮||
 జయోపాయం వద బ్రహ్మన్ శివశాన్తిప్రదం తథా |
 సర్వార్థసాధకం పూర్ణం తం భజామి విశేషతః || ౧౯||
 తతశ్చ శమ్భునా తస్మై గణేశస్య షడక్షరః |
 మన్త్రో దత్తో విశాఖాయ జ్ఞానం సజ్కుఢితం పరమ్ || ౨౦||
 శమ్భురువాచ |
 శ్శృణు స్కన్ద మహాయోగం యేన శాన్తో భవిష్యసి |
 చిత్తే చిన్తామణీం జ్ఞాత్వా శాన్తా జాతా వయం పురా || ౨౧||
 యద్యచ్ఛిచ్చేత్తేన వై పుత్ర లభ్యతే తత్ప్రణశ్వరమ్ |
 భవేజ్ఞానీహి చిత్తం బ్రహ్మకారం యోగసేవయా || ౨౨||
 అన్తర్బాహ్యోదిభేదా యే తే సర్వే చిత్తసమ్భవాః |
 ఓక్త్యారోఽర్థసమాయుక్తశ్చిత్తరూపో న సంశయః || ౨౩||

స్వకోత్థానం బభౌ బ్రహ్మ పరోత్థానకమేవ చ ।
చిత్తరూపం విజానీహి బుద్ధ్యా మోహప్రదం కృతమ్ ॥ ౨౪ ॥

స్వాననశ్చ నివృత్తిశ్చ చిత్తరూపే న సంశయః ।
బహునాఽత్ర కీముక్తేన చిత్తం సర్వాత్మకం బభౌ ॥ ౨౫ ॥

బ్రహ్మకారం చ జానీహి జగదాకారకం తథా ।
చిత్తం పంచువిధం పుత్ర జహి తద్ యోగసేవయా ॥ ౨౬ ॥

చిత్తే యద్బిష్పితం బ్రహ్మ భవతి భ్రమసంయుతమ్ ।
బిమ్బభావం పరిత్యజ్య భవ చింతామణిః సుత ॥ ౨౭ ॥

చిత్తం త్యక్త్వా మహాభాగ త్వన్న భిన్నో భవిష్యసి ।
ఏతదేవ పరం జ్ఞానం శాన్తిరూపం వదన్తి చ ॥ ౨౮ ॥

రవిరువాచ ।

శివస్య వచనం శ్రుత్వా తం ప్రణమ్య యయౌ వనమ్ ।
కార్తికేయః స విఘ్నేశం ధ్యాయంశ్చ విధిపూర్వకమ్ ॥ ౨౯ ॥

షడక్షరవిధానేన పూజతి స్య నిరన్తరమ్ ।
మన్తం జజాప వై స్కన్ధస్తతాప తప ఉత్తమమ్ ॥ ౩౦ ॥

వాయుభక్షః సదా భూత్వా జపధ్యానపరాయణః ।
దణ్డకారణ్యదేశే స గజాననమతోషయత్ ॥ ౩౧ ॥

తతో వర్షసహస్రేణ శాన్తియోగమవాప హ ।
కార్తికేయః స విఘ్నేశమభజత్తదపి ద్విజాః ॥ ౩౨ ॥

తతస్తుష్టో గణేశానో యయౌ తం భక్తముత్తమమ్ ।
తం దృష్ట్వా ప్రణనామాథ పూజయన్ భక్తిసంయుతః ॥ ౩౩ ॥

(Page ఖం. 3 అ. ౫ పాన ౧౨)

తతస్తుష్టాప విఘ్నేశం కార్తికేయో మహాద్యుతిః ।
కృత్వా కరపుటం విప్రాః స్వానుభావపరాయణః ॥ ౩౪ ॥

స్కన్ధ ఉవాచ ।

నమస్తే యోగరూపాయ సమృజ్ఞాతశరీరిణే ।
అసమృజ్ఞాతమూర్ధ్నే తే తయోర్యోగమయాయ చ ॥ ౩౫ ॥

వామాణ్ణే భ్రాన్తిరూపా తే సిద్ధిః సర్వప్రదా ప్రభో ।
 భ్రాన్తిధారకరూపా వై బుద్ధిస్తే దక్షిణాంజకే ॥ 3౬॥
 మాయా సిద్ధిస్తథా దేవో మాయీకో బుద్ధిసంజ్ఞితః ।
 తయోర్లోకే గణేశాన త్వం స్థితోఽసి నమోస్తు తే ॥ 3౭॥
 జగద్రూపో గకారశ్చ ణకారో బ్రహ్మవాచకః ।
 తయోర్లోకే గణేశాననామా తుభ్యం నమో నమః ॥ 3౮॥
 చతుర్విధం జగత్ సర్వం బ్రహ్మ తన్త్రం సదాత్మకమ్ ।
 హస్తాశ్చత్వార ఏవం తే చతుర్భుజ నమో నమః ॥ 3౯॥
 స్వసంవేద్యం చ యద్బ్రహ్మ తత్ర ఖేలకరో భవాన్ ।
 తేన స్వానన్దవాసీ త్వం స్వానన్దపతయే నమః ॥ ౪౦॥
 ద్వస్త్వం చరసి భక్తానాం హృది తేషాం వ్యవస్థితః ।
 చౌరవత్రేన తేఽభూద్వై మూషకో వాహనం ప్రభో ॥ ౪౧॥
 జగతి బ్రహ్మణి స్థిత్యా భోగాన్ భుజ్జే సుయోగగః ।
 జగద్భిర్బ్రహ్మభీస్తే తచ్ఛేష్టితం జ్ఞాయతే న చ ॥ ౪౨॥
 చౌరవద్భోగకర్తా త్వం తేన తే వాహనం పరమ్ ।
 మూషకో మూషకారుఢ హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౪3॥
 కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ యోగశాన్తిధరం పరమ్ ।
 వేదాదయో యయుః శాన్తిమతో దేవం నమామ్యహమ్ ॥ ౪౪॥
 ఇతి స్తోత్రం సమాకర్ణ్య గణేశస్తమువాచ హ ।
 వరం వృణు మహాభాగ చేద్ధి దాస్యామి దుర్లభమ్ ॥ ౪౫॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం యోగశాన్తిప్రదం భవేత్ ।
 మయి భక్తికరం స్కన్ధ సర్వసిద్ధిప్రదం తథా ॥ ౪౬॥
 యద్యదిచ్ఛతి తత్తద్వై దాస్యామి స్తోత్రయన్త్రితః ।
 పఠతే శృణ్వతే నిత్యం కార్తికేయ విశేషతః ॥ ౪౭॥
 ఏవం గణేశవాక్యం వై శ్రుత్వా హర్షసమన్వితః ।
 జగాద గణపం వాక్యం కార్తికేయః స యోగవిత్ ॥ ౪౮॥
 స్కన్ధ ఉవాచ ।

కిం వృణోమి గణేశాన సర్వం భ్రాన్తిమయం విభో |
 ఆతస్త్యదీయభక్తిం మే సుదృఢాం దేహి విఘ్నప || ౪౯ ||
 జగాద గణరాజః స తతస్సం భక్తవత్సలః |
 మదీయా భక్తిర్గురూ తే భవిష్యతి సదాఽనఘ || ౫౦ ||
 తారకాద్యాన్ మహాదైత్యాన్ త్వమేవ చ హనిష్యసి |
 యద్యదిచ్చసి తత్తతే సఫలం ప్రభవిష్యతి || ౫౧ ||
 ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ గణేశో భక్తముత్తమమ్ |
 కార్తికేయోఽభవత్తత్ర సంస్థితో గణపం స్మరన్ || ౫౨ ||
 బ్రాహ్మణైః స్థాపయామాస మూర్తిం గణపతేః పరామ్ |
 లక్షం వినాయకం నామ్నా స చకార ద్విజేరితః || ౫౩ ||
 తస్య దర్శనమాత్రేణ వాఙ్చితం లభతే నరః |
 తత్రైవ మరణే ప్రాప్తే బ్రహ్మభూతః స జాయతే || ౫౪ ||
 తతో జగామ స్వగృహం కార్తికేయః ప్రతాపవాన్ |
 దేవైః సహ జఘానాఽసౌ తారకాసురముల్బణమ్ || ౫౫ ||
 హత్వా తారకదైత్యం స గణేశక్షేత్రగోఽభవత్ |
 తత్ర విఘ్నేశమత్యన్తం భజతే నిత్యమాదరాత్ || ౫౬ ||
 ఇతి స్కన్దస్య మాహాత్మ్యం కథితం సర్వదం పరమ్ |
 పఠతే శ్శృణ్వతే వాఽపి బ్రహ్మభూయకరం భవేత్ || ౫౭ ||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే స్కన్దమాహాత్మ్యం నామ పంచమోఽధ్యాయః || 3.౫
 (Page ఖం. 3 అ. ౬ పాన ౧౩)

3.౬ మోహాసురరాజ్యాభిషేకో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 వాలఖిల్యా ఊచుః |
 శ్రుతం సర్వం మహాభాగ భానో బ్రహ్మప్రదాయకమ్ |
 తథాపి న వయం తృప్తా భవామోఽమృతపానవత్ || ౧ ||
 అధునా బ్రూహి మాహాత్మ్యం మోహస్య జగదీశ్వర |

శివపీఠ్యాత్ సముత్పన్నః కిం చకార రవే వద || ౨||

ముద్గల ఉవాచ |

ముసీనాం వచనం శ్రుత్వా తాన్ జగాద మహామతిః |

సూర్యః సర్వాస్తరాత్మా చ మోహస్య చరితం విధే || ౩||

సూర్య ఉవాచ |

శివపీఠ్యాత్ సముత్పన్నో మోహః పరమశోభనః |

జగామ శరణం తత్ర కావ్యం వేదవిదాంవరమ్ || ౪||

తం ప్రణమ్య జగదాసౌ వృత్తాస్తం సర్వమజ్ఞసా |

స్వస్యోత్పత్తిస్వరూపం యద్విసీతాత్మా విశేషతః || ౫||

కథయిత్వా పునః ప్రాహ స్వామిన్ మాం శాధి శిష్యకమ్ |

త్వదధీనం వినాథం వై కార్యం వద మహామునే || ౬||

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా శుక్రో దయాసమన్వితః |

ఉపవీతాదికం సర్వం కారయామాస దైత్యపైః || ౭||

జృమ్భాయ పుత్రభావేన దదౌ తం మోహముల్బణమ్ |

తత్ర వేదాదికం తేనాధీతం సర్వం మహార్షయః || ౮||

ప్రమాదాసురనామా వై తస్మై పుత్రీం దదౌ స్వకామ్ |

రూపలావణ్యసంయుక్తాం నామ్నా చ మదిరాం ద్విజాః || ౯||

మోహో నత్వా స్వతాతం సజ్జుహ్య శుక్రాన్ మహామనుమ్ |

సూర్యస్య సవనే గత్వా తతాప పరమం తపః || ౧౦||

ఊర్ధ్వదృష్టిం బబన్ధాసౌ సూర్యం ధ్యాయన్ స మణ్డలే |

మన్తం జజాప భావేన నిరాహారపరాయణః || ౧౧||

దివ్యవర్షసహస్రేణ ప్రసన్నోఽభూద్ధివాకరః |

తం యయౌ వరదానార్థం స్వభక్తం భక్తిభావితః || ౧౨||

అస్థిత్యచాసమాయుక్తం మోహం దృష్ట్వా ర్యమా ప్రభుః |

విస్మితోఽభూన్ మహద్దైర్యం దైత్యస్య పరమాద్భుతమ్ || ౧౩||

బోధయామాస తం శీఘ్రం రవిర్దేవవరః స్వయమ్ |

వరం బ్రూహి మహామోహ ప్రసన్నోఽహం దదామి తే || ౧౪||

శ్రుత్వా మదీయవాక్యం స ప్రబుద్ధో సురనాయకః ।
 పురతో మాం స్థితం వీక్ష్య ప్రణనామ కృతాంజులిః ॥ ౧౫ ॥
 ఉత్థాయ పూజయామాస పరైర్నానోపచారకైః ।
 కృతాంజులిః పునర్నత్వా స తుష్టావ మహర్షయః ॥ ౧౬ ॥
 మోహోసుర ఉవాచ ।
 నమః సూర్యాయ తపతాం శ్రేష్ఠ తే సర్వరూపిణే ।
 భానవే భాస్కరామైవ రవయే తే నమో నమః ॥ ౧౭ ॥
 కర్మణాం ఫలదాత్రే తే కర్మమూలధరాయ చ ।
 కర్మాకారాయ దేవాయ స్వాత్మనే తే నమో నమః ॥ ౧౮ ॥
 నానాభేదధరాయైవ నానాభేదవివర్జిత ।
 సదామృతస్వరూపాయ పరమాత్మన్నమోఽస్తు తే ॥ ౧౯ ॥
 అనంతాపారరూపాయ జగజ్జీవనమూర్తయే ।
 సత్యాయ సత్యపాత్రే తే దివాకర నమోఽస్తు తే ॥ ౨౦ ॥
 త్రయీబోధాయ తే త్రయ్యై త్రయీకర్మప్రవర్తక ।
 సర్వాహఙ్కారమూలాయ సదాహఙ్కారనాశినే ॥ ౨౧ ॥
 జ్ఞానదాత్రే ప్రకాశాయ ప్రకాశానాం విశేషతః ।
 అనాదయే మహేశాయ పరేశాయ నమో నమః ॥ ౨౨ ॥
 వృష్టిబీజాయ సర్వేషాం కాలకర్మప్రవర్తక ।
 మాయాధారాయ మాయాయాశ్చలకాయ నమో నమః ॥ ౨౩ ॥
 కిం స్తౌమి త్వాం దివానాథ ఆత్మాకారధరం ప్రభో ।
 తథాపి జ్ఞానప్రామాణ్యాత్ సంస్తుతోఽసి నమామ్యహమ్ ॥ ౨౪ ॥
 యది తుష్టోఽసి దేవేశ వరం దాతుం సమాగతః ।
 తదా మే మరణం స్వామిన్న భవేన్మాం తథా కురు ॥ ౨౫ ॥
 నామరూపధరం సర్వం తస్మాన్ మృత్యుర్న మే భవేత్ ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౬ పాస ౧౪)
 రాజ్యం త్రైలోక్యసంస్థం యద్దేహి తజ్జగదీశ్వర ॥ ౨౬ ॥
 ఆరోగ్యాదిసమాయుక్తాం దేహసత్తాం మహాప్రభో ।
 సర్వాతిగాం చ మే దేహి సఙ్గామే విజయం తథా ॥ ౨౭ ॥

యద్యదిచ్చామి దేవేశ తత్తన్నే సులభం భవేత్ |
 త్వదీయపాదపద్మే తే భక్తిం దేహి మహాప్రభో || ౨౮||
 ఏవముక్త్యా మహాదేవం భాస్కరం ప్రణనామ సః |
 ఉత్థాయ తస్య సామీప్యే సంస్థితో వినయాన్వితః || ౨౯||
 తతః స సవితా తత్ర విస్మితస్తమువాచ హ |
 త్వయా యత్ ప్రార్థితం దైత్య తత్ సర్వం లభసే మహత్ || ౩౦||
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ |
 సర్వకామప్రదం వైవ భవిష్యతి సుశృణ్వతే || ౩౧||
 ఇత్యుక్త్యాన్తర్ధధే దేవః సవితా స్వస్థలం యయౌ |
 దైత్యోఽపి హర్షితోభూత్వా స్వగృహం ప్రజగామ హ || ౩౨||
 మాతరం పితరం తత్ర ప్రణనామ మహాసురః |
 సుహృదో మానయామాస యథా సమృద్ధపూర్వకమ్ || ౩౩||
 తతః శుక్రం జగామాఽసౌ తం ప్రణమ్య మహాసురః |
 మోహః సజ్కథయామాస వృత్తాన్తం తస్య సన్నిధౌ || ౩౪||
 ఉపచారైః ప్రపూజ్యాఽసౌ ప్రణమ్య స్వగృహం పునః |
 ఆయయౌ హర్షసంయుక్తో నగరం నిర్మమే తతః || ౩౫||
 విషయావాసకం నామ మునిస్తస్య చకార వై |
 శుక్రః పరమతేజస్వీ తత్ర వాసం చకార సః || ౩౬||
 అసురాదయ ఏవం వై వృత్తాన్తం యత్ర తత్ర తే |
 శ్రుత్వా సమాగతాస్తస్య నగరే చక్రీరే స్థితిమ్ || ౩౭||
 చాతుర్వర్ణ్యసమాయుక్తం నగరం శుశుభే ద్విజాః |
 సర్వాతిగం చానుపమం పృథివ్యాం పూర్ణభోగదమ్ || ౩౮||
 తతో దైత్యగణాః సర్వే శ్రేష్ఠాస్తత్ర సమాగతాః |
 శుక్రేణ ప్రేరితాస్తం తే ప్రణేముర్భావసంయుతాః || ౩౯||
 ప్రచణ్ణశ్చైవ చణ్ణశ్చ మహాకాలశ్చ వీర్యవాన్ |
 కాలాన్తకాదయశ్చాన్యే బహవో దైత్యనాయకాః || ౪౦||
 మిలితా దైత్యసంయుక్తాస్తదాజ్ఞావశవర్తినః |

భూత్వా తే నగరే తస్య సమీపే సంస్థితా బభుః ॥ ౪౧॥

తతో ద్విజైః స్వయం కావ్యస్తం చకార మహర్షయః ।

దైత్యాధిపం స సిషేచ తదర్థం రాజ్యసమ్పది ॥ ౪౨॥

తతస్తే ముదితాః సర్వే దైత్యాః స్వస్వస్థలం యయుః ।

ముఖ్యాస్తత్ర స్థితా విప్రాః సేవార్థం లాలసాయుతాః ॥ ౪౩॥

ఏవం మోహసురః శ్రేష్ఠోఽసురాణాం నాయకోఽభవత్ ।

తమాశ్రిత్య మహాదైత్యా హర్షితా ఆచరన్ ధరామ్ ॥ ౪౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మోహసురరాజ్యాభిషేకో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ 3.౬

(Page ఖం. 3 ఆ. ౭ పాన ౧౫)

3.౭ మోహసురవిజయవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

రవిరువాచ ।

మదిరాయాం సుతాః పఞ్చ తస్మాద్దైత్యాన్ మహాబలాః ।

తేజస్వినశ్చ పిత్రా తే బభూవుః సమశీలకాః ॥ ౧॥

ఉగ్రః క్రూరశ్చ మేధావీ శోచనో హరణస్తథా ।

పఞ్చైతే శాస్త్రసమ్పన్నా రేజుస్తన్నగరే ద్విజాః ॥ ౨॥

తతః కిఞ్చిద్గతే కాలే రాజా మోహసురో ద్విజాః ।

ఆహ్వాయామాస దైత్యేశాన్ సకలాన్ స్వనరైర్మహాన్ ॥ ౩॥

సమాగతానువాచాఽథ వచనం హితకారకమ్ ।

దైత్యేశాస్నితినంయుక్తం సుఖదం ప్రీతివర్ధనమ్ ॥ ౪॥

మోహసుర ఉవాచ ।

భో భో దైత్యాధిపాః సర్వే ప్రచణ్డాద్యా వచో హితమ్ ।

శృణుధ్వం సకలం విశ్వం జయేయమధునా కిల ॥ ౫॥

యది స్వమానసే దైత్యా హితం భవతి చేత్తదా ।

సర్వేషాం భవతాం కార్యం కుర్వేఽహం నాత్ర సంశయః ॥ ౬॥

శుక్రేణ పాలితా యూయం తథాఽహమసురేశ్వరాః ।

అజేయాః ప్రభవిష్యామో రవేశ్చ వరదానతః ॥ ౭॥

తతస్తే తం నమస్కృత్య సజ్జగుర్ధరసంయుతాః ।
మహాత్మానం మహాభాగం తపస్తేజఃసమన్వితమ్ ॥ ౮॥

దైత్యేశా ఊచుః ।

సమ్యగ్విచారితాః స్వామింస్తృప్తా వాక్యామృతేన తే ।
జేష్యామః సకలాన్ లోకాన్స్తద్దాజ్ఞావశగా వయమ్ ॥ ౯॥

న తే పరాక్రమే తుల్యో విశ్వస్మిన్ విద్యతే ప్రభో ।
అతో విష్ణుముఖాన్ దేవాన్ జేష్యామోఽన్యాంశ్చ సామృతమ్ ॥ ౧౦॥

రవిరువాచ ।

ఇతి మోహాసురస్తేషాం వచః శ్రుత్వా ప్రతాపవాన్ ।
ఆజ్ఞాపయచ్చ దైత్యేశాన్ ముదా భవత దంశితాః ॥ ౧౧॥

తే సర్వే యుద్ధమార్గజ్ఞా యయుస్తస్య ప్రసన్నిధౌ ।
నానాశస్త్రధరా భూత్వా యమమత్తుమివోద్యతాః ॥ ౧౨॥

తాన్ దృష్ట్వా హర్షితో దైత్యో వీర్యవాంశ్చ మహాసురః ।
రథసంస్థః స్వయం దైత్యైర్నిర్ణగమ స దంశితః ॥ ౧౩॥

చతురక్లవమూమధ్యే రరాజ రథసంస్థితః ।
కాలరుద్ర ఇవాధ్యక్షః సర్వేభ్యో భయదాయకః ॥ ౧౪॥

స్వయం శుక్రేణ సంయుక్తః పృథివీజయనోద్యతః ।
అసురైః సహితః పూర్వం బభ్రామ వసుధాతలే ॥ ౧౫॥

అపారా తస్య నేనా సా ఛాదయామాస వై ధరామ్ ।
చలనోత్థరజస్కేన చ్ఛాదితో భాస్కరోఽభవత్ ॥ ౧౬॥

కాలరూపైర్మహాదైత్యైః ప్రయోధ్ధం భూమిమణ్డలే ।
కః సమర్థో భవేద్విప్రా జితం తైః సేవన తేజసా ॥ ౧౭॥

సప్తదీపవతీం పృథ్వీం జిత్వా తేఽసురసత్తమాః ।
యయుః సర్వే జయార్థాయ దేవాన్ విష్ణుపురోగమాన్ ॥ ౧౮॥

దేవాః సర్వే సమాశ్రుత్య ససైన్యం చాగతం ద్విజాః ।
మోహాసురం భయోద్విగ్నా ఇన్ద్రం తే శరణం యయుః ॥ ౧౯॥

ఇన్ద్రేణ సహితాః సర్వే బ్రహ్మాణం ప్రయయుస్తతః ।

తేన సార్థం చ కైలాసే శక్జరం శరణం యయుః || ౨౦||

శక్జరేణ యుతా దేవా వైకుణ్ఠే కేశవం యయుః |

కేశవేన యుతాః సర్వే భాస్కరం ప్రయయుస్తతః || ౨౧||

భాస్కరస్తానువాచాఽథ భయయుక్తాన్ సురేశ్వరాన్ |

నిఃశ్వస్య భయసంయుక్తో వచనం హితకారకమ్ || ౨౨||

భాస్కర ఉవాచ |

మదీయవరదానేన సమర్థో దైత్యపుంజవః |

మోహోసురశ్చ దేవేన్ద్రాస్తం జేతుం కః క్షమో భవేత్ || ౨౩||

కర్మణాం ఫలముగ్రం యచ్ఛ్యవతే కేనచిన్న తత్ |

అతో వయం వనేష్యద్య వసామో భయసంయుతాః || ౨౪||

త్యక్త్వా రాజ్యాదికం సర్వం దేహం రక్షామహే వయమ్ |

పుణ్యాన్వే తస్య మృత్యుర్వై భవిష్యతి న సంశయః || ౨౫||

(Page ఖం. 3 అ. ౭ పాన ౧౬)

అన్యథా దైత్యభూపేన్ద్రో మోహదైత్యః ప్రతాపవాన్ |

హనిష్యతి స దేవేన్ద్రం తస్మాత్ కుర్వన్తు మే వచః || ౨౬||

ఏవం మదీయం వాక్యం వై శ్రుత్వా ప్రాహ బృహస్పతిః |

సర్వనీతివిశేషణ్ణో దేవాచార్యో మహాయశాః || ౨౭||

బృహస్పతిరువాచ |

శృణుధ్వం దేవరాజానో వచనం హితకారకమ్ |

భానునా భాషితం వాక్యం తన్నో భవతి వై హితమ్ || ౨౮||

తతః సర్వేఽబ్రువన్ దేవాః సాధు సాధు త్వయేరితమ్ |

భానునా చ గురోర్వాక్యం కరిష్యామో వయం తథా || ౨౯||

ఏవం నిశ్చిత్వ దేవేన్ద్రా దేవైః సర్వే యయుర్వనమ్ |

గుహోసు పర్వతోద్ధేశే సంస్థితా భయసంయుతాః || ౩౦||

మోహోసురోఽసురైః సర్వైర్దేవానాం నగరేషు చ |

ఆయయౌ తత్ర దేవేన్ద్రాన్ స నాపశ్యత్ సుహర్షితః || ౩౧||

తేషు దైత్యాన్ సమాస్థాప్య స్వయమైన్ద్రపదే స్థితః |

దైత్యైః సంనేవ్యమానశ్చ బుభుజే భోగముత్తమమ్ || ౩౨||

గర్భర్వాప్సరసస్తస్య నేవాం చక్రుర్భయాకులాః ।
 స్వర్లోకవాసినో నానా తథైవ చ మహార్షయః ॥ 33 ॥
 తతోఽగాద్ధైత్యపైః సర్వైః సత్యలోకం మహాబలః ।
 మోహాసురో ద్విజాస్తత్ర న దదర్శ పితామహమ్ ॥ 34 ॥
 శూన్యం నగరమేవం తత్ దృష్ట్వా హర్షసమన్వితః ।
 యయౌ వైకుంఠముగ్రోఽసావదర్శత్తత్ర తాదృశమ్ ॥ 35 ॥
 తతః కైలాసమాగత్య శక్జురేణ వివర్జితమ్ ।
 పురం వీక్ష్య యయౌ సోఽపి సౌరలోకం మహాసురః ॥ 36 ॥
 తత్రాదిత్యవిహీనం చ శక్తిలోకం తథా యయౌ ।
 దృష్ట్వా శక్తివిహీనం తం ముముదే దైత్యనాయకమ్ ॥ 37 ॥
 తతో దైత్యేన్ద్రముఖ్యోఽసౌ స్వసుతాన్ బలగర్వితాన్ ।
 స్థాపయామాస దేవానాం నగరేషు విశేషతః ॥ 38 ॥
 కైలాసేఽధిపతిం చక్రే హ్యుగ్రం పుత్రం మహాసురః ।
 వికుంఠాధిపతిం తద్వత్ క్రూరం దైత్యసమన్వితమ్ ॥ 39 ॥
 సౌరలోకాధిపం మేధావినం చక్రే చ గర్వితమ్ ।
 శక్తిలోకే తథా సోఽపి శోచనం యుద్ధలాలసమ్ ॥ 40 ॥
 సత్యలోకేఽధిపం చక్రే హరణం సర్వహారకమ్ ।
 ప్రచణ్డముఖ్యకాన్ చక్రే ఇన్ద్రలోకాదికాధిపాన్ ॥ 41 ॥
 కాలాన్తకశ్చ పాతాలదేశేషు ప్రేషితస్తతః ।
 మోహాసురేణ నాగేన్ద్రం యయౌ శేషం స సైనికః ॥ 42 ॥
 కాలాన్తకం దైత్యరాజమాగతం చ హి నాగరాట్ ।
 వినయేన యయౌ తం స సామ చక్రే సురేణ వై ॥ 43 ॥
 ఏవం జిగాయ బ్రహ్మాణ్డం స ఉగ్రో దైత్యనాయకః ।
 మోహాసురో మహావీర్యో ముముదే దైత్యపైర్ద్విజాః ॥ 44 ॥
 తతః స్వనగరే దైత్యో యయౌ సర్వైః సమన్వితః ।
 విషయావాసకే తత్ర పురే స శుశుభే తతః ॥ 45 ॥
 తత్రస్థః ప్రశశాసాఽసౌ బ్రహ్మాణ్డం లోకసంక్కులమ్ ।

రాజ్యం చకార దైత్యేన్ద్రో దైత్యేన్ద్రేశ్చ సమన్వితః ॥ ౪౬ ॥

భోగాన్ స బుభుజే నానా హ్యతులాన్ విషయప్రియః ।

దైత్యైః సహ ప్రగర్వణ కృతకృత్యమమన్యత ॥ ౪౭ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మోహోసురవిజయవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ 3.౭

(Page ఖం. 3 అ. ౮ పాస ౧౭)

3.౮ దేవర్షివరప్రదానం నామాష్టమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

రవిరువాచ ।

తతోఽతిగర్వితో మోహోసురో దైత్యః ప్రతాపవాన్ ।

దేవానాం జివఘాతార్థం ప్రయత్నం స చకార హ ॥ ౧ ॥

తదర్థం ప్రేషయామాస దైత్యాన్ పరమదారుణాన్ ।

కర్మమార్గస్య తే సర్వే చక్రుః ఖణ్డనమాదరాత్ ॥ ౨ ॥

స్వల్పకాలేన భో విప్రాః కర్మహీనం మహీతలమ్ ।

కృతం దైత్యేశ్చ సర్వత్ర త్రాసితాః కర్మకారకాః ॥ 3 ॥

వర్ణాశ్రమవిహీనం తైః కృతం సర్వత్ర భూతలమ్ ।

ధర్మమూలం తథా నష్టం బభూవ క్రమతః కిల ॥ ౪ ॥

న స్వాహా న స్వధా కుత్ర ప్రబభూవ మహర్షయః ।

మోహోసురస్య మూర్తిం తే స్థాపయామాసురాదరాత్ ॥ ౫ ॥

దైత్యపాస్త్రత్ర లోకైర్వా పూజాం సర్వత్ర సమ్మతామ్ ।

కారయామాసురుగ్రైశ్చ దక్షైః సంతాడ్య మానవాన్ ॥ ౬ ॥

తతో మునిగణాః సర్వే భ్రష్టా జాతా విశేషతః ।

మృతాః కేచిత్తథాఽరణ్యే గతాః పరమదారుణే ॥ ౭ ॥

తత్ర తే భయసంయుక్తాః క్రియాం చక్రుర్మహర్షయః ।

ఏవం ధర్మస్య విచ్ఛేదః కృతస్తేన సురారిణా ॥ ౮ ॥

తతో దేవగణాః సర్వే భయయుక్తా విశేషతః ।

ఉపోషణసమాయుక్తా విచారం చక్రీరే ద్విజాః ॥ ౯ ॥

మిలితా మునిభిః సార్థం మోహోసురవినాశనే ।
 న ప్రాపుర్దేవవిప్రేన్యా ఉపాయం సుఖదం పరమ్ ॥ ౧౦॥
 తతస్తానర్యమా ప్రాహ శృణుధ్వం సురసత్తమాః ।
 మునయశ్చ మహాభాగా వచో మే హితకారకమ్ ॥ ౧౧॥
 నామరూపధరం సర్వం తస్మాన్ మృత్యుర్న వై భవేత్ ।
 మోహోసురస్య దేవేన్యాస్త్రోపాయం వదామ్యహమ్ ॥ ౧౨॥
 గణేశ్వరస్య హస్తేన దైత్యోఽయం ప్రమరిష్యతి ।
 స్వయం యోగమయః ప్రోక్షస్తస్మాత్తం ప్రభజామహే ॥ ౧౩॥
 స ఏవ నిజలోకస్థో నిజబోధేన దైత్యపమ్ ।
 హనిష్యతి న సన్దేహః స్తూయతాం న సురేశ్వరాః ॥ ౧౪॥
 సూర్యస్య వచనం శ్రుత్వా దేవా హర్షనమన్వితాః ।
 విష్ణ్వాద్యాశ్చ పునస్తం తే జగుర్వచనముత్తమమ్ ॥ ౧౫॥
 దేవా ఊచుః ।
 సమ్యగుక్తం త్వయా భానో బుద్ధ్యా త్వమధికో మతః ।
 సర్వేభ్యో జీవదాతా భో జాతోఽస్యత్ర న సంశయః ॥ ౧౬॥
 తతో దేవాశ్చ విప్రాశ్చ తపసా గణనాయకమ్ ।
 ఆరాధయన్ ప్రయత్నేన విఘ్నవారణకారణమ్ ॥ ౧౭॥
 ఏకాక్షరవిధానేనాపూజయంస్తం నిరన్తరమ్ ।
 అజపన్ మన్తమాద్యం తు ధ్యాయన్తో గణపం హృది ॥ ౧౮॥
 నానాతపఃసమాయుక్తా ఉపోషణపరాయణాః ।
 ఋషయో దేవదేవేశా విఘ్నేశ్వరమతోషయన్ ॥ ౧౯॥
 వర్షాణాం శతకేష్యేవం గతేషు గణనాయకః ।
 ఆయయౌ తాన్ వరం దాతుం భృశం భావేన తోషితః ॥ ౨౦॥
 సౌమ్యతేజోయుతశ్చైవాఖుగః పూర్ణో గజాననః ।
 చతుర్బాహుర్దయాపూర్ణో మహోదరవిరాజితః ॥ ౨౧॥
 ఏకదన్తో విశాలాక్షః శూర్పకర్ణధరః ప్రభుః ।
 సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తో నాభిశేషవిరాజితః ॥ ౨౨॥

చింతామణిం గలే బద్ధ్యా నాగయజ్ఞోపవీతవాన్ ।
 ఏవం సమాయయా దేవో దేవర్షీణాం పురో విభుః ॥ ౨౩ ॥
 తం దృష్ట్వా దేవవిప్రాస్తే హర్షితా భక్తిసంయుతాః ।
 ప్రణేముః పూజయామాసుర్యథాశాస్త్రవిధానతః ॥ ౨౪ ॥
 తతస్తం తుష్టువుః సర్వే కృతాజ్ఞులయ ఆదరాత్ ।
 తద్ధర్మనమహోత్సాహో యథామతయ భో ద్విజాః ॥ ౨౫ ॥
 దేవరయ ఊచుః ।
 నమస్తే గణనాథాయ మహోదరస్వరూపిణే ।
 అనాథాయ చ నాథాయ సర్వేషాం తే నమో నమః ॥ ౨౬ ॥
 (Page ఖం. 3 అ. ౮ పాన ౧౮)
 అనాదిసిద్ధినాథాయ బుద్ధినాథాయ ధుణ్ణయే ।
 హేరమ్బాయ స్వభక్తేభ్యః సర్వదాయ నమో నమః ॥ ౨౭ ॥
 చతుర్బాహుధరాయైవ శూర్పకర్ణాయ తే నమః ।
 లమ్బోదరాయ విఘ్నేశ విఘ్నవారణ తే నమః ॥ ౨౮ ॥
 గజాననాయ దేవాయాఽఖువాహాయ మహాత్మనే ।
 శేషనాభిస్థితాయైవైకదంతాయ నమో నమః ॥ ౨౯ ॥
 మహాగణపతే తుభ్యం సర్వకారణకారణ ।
 భక్తవాఙ్మూవిధాతానాం హరాయ తు నమో నమః ॥ ౩౦ ॥
 మాయాశ్రయాయ మాయాయాధారకాయ మహాభుజ ।
 అభక్తకామదహనరూపాయ చ నమో నమః ॥ ౩౧ ॥
 యోగానాం పతయే తుభ్యం యోగదాత్రేఽవ్యయాయ తే ।
 స్వానందవాసినే చైవ యోగాకారాయ తే నమః ॥ ౩౨ ॥
 సర్వేషాం జరరేషు త్వం స్థిత్యా భోగాన్ కరోషి వై ।
 భోక్తా త్వదుదరే వై న కోఽపి తేన మహోదరః ॥ ౩౩ ॥
 దేహదేహిసమాయోగే బోధబ్రహ్మణి సంస్థితమ్ ।
 కో జానాతి చ తం దేవం సోఽపి దర్శనతాం గతః ॥ ౩౪ ॥
 భక్తవత్సలభావేన ప్రకటస్త్యం సమాగతః ।
 వయం తేన కృతార్థాశ్చ దేవదేవేశ నిశ్చితమ్ ॥ ౩౫ ॥

వయం ధన్యా యతో దృష్టః సర్వోదరవిలాసకృత్ |
మహోదరః ప్రసన్నాత్మా సాక్షాదబ్రిహ్మపతిః ప్రభుః || 3౬ ||

కిం స్త్రామి త్వాం గణాధీశ వేదాదీనాం తథోదరే |
సంస్థితం ప్రణమామస్తం యోగగమ్యం సనాతనమ్ || 3౭ ||

రవిరువాచ |

ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య ప్రణయేన సుతోషితః |
జగాద తాన్ గణేశానో భక్తిభావనియన్త్రితః || 3౮ ||

మహోదర ఉవాచ |

వృణుధ్వం సర్వదేవేశా మునయశ్చ యథేప్పితమ్ |
దాస్యామి సకలం తద్వో భక్త్యా స్తోత్రేణ తోషితః || 3౯ ||

భవత్కృతమిదం స్తోత్రం భవేన్ మత్ప్రీతివర్ధనమ్ |
పఠతాం శృణ్వతాం దేవాః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౪౦ ||

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా దేవా మునిగణైః సహ |
హర్షయుక్తాః ప్రణమ్యైసం జగుస్తే తం గణేశ్వరమ్ || ౪౧ ||

దేవర్షయ ఉచుః |

యది ప్రసన్నతాం యాతో దేవదేవేశ విఘ్నప |
తదా తే పాదపద్మే నో భక్తిం దేహి విశేషతః || ౪౨ ||

మోహాసురేణ దుష్టేన స్థానభ్రష్టాః కృతా వయమ్ |
మునయః కర్మహీనాశ్చ జహి తం గర్వసంయుతమ్ || ౪౩ ||

బ్రహ్మణ్డం విజితం తేన తత్ర లోకాః సుదుఃఖితాః |
కృతాస్తాన్ సుఖదాతా వై భవ స్వామిన్నమోఽస్తు తే || ౪౪ ||

తేషాం వచనమాకర్ణ్య తానువాచ తథేతి హ |
మహోదరః ప్రసన్నాత్మా భక్తవత్సలభావతః || ౪౫ ||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే దేవర్షివరప్రదానం నామాష్టమోఽధ్యాయః || 3.౮

(Page ఖం. 3 అ. ౯ పాన ౧౯)

3.౯ మోహోసురజ్ఞానప్రదానం నామ నవమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

రవిరువాచ ।

తతో మహోదరః క్రోధసమాయుక్తః ప్రతాపవాన్ ।

పరశ్వాది స్వాయుధాని దధానో ప్రబభౌ ద్విజాః ॥ ౧॥

మూషకోపరి సంస్థాయ దేవర్షిగణసంయుతః ।

మోహోసురం నిహన్తుం స యయౌ తన్నగరే ప్రభుః ॥ ౨॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర సమాసీనో మహోసురః ।

మోహో దైత్యాధిపైః సర్వైర్వేష్టితః ప్రబభౌ ద్విజాః ॥ 3॥

అకస్మాన్నారదో దైత్యం యయౌ గానపరాయణః ।

తం దృష్ట్వా ప్రణనామాఽథ మోహాః సర్వసమన్వితః ॥ ౪॥

సమాసీనం మహోదైత్యః పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ।

వద చిత్రం మునే కిఞ్చిత్ భ్రమసి త్వం చ సర్వగః ॥ ౫॥

దైత్యస్య వచనం శ్రుత్వా నారదస్తమువాచ హ ।

హర్షయుక్తః కథాం పుణ్యాం దైత్యస్య విషరూపిణీమ్ ॥ ౬॥

నారద ఉవాచ ।

మోహోసుర మహాభాగ శ్శృణు మే వచనం హితమ్ ।

చిత్రం వదామి యద్ దృష్టం భావపూర్వేణ చేతసా ॥ ౭॥

దేవైః సమ్పూర్ణితో దేవో మునిభిర్వనసంస్థితైః ।

మహోదరవధార్థాయ తవ దైత్యపతేఽధునా ॥ ౮॥

స దేవో మూషకారూఢో వధార్థం తే సమాగతః ।

దశయోజనదూరస్థో బభూవాసుర చాధునా ॥ ౯॥

ఇత్యుక్త్వా నారదస్తం స మౌనభావపరాయణః ।

బభూవ దైత్యరాజస్తు భయోద్విగ్నస్తదాఽభవత్ ॥ ౧౦॥

నియమ్య దుఃఖముగ్రం స ఉవాచ నారదం పునః ।

మోహోసురో భయోద్విగ్నో హృదయేన విదూయతా ॥ ౧౧॥

మోహోసుర ఉవాచ ।

శృణు నారద మే వాక్యం న మృత్యుర్మే ప్రవర్తతే ।
 నామరూపాత్మకేభ్యశ్చ కిం కరిష్యతి దేవపః ॥ ౧౨ ॥
 మహోదరాత్మకో నామ రూపధారీ సమాగతః ।
 స దేవం తం హనిష్యామి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౩ ॥
 తస్య దైత్యాధిపస్యైతద్వచనం నారదో మునిః ।
 శ్రుత్వోవాచ మహాయోగీ మోహాసురం విచారతః ॥ ౧౪ ॥
 శృణు మోహాసుర త్వం మే వచనం హితకారకమ్ ।
 మహోదరో నరో వైవ న దేవో న చ రాక్షసః ॥ ౧౫ ॥
 నామరూపవిహీనం యద్బ్రహ్మ వేదేషు కథ్యతే ।
 నామరూపమయం పూర్ణం స ఏవాయం సమాగతః ॥ ౧౬ ॥
 హనిష్యతి యదా క్రుద్ధస్తాస్త్వం తస్మాచ్ఛరణం వ్రజ ।
 మహోదరం మహాభాగం తేన త్వం సుఖమేష్యసి ॥ ౧౭ ॥
 తతస్తం దైత్యరాజః స జగాద భయసంకూలః ।
 వద నారద యోగజ్ఞ భ్రమనాశాయ మే వచః ॥ ౧౮ ॥
 నామరూపవిహీనోఽయం కథ్యనే చ మహోదరః ।
 సమాగతః కథం దేహీ నామరూపసమన్వితః ॥ ౧౯ ॥
 నామరూపమయం బ్రహ్మ నామరూపవివర్జితమ్ ।
 సర్వత్రయోగభావేన తిష్ఠత్యత్ర న సంశయః ॥ ౨౦ ॥
 స్వపరభ్రాన్తిజో మోహో న కదా తత్ర వర్తతే ।
 దేవదైత్యాదిభేదేషు సమభావయుతం సదా ॥ ౨౧ ॥
 ఆయం మహోదరశ్చైవ దేవపక్షవివర్ధనః ।
 దైత్యానాం ప్రవధార్థాయ కిమర్థం కురుతే మతిమ్ ॥ ౨౨ ॥
 విపరీతమిదం విప్ర వచనం తే చ సామృతమ్ ।
 భాసతే పశ్య యోగీన్ద్ర నుద మే సంశయం ప్రభో ॥ ౨౩ ॥
 మహోదరస్య మామన్యత్ బ్రహ్మార్షే వద చేష్ఠితమ్ ।
 కింరూపః కింస్వభావశ్చ కస్యాంశః కిమృరాక్రమః ॥ ౨౪ ॥
 కుత్ర వాసకరః సోఽపి కీదృశం బ్రహ్మ తస్య యత్ ।

ఏతత్ సర్వం సువిస్తార్య జ్ఞానం మే కరుణానిధే || ౨౫||

భానురువాచ |

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ గాణపత్యః ప్రతాపవాన్ |

మోహోసురం యథాపూర్వం తం జగద మహోసురమ్ || ౨౬||

(Page ౩ అ. ౯ పాన ౨౦)

నారద ఉవాచ |

మోహోసుర మహాభాగ మతిస్తే యోగిసమ్మతా |

యోగరూపం త్వయా పృష్టం తేనాఽహం తోషితో భృశమ్ || ౨౭||

అతస్త్యాం సకలం దైత్య కథయామి విశేషతః |

శృణుఃకమనా ఘణ్ణోశ్చేష్టితం యోగదం పరమ్ || ౨౮||

నామరూపమయం విద్ధి జగత్సర్వం చతుర్విధమ్ |

నామరూపవిహీనం యద్దేహిరూపం జగద్ధితమ్ || ౨౯||

తయోర్యోగే చ దైత్యేన్ద్ర బోధః సర్వత్ర సమ్మతః |

బ్రహ్మ యద్వేదవాదేషు కథ్యతే విద్ధి చేతసా || ౩౦||

తదేవ నామరూపాదియుక్తం భవతి సర్వదా |

తదేవ నామరూపాది హీనం భవతి సర్వదా || ౩౧||

తద్బ్రహ్మ పూర్ణభావేన సంస్థితం యోగవాచకమ్ |

దైత్యపుంగవ జానీహి తదేవాఽసౌ మహోదరః || ౩౨||

దేహదేహికృతో భోగః స్వస్వస్వానన్దదః పరః |

సర్వత్రగః స ఉదరే భుక్తభోగశ్చ కథ్యతే || ౩౩||

ఉదరేన కృతో భోగో యది బాహ్యపరాయణైః |

తదా తే మరణైర్యుక్తా భవన్తి స్వల్పకాలతః || ౩౪||

స్వస్వానన్దమయో భోగో భుజ్యతే సర్వభావతః |

సర్వైర్బ్రాహ్మభిరత్యన్తం జగద్భిక్షైవ నిశ్చితమ్ || ౩౫||

భిన్నభోగశ్చ విశ్వస్మిన్నాత్మని హ్యమృతాత్మకః |

ఏకభావమయో భోగో భోగయుక్తానుభౌ మతౌ || ౩౬||

దేహేషు జఠరం భిన్నం జఠరం మతమాత్మని |

ఏకభావాత్మకం దైత్య జానీహి యోగసేవయా || ౩౭||

యది భోగవిహీనౌ తౌ విశ్వాత్మానౌ మహామతే ।
 విశేషతో యత్సవనౌ కిమర్థం వై బభూవతుః ॥ 3౮॥
 నామరూపధరం విశ్వం జాతం భోగార్థమేవ చ ।
 నామరూపవిహీనం యద్దేహీ జాతస్తదర్థతః ॥ 3౯॥
 నాస్తి భోగస్య చేచ్ఛా చేత్ కిమర్థం ద్వివిధం భవేత్ ।
 అతో జానీహి దైత్యేన్ద్ర భోగయుక్తౌ విశేషతః ॥ ౪౦॥
 విశ్వాత్మనోశ్చ సంస్థోఽయం జఠరే గణనాయకః ।
 మహోదరాఖ్యా సజ్జాతా తేన తస్య మహాత్మనః ॥ ౪౧॥
 ద్వివిధస్య చ దైత్యేన్ద్ర జఠరం స్వల్పవాచకమ్ ।
 స్వస్వభోగపరత్వాద్వై విచారయ మహామతే ॥ ౪౨॥
 సకలీనాం విశేషేణోదరేషు స సదా స్థితః ।
 మహోదరశ్చ తేనాఽయం కథితో వేదవాదిభిః ॥ ౪౩॥
 విశ్వం దేహమయం తస్య మస్తకం చాత్మవాచకమ్ ।
 తయోర్యోగే గణేశోఽయం కథ్యతే స గజాననః ॥ ౪౪॥
 జాయతే సకలం యస్మాదస్తే గచ్ఛతి యత్ర చ ।
 దైత్యనాయక జానీహి గజరూపం తదేవ వై ॥ ౪౫॥
 విశ్వాత్మానౌ చ సంస్పృష్టౌ తాఖ్యాం జ్ఞానార్థమేవ సః ।
 తపసాఽఽరాధితో దేవో దేహధారీ బభూవ హ ॥ ౪౬॥
 స తస్య ప్రాకృతో దేహః సర్వవత్పశ్య దైత్యప ।
 భుక్తిముక్త్యర్థమేవం స స్వేచ్ఛయా దేహభోగవత్ ॥ ౪౭॥
 స్వసంవేద్యేన యోగేన లభ్యతే గణనాయకః ।
 తదేవ నగరం తస్మాత్తస్య జానీహి సర్వగమ్ ॥ ౪౮॥
 సిద్ధిర్భ్రాన్తిప్రదా మాయా తతో భ్రమతి వై జనః ।
 బుద్ధిర్భ్రాన్తిధరా ప్రోక్తా చిత్తరూపా విశేషతః ॥ ౪౯॥
 చిత్తం పఞ్చవిధం ప్రోక్తం తదైశ్వర్యం భ్రమాత్మకమ్ ।
 త్యక్త్వా శాన్తిమవాప్నోతి యోగీశో యోగసేవయా ॥ ౫౦॥
 తస్మాత్సిద్ధేశ్చ బుద్ధేశ్చ స్వామీ ప్రోక్తో మహోదరః ।

తం భజస్వ మహాదైత్య నోచేత్త్వాం స హనిష్యతి || ౫౧||

సురాసురమయం తేన సృష్టం విశ్వం విశేషతః |
స్వస్వధర్మసమాయుక్తం తేన ఖేలతి విఘ్నపః || ౫౨||

దేవా దైత్యవినాశార్థం యతస్తే స్మ యదా ప్రభో |

(Page ఖం. 3 అ. ౧౦ పాన ౨౧)

తదా దైత్యాయ భవతి సిద్ధీశః సిద్ధిదాయకః || ౫3||

దేహధారీ స్వయం భూత్వా వరదో భవతి ప్రభుః |
అసురేభ్యో న సన్దేహస్తం జానీహి మహోదరమ్ || ౫౪||

దైత్యా దేవవినాశార్థం యతస్తే సర్వభావతః |
తదా దేహధరశ్చాఽయం హన్తి దైత్యాన్న సంశయః || ౫౫||

దేవాః సజ్ఞాయుతా వేదే వర్తన్తే దైత్యనాయక |
వృద్ధిక్షయవిహీనత్వాద్ హన్తి తాన్న విశేషతః || ౫౬||

దైత్యా అపారరూపాశ్చ వృద్ధిక్షయయుతా మతాః |
తస్మాత్తాన్ హన్తి వేగేన గణేశో బ్రహ్మనాయకః || ౫౭||

స్వస్వధర్మరతా ఏతే యదా ఖలు సురాసురాః |
తదా తిష్ఠత్యయం యోగరూపశ్చ జఠరే విభుః || ౫౮||

సర్వం తే కథితం దైత్య బ్రహ్మభూతోఽయముచ్యతే |
తస్యాంశైః సర్వముత్పన్నం జగద్బ్రహ్మ చ కథ్యతే || ౫౯||

తస్మాత్తం శరణం గచ్ఛ యది జీవితుమిచ్ఛసి |
భోగార్థం దైత్యరాజ త్వం మోక్షార్థం లాలసా యది || ౬౦||

ఏవముక్వాన్తర్ధధేఽసౌ నారదః కరుణానిధిః |
గణేశగానసంయుక్తో వీణావాదే ప్రలాలసః || ౬౧||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మోహాసురజ్ఞానప్రదానం నామ నవమోఽధ్యాయః || 3.౯

3.౧౦ మోహాసురశాన్తివర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

రవిరువాచ |

గతే మునౌ మహాభాగా మోహో జాతః సుహార్షితః ।
 ఏచారమకరోచ్ఛితే నారదోక్తవిచారవిత్ ॥ ౧॥
 ఏకాన్తే సంస్థితో దైత్యో గణేశధ్యానతత్పరః ।
 మహోదరస్య మాహాత్మ్యం జ్ఞాత్వా మనసి హర్షితః ॥ ౨॥
 స శుక్రముపసంజగ్మ్యాకథయత్ ప్రకథానకమ్ ।
 నారదోక్తం చ కావ్యేన తేనైవం బోధితో ద్విజాః ॥ 3॥
 తతః స్వగృహమాగత్య గణేశే మోహితోఽభవత్ ।
 మోహోసురశ్చ మోహేన వర్జితః ప్రబభౌ స్వయమ్ ॥ ౪॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విష్ణుః స్వయముపాయయౌ ।
 ప్రేషితో గణరాజేన సామార్థం దైత్యసన్నిధౌ ॥ ౫॥
 కేశవం మానయామాస మోహోసురః ప్రతాపవాన్ ।
 ఆపూజయన్ మహాదైత్యో నివేశ్య శుభ ఆసనే ॥ ౬॥
 పప్రచ్ఛ తం మహావిష్ణుం కిమర్థం త్వమిహాగతః ।
 వద విష్ణో మహాభాగ కారణం తే కరోమ్యహమ్ ॥ ౭॥
 విష్ణురువాచ ।
 మహోదరః సమాయాతో ధర్మరక్షణతత్పరః ।
 దేవైశ్చ మునిభిః సార్థం తేనాఽహం ప్రేషితోఽసుర ॥ ౮॥
 సామార్థం తే మహాభాగాఽసి ధన్యో దైత్యనాయక ।
 మిత్రభావం త్వయా సార్థం స ఇచ్ఛతి మహోదరః ॥ ౯॥
 దేహదేహిమయం బ్రహ్మ తదేవ గణనాయకః ।
 మహోదరః సమాఖ్యాతో మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః ॥ ౧౦॥
 సర్వేషాముదరే స్థిత్యా భోగాన్ సర్వాన్ భునక్తి సః ।
 మహోదరశ్చ తేనాఽసౌ వయం స్వల్పదరాః స్మృతాః ॥ ౧౧॥
 నగరస్య పురో రాజన్ దశయోజనదూరగః ।
 సంస్థితో దేవవిప్రాద్యైః సంస్తుతః ప్రబభౌ విభుః ॥ ౧౨॥
 స ఉవాచ తదేవాఽహం కథయామి శృణుష్వ తత్ ।
 వచనం సర్వభావజ్ఞ సర్వేభ్యః సుఖదాయకమ్ ॥ ౧౩॥

విరుద్ధం త్యజ దైత్యేన్ద్ర తిష్ఠ స్థానే స్వకే సుఖమ్ ।
 దేవా హవిర్భుజః సన్తు బ్రాహ్మణాః కర్మకారకాః ॥ ౧౪॥
 తిష్ఠన్తు లోకా వర్ణాశ్రమయుతా దుఃఖవర్జితాః ।
 ఏతత్ కురు మహాదైత్య నోచేద్యుద్ధ్యస్వ దైత్యపైః ॥ ౧౫॥
 ఏతత్తే కథితం వాక్యం గణేశేన విశేషతః ।
 తత్ కురుష్వ మహాభాగ భవ మిత్రం మహాత్మనః ॥ ౧౬॥
 రవిరువాచ ।
 శ్రుత్వా విష్ణువచో రమ్యం తమువాచ మహాబలః ।
 మోహోసురః ప్రసన్నాత్మా సర్వేషాం మోహకారకమ్ ॥ ౧౭॥
 మోహోసుర ఉవాచ ।
 సమ్యగ్ బ్రవీషి విష్ణో త్వం మదీయహితకారకమ్ ।
 కరిష్యామి తథా దేవం మానయిష్యే మహోదరమ్ ॥ ౧౮॥
 ఏవముక్త్యా స దైత్యేన్ద్రానాహ్వాయామాస సత్వరమ్ ।
 సమాగతానువాచాథ విష్ణునా కథితం వచః ॥ ౧౯॥
 మోహోసురస్య వాక్యం తచ్చుత్వా తే దైత్యసత్తమాః ।
 క్రోధయుక్తాశ్చ పాతాలం వివిశుర్భయసంక్కులాః ॥ ౨౦॥
 శుక్రేణ సహితో మోహోసురో దైత్యః ప్రతాపవాన్ ।
 విష్ణునా చ తథా విప్రా గణేశం శరణం యయౌ ॥ ౨౧॥
 సమాగత్య స దైత్యేన్ద్రో ననామ స మహోదరమ్ ।
 భక్తిభావసమాయుక్తః పూజయామాస యత్నతః ॥ ౨౨॥
 పూజయిత్వా యథాన్యాయం పునస్తం ప్రణనామ సః ।
 కృత్వా కరపుటం మోహస్తుష్టావ చ మహోదరమ్ ॥ ౨౩॥
 మోహోసుర ఉవాచ ।
 నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ మహోదర సురూపిణే ।
 సర్వేషాం భోగభోక్తృవై దేహదేహిమయాయ తే ॥ ౨౪॥
 మూషకారూఢదేవాయ త్రినేత్రాయ నమో నమః ।
 చతుర్భుజాయ దేవానాం పతయే తే నమో నమః ॥ ౨౫॥
 అనాదయే చ సర్వేషామాదిరూపాయ తే నమః ।

వినాయకాయ హేరమ్బ దీనపాలాయ వై నమః || ౨౬ ||

గణేశాయ నిజానందపతయే బ్రహ్మనాయక |

సిద్ధిబుద్ధిప్రదాత్రే వై బ్రహ్మభూతాయ వై నమః || ౨౭ ||

బ్రహ్మభ్యో బ్రహ్మదాత్రే వై యోగశాన్తిమయాయ చ |

యోగినాం పతయే తుభ్యం యోగిభ్యో యోగదాయక || ౨౮ ||

సిద్ధిబుద్ధిపతే నాథ ఏకదంతాయ తే నమః |

శూర్పకర్ణాయ శూరాయ వీరాయ చ నమో నమః || ౨౯ ||

సర్వేషాం మోహకర్త్రే వై భక్తేభ్యః సుఖదాయినే |

అభక్తానాం విశేషేణ విఘ్నకర్త్రే నమో నమః || ౩౦ ||

మాయావినే చ మాయాయా ఆధారాయ నమో నమః |

మాయిభ్యో మాయయా చైవ భ్రాన్తిదాయ నమో నమః || ౩౧ ||

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధ్యక్ష యత్ర వేదాః సహజ్గకాః |

శాన్తిం ప్రాప్తాస్తథాపి త్వం సంస్తుతోఽసి దయాపరః || ౩౨ ||

ధన్యో మే పితరౌ జ్ఞానం తపః స్వాధ్యాయ ఏవ చ |

ధన్యం వపుశ్చ దేవేశ యేన దృష్టం పదామ్బుజమ్ || ౩౩ ||

ఇత్యుక్త్వా ప్రణనామాథ తమువాచ మహోదరః |

భక్తం భావయుతం దృష్ట్వా వచః పరమశోభనమ్ || ౩౪ ||

మహోదర ఉవాచ |

మోహోసుర వృణుష్య త్వం వరం యం మనసీప్సితమ్ |

దాస్యామి భక్తిమోహేన మోహితోఽహం త్వయాఽధునా || ౩౫ ||

త్వాం హన్తుం క్రోధసంయుక్త ఆగతోఽహం న సంశయః |

శరణాగతమేవం త్వాం హన్మి నో భక్తిసంయుతమ్ || ౩౬ ||

మదీయం స్తోత్రమేతద్వై సర్వదం యత్త్వయా కృతమ్ |

భవిష్యతి జనాయైవ పఠతే శృణ్వతేఽసుర || ౩౭ ||

మోహనాశకరం చైవ భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ |

ధనధాన్యాదిదం సర్వం పుత్రపౌత్రసుఖప్రదమ్ || ౩౮ ||

(Page ఖం. 3 అ. ౧౧ పాన ౨౩)

రవిరువాచ |

ఏవం గణేశవాక్యం స శ్రుత్వా హర్షసమన్వితః ।

మోహోసుర ఉవాచ౭థ నిబద్ధకరసమ్పృటః ॥ ౩౯॥

మోహోసుర ఉవాచ ।

మహోదర నమస్తుభ్యం యది దాస్యసి మే వరమ్ ।

తదా తే పాదపద్మే వై భక్తిం దేహి దృఢాం ప్రభో ॥ ౪౦॥

త్వదీయభక్తమిత్రత్వం స్థానం భక్ష్యాదికం తథా ।

దేహి మే దేవదేవేశ తత్ర స్థాస్యామి నిశ్చలః ॥ ౪౧॥

మోహోసురస్య తద్వాక్యం శ్రుత్వా తం ప్రత్యువాచ హ ।

మహోదరః ప్రసన్నాత్మా భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౪౨॥

మహోదర ఉవాచ ।

మదీయా భక్తిరుగ్రా తే భవిష్యతి మహామతే ।

మదీయభక్తమిత్రత్వం ప్రాప్స్యసి త్వం న సంశయః ॥ ౪౩॥

కర్మజ్ఞానాదిభావేషు మదీయం పూజనం న హి ।

స్మరణం తత్ర దైత్య త్వం భోగభోక్తా భవిష్యసి ॥ ౪౪॥

స్వస్థానే తిష్ఠ దైత్యేన్ద్ర స్వధర్మస్థితమాదరాత్ ।

నరం మోహవిహీనం చ తం కురుష్వ భజస్వ మామ్ ॥ ౪౫॥

తథేతి గణపం మోహోసురో నత్వా ప్రతాపవాన్ ।

స్వస్థానే సంస్థితో గత్వా శాన్తియుక్తో బభూవ హ ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మోహోసురశాన్తివర్ణనం నామ దశమో౭ధ్యాయః ॥ ౩.౧౦

౩.౧౧ మహోదరాం౭తర్ధానం నామైకాదశో౭ధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

రవిరువాచ ।

గతే మోహోసురే తత్ర శాన్తరూపే సురేశ్వరాః ।

సురైశ్చ మునిభిః సార్ధం మహోదరమపూజయన్ ॥ ౧॥

పూజయిత్వా గణేశానం ప్రణతా భక్తిసంయుతాః ।

తుష్టువుస్తే విశేషేణ హర్షయుక్తాః సురర్షయః ॥ ౨॥

సురర్షయః ఊహుః ।

అమేయమాయామితవిక్రమాయ నిరజ్జనాయాఽథ గణేశ్వరాయ ।

అమాయినే మాయికమోహనాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 3॥

మనోవచోహీనతయా స్థితాయ మనోవచోయుక్తగజాననాయ ।

అయోగసంయోగమయాయ ఢుణ్ణే నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 4॥

విదేహరూపాయ చ బోధకాయ తథాహి సోఽహమ్బుదభోగకాయ ।

సదా సుబిన్ద్యాత్మకదేహగాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 5॥

గుణేశరూపాయ సుషుప్తికాయ తథా సుసూక్ష్మాయ చ జాగృతే తే ।

హరీశ బ్రహ్మాదిషు సంస్థితాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 6॥

శుభాశుభాకారధరాయ భూమ్నె శుభాశుభాదౌ చ సుపూజితాయ ।

శుభాశుభే కర్మణి సిద్ధిదాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 7॥

కర్తృ సుపాత్రే హరణాయ కాలప్రకాశరూపాయ చ భానవే తే ।

క్రియాస్వరూపాయ చ శక్తిదాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 8॥

యమాయ చన్ద్రాయ చ వాయవే వై కుబేరరూపాయ పురన్ధరాయ ।

శివాయ వన్ద్యాత్మకవైర్యతాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 9॥

అనన్తరూపాయ జలేశకాయ ప్రజాపతే రూపధరాయ పాశిన్ ।

దిగీశపాలాయ దిశామయాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 10॥

సురాసురాణాం చ సమాయ నిత్యం సురాసురాకారధరాయ ధాత్రే ।

(Page ఖం. 3 అ. ౧౧ పాన ౨౪)

పిశాచగన్ధర్వమయాయ యక్ష నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 11॥

ధరాస్వరూపాయ జలప్రకాశ జలస్వరూపాయ చ తేజసే తే ।

వాతాయ చాకాశమయాయ ధామ్నె నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 12॥

అనాదిమధ్యాన్తవిహారకాయ సదాదిమధ్యాన్తమయాయ చిత్రమ్ ।

తత్త్వప్రకాశాయ చ తత్త్వమూర్తే నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 13॥

నరాయ వర్ణాశ్రమసంస్థితాయ ద్విజస్వరూపాయ నరాధిపాయ ।

వైశ్వాయ శూద్రాయ తథాంఽతిమాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 14॥

గురోరథీనాయ గృహస్థరూపవనస్థితాయాఽథ పరివ్రజాయ ।

వర్ణాశ్రమైర్హీనమయాయ యోగిన్ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ 15॥

వృక్షాదివీరుత్తృణసంస్థితాయ ధరాధరాకారమయాయ దేవ ।
 పశుస్వరూపాయ చ పక్షిణే తే నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౧౬ ॥
 రసస్వరూపాయ రసాధిపాయ తథాఽన్నరూపాయ చ జీవనాయ ।
 చరాచరాకారమయాయ నాగ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౧౭ ॥
 వరాఙ్కుశాద్యైశ్చ సుచిహ్నితాయోస్తురుధ్వజాయాఽఽఖుసువాహనాయ ।
 త్రినేత్రధారాయ చ శూర్పకర్ణ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౧౮ ॥
 స్వానన్దలోకాధిప దేవదేవ సుసిద్ధిబుద్ధిప్రభవే పరాత్మన్ ।
 సదైకదన్తాయ చతుర్భుజాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౧౯ ॥
 మహోదరాయాదిసుపూజితాయ సువస్త్రసమ్భాషణభూషితాయ ।
 ప్రమోదమోదాదిగణైః స్తుతాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౨౦ ॥
 సదామృతాభేదమయేక్షునీరసముద్రలీలాకరకణ్ణపాణే ।
 గణేశ హేరమ్భ చ భక్తపోష నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౨౧ ॥
 ప్రవిశ్య విశ్వోదరమేవ భోగవిహారిణే విశ్వమయాయ పూర్ణ ।
 వికారహీనాయ సుబోధదాయ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౨౨ ॥
 ఆత్పదరా దేవముఖాశ్చ సర్వే స్వస్వప్రభోగే కుశలాశ్చ తేన ।
 తేషు త్వమేవం సుఖభోగకారీన్ నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ ॥ ౨౩ ॥
 భానురువాచ ।
 ఏవం సంస్తువతాం తేషాం సురర్షీణాం మహార్షయః ।
 సముత్పన్నో భక్తిరసస్తేన తే నన్యతుః పురః ॥ ౨౪ ॥
 సాశ్రునేత్రాన్ స రోమాఞ్చాన్ రుద్ధకణ్ఠాన్ విశేషతః ।
 తానువాచ స్వయం దేవో భక్తాన్ వై భక్తవత్సలః ॥ ౨౫ ॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 వరాన్ వృణుత దేవేశా దేవా మునిగణాస్తథా ।
 భక్త్యా స్తోత్రేణ తుష్టోఽహం దాస్యామి మనసీప్సితాన్ ॥ ౨౬ ॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తాః సురర్షయః ।
 తం ప్రణమ్య మహాత్మానం ద్విజా ఊచుర్మహోదరమ్ ॥ ౨౭ ॥
 దేవర్షయ ఊచుః ।
 యది తుష్టోఽసి దేవేశ తదా తే భక్తిముత్తమామ్ ।

దేహి నో గణనాథ త్వం తయా తృప్తాః స్మ సాంపుతమ్ || ౨౮||

త్వయా శాన్తిధరో దుష్టః కృతో మోహోసురః ప్రభో |
తేన సర్వం జగత్ పూర్ణం వరైశ్చాపి ప్రపాలితమ్ || ౨౯||

అధునా తాపసంహీనాః కృతా గణపతే వయమ్ |
త్వం నాథోఽసి జగన్నాథ అనాథానాం కరోషి తత్ || ౩౦||

ఏవముక్త్యా గణేశానం ప్రణేముస్తే సురర్షయః |
తథేతి తానువాచైవ గణేశోఽతర్దధే ద్విజాః || ౩౧||

దేవాశ్చ మునయః సర్వే స్వస్వస్థానం యయుస్తతః |
స్వస్వధర్మరతా లోకా బభూవుర్విగతజ్వరాః || ౩౨||

ఏవం మోహోసురం విప్రాః శాన్తిరూపధరం ప్రభుః |
చకార గణనాథో వై మోహహీనం జగత్తథా || ౩౩||

(Page ఖం. 3 అ. ౧౨ పాన ౨౫)

మహోదరస్య తస్యైవావతారా వివిధాః స్మృతాః |
చరిత్రమఖిలం తేషాం గదితుం న ప్రశక్యతే || ౩౪||

రామః సీతావియోగార్తః శరణం తం మహోదరమ్ |
యయా తేన స శాన్తోఽభూత్ ససీతో భజనే రతః || ౩౫||

దక్షిణస్యాం దిశి ప్రాస్తే స్థాపితోఽసౌ మహోదరః |
దేవర్షిభిశ్చ భో విప్రాః స్థానం తద్భువి పప్రథే || ౩౬||

ఇదం మహోదరస్యైవ చరితం మోహనాశనమ్ |
మోహశాన్తిప్రదం పూర్ణం కథితం వో మయా ద్విజాః || ౩౭||

యః పఠేచ్ఛృణుయాద్యశ్చ తస్మై శాన్తిప్రదాయకమ్ |
భుక్తిముక్తిప్రదం చైవ భవిష్యతి న సంశయః || ౩౮||

మోహేన మోహితా విప్రా మాం వదన్తి పరాత్పరమ్ |
స్వల్పయోగధరాస్తే యే జ్ఞాతవ్యాశ్చ న సంశయః || ౩౯||

ఏతద్వ్యః కథితం సర్వం మదీయం సుచరిత్రకమ్ |
గణేశభక్తిసంయుక్తం తస్మాత్తం ప్రభజామ్యహమ్ || ౪౦||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మహోదరాంఽతర్థానం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ 3.౧౧

3.౧౨ నరనారాయణవిష్ణుసంవాదో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

సూర్యేణ కథితం చిత్రం మహోదరకథానకమ్ ।

శ్రుత్వా విస్మయసంయుక్తా బభూవుర్వాళఖిల్యకాః ॥ ౧॥

మానసే ధారయామాసుర్గణేశోఽయం సుశాన్తిదః ।

యోగరూపో న సన్దేహో భానునా బోధితా వయమ్ ॥ ౨॥

హర్షయుక్తాః పునస్తం తే వాలఖిల్యాః ప్రజాపతే ।

మహోదరస్య పప్రచ్ఛుశ్చేష్టితం తస్య శాన్తిదమ్ ॥ 3॥

వాలఖిల్యా ఉచుః ।

ధన్యోఽసి చ రవే త్వం వై యోగశాన్తిప్రకాశకః ।

వయం బోధేన సంయుక్తా సంశయో న త్వయా కృతః ॥ ౪॥

ధన్యం జన్మ గణేశస్య కథాం తస్య మహాప్రభోః ।

శ్రుత్వా మనసి సన్తుష్టా భవామస్త్యదనుగ్రహాత్ ॥ ౫॥

సర్వజ్ఞోఽసి మహాభాగ సాక్షాద్గణపతిః స్వయమ్ ।

ఆత్మాకారేణ సూర్యస్త్వం తన్న చిత్రం కిమప్యత ॥ ౬॥

అధునా బ్రూహి దేవేశ రామో గణపతిం కథమ్ ।

అభజద్భక్తిసంయుక్తః శాన్తిరూపో బభూవ హ ॥ ౭॥

ధన్యాస్తే పురుషా లోకే గణేశస్య కథాం రవే ।

పుచ్ఛన్తి ప్రపతన్త్యన్యే శృణ్వతే యోగశాన్తిదామ్ ॥ ౮॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఇతి పృష్టో మహాతేజా వాలఖిల్యైః ప్రజాపతే ।

రవిస్తాన్ హర్షితో భూత్వా భో జగాద శృణుష్వ తత్ ॥ ౯॥

రవిరువాచ ।

అత్రాఽహం కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ ।

నారాయణస్య సంవాదం మార్కణ్డేయస్య సిద్ధిదమ్ ॥ ౧౦॥

మృకణ్ణాచ్చ సముత్పన్నో మార్కణ్ణేయో మహామునిః ।
కృతోపవీతకో భూత్వా తతాప పరమం తపః ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మచర్యసమాయుక్తో వేదశాస్త్రజ్ఞసత్తమః ।
నిత్యం జజాప గాయత్రీం మోక్షేప్పుః స విశేషతః ॥ ౧౨॥

అయుతే ప్రగతే విప్రా వర్షాణాం చ తదా౨౨శ్రమే ।
ఆయయా శక్కురస్తత్ర పార్వత్యా గణసంవృతః ॥ ౧౩॥

ధ్యానే విష్ణుం సమాధృత్వా సంస్థితో న బుబోధ తమ్ ।
(Page ఖం. 3 అ. ౧౨ పాన ౨౬)

సమాగతం మహేశానం శివశ్చిత్రం తదా౨౩రోత్ ॥ ౧౪॥

యోగమాయాబలేనా౨౪సౌ హృది తస్య గతః శివః ।
లోపయామాస విష్ణుం తం హృది సంస్థం మునేః కిల ॥ ౧౫॥

హృదయే శక్కురం దృష్ట్వా విస్మితో౨౫సౌ మహామునిః ।
త్యక్త్వా ధ్యానం బహిర్వీక్ష్య శక్కురం ప్రణనామ సః ॥ ౧౬॥

అథర్వశిరసా శమ్భుం స్తుత్వా హర్షసమన్వితః ।
పునః పునర్మహేశానం ప్రణమ్య పురతః స్థితః ॥ ౧౭॥

తమువాచ మహాదేవో వరం వృణు హృదీప్సితమ్ ।
దాస్యామి తపసా తుష్టో గాయత్ర్యాశ్చ జపేన తే ॥ ౧౮॥

గాయత్రీ వేదమాతా వై పితా ఓఙ్కార ఉచ్యతే ।
ఓఙ్కారాచ్చ వయం జాతా జానీహి తాపసోత్తమ ॥ ౧౯॥

అతో జపేన గాయత్ర్యాః సస్తుష్టో౨౬హం న సంశయః ।
స్తుత్యా గమ్భిరయా విప్ర దాస్యామి హృది వాఙ్ఞీచతమ్ ॥ ౨౦॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా తం జగాద మహామునిః ।
భక్తిం దేహి త్వదీయాం మే ముక్తిం సంసారసాగరాత్ ॥ ౨౧॥

తతస్తం ప్రత్యువాచేదం వాక్యం వాక్యవిశారదః ।
శివః సన్తోషదః పూర్ణః స్వభక్తేభ్యో విశేషతః ॥ ౨౨॥

శివ ఉవాచ ।
మదీయా భక్తిరుగ్రా తే భవిష్యతి మహామునే ।
ముక్తిశ్చ శాశ్వతీ పూర్ణా పురాణాచార్యతా తథా ॥ ౨౩॥

ఆయుశ్చ సప్తకల్పాఖ్యం భవిష్యతి మహామునే ।
 యద్యదిచ్చసి తత్తతే సఫలం నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪॥
 ఏవముక్త్యాన్తర్దధే సశక్తికోఽసౌ శివః స్వయమ్ ।
 మార్కణ్డేయశ్చ సజ్ఞిన్నః సంస్థితోఽభూన్ మహర్షయః ॥ ౨౫॥
 ప్రకీర్తితా మన్తశక్తిరాయత్రీ రూపధారిణీ ।
 దేవతా శమ్భురూపా చ కల్పితాఽభూన్ మహాత్మనా ॥ ౨౬॥
 శైవమార్గేణ శమ్భుం సోఽభజిచ్ఛానన్యచేతసా ।
 కాలాత్మకం మహేశానం మోహహీనం విశేషిత్ ॥ ౨౭॥
 తత్ర తేన సమాఖ్యాతం పురాణం సర్వసిద్ధిదమ్ ।
 మార్కణ్డేయం శివస్యైవ శక్తేర్మాహాత్మ్యసంయుతమ్ ॥ ౨౮॥
 తతో బహుగతే కాలే నరనారాయణావుభౌ ।
 ఆశ్రమే తస్య దేవర్షేర్జగ్మతుః పరమేశ్వరౌ ॥ ౨౯॥
 వాలఖిల్యా ఊచుః ।
 వద భానో మహాభాగ చరిత్రం చ తయోః శుభమ్ ।
 పరమేశ్వరసంజ్ఞౌ తౌ భవతః కథమాదరాత్ ॥ ౩౦॥
 భానురువాచ ।
 మమ పుత్రశ్చ ధర్మాత్మా ధర్మః సర్వసమానగః ।
 తేన విష్ణోస్తపస్తప్తం కీర్త్యా సహ మహర్షయః ॥ ౩౧॥
 గతే వర్షశతే పూర్ణే విష్ణుశ్చ వరదోఽభవత్ ।
 తాభ్యాం పుత్రస్తవమేవం నౌ భవ సోఽపి తథాఽకరోత్ ॥ ౩౨॥
 నరనారాయణావేవం తయోః పుత్రౌ బభూవతుః ।
 నరో జీవమయః ప్రోక్తో పరో నారాయణః శివః ॥ ౩౩॥
 తయోర్యోగే చ యద్బ్రహ్మ వైష్ణవం కథ్యతే బుధైః ।
 అతస్తౌ ప్రసమాఖ్యాతౌ మయా వః పరమేశ్వరౌ ॥ ౩౪॥
 ధర్మస్యాజ్ఞాం గృహీత్వా వై నిమిషారణ్యగౌ ద్విజాః ।
 భవతః స్మృ తతో దేవౌ తేపాతే పరమం తపః ॥ ౩౫॥
 సమాయయా తత్ర సాక్షాత్ స్వయం విష్ణుర్యదృచ్ఛయా ।
 తం దృష్టౌ సన్నతౌ తుష్టువతుర్దేవౌ చ కేశవమ్ ॥ ౩౬॥

నానాస్తోత్రైః ప్రసాద్యైనం నేమతుర్భక్తితత్పరో ।

తావువాచ మహావిష్ణురిచ్ఛథః కిం మహామునీ ॥ 3౭॥

తతస్తా కేశవం వైవోచతుః పరమధార్మికౌ ।

వద యోగం మహాభాగ సర్వశాన్తికరం పరమ్ ॥ 3౮॥

ఏవముక్తో మహాయోగీ తావువాచ ప్రహర్షితః ।

(Page ఖం. 3 అ. ౧3 పాస ౨౭)

యోగం శాన్తిప్రదం పూర్ణం గాణపత్యప్రియః సదా ॥ 3౯॥

విష్ణురువాచ ।

చిత్తం పశ్చాద్విధం ప్రోక్తం తదైశ్వర్యం చ యత్ స్మృతమ్ ।

మాయారూపం తదేవాశు త్యక్త్వా యోగం సమాప్యస్థః ॥ ౪౦॥

యద్యచ్ఛిత్తేన సమ్ప్రాప్తం తత్తద్యోగేన మానదౌ ।

యోగరూపం ప్రకర్తవ్యం తదాకారసమాధినా ॥ ౪౧॥

యద్యచ్ఛిత్తేన న జ్ఞాతం తత్తన్నిర్వృత్తివాచకమ్ ।

తదేవ యోగరూపం వై కర్తవ్యం యోగనేవయా ॥ ౪౨॥

చిత్తే చిన్తామణిర్నిత్యం తిష్ఠేద్వై చిత్తచాలకః ।

భజతం తం మహాభాగౌ తేన శాన్తిమవాప్యస్థః ॥ ౪3॥

మాయామోహయుతం చిత్తం నానాభావేషు లాలసమ్ ।

మాయాహీనం సదా చిత్తం శాన్తిరూపం భవిష్యతి ॥ ౪౪॥

చిత్తమిచ్ఛతి ధర్మం వై తథార్థం కామమాదరాత్ ।

మోక్షం చ బ్రహ్మభూతత్వం భ్రమయుక్తం న సంశయః ॥ ౪౫॥

అహం చిన్తామణిః సాక్షాన్న మే భిన్నం ప్రవిద్యతే ।

తదిచ్ఛేయం బ్రామయతి కిమర్థం మాం భ్రమాత్మికా ॥ ౪౬॥

అనేన యోగమార్గేణ చిత్తం త్యక్త్వా మహామునీ ।

శాన్తియోగస్వరూపౌ వై సంశయో న భవిష్యథః ॥ ౪౭॥

ఏవముక్త్వాంఽతర్థధేఽసౌ విష్ణుర్యైకుణ్ణగోఽభవత్ ।

నరనారాయణౌ తత్ర యోగయుక్తౌ బభూవతుః ॥ ౪౮॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే నరనారాయణవిష్ణుసంవాదో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥
3.౧౨

3.౧3 నరనారాయణమార్కణ్డేయసమాగమో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

వాలఖిల్యా ఊచుః ।

వద భానో మహాయోగిన్నరనారాయణావృషీ ।

కిం చక్రతుస్తతః సర్వం బ్రహ్మభూతౌ విశేషతః ॥ ౧॥

రవిరువాచ ।

స్వాశ్రమే తౌ స్థితౌ దేవౌ నరనారాయణావృషీ ।

విష్ణునా కథితో యోగః సాధయామాసతుః పరమ్ ॥ ౨॥

క్రమేణ శాన్తిమాపన్నౌ గాణపత్యో బభూవతుః ।

గణపస్య మహామన్తం శివాత్ సక్లహ్యా జేపతుః ॥ 3॥

చతురక్షరకం మన్తం హేరమ్బస్య విశేషతః ।

మూర్తిం రత్నమయీం కృత్వా పూజయేతాం మహామునీ ॥ ౪॥

హేరమ్బస్య హృది ధ్యానం చక్రతుః పరమాదృతౌ ।

శాన్తిం ప్రాప్తౌ తతో విప్రా న ముఞ్చన్తౌ గజాననమ్ ॥ ౫॥

ఏవం వర్షశతే పూర్ణే తయోరాశ్రమగోఽభవత్ ।

హేరమ్బః సింహగో భూత్వా నాగయజ్ఞోపవీతవాన్ ॥ ౬॥

చతుర్బాహుధరశ్చైవ త్రినేత్రో భూషణైర్వరైః ।

భూషితః సిద్ధిబుద్ధిభ్యాం యుతో లంబోదరః ప్రభుః ॥ ౭॥

నానాపుష్యమయీం మాలాం త్రిశూలం ముద్గరం తథా ।

అఙ్కుశం చ కర్పూరిప్రా దధానస్తేజసా యుతః ॥ ౮॥

ఏతాదృశం చ హేరమ్బం దృష్ట్వా తౌ మునిసత్తమౌ ।

ప్రణేమతుర్దణవత్తు పాదయోస్తస్య యోగినౌ ॥ ౯॥

హేరమ్బం తత ఉత్థాయాపూజయేతాం యథావిధి ।

పునస్తుష్టువతుస్తత్ర తౌ ప్రణమ్య గజాననమ్ ॥ ౧౦॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

నమస్తే గణనాథాయ భక్తసంరక్షకాయ తే ।
 భక్తేభ్యో భక్తిదాత్రే వై హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౧౦॥
 అనాథానాం విశేషేణ నాథాయ గజవక్త్రణే ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౧౩ పాన ౨౮)
 చతుర్బాహుధరాయైవ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ॥ ౧౧॥
 ఘృణ్యయే సర్వసారాయ నానాభేదప్రచారిణే ।
 భేదహీనాయ దేవాయ నమశ్చింతామణే నమః ॥ ౧౩॥
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం సిద్ధిబుద్ధిస్వరూపిణే ।
 యోగాయ యోగనాథాయ శూర్పకర్ణాయ తే నమః ॥ ౧౪॥
 సగుణాయ నమస్తుభ్యం నిర్గుణాయ పరాత్మనే ।
 సర్వపూజ్యాయ సర్వాయ దేవదేవాయ తే నమః ॥ ౧౫॥
 బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణే తుభ్యం సదా శాన్తిప్రదాయక ।
 సుఖశాన్తిధరాయైవ నాభిశేషాయ తే నమః ॥ ౧౬॥
 పూర్ణాయ పూర్ణనాథాయ పూర్ణానందాయ తే నమః ।
 యోగమాయాప్రచాలాయ ఖేలకాయ నమో నమః ॥ ౧౭॥
 అనాదయే నమస్తుభ్యమాదిమధ్యాంతమూర్తయే ।
 ప్రస్థే పాత్రే చ సంహర్త్రే సింహవాహాయ తే నమః ॥ ౧౮॥
 గతాభిమానినాం నాథస్త్వమేవత్ర న సంశయః ।
 తేన హేరమ్బనామాఽసి వినాయక నమోఽస్తు తే ॥ ౧౯॥
 కిం స్తువస్త్యాం గణాధీశ యోగాభేదమయం పరమ్ ।
 ఆతస్త్యాం ప్రణమావో వై తేన తుష్టో భవ ప్రభో ॥ ౨౦॥
 ఏవముక్త్యావ నతౌ తత్ర నరనారాయణావృషీ ।
 తావుత్థాప్య గణేశాన ఉవాచ ఘననిస్వనః ॥ ౨౧॥
 హేరమ్బ ఉవాచ ।
 వరం చిత్రేప్పితం దాస్యామి బ్రూతం భక్తియన్త్రితః ।
 మహాభాగావాదిమునీ యోగమార్గప్రకాశకౌ ॥ ౨౨॥
 భవత్కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతికరం భవేత్ ।
 పఠతే శృణ్వతే చైవ భుక్తిముక్తిప్రదం తథా ॥ ౨౩॥

యద్యదిచ్చతి తత్తద్వై దాస్యామి స్తోత్రపారతః ।

మమ భక్తిప్రదం వైవ భవిష్యతి సునిధిదమ్ ॥ ౨౪॥

భానురువాచ ।

హేరమ్భవచనం శ్రుత్వా హర్షితౌ మునిపుంగవౌ ।

కృతాఙ్జులిపుటౌ చోభాపూచతుస్తం గజాననమ్ ॥ ౨౫॥

యది ప్రసన్నభావేన వరం దాస్యసి విఘ్నప ।

తదా తే భక్తిముగ్రాం నౌ దేహి చావ్యభిచారిణీమ్ ॥ ౨౬॥

తథేతి గణనాథస్తౌ జగాద భక్తిభావితః ।

అస్తర్దానం చకారాఽసౌ స్వానన్దస్థో బభూవ హ ॥ ౨౭॥

తతస్తౌ నిత్యమత్యన్తం గణేశభజనే రతౌ ।

హేరమ్భేతి సదా మస్త్రం వాణ్యా ప్రోచతురాదరాత్ ॥ ౨౮॥

తతో బహుగతే కాలే మార్కణ్డేయాశ్రమే ద్విజాః ।

జగ్ముతురానదానార్థం కరుణాయుక్తమానసౌ ॥ ౨౯॥

సరనారాయణౌ దృష్ట్వా మార్కణ్డేయౌ మహామునిః ।

ప్రణనామ స సాష్టాఙ్గం పూజయన్ భక్తిసంయుతః ॥ ౩౦॥

పూజయిత్వా స్వయం తత్ర పాదసంవాహనే స్థితః ।

ఉవాచ తౌ వినీతాత్మా మార్కణ్డేయౌ మహామునిః ॥ ౩౧॥

మార్కణ్డేయ ఉవాచ ।

ధన్యం మే జన్మ విద్యా చ తపో జ్ఞానాదికం తథా ।

ధన్యౌ మే జనకౌ వైవ యువయోః పాదదర్శనాత్ ॥ ౩౨॥

ఏవం నానావిధైర్వాక్యైః సంస్తుతౌ మునిపుంగవౌ ।

ఊచతుస్తం వినీతం తౌ భక్తిభావేన తోషితౌ ॥ ౩౩॥

సరనారాయణాపూచతుః ।

మార్కణ్డేయ వృణుష్వ త్వం వరం స్వమనసీప్సితమ్ ।

తవాతిధ్యకృతేనైవ సస్తుష్టౌ నాత్ర సంశయః ॥ ౩౪॥

తయోర్వచనమాకర్ణ్య మార్కణ్డేయః ప్రతాపవాన్ ।

ప్రణమ్య తాపూచాఽథ భక్తిసమ్రాత్మకస్థరః ॥ ౩౫॥

మార్కణ్డేయ ఉవాచ ।

జ్ఞానం శాన్తిప్రదం పూర్ణం వదతం మునిసత్తమా ।

తేన తృప్తో భవిష్యామి శాన్తియోగపరాయణః ॥ 3౬॥

దర్శయేథాం మహామాయాం తాం జ్ఞాత్వా సన్త్యజామ్యహమ్ ।

(Page ఖం. 3 అ. ౧౪ పాన ౨౯)

భక్తిరేవ గురోః పాదే దీయతాం మే వరస్త్వయమ్ ॥ 3౭॥

రవిరువాచ ।

తథేతి తం మహాత్మానాపూజతురానముత్తమమ్ ।

శాన్తియోగప్రదం పూర్ణం గాణేశం మునిపుంజవౌ ॥ 3౮॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే నరనారాయణమార్కణ్డేయసమాగమో నామ

త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ 3.౧3

3.౧౪ మాయావర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

జ్ఞానం శాన్తిప్రదం పూర్ణం శృణు త్వం మునిసత్తమ ।

తపసా బ్రహ్మచర్యేణ సిద్ధోఽస్యత్ర న సంశయః ॥ ౧॥

శివేన రామచన్ద్రాయ కథితం యోగదాయకమ్ ।

తేన శాన్తిసమాయుక్తో బభూవే లక్ష్మణాగ్రజః ॥ ౨॥

రాజ్యసన్గసమాయుక్తస్తేనాభూత్తవ్చ విస్మృతమ్ ।

పునర్వసిష్ఠవాక్యేన తజ్ఞానం సమపద్యత ॥ 3॥

మార్కణ్డేయ ఉవాచ ।

కోఽసౌ రామో మహాభాగః కస్మిన్ వంశే సముద్భవః ।

కస్య పుత్రశ్చ తత్సర్వం వదతం మాం మహామునీ ॥ ౪॥

రవిరువాచ ।

ఏవం పృష్టా మహాత్మానౌ మార్కణ్డేయేన ధీమతా ।

ఊచతుః పరమప్రీతౌ చేష్ఠితం రాఘవస్య చ ॥ ౫॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

మరీచిర్బ్రహ్మణః పుత్రస్తస్మాజ్జాతశ్చ కశ్యపః ।

అదిత్యాం కశ్యపాజ్ఞజ్ఞే సూర్య ఆత్మా శరీరిణామ్ || ౬ ||

సూర్యాచ్చ మనునామా యో వైవస్వత ఇతి శ్రుతః |

తస్య మన్వన్తరం ప్రోక్తం సప్తమం భూమిమణ్డలే || ౭ ||

బ్రహ్మణో దివసః ప్రోక్తో మునిభిః కాలవాదిభిః |

చతుయుగసహస్రాఖ్యస్తావతీ రాత్రిరుచ్యతే || ౮ ||

ఏకస్మిన్ దివసే విప్ర మనవశ్చ చతుర్దశ |

భవన్తి స్వస్వకాలేన ప్రేరితాః క్షత్రకర్మణి || ౯ ||

ఏకసప్తతిరైషైవాధికా కిళ్చిన్ మహామునే |

మన్వన్తరం చతుర్ణాం చ యుగానాం వై ప్రకథ్యతే || ౧౦ ||

స్వామముఖవాదయశ్చైవ మనవః కథితా బుధైః |

తేషు షట్కం తథా భిన్నం భవతి స్వాధికారతః || ౧౧ ||

మనుర్దేవాశ్చ విప్రా వై సప్త వైవ పురన్దరః |

మనుప్రత్రాశ్చ విష్ణోర్యత్రావతారః ప్రకీర్తితః || ౧౨ ||

విభాగతశ్చ మనునా సర్వధర్మః ప్రకాశ్యతే |

భూమిపాలనకం కార్యం వర్ణాశ్రమవిధానతః || ౧౩ ||

ఋషిభిస్తత్త్వమార్గేణ కర్మజ్ఞానాదికం మునే |

సుబోధేన నరాణాం తత్ ప్రకాశ్యం సర్వమాదరాత్ || ౧౪ ||

యజమానస్య యజ్ఞాది కర్మ సర్వం తథా మునే |

కారణీయం ప్రకర్తవ్యం స్వస్వమన్వన్తరేషు తైః || ౧౫ ||

వృష్ట్యాదినా త్రిభువనం మహేంద్రేణ విశేషతః |

కర్మానుసారభోగేన పాలనీయం యథాతథమ్ || ౧౬ ||

దేవైః స్వయంజ్ఞభాగస్థం భోగం భుక్త్వా స్వలోకదమ్ |

కర్మకర్త్రే తథా స్వర్గే ఫలం దాతవ్యమాదరాత్ || ౧౭ ||

ఇన్ద్రస్య దైత్యజం ఘోరం భయం ప్రాప్తం యదా మునే |

తదా విష్ణుః కలాంశేన తం రక్షతి బిడౌజసమ్ || ౧౮ ||

మనోః పుత్రైశ్చ పౌత్రైశ్చ తేషాం సన్తతిభిః సదా |

ప్రజాపాలనకం కార్యం క్షాత్రధర్మపరాయణైః || ౧౯ ||

ఏవం షట్కం సమాఖ్యాతం మన్వన్తరమయం మునే |
 మన్వన్తరే సమాప్తే వై ద్వితీయస్య సముద్భవః || ౨౦ ||
 జ్ఞాననిష్ఠం తదా షట్కం భవేద్దై నిత్యమాదరాత్ |
 తపసా దేహముత్సుజ్య స్వస్వధామ్ని గతం భవేత్ || ౨౧ ||
 లయస్తత్ర సమాఖ్యాతో మన్వన్తరలయాత్మకః |
 తత్ర సర్వే లయం ప్రాప్తా జనాః స్థావరజజ్ఞమాః || ౨౨ ||
 ద్వితీయే మనుముఖ్యే సముద్యతే వై మహామునే |
 భృగ్వాదయః స్వమాత్మానం సస్పృజుర్యోగసేవయా || ౨౩ ||
 పునః సృష్టిం ప్రచక్రుస్తే చరాచరమయీం మునే |
 ఏవం సర్వాన్తరే ప్రోక్తం జ్ఞాతవ్యం విబుధైః సదా || ౨౪ ||
 బ్రహ్మణో దివసాన్తే యో లయో వైమిత్తికాహ్వయః |
 భవతి తత్ర త్రైలోక్యం నాశమేతి న సంశయః || ౨౫ ||
 ఏవం దినక్రమేణైవ శతవర్షమయం మునే |
 బ్రహ్మణః పూర్ణమాయుష్యం భవిష్యతి న సంశయః || ౨౬ ||
 తదా స్వయం లయేనైవ మరిష్యతి పితామహాః |
 ఏవం క్రమేణ త్రైగుణ్యం నాశరూపం వదన్తి చ || ౨౭ ||
 జన్మమృత్యుమయీ పూర్ణా నానాద్వన్ద్వప్రకాశినీ |
 మాయా తే కథితా విప్ర ద్వన్ద్వభావేషు భ్రాన్తిదా || ౨౮ ||
 || ౬౦ || తత్పదితి శ్రీమదాన్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మాయావర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః || 3.౧౪

3.౧౫ కాలగతివర్ణనం నామ పంచుదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 మార్కణ్డేయ ఉవాచ |
 భవద్భ్యాం కథితం చిత్రం మాయారూపం విశేషతః |
 శ్రుత్వాఽహం తృప్తినంయుక్తో భవామి భృశహర్షితః || ౧ ||
 మాయారూపం మయా నాథో న జ్ఞాతం పూర్ణభావతః |
 అతో మాం విస్తరేణైవ వదతం యోగినాం వరో || ౨ ||

వర్ణాశ్రమవిభాగం వై స్వస్వాచారసమన్వితమ్ ।
 యుగమానం తథా విప్రో యుగధర్మాన్ విశేషతః ॥ 3॥
 పితృదేవాసురాణాం వై కర్మమార్గం సుతృప్తిదమ్ ।
 సూర్యచంద్రప్రసూతానాం రాజ్ఞాం సర్వం చరిత్రకమ్ ॥ ౪॥
 ఏతాని ప్రశ్నపీఠాని వదతం చర్షిసత్తమౌ ।
 తత్ర ద్వన్ద్వాదికస్యైవ జ్ఞానం మే ప్రభవిష్యతి ॥ ౫॥
 భానురువాచ ।
 ఏవం పృష్టౌ మహాభాగౌ నరనారాయణావృషీ ।
 ఊచతుస్తం దయాయుక్తో మార్కణ్డేయం తు తాపసమ్ ॥ ౬॥
 నరనారాయణాపూజతుః ।
 సమ్యక్ పృష్టం మహాభాగ వదిష్యావోఽఖిలం చ తే ।
 యేన మాయాచరిత్రాణాం జ్ఞానం భవతి నిశ్చలమ్ ॥ ౭॥
 నిమేషమాత్రః కాలో యో లఘుక్షరసమన్వితః ।
 దశపంచానిమేషైశ్చ కాష్ఠాకాలః ప్రకీర్తితః ॥ ౮॥
 త్రింశత్కాష్ఠాభిరేవం యః కలాకాలః ప్రజాయతే ।
 త్రింశత్కలాభిరేకం వై ముహూర్తం పరికీర్తితమ్ ॥ ౯॥
 త్రింశన్మహూర్తమానేన దివానక్తమయో మతః ।
 త్రైస్త్రింశద్భిస్తథా కాలో మాసాఖ్యో విప్ర జాయతే ॥ ౧౦॥
 మాసపక్షద్వయాకారః శుక్లకృష్ణవిభాగతః ।
 మాసైర్ద్వాదశభిః సంవత్సరః పూర్ణశ్చ జాయతే ॥ ౧౧॥
 ద్వాభ్యామాభ్యామృతుః ప్రోక్తః స షడ్వతుభిరుచ్యతే ।
 సంవత్సరప్రమాణాఖ్యః కథితః కాలవేదిభిః ॥ ౧౨॥
 నిమేషాదిభిరేవం స కాలః సంవత్సరాంతరః ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౧౫ పాన 3౧)
 నానాభావసమాయుక్తః కాలధర్మం ప్రకాశతే ॥ ౧3॥
 సంవత్సరాత్మకః కాలః పంచుధా పరికీర్తితః ।
 ఆద్యః సంవత్సరః ప్రోక్తో ద్వివీతీయః పరివత్సరః ॥ ౧౪॥
 ఇడావత్సర ఏవాఽసౌ చతుర్థశ్చానువత్సరః ।

వత్సరశ్చైవ పశ్చాత్తే శృణు తేషాం గతిం మునే || ౧౫ ||

అజ్ఞప్రత్యజ్ఞసంయోగః కాలేనైవ ప్రజాయతే |
అగ్నిర్జ్వలనస్థశ్చ కురుతే సర్వమజ్ఞాసా || ౧౬ ||

దేహోత్పత్తిః స్థితిశ్చైవ నాశస్తస్య ప్రకీర్తితః |
కాలేన జాయతే సర్వం సోఽగ్నిః సంవత్సరః స్మృతః || ౧౭ ||

పశ్చాన్నాం ముఖ్యరూపోఽయం కాలకర్మప్రవర్తకః |
దేహసంస్థో మహాయోగీ బుధైః కాలః ప్రకథ్యతే || ౧౮ ||

పరివత్సరనామాఽయం సూర్యః కాలమయో మునే |
అయనాదిస్వభావేన స్మృతః కాలస్య చాలకః || ౧౯ ||

వర్షాశీతోష్ణకాలేషు ఋతుమాసక్రమాదిషు |
కాలధర్మం స చరతి ప్రకాశయతి నిత్యశః || ౨౦ ||

ఇడావత్సరనామాఽయం చన్ద్రః ప్రోక్తో మనీషిభిః |
తారానక్షత్రకాదీనాం చాలకశ్చ ప్రజాయతే || ౨౧ ||

పితృణాం జ్ఞానకారీ చ కాలస్యాత్ర న సంశయః |
కాలక్రమేణ సోమోఽయం దధాత్యమృతమంశుభిః || ౨౨ ||

ఓషధీనామంశుభిర్వై కాలే భావం ప్రకాశతే |
కాలే దేవజనానామమృతపానం దదాతి సః || ౨౩ ||

అనువత్సరనామాఽసౌ వాయుః సర్వత్ర పత్యతే |
ప్రాణాపానాదిభిర్భావైశ్చాలకః కామకారకః || ౨౪ ||

ఆవహప్రహద్యైః స నేమిభిర్జ్యోతిషాం గణమ్ |
సశ్చాలయతి కాలేన కాలజ్ఞః కాలరూపధృక్ || ౨౫ ||

వత్సరో రుద్రరూపోఽయం తథా కాలః ప్రకాశతే |
మహాలయే సముత్పన్నే లయమోషధయో గతాః || ౨౬ ||

తత్ర కాలప్రమాణేన త్ర్యమ్బకః పునరేవ చ |
స ఓషధీనాం ప్రసప్తా జాయతే కాలసంస్థితః || ౨౭ ||

గాయత్రీ జగతీ త్రిష్టుబమ్బికా నామతః స్మృతాః |
తాభిరేకత్వభూతాభిస్త్రివిధాభిః స్వవీర్యతః || ౨౮ ||

పునశ్చైషధయః సృష్టాస్తత్ర రుద్రేణ కాలతః ।
 తేనాఽయం కాలభావేన జగద్భావయతి ప్రభుః ॥ ౨౯॥
 ఏవం పఞ్చవిధం కాలం యో జానాతి స్వభావతః ।
 న తస్య కాలభావస్య దుఃఖం భవతి కర్వచిత్ ॥ ౩౦॥
 అధునా శ్శృణు విప్రర్షే కాలమానం విశేషతః ।
 ఆయనం ద్వివిధం ప్రోక్తం షణ్మాసాత్మకముచ్యతే ॥ ౩౧॥
 తదేవ దేవతానాం వై దినమేకం ప్రకథ్యతే ।
 ఉత్తరాయణరూపశ్చ దివసః పరికీర్తితః ॥ ౩౨॥
 దక్షిణాయనరూపా వై రాత్రిస్తేషాం ప్రకీర్తితా ।
 ఏవం త్రింశద్భిరాఖ్యాతో మాసశ్చైవ మహామునే ॥ ౩౩॥
 మాసైర్ద్వాదశభిశ్చైవ వర్షస్తేషాం ప్రకీర్తితః ।
 ఏవం సర్వత్ర విప్రాగ్ర్య జ్ఞాతవ్యం కాలజం వపుః ॥ ౩౪॥
 శుక్లపక్షమయీ రాత్రిః కృష్ణపక్షోఽహరేవ చ ।
 పితృణాం సుఖదః కాలో మాసేన దివసో భవేత్ ॥ ౩౫॥
 మాసౌ చ ద్వివిధౌ ప్రోక్తౌ సౌరచాన్ద్రౌ విధానతః ।
 సజ్కృమేణ రవేర్మాసో జాయతే రవిజః స్మృతః ॥ ౩౬॥
 పూర్ణిమాయాం స సమ్పూర్ణశ్చన్ద్రో లోకైః ప్రదృశ్యతే ।
 తదాధారేణ మాసో వై జ్ఞాతవ్యశ్చన్ద్రమానతః ॥ ౩౭॥
 అథవా క్షీణచన్ద్రాయామమాయాం జ్ఞాయతే బుధైః ।
 మాసశ్చాన్ద్రమసో విప్ర ద్వివిధః పరికీర్తితః ॥ ౩౮॥
 తత్రైవ కారణం బ్రూపః శ్శృణు తత్త్వార్థసిద్ధయే ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౧౬ పాన 3౨)
 అధిమాసస్తథా లోకైః క్షయమాసో మలాత్మకః ॥ ౩౯॥
 ఆమాయాం చన్ద్రచిహ్నేన జ్ఞాయతే నాన్యథా క్వచిత్ ।
 స్నానార్థం మాసమాహాత్మ్యం పూర్ణిమాయాం విశేషతః ॥ ౪౦॥
 చన్ద్రచిహ్నేన విప్రర్షే జ్ఞాతవ్యం విబుధైః సదా ।
 ఆన్యచ్ఛ పితృణాం కాలశ్చన్ద్రమాసేన జాయతే ॥ ౪౧॥
 దేవానాం పితృణాం స్వర్గే సుధాపానం ప్రకీర్తితమ్ ।

పూర్ణం సోమకలాభూతం చాన్ద్రమాసే న జాయతే || ౪౨||

దేవానాం దివసే కాలః సూర్యచిహ్నాన జాయతే |

శుక్లకృష్ణగతిశ్చైవ కారణం పరికీర్తితమ్ || ౪౩||

శ్రీణి వర్షసహస్రాణి మానుషేణ ప్రమాణతః |

త్రింశతాధికరూపాణి మతః సప్తర్షివత్సరః || ౪౪||

నవ వర్షసహస్రాణి మానుషేణ ప్రమాణతః |

అన్యాని నవతిశ్చైవ ధ్రౌవ్యః సంవత్సరః స్మృతః || ౪౫||

ఏవం కాలప్రమాణం యత్ కథితం తే ద్విజోత్తమ |

మృత్యుయుక్తం సదా ఖ్రాంతం జ్ఞాతవ్యం ద్వంద్వసంయుతమ్ || ౪౬||

|| ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేష్య పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే కాలగతివర్ణనం నామ పంచాదశోఽధ్యాయః || 3.౧౫

3.౧౬ యుగధర్మవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

నరనారాయణాపూజతుః |

దివ్యవర్షసహస్రాణి ద్వాదశాఽథ మహామనే |

చతుర్యుగమయః కాలో జ్ఞాతవ్యో విబుధైః సదా || ౧||

చత్వారి చ సహస్రాణి వర్షాణి కృతనామకమ్ |

యుగం ప్రకీర్తితం తత్రాష్టశతైః సన్దిరుచ్యతే || ౨||

శ్రీణి వర్షసహస్రాణి యుగం త్రేతా ప్రకీర్తితమ్ |

సన్ధ్యాంశో ద్విగుణైస్తత్ర జ్ఞాతవ్యో విబుధైః శతైః || 3||

సహస్రే ద్వే చ వర్షాణి ద్వాపరః పరికీర్తితః |

సన్ధ్యాంశో ద్విగుణైస్తస్మాచ్ఛతైస్తు పరికీర్తితః || ౪||

ఏకవర్షసహస్రం వై కలిః పరమదారుణః |

తస్యాఽపి సన్ధిర్ద్విగుణో జ్ఞాతవ్యో విబుధైస్తథా || ౫||

శతాని సన్ధిరూపాణి జ్ఞాతవ్యాని విశేషతః |

సర్వత్ర యుగమానేష్యాద్యం తయోర్భోగదాని వై || ౬||

ఏవం ద్వాదశసాహస్రదేవవర్షాణి తాని వై |

చతుర్యుగానాం మానం చ కథితం కాలవేదిభిః ॥ ౭॥

ఆద్యం కృతయుగం ప్రోక్తం తతస్త్రీతా ప్రకీర్తితా ।
తతో ద్వాపరనామాఽపి కలిస్తస్మాత్ ప్రకీర్తితః ॥ ౮॥

ధ్యానం కృతయుగే ముఖ్యం త్రేతాయామధ్వరస్తపః ।
ద్వాపరే పూజనాచారః కలౌ స్తవనముచ్యతే ॥ ౯॥

బ్రాహ్మః కృతయుగే ధర్మశ్చతుష్పాదః సనాతనః ।
త్రేతాయాం త్రిపదః ప్రోక్తో ధర్మో ధర్మవిదాం వరైః ॥ ౧౦॥

ద్వాపరే ద్విపదో ధర్మః సర్వశాస్త్రేషు సమ్మతః ।
కలావేకపదః ప్రోక్తః సోప్యంఽతే నాశమేష్యతి ॥ ౧౧॥

కృతే జ్ఞానం సదా పూజ్యం త్రేతాయాం రవిరుచ్యతే ।
ద్వాపరే దైవతం విష్ణుం కలౌ శమ్భుం వదన్తి చ ॥ ౧౨॥

చతుర్యుగానాం మానేషు గణేశో ముఖ్యభావతః ।
పూజ్యతే మానవైః సర్వైః స్వస్వసిద్ధ్యర్థమాదరాత్ ॥ ౧౩॥

కృతే వినాయకః ప్రోక్తః కశ్యపాత్మజ ఏవ సః ।
సింహారూఢశ్చ దిగ్బాహుస్తేజోరూపీ ప్రకథ్యతే ॥ ౧౪॥

(Page ఖం. 3 అ. ౧౬ పాన 33)

త్రేతాయాం పూజ్యతే దేవో మయూరేశశ్చ షడ్భుజః ।
మయూరవాహనః పుత్రః శశివర్ణః శివస్య వై ॥ ౧౫॥

ద్వాపరే మూషకారూఢః పూజ్యతే చ చతుర్భుజః ।
గజాననో వరేణ్యస్య రక్తవర్ణః సుతః స్మృతః ॥ ౧౬॥

కలావశ్వస్థితశ్చైవ ధూమ్రవర్ణో ద్విబాహుభృత్ ।
తారకః సర్వభావజ్ఞో గణేశః పూజ్యతే జనైః ॥ ౧౭॥

బ్రహ్మకారమయశ్చైవ తేన భేదో న విద్యతే ।
చతుర్యుగేషు ధర్మేషు సిద్ధిదాతా విశేషతః ॥ ౧౮॥

కృతే నరాణామాయుష్యం లక్షవర్షాణి సమ్మతమ్ ।
త్రేతాయాం దశసాహస్రం ద్వాపరే తు సహస్రకమ్ ॥ ౧౯॥

కలౌ తు శతవర్షాణ్యస్తే తస్మాన్నానం భవిష్యతి ।
వర్షాణి పంచదశ వై క్రమేణ పరమం మతమ్ ॥ ౨౦॥

కృతే స్వధర్మసన్నిష్ఠా జనాః సర్వే హితే రతాః ।
 పరస్పరం భావయంతో భేదహీనా విశేషతః ॥ ౨౧॥
 న మాత్స్యర్యాది సంయుక్తాః కలహాదివివర్జితాః ।
 బాల్యాద్ ధర్మధరా విప్ర సదానన్దయుతాస్తథా ॥ ౨౨॥
 విషయాత్మసుఖం తుచ్ఛం మన్యన్తే సతతం నరాః ।
 సుఖే సన్తి సదా జ్ఞానయుక్తా ధ్యానపరాయణాః ॥ ౨౩॥
 వర్జాశ్రమవిభాగస్థాః స్వస్వాచారసమన్వితాః ।
 బ్రహ్మణి శ్రద్ధయా యుక్తా యోగాభ్యాసపరాయణాః ॥ ౨౪॥
 ఋతుగామిన ఏవం తే నానాధర్మకరాః సదా ।
 అన్తరాచ్యైశ్చైకభావాశ్చ భవన్తి సుఖభోగినః ॥ ౨౫॥
 త్రేతాయాం పాదహీనేన నరా ధర్మేణ సంయుతాః ।
 తత్తాన్తరాబ్హ్యాభావేషు భిన్నభావధరా మతాః ॥ ౨౬॥
 తథా స్వార్థం పరార్థం తే న సమానా విశేషతః ।
 విషయేచ్ఛాయుతా విప్ర కిఞ్చిత్ కిఞ్చిత్ క్రమేణ వై ॥ ౨౭॥
 తత్ర సన్ధ్యాంశమార్గం త్వం శృణుష్యైతం మహామునే ।
 అష్టౌ శతాని వర్షాణి కృతే సన్ధ్యాంశ ఉచ్యతే ॥ ౨౮॥
 చతుఃశతాని తత్రైవ కృతాన్తే వర్షకాణి చ ।
 శతాని త్రిణి త్రేతాయా అర్థాంశేన యుతాని చ ॥ ౨౯॥
 శతసప్తకవర్షాణి సన్ధ్యాంశః పరికీర్తితః ।
 దినే దినే క్రమేణైవ కృతధర్మో వినశ్యతి ॥ ౩౦॥
 త్రేతాధర్మోఽధికత్వేన తత్ర తిష్ఠతి నిశ్చితమ్ ।
 శతసప్తకవర్షేషు గతేషు మునిసత్తమ ॥ ౩౧॥
 కేవలం ప్రభవే త్రేతాయుగం సర్వస్వభావతః ।
 జ్ఞాతవ్యమేవం సర్వత్ర సన్ధ్యాంశేషు యుగక్రమైః ॥ ౩౨॥
 ద్వాపరే ద్విపదో ధర్మస్తత్ర స్వార్థపరాయణాః ।
 కలహాదినమాయుక్తా భవన్తి కిల మానవాః ॥ ౩౩॥

బాహ్యభావేషు సాధూనాం ధర్మాణాం సేవకా మతాః ।

లజ్జాయుక్తతయా విప్ర అన్తరే విషయప్రియాః ॥ 3౪ ॥

పరేషాం లజ్జయా ధర్మం చరన్తి ద్వాపరే నరాః ।

విషయేచ్ఛాయుతాః సర్వే స్వగృహే ధర్మలోపకాః ॥ 3౫ ॥

ఏతాద్యశాస్తే భవన్తి ద్వాపరే మలసంయుతాః ।

నరాః సర్వత్ర భావేషు జానీహి మునిసత్తమ ॥ 3౬ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే యుగధర్మవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ 3.౧౬

(Page ఖం. 3 అ. ౧౭ పాస 3౪)

3.౧౭ కలియుగవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

సాత్త్వికం చ యుగం ప్రోక్తం కృతం త్రేతా చ రాజసీ ।

ద్వాపరస్తమసా యుక్తః స్వయం రాజస ఉచ్యతే ॥ ౧ ॥

కలిస్తమోమయః పూర్ణస్తత్ర సర్వం వినశ్యతి ।

పాపరూపధరః సాక్షాద్విప్రధర్మః కుతో భవేత్ ॥ ౨ ॥

కలౌ ప్రమారకో రోగః సతతం క్షుద్భయం మునే ।

అనాపృష్టిభవం దుఃఖం దేశానాం చ విపర్యయః ॥ 3 ॥

అధార్మికా అనాచారా మహాకోపాఽల్పచేతసః ।

వదిష్యన్త్యన్యతం లుబ్ధాః కలౌ జాతాః సుదుఃప్రజాః ॥ ౪ ॥

అరిష్టైర్దురధీతైశ్చ దురాచారైర్దురాగమైః ।

విప్రాణాం కర్మదోషైశ్చ ప్రజానాం జాయతే భయమ్ ॥ ౫ ॥

నాధీయతే కలౌ వేదాన్న యజన్తి ద్విజాతయః ।

పఠన్తి న్యాయతో వేదాన్ శూద్రాగ్రే చాల్పబుద్ధయః ॥ ౬ ॥

శూద్రాణాం మన్తయోగైశ్చ సమ్భ్రుతో బ్రాహ్మణైః సహ ।

భవిష్యతి కలౌ విప్ర శయనాసనభోజనైః ॥ ౭ ॥

శూద్రా భవన్తి రాజానో బ్రాహ్మణాన్ బాధయన్తి తే ।

బ్రహ్మహత్యాం పశోర్హత్యాం కుర్వన్నై వై నరేశ్వరాః ॥ ౮ ॥
 స్నానం హోమం జపం దానం దేవతానాం తథాఽర్చనమ్ ।
 అన్యాని చైవ కర్మాణి న కుర్వన్తి ద్విజాతయః ॥ ౯ ॥
 వినిన్దన్తి గణేశానం బ్రాహ్మణాన్ దైవతాన్యపి ।
 వేదాన్ శాస్త్రాణి సర్వాణి పురాణాని కలౌ యుగే ॥ ౧౦ ॥
 కుర్వన్త్యవేదకర్మాణి హ్యనాథారాణి భో మునే ।
 స్వధర్మేషు రుచిర్నైవ ద్విజాదీనాం ప్రజాయతే ॥ ౧౧ ॥
 కుశీలచర్యాపాఖణ్డో వృథాఽన్యతభయం భవేత్ ।
 యాచకాః సర్వవర్ణాశ్చ భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౧౨ ॥
 అదృశూలా జనపదాః శివశూలాశ్చతుష్పథాః ।
 ప్రమదాః కేశశూలాశ్చ భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౧౩ ॥
 శుక్లదన్తా అక్షజితా ముణ్డాః కాషాయవాససః ।
 శూద్రా ధర్మం చరిష్యన్తి బ్రాహ్మణానాం కలౌ యుగే ॥ ౧౪ ॥
 అన్నచౌరా భవిష్యన్తి తథా వేలాభిమరీణః ।
 చౌరా చౌరస్య హర్తారో హర్తుర్హర్తార ఏవ చ ॥ ౧౫ ॥
 దుఃఖప్రచురతాఽల్పాయుః శిశ్నోదరపరాయణాః ।
 ద్యూతమద్యాదీనంసక్తాః పరస్త్రిలమ్పటా మునే ॥ ౧౬ ॥
 కాపాలికాస్తథా చాన్యే యతయో గృహమేధినః ।
 వేదవిక్రయిణో విప్రాస్తీర్థవిక్రయిణస్తథా ॥ ౧౭ ॥
 ఆననస్థా ద్విజాన్ దృష్ట్వా న చలన్త్యల్పబుద్ధయః ।
 తాడయన్తి ద్విజాన్ శూద్రా రాజానో రాజజీవినః ॥ ౧౮ ॥
 ఉచ్చాసనసమాసీనా బ్రాహ్మణానాం చ పూజకాః ।
 భవిష్యన్తి కలౌ శూద్రా వేదాధ్యయనతత్పరాః ॥ ౧౯ ॥
 సేవావసరమాలోక్య ద్వారి తిష్ఠన్తి వై ద్విజాః ।
 ఉపాయనాది సక్లృహ్య శూద్రాణాం రాజజీవినామ్ ॥ ౨౦ ॥
 బుద్ధిశాలిన ఏవం వై శూద్రా ధర్మాన్ వదన్తి వై ।
 వేదవాదవిచారజ్ఞా బ్రాహ్మణాన్ శిక్షయన్తి తే ॥ ౨౧ ॥

తపో యజ్ఞఫలానాం వై వేదానాం చ సుకర్మణామ్ ।
 విక్రేతారో భవిష్యన్తి బ్రాహ్మణాశ్చ కలౌ యుగే ॥ ౨౨॥
 పతిం త్యక్త్వా స్త్రియశ్చైవ పరే పుంసి నిరన్తరమ్ ।
 సంసక్తాశ్చ భవిష్యన్తి పతిద్రోహపరాయణాః ॥ ౨౩॥
 యతయశ్చ భవిష్యన్తి శతశోఽథ సహస్రశః ।
 మద్యస్త్రీసంసక్తాశ్చరన్తి చ కలౌ యుగే ॥ ౨౪॥
 వామమార్గాః పాశుపతాః సాఙ్ఖ్యే వై పఞ్చవాహకాః ।
 భవిష్యన్తి కలౌ తస్మిన్ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాస్తథా ॥ ౨౫॥
 (Page ఖం. 3 అ. ౧౭ పాస 3౫)
 జ్ఞానమార్గేషు నష్టేషు లోకే నిష్క్రియతాం గతే ।
 క్షీణమూషకసర్పాశ్చ ధర్షయిష్యన్తి మానవాన్ ॥ ౨౬॥
 కరిష్యన్త్యవతారాంశ్చ బ్రాహ్మణానాం కులేషు తే ।
 దధీవిశాపనిర్దగ్ధా పురా దక్షాధ్వరే ద్విజ ॥ ౨౭॥
 శాపయుక్తా గౌతమస్య భవిష్యన్తి విశేషతః ।
 వామాదిమార్గసంసక్తా జనాన్ భ్రష్టాంశ్చ కుర్వతే ॥ ౨౮॥
 అన్యజాతిషు సర్వత్ర భవిష్యన్తి తథా నరాః ।
 దక్షాధ్వరే సర్వవర్ణాః శాపితాస్తే దురాగ్రహాః ॥ ౨౯॥
 మోహయిష్యన్తి చ జనాన్ దర్శయిత్వా ఫలాని వై ।
 తమసాఽఽవిష్టహృదయా బిడాలవ్రతికాఽధమాః ॥ ౩౦॥
 బౌద్ధమాయాధరస్తత్ర విష్ణుః పాఖణ్డపోషకః ।
 సహాయస్తాన్ సదా దేవో దధీచేః శాపకారణాత్ ॥ ౩౧॥
 కర్మమార్గస్య సఙ్ఘేచ్ఛత్తా భ్రష్టాచారయుతాన్నరాన్ ।
 కరిష్యతి స్వయం విష్ణుర్యుగధర్మప్రవర్తకః ॥ ౩౨॥
 అతజ్ఞాస్తం భవిష్యన్తి శరణాగతవత్సలమ్ ।
 బౌద్ధమాయాశ్రితం సర్వే భ్రష్టాచారయుతా నరాః ॥ ౩౩॥
 కలౌ దశసహస్రం వై వర్షాణాం చ యదా భవేత్ ।
 విష్ణుస్త్వక్త్వా తదా పృథ్వీమాలయం స్వం గమిష్యతి ॥ ౩౪॥

వర్షపఞ్చసహస్రాణి స్థిరా భాగీరథీ నదీ ।
 గ్రామదేవాస్తదర్థేన గతాః స్వర్గం మహామునే ॥ 3౫॥
 స్వధర్మవిధిసంయుక్తం కర్మ యత్ క్రియతే నరైః ।
 తదేవ దేవభోగ్యం వై భవతి ద్విజ సర్వదా ॥ 3౬॥
 ఏవరీతం కృతం కర్మ త్వాసురం తత్ ప్రజాయతే ।
 కలావాసురభావేన గతా దేవా నిజాలయమ్ ॥ 3౭॥
 ఆసురేణ స్వభావేన తీర్థాయతనకాదిషు ।
 సమాగతం నరం దృష్ట్వా గచ్ఛన్తి తీర్థదేవతాః ॥ 3౮॥
 తేషు తీర్థేషు దేవానాం మూర్త్యాదిషు తదాఽసురాః ।
 ప్రవిశ్య కర్మభోక్తారో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ 3౯॥
 తీర్థాని గుప్తభావేన దేవతాయతనాని వై ।
 సంస్థితాని కలౌ తస్మిన్నుపవాసయుతాని చ ॥ ౪౦॥
 దైవేన సంయుతం దృష్ట్వా స్వభావేన మహాసురాః ।
 గచ్ఛన్తి మానవం తీర్థదేవాః స్వస్థానగాః పునః ॥ ౪౧॥
 తత్ర వై కర్మకర్తారో నరా ఆసురభావతః ।
 భవిష్యన్తి సదా విప్ర భ్రష్టా వై దోషసంయుతాః ॥ ౪౨॥
 క్రియారూపా మహాశక్తిః సంస్థితా జగతీతలే ।
 క్రియాఫలప్రదాతా వై గణేశః సంస్థితో భవేత్ ॥ ౪౩॥
 ఆసురాణాం సురాణాం చ సిద్ధిదాతా గజాననః ।
 మహిమానం స్వకీయం స కలౌ సజ్గోప్య సంస్థితః ॥ ౪౪॥
 ధర్మపాదాశ్చ చత్వారస్తపః శౌచం దయా తథా ।
 సత్యం తత్ర క్రమేణైవ సర్వే నశ్యన్తి ధర్మజాః ॥ ౪౫॥
 త్రేతాయాం చ దయా నష్టా నష్టం చ ద్వాపరే తపః ।
 ఆచారశ్చ కలౌ ప్రాప్తే నష్టరూపో భవిష్యతి ॥ ౪౬॥
 సత్యరూపమయః పాదః కలౌ తిష్ఠతి మానద ।
 తేన సర్వే జనా భూమౌ వ్యవహారం ప్రకుర్వతే ॥ ౪౭॥
 ద్వాపరస్య తు సన్ధ్యాంశే గతే పృథుబలః కలిః ।

బహులాన్యతభావేనాదరాత్ సత్యం చింతి చ || ౪౮ ||

తతః క్రమేణ సత్యస్య వినాశశ్చ భవిష్యతి |
తదా కోలాహలో విప్ర దేవానాం సదనే భవేత్ || ౪౯ ||

కలౌ దుఃఖయుతా లోకా అన్నాదికవివర్జితాః |
గ్రామాది సకలం త్యక్త్వా వసన్తి వనగోచరాః || ౫౦ ||

పరస్పరం క్షుధావిష్టా భక్షయన్తి వివేతనః |
సత్యహీనా ధరిత్రీ వై భవిష్యతి మహామతే || ౫౧ ||

(Page ఖం. 3 అ. ౧౮ పాన 3౬)

షోడశాబ్దం పరం చాయుః పంచవర్షసమన్వితా |
అన్తర్వత్సీ భవేన్నారీ కలౌ తస్మిన్ విశేషతః || ౫౨ ||

ఏవమాసురభావేన జితం సర్వం మహామునే |
దేవతా మునయః సర్వే గణేశానం స్తువన్తి తే || ౫౩ ||

తదా ఘ్ణిః సురాణాం స హితాయాఽవతరిష్యతి |
ధూమ్రవర్ణో హ్యధర్మం తం హత్వా ధర్మం కరిష్యతి || ౫౪ ||

ధర్మం ప్రవర్తయిత్వా స అన్తర్ధానం గమిష్యతి |
తదా పునః కృతం ప్రాప్తం సన్యాశేన యుగక్రమైః || ౫౫ ||

ఏవం యుగప్రమాణం చ యుగధర్మః ప్రకీర్తితః |
మాయామయమిదం సర్వం త్వం జానీహి భ్రమాత్మకమ్ || ౫౬ ||

|| ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే కలియుగవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః || 3.౧౭

3.౧౮ బ్రహ్మచర్యాశ్రమవర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

నరనారాయణాపూజతుః |
వర్ణాశ్రమాశ్చ చత్వారస్తాఞ్చాఞ్చుఞ్చుష్య మహామునే |
బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రో వర్ణాః ప్రకీర్తితాః || ౧ ||

బ్రహ్మచర్యం చ గార్హస్థ్యం వానప్రస్థ్యం తథైవ చ |
ప్రోక్తా వేదేషు సంన్యాస ఆశ్రమా వేదవాదిభిః || ౨ ||

బ్రాహ్మణానాం క్రమేణైతే మతాశ్చత్వార ఆశ్రమాః ।
 క్షత్రియాణాం చ వైశ్యానాం సంన్యాసో న ప్రవిద్యతే ॥ 3 ॥
 గార్హస్థ్యమేవ శూద్రాణామాశ్రమః పరికీర్తితః ।
 అన్యజ్ఞానాం తదేవాపి జ్ఞాతవ్యం విబుధైః సదా ॥ 4 ॥
 బ్రాహ్మణశ్చ సముత్పన్నో బాలభావపరాయణః ।
 పశ్చమే సప్తమే చైవాఽష్టమే మాజ్ఞో సమాచరేత్ ॥ 5 ॥
 కృతోపవీతకో విప్రః ప్రగచ్ఛేద్ధురుసన్నిధౌ ।
 తత్ర వేదాదికం సర్వమభ్యసేద్ వినయాన్వితః ॥ 6 ॥
 తత్రైవ బ్రహ్మచర్యాన్తం బ్రాహ్మణః ప్రసమాచరేత్ ।
 సాయం ప్రాతశ్చరేద్భిక్షౌ గాయత్రీమభ్యసేత్తతః ॥ 7 ॥
 ప్రాతఃకాలే బ్రహ్మరూపాం మధ్యాహ్న రుద్రరూపిణీమ్ ।
 గాయత్రీం విష్ణురూపాం తాం ధ్యాయేత్ సాయాహ్నా ఆదరాత్ ॥ 8 ॥
 భూర్భువఃస్వస్త్రిభిశ్చైవాచామేన్నియమసంయుతః ।
 స్వాహాంతాభిర్మహాతేజాః స్పృశేన్నాస్యసేషు చేన్ద్రియమ్ ॥ 9 ॥
 తర్జన్యాద్యఙ్గులీభిశ్చ తిస్సృభిః సంస్పృశేన్ ముఖమ్ ।
 తర్జన్యఙ్గుప్తయోగేన నాసికాం సంస్పృశేద్ బుధః ॥ 10 ॥
 అఙ్గుష్ఠానామికాభ్యాం వై తథా చక్షూషి సంస్పృశేత్ ।
 కనిష్ఠయా చ కర్ణౌ వై సంస్పృశేన్నాత్ర సంశయః ॥ 11 ॥
 అఙ్గుష్ఠాభ్యాం స్పృశేన్నాభిమురః కరతలేన చ ।
 సర్వాఙ్గులీభిర్బ్రాహ్మమధ్యమఙ్గుష్ఠాగ్రేణ వై శిఖామ్ ॥ 12 ॥
 సర్వాఙ్గులీభిర్బాహుం స్వం స్పృశేన్నాసాదికర్మసు ।
 ఏవమాచమనం ప్రోక్తం స్వస్వశాఖోక్తనామభిః ॥ 13 ॥
 మన్తైర్వైదికసమ్మాఖ్యైః సన్ధ్యా కార్యా విశేషతః ।
 న్యాసాంశ్చ కారయేత్తత్ర ప్రణవస్య మహామునే ॥ 14 ॥
 వ్యాహృతీనాం చ గాయత్ర్యాః షడఙ్గేష్వక్షరోద్భవాన్ ।
 గాయత్రీశిరసో న్యాసాన్స్తత ఆచమనం చరేత్ ॥ 15 ॥
 సూర్యశ్చేతి చ మన్తేణ ప్రాతఃకాలే విశేషతః ।

ఆపః పునస్తు మధ్యాహ్నే సాయాహ్నేఽగ్నిశ్చ మస్తతః ॥ ౧౬ ॥

తతో మార్జనకం కుర్యాన్నవవింశతిసంఖ్యయా ।

(Page ఖం. 3 అ. ౧౮ పాస 3౭)

తతోఽర్షదానకం కుర్యాదుపస్థానం తతశ్చరేత్ ॥ ౧౭ ॥

గాయత్ర్యాః శాపమోక్షం వై తతో ధ్యానం జపం చరేత్ ।

బ్రహ్మచారీ శతాన్యేవ పఞ్చకాలేషు వై పృథక్ ॥ ౧౮ ॥

గాయత్ర్యాశ్చ జపం కుర్యాద్వాగ్యతో మానసైక్యతః ।

అష్టోత్తరశతం కాలే గృహస్థో జపమాచరేత్ ॥ ౧౯ ॥

వానప్రస్థశ్చ కాలే వై సహస్రం జపమాచరేత్ ।

ఏవం సన్ధ్యా త్రికాలేషు బ్రాహ్మణైః క్రియతే సదా ॥ ౨౦ ॥

త్రిపదాం చైవ గాయత్రీం జపేదోఽఙ్కారసంయుతామ్ ।

తత్ర క్రమం ప్రవక్ష్యామి శ్శృణు తం మునిసత్తమ ॥ ౨౧ ॥

ఆదౌ ప్రణవముచ్చార్య పశ్చాద్వాస్వహృతిరుచ్యతే ।

భూర్భువః స్వరితి ప్రోక్తా తతః ప్రణవ ఉచ్యతే ॥ ౨౨ ॥

తతః సా త్రిపదా విప్ర గాయత్రీ చ తతః పునః ।

ఓఙ్కారో విధినా నిత్యం జపః సఙ్కీయతే ద్విజైః ॥ ౨౩ ॥

సంన్యాసిభిశ్చ విప్రేన్ద్ర చతుష్పాదా విశేషతః ।

జప్తవ్యా సైవ గాయత్రీ స్వస్వాశ్రమవిభాగతః ॥ ౨౪ ॥

బ్రహ్మచారీ స్వగోత్రాదిగృహస్థేషు మహామునే ।

భిక్షాం చరేద్విధానేన గురవే తాం నివేదయేత్ ॥ ౨౫ ॥

భవత్ పూర్వం వ్రతీ విప్రో భవన్ మధ్యం తు క్షత్రియః ।

భవదస్తం తథా వైశ్యః సదా భిక్షార్థముచ్చరేత్ ॥ ౨౬ ॥

గృహీతా గురుణా భిక్షా సమ్పూర్ణా యది మానద ।

తదోపవాససంయుక్తో వసేద్వై బ్రహ్మచర్యవాన్ ॥ ౨౭ ॥

స్వల్పా వా పరిపూర్ణా వా దత్తా భిక్షా మహాత్మనా ।

గురుణా తావతీం భుక్త్వా సన్తిష్ఠేత్తస్య సన్నిధౌ ॥ ౨౮ ॥

పాలాశదణ్డసంయుక్తః సాయం ప్రాతః స వహ్నిషు ।

జహుయాత్ సమిధం చైవ నఖలోమధరో భవేత్ ॥ ౨౯ ॥

గురుదేవపరం తస్య దైవతం సర్వభావతః ।

గురుస్త్రీపుత్రసేవాం స గురువత్తాం సమాచరేత్ ॥ 30॥

ఏకాన్తే గురుపత్నిభిర్ను వసేచ్ఛ కదాచన ।

స స్త్రీభిః సహ సమ్భాషాం స కుర్యాత్ కార్యహీనకః ॥ 31॥

స్త్రీగానాదికభావాన్ వై శృణుయాన్న సుయస్త్రితః ।

స శుక్రం సన్త్యజేతాపి బ్రహ్మచారీ విశేషతః ॥ 32॥

స్వప్నే శుక్రం గతం చేద్వై తదా స్నానం సమాచరేత్ ।

అష్టోత్తరశతం తత్ర గాయత్రీ జప ఉచ్యతే ॥ 33॥

గురుణాఽధ్యాపితశ్చైవ కుర్యాదధ్యయనం మునే ।

స స్వయం సంవదేత్ ప్రాణ్ణో గురుం విద్యాపరాయణః ॥ 34॥

ఏవం నానావిధైః ప్రోక్తైర్లక్షణైః సంయుతో భవేత్ ।

బ్రహ్మచారీ మహాభాగో వేదాధ్యయనతత్పరః ॥ 35॥

వర్షాణి ద్వాదశైవాఽయం షోడశాఽప్యథ వా ద్విజః ।

అథ వేచ్ఛాప్రమాణేన బ్రహ్మచర్యం సమాచరేత్ ॥ 36॥

వేదాదికం సమభ్యస్య కృత్వా కణ్ఠగమాదరాత్ ।

పశ్చాద్గురుం సమభ్యర్చ్య దద్యాత్తస్మై స దక్షిణామ్ ॥ 37॥

మనోవిషయసంయుక్తం యదా తత్ర గృహీ భవేత్ ।

నోచేత్ సంన్యాసకం కుర్యాదథవా వనగో భవేత్ ॥ 38॥

అథవా బ్రహ్మచర్యస్థః సదా తిష్ఠేద్ ద్విజోత్తమః ।

యాదృశీ చిత్తశుద్ధిరైవ తాదృశం సర్వమాచరేత్ ॥ 39॥

కృతమధ్యయనం యేన తదధీనం మహామునే ।

జ్ఞానం యోగాదికం కర్మ తస్మాత్తచ్చ సమాచరేత్ ॥ 40॥

బ్రహ్మచర్యమిదం ప్రోక్తం సజ్జేపేణ మహామునే ।

శ్రవణాత్ పుణ్యదం పూర్ణం లోకోపకృతయే భవేత్ ॥ 41॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే బ్రహ్మచర్యాశ్రమవర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

3.0౮

(Page ౪౦. 3 అ. ౧౯ పాస 3౮)

3.౧౯ ఆశ్రమధర్మవర్ణనం నామ ఏకోనవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

తతః క్షౌరం ద్విజః కృత్వా పితృమాతృపరాయణః ।

స్వగృహే వాసమాతిష్ఠేత్ ద్విజదేవపరాయణః ॥ ౧ ॥

ఊనేన వయసా యుక్తాం కులశీలాదిసంయుతామ్ ।

సర్వావయవసమ్పూర్ణాం వధూం స వరయేత్తతః ॥ ౨ ॥

ఋతుగామీ భవేచ్చైవ సంతానార్థం కలత్రవాన్ ।

దేవవిప్రాతిథిప్రేప్పుః సన్నిష్ఠేత్ స గృహశ్రమీ ॥ 3 ॥

యజనం యాజనం చైవ దానమధ్యయనం తథా ।

ప్రతిగ్రహోఽధ్యాపనం చ షట్ కర్మాణి సమాచరేత్ ॥ ౪ ॥

స్నానం సన్ధ్యాం జపం హోమమాతిథ్యం దేవతార్చనమ్ ।

స్వాధ్యాయం వైశ్వదేవం వై గృహీ నిత్యం సమాచరేత్ ॥ ౫ ॥

చతుర్థీవ్రతమాద్యం చ కర్తవ్యం త్వాశ్రమస్థితైః ।

తథాఽన్యాని వ్రతాదీని కర్తవ్యాని విశేషతః ॥ ౬ ॥

చతుర్థీ వ్రతహీనస్య నాధికారో వ్రతేషు వై ।

సదా శౌచీ భవేన్నూనం చతుఃపదవివర్జితః ॥ ౭ ॥

శుక్లే చతుర్థికాయాం వై యోఽన్నం భుజ్జ్యే మహామునే ।

మాంసాహారీ మతో నూనం తథా భవతి నారకీ ॥ ౮ ॥

అగ్నిహోత్రం చరేన్నిత్యం తథా శ్రాద్ధాదికం మునే ।

సదా దయాపరో భూత్వా సన్నిష్ఠేద్ గృహసంస్థితః ॥ ౯ ॥

అభక్షభక్షణం క్వాపి న కుర్యాత్ స గృహశ్రమీ ।

శౌచాచారసమాయుక్తో భవేన్నియమసంయుతః ॥ ౧౦ ॥

తర్పణం పితృదేవానాం ముసీనాం చ సమాచరేత్ ।

పంచాయజ్ఞాదికం సర్వం నిత్యం శాస్త్రే ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౧ ॥

స్వస్వసత్తాప్రమాణేన కర్తవ్యం గృహమేధినా ।
 తత్ర ధర్మమనుప్రోక్షం తం శృణుష్య మహామునే ॥ ౧౨॥
 అర్ధేన పుత్రదారాదీంశ్చతుర్థాంశేన సౌహృదమ్ ।
 చతుర్థాంశేన దేవాదీన్ తోషయేచ్ఛ గృహశ్రమీ ॥ ౧౩॥
 ఏవం నానావిధం ధర్మం గృహస్థశ్చ సమాచరేత్ ।
 తృతీయభాగ ఆయుష్యయుక్తః సోఽపి వసీ భవేత్ ॥ ౧౪॥
 సంస్థాప్య దారాన్ పుత్రాదిసమీపే వా సహ స్త్రియా ।
 వనం గచ్ఛేత్ స ధర్మార్థం తపస్వీ కర్మసిద్ధయే ॥ ౧౫॥
 పుత్రా జాతాశ్చ నోత్పన్నా అపి తద్ వనగో భవేత్ ।
 తపస్తత్ర ప్రకుర్యాత్ స ఫలకన్దాది భక్షయన్ ॥ ౧౬॥
 వన్యేన చాగ్నిహోత్రాద్యతిథీనాం పూజనాదికమ్ ।
 సమాచరేద్వనస్థశ్చ నానాతపసి సంస్థితః ॥ ౧౭॥
 సమీపే సంస్థితా పత్నీ మైథునం న సమాచరేత్ ।
 మనసాఽపి మహాభాగ వానప్రస్థః కదాచన ॥ ౧౮॥
 వాయుభక్షాదికం కుర్యాద్వాయుసాధనమేవ సః ।
 ప్రాణాయామైశ్చ విప్రేశ ఆచరేద్వనసంస్థితః ॥ ౧౯॥
 పశ్చాన్నిసాధనం గ్రీష్మే హేమస్తే జలవాసనమ్ ।
 వర్షాస్వాకాశవాసీ స వానప్రస్థో భవేత్తథా ॥ ౨౦॥
 సజ్కుటే చ వనస్థః స గ్రామే నైవ వసేత్ కదా ।
 ప్రవేశోఽపి న కర్తవ్యో గ్రామే తేన మహాత్మనా ॥ ౨౧॥
 ఏవం నానావిధాన్ ధర్మాన్ వానప్రస్థగ ఆచరేత్ ।
 చతుర్థాంశం యదా తస్యాయుష్యం విద్యేత భో మునే ॥ ౨౨॥
 చతుర్థాంశాయుషి స్థాతా సంన్యాసం స సమాచరేత్ ।
 తదా స్త్రియాఽపి తస్యైవాశాం త్యక్త్వా జ్ఞాపితో భవేత్ ॥ ౨౩॥
 ఆజ్ఞా తస్మై ప్రదాతవ్యా స్త్రియా చైవ విశేషతః ।
 స్వయం తపసి దేహం స్త్రీ శోషయేన్ మరణావధి ॥ ౨౪॥
 అగ్నిహోత్రం స్వదేహేఽసావాత్మన్యేకస్వభావతః ।

కృత్వా చ నిఃస్పృహో భూత్వా విచరేత్ పృథివీమిమామ్ || ౨౫||

అహం బ్రహ్మతి భావేన యోగభూమిక్రమేణ చ |

(Page ఖం. 3 అ. ౧౯ పాన ౩౯)

యోగీ భవతి సంన్యాసీ చిత్తభూమివివరితః || ౨౬||

కర్మాదిన్యాససంయుక్తో విచరేద్యత్ర తత్ర వై |

గ్రామైకరాత్రవాసీ స భవేన్న్యూసపరాయణః || ౨౭||

ద్వన్ద్వభావవిహీనః స భిక్షాం నిత్యం సమాచరేత్ |

కరపాత్రీ భవేద్వాఽపి సంన్యాసీ చ సదా మునే || ౨౮||

కరపాత్రీ స సంన్యాసీ గ్రాసే గ్రాసే మహామునే |

అశ్వమేధాదికం పుణ్యం ప్రాప్నోత్యత్ర న సంశయః || ౨౯||

చాతుర్మాస్యే వసేచ్చైవ తీర్థక్షేత్రాదిభూమిషు |

జితేన్ద్రియో జితప్రాణో నిఃసంఘః సర్వకర్మసు || ౩౦||

అహింసా పరమో ధర్మః సంన్యాసానాం విశేషతః |

తృణాదికం చ విప్రేశ చేచ్ఛదయేన్న కదా న చ || ౩౧||

త్రిదణ్డీ యస్తు సంన్యాసీ కుటీచక ఉదాహృతః |

విధిం తత్ర ప్రవక్ష్యామి శృణు త్వం మునిసత్తమ || ౩౨||

స్వధర్మాచరణం నిత్యం దేహదణ్డః స ఉచ్యతే |

మానం వాచామయం దణ్డో ద్వితీయశ్చ ప్రకీర్తితః || ౩౩||

సర్వత్ర రసహీనం చ మానసం వర్తతే యథా |

కర్తవ్యం తత్రథా తేన మనోదణ్డః ప్రకీర్తితః || ౩౪||

కుటీం దేహమయీం యోగీ చాలయేత్ బిమ్బభావతః |

బ్రహ్మణీ బ్రహ్మభూతశ్చ స కుటీచక ఉచ్యతే || ౩౫||

తతో బహూదకో యోగీ ద్విదణ్డీ స భవేన్ మునే |

దేహదణ్డవిహీనత్వాత్ స్వేచ్ఛాచారీ విశేషతః || ౩౬||

ఏకగర్తస్థముదకం సర్వైః సక్లుహ్యతే యథా |

గర్తే దోషో నరాణాం వై విద్యతే న కదాచన || ౩౭||

తథాత్మా దేహసంస్థశ్చ చతుర్దేహీ వికారతః |

భిన్నః సదా న తద్దోషైర్లిప్యతే క్వాపి నిశ్చితమ్ || 3౮||

సోఽహం బ్రహ్మణి సంస్థశ్చ భేదహీనో మహామునిః |

బహూదకః స నిఃసంక్లో దేహాదిభ్యః ప్రకీర్తితః || 3౯||

తతో హంసాశ్రమః ప్రోక్తో మానసే దణ్డధారకః |

దేహవాణీదణ్డహీనః స్వేచ్ఛాచారీ మతో మునే || ౪౦||

దేహదేహిసమాయోగే బ్రహ్మ బోధాత్మకం మతమ్ |

తత్ర సంస్థః స్వయం యోగీ ద్వివిధే తన్మయో భవేత్ || ౪౧||

ద్వన్ద్వం జలమయం ప్రోక్తం దేహదేహిస్వరూపకమ్ |

తత్ర దుగ్ధం భవేద్బ్రహ్మ హంసస్తద్ గ్రాహకో భవేత్ || ౪౨||

తతః పరమహంసశ్చ జ్ఞానదణ్డపరాయణః |

దేహవాణీమనోభూత్తైర్దణ్డైర్హీనః ప్రకీర్తితః || ౪౩||

దేహదేహిమయం బ్రహ్మ భ్రాన్తియుక్తం విశేషతః |

తచ్చ ప్రోక్తం సవిషయం హంసకర్మ పరాయణమ్ || ౪౪||

సదా సాక్షిస్వరూపం యత్పరం బ్రహ్మ మహామునే |

తత్ర సంస్థో మహాయోగీ త్రివిధేషు విభాగతః || ౪౫||

నాహం దేహో న దేహస్థో దేహదేహిమయో న వై |

సదా సాక్షిస్వరూపస్థో జ్ఞానానన్దమయో భవేత్ || ౪౬||

యద్యజ్ఞానం భవేత్తస్య తత్రత్ సర్వం వికారజమ్ |

తత్త్వక్వైఽ ద్వన్ద్వహీనశ్చ స్వేచ్ఛాచారీ భవేత్ స్వయమ్ || ౪౭||

చతుర్విధోఽయం సంన్యాసస్తత్రాశ్రమసమాశ్రితః |

అహం బ్రహ్మైతి యోగేన బ్రహ్మభూతో భవేన్నరః || ౪౮||

మనసా రసయుక్తేన విషయాదిషు భో మునే |

సంన్యాసశ్చ కృతో యేన నారకః స భవిష్యతి || ౪౯||

కపర్దికా యదా తేనైకా గృహీతా మహామునే |

తదా సహస్రవర్షాణి కుమ్భిపాకే పతేత్ ధ్రువమ్ || ౫౦||

స్త్రీసమ్భాగసుఖేచ్ఛా చేతస్య వై మానసే క్షణమ్ |

సమ్భవేచ్ఛేత్తదా విప్ర గోసహస్రవధీ భవేత్ || ౫౧||

కృతే మనః సదాఽఽధీనం నరాణాం ధర్మయోగతః ।

(Page ఖం. 3 అ. ౨౦ పాన ౪౦)

ధ్యానం ముఖ్యం కృతం తత్ర తేన సర్వం ప్రలభ్యతే ॥ ౫౨॥

శ్రేతాయాం చఞ్చలం చిత్తం ధర్మస్య పాదహీనతః ।

తపస్తత్ర కృతం ముఖ్యం తేన సర్వం లభేన్నరః ॥ ౫3॥

ద్వాపరే దేహకష్టం యన్న భవేత్తేన తత్ర చ ।

ముఖ్యః స్వధర్మాచారశ్చ తేన సర్వం లభేన్నరః ॥ ౫౪॥

కలావాసురభావేన నష్టో ధర్మః క్రమేణ వై ।

తత్ర స్మరణమాత్రేణ నామ్నః సర్వం లభేన్నరః ॥ ౫౫॥

నామస్మరణమార్గే వర్ణాశ్రమో న చ విద్యతే ।

సంన్యాసాదిః సదాచారో భవేత్తేనాసురం హతమ్ ॥ ౫౬॥

కలావాసురబాహుల్యాన్న సంన్యాసస్య యోగ్యతా ।

చఞ్చలం దేహచిత్తాది తేన నష్టో భవిష్యతి ॥ ౫౭॥

వర్ణాశ్రమవిహీనశ్చ యో వై భవతి నిశ్చింతమ్ ।

తస్య దణ్డో న విద్యేతాదణ్డీ వేదే స కథ్యతే ॥ ౫౮॥

జ్ఞానదణ్డపరిత్యాగాత్ స్వయం యోగీ భవేన్నరః ।

నిషేధవిధిహీనశ్చ స్వేచ్ఛాధర్మపరో భవేత్ ॥ ౫౯॥

కర్తవ్యం యది తేనాఽపి వేదేషు విధృతం భవేత్ ।

తదా విధిసమాయుక్తో జన్తుర్భవతి నిశ్చింతమ్ ॥ ౬౦॥

కింఞ్చిన్న తేన కర్తవ్యం యదా వేదే ప్రకీర్తిమ్ ।

తదా నిషేధసంయుక్తో నరో భవతి మానద ॥ ౬౧॥

అతో విధినిషేధాభ్యాం హీనో యోగీ ప్రకీర్తితః ।

తేనాచరిత ఆచారః స ఏవం తస్య యోగదః ॥ ౬౨॥

అతో యోగీ మహాభాగ దణ్డహీనః ప్రకీర్తితః ।

వర్ణాశ్రమవిహీనః స బ్రహ్మభూతః ప్రజాయతే ॥ ౬3॥

స వినాయకనామా వై నాయకైర్వర్జితః స్వయమ్ ।

యోగీ తేన సమాఖ్యాతః సర్వేషాం నాయకో భవేత్ ॥ ౬౪॥

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతశ్చైజ్ఞాతో యోగస్య సేవయా ।

యది వర్ణాశ్రమే సంస్థో భవతి స్వేచ్ఛయా మునే || ౬౫||

లోకసంక్లహణార్థం స నిత్యం ధర్మం సమాచరేత్ |

నిఃస్పృహో ధర్మభోగార్థే మతం తదపి తాదృశమ్ || ౬౬ ||

ఏతదాశ్రమమార్గశ్చ కథితస్తే మహామునే |

మాయయా రచితం సర్వం జానీహి భ్రమణాత్మకమ్ || ౬౭||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే ఆశ్రమధర్మవర్ణనం నామ ఏకోనవింశతితమోఽధ్యాయః ||

3.౧౯

3.౨౦ వర్ణధర్మప్రకాశో నామ వింశతితమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

నరనారాయణాపూజతుః |

వర్ణాశ్చత్వార ఏవం తే స్వస్వధర్మయుతా మునే |

బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శ్శృణు శూద్రః ప్రకథ్యతే || ౧ ||

వ్యభిచారేణ తేషాం వై వర్ణా జాతా మహామునే |

నానావిధా విశేషేణ జానీహ్యత్ర న సంశయః || ౨ ||

తత్ర బ్రాహ్మణధర్మం తే కథయామి సమాసతః |

శ్శృణు మాయావినాశార్థం మాయారూపం పురాతనమ్ || 3 ||

చతుర్థా బ్రాహ్మణానాం వై వృత్తిః శాస్త్రైః ప్రకీర్తితా |

ఉచ్ఛ్చః శిలం తథా శుక్లం మృతం చామృతకం భవేత్ || ౪ ||

అయాచితం చ భూమేర్యత్ కర్షణం వా వనే స్థితిః |

తేషాం మార్గం ప్రవక్ష్యామి శ్శృణుష్వ సుసమాహితః || ౫ ||

గృహీతం కృషికైర్ధాన్యం తత్ర శిష్టం తదగ్రహమ్ |

కణాది తస్య యోగేన దేహపోషణమాచరేత్ || ౬ ||

(Page ఖం. 3 అ. ౨౦ పాన ౪౧)

అథవా వాణిజాదీనాం గృహేభ్యో మార్జితం భవేత్ |

కణాది తస్య యోగేన దేహపోషణమాచరేత్ || ౭ ||

ఏకా వృత్తిరియం ప్రోక్తా ద్వివీతీయాం శ్శృణు సామృతమ్ |

భూమేః కర్షణహీనేన వృష్ట్యాఽన్నం తత్ర జాయతే || ౮ ||

తేనైవ దేహనిర్వాహః కర్తవ్యో బ్రాహ్మణైః సదా |

శుక్లవృత్వాఽఽచరేద్భైక్ష్యం రాగలోభవివర్జితః || ౯ ||

తేన దేహస్య నిర్వాహం స కుర్యాత్తన్మృతం స్మృతమ్ |

అయాచితేన వా కార్యోఽమృతమేతత్ ప్రకీర్తితమ్ || ౧౦ ||

కృషీవలైః స భూమేర్శత్ కర్షణం వా సమాచరేత్ |

తత్ర ధాన్యోద్భవే నైవ దేహపోషణకం చరేత్ || ౧౧ ||

స్వధర్మః పూర్వభాగే తే కథితశ్చ మహామునే |

సేవాదివృత్తియోగేన తిష్ఠేన్న బ్రాహ్మణః కదా || ౧౨ ||

క్షత్రియాణాం చ శస్త్రాదిధారణేన మహామునే |

దేహనిర్వాహకః ప్రోక్తో న సేవాకారకో భవేత్ || ౧౩ ||

అగ్నిహోమం చ విప్రస్య హస్తేనాఽయం సమాచరేత్ |

సన్యాసం నైవ విప్రేశ కుర్యాత్ క్షత్రియజః కదా || ౧౪ ||

వైశ్యోఽపి క్రయకారీ వై విక్రయం చ తథాఽఽచరేత్ |

కృషిభిః కర్షణం భూమేర్గవాం పాలనమాదరాత్ || ౧౫ ||

సన్యాసధర్మహీనశ్చ సదా తిష్ఠేత్ స మానద |

క్షత్రియాణాం విశాం విప్ర యజనం దానమేవ చ || ౧౬ ||

సమాఖ్యాతం త్వధ్యయనం న ప్రోక్తం యాజనాదికమ్ |

అగ్నికర్మ తథా దేవార్చనం బ్రాహ్మణహస్తతః || ౧౭ ||

కారయేద్వైశ్యశ్యధర్మజ్ఞః స్వధర్మపాలనాయ వై |

తర్పణం బ్రాహ్మణాస్యేన మన్త్రేణ తు సమాచరేత్ || ౧౮ ||

ఏవ వైశ్యస్య మార్గో వై కథితస్తే ద్విజోత్తమ |

శూద్రస్య తు త్రివర్ణానాం సదా సేవా ప్రకీర్తితా || ౧౯ ||

దాసవన్నాత్త సన్దేహ ఆశ్రమో గృహిసంజ్ఞితః |

దాసం దద్యాద్ ద్విజాయైవ పురాణశ్రవణం తథా || ౨౦ ||

కుర్యాద్వేదాక్షరస్యాయం న కుర్యాచ్ఛ్రవణం కదా |

పురాణాదిషు దేవానామవతారాః ప్రకీర్తితాః || ౨౧ ||

తేషాం మూర్తిప్రతిష్ఠా వై కృతా దేవర్షిభిః పురా ।
 తాసాం స్పృశాదికం చైవ న కర్తవ్యం కదాచన ॥ ౨౨॥
 నరాదిభిశ్చ సర్వత్ర స్వేచ్ఛయా స్థాపితా భవేత్ ।
 తస్యాః స్పృశ్యశ్చ కర్తవ్యః శూద్రైర్నిత్యం మహామునే ॥ ౨౩॥
 నామమస్త్రేణ పూజా వై కర్తవ్యా స్మరణం తథా ।
 మృత్తికారాచం సమభ్యర్చేన్నామమస్త్రేణ వా మునే ॥ ౨౪॥
 ఆవాహనాది ప్రారభ్య విసర్గాంతం సమాచరేత్ ।
 పురాణసమ్భవైర్మస్త్రైః శ్రాద్ధతర్పణకాదికమ్ ॥ ౨౫॥
 బ్రాహ్మణానాం ముఖ్యైశ్చైవ శుద్ధైః కర్తవ్యమాదరాత్ ।
 న పురాణాదిసమ్భూతాః శ్లోకాస్తే శూద్రజాతిభిః ॥ ౨౬॥
 పఠితవ్యా మహాభాగ శ్రవణం సమ్మతం సదా ।
 అన్యజాతిభవాః శూద్రాస్తైర్నామస్మరణం సదా ॥ ౨౭॥
 కర్తవ్యం దేవమూర్తీనాం స్పృశ్యో వైవ కదాచన ।
 పురాణసమ్భవైర్మస్త్రైర్న కర్తవ్యం మహామునే ॥ ౨౮॥
 కర్మ కిఞ్చిచ్చ తైః సర్వైః స్వస్వధర్మపరాయణైః ।
 పితృణాం దేవతానాం చోద్దేశం కృత్వా ధనాదికమ్ ॥ ౨౯॥
 ధాన్యం తైః సమ్ప్రదాతవ్యమేష మార్గః పురాతనః ।
 స్వస్వధర్మరతా ఏతే స్వర్గగామిన ఏవ చ ॥ ౩౦॥
 భవన్తి నాత్ర సన్దేహో మహాభోగాః సుఖే రతాః ।
 ప్రాజాపత్యం బ్రాహ్మణానాం క్షత్రియాణాం తథైస్త్రికమ్ ॥ ౩౧॥
 వాయవం వైశ్యజాతీనాం గాఢర్షం శూద్రజన్మినామ్ ।
 స్వస్వకర్మరతానాం వై పదం ప్రోక్తం మనీషిభిః ॥ ౩౨॥

(Page ఖం. 3 అ. ౨౧ పాన ౪౨)

తత్ర తే భోగభోక్తారో భవన్త్యత్ర న సంశయః ।
 ఏవం మాయామయం స్వల్పం వర్ణధర్మప్రకాశనమ్ ।
 శృణోతి యః పఠేత్తస్య మాయామోహో న విద్యతే ॥ ౩౩॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే వర్ణధర్మప్రకాశో నామ వింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౩.౨౦

3.౨౧ దేవపితృకర్మవర్జనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

స్త్రీణాం ధర్మం ప్రవక్ష్యామస్తం శృణుష్య మహామతే ।
జాతమాత్రా చ సా దేవైర్భుజ్యతే త్రిభిరాదరాత్ ॥ ౧॥

చన్ద్రో గన్ధర్వకో వహ్నిర్ద్వే ద్వే వర్షే మహామతే ।
కన్యాం భునక్తి ధర్మేణ షట్ వర్షాణి విభాగతః ॥ ౨॥

తన్మధ్యే న ప్రదాతవ్యా కన్యా కన్మై సుహృజ్జనైః ।
దత్తా చేద్దేవతాక్షోభో భవేద్వై ధర్మనాశనాత్ ॥ 3॥

సప్తాష్టనవదిగ్వర్ణవయోయుక్తా సుహృజ్జనైః ।
కన్యా నరాయ దాతవ్యా సాధవే కులజాయ వై ॥ ౪॥

దశవర్షాధికా కన్యా రజోయుక్తా చ సమ్మతా ।
న దత్తా యది తన్మధ్యే మహాపాపప్రవర్ధినీ ॥ ౫॥

పదే పదే బ్రహ్మహత్యాం లభన్తే జనకాదయః ।
అతః కన్యా ప్రదాతవ్యా విధినా స్వర్గదా భవేత్ ॥ ౬॥

కన్యాదానసమం పుణ్యం విద్యతే న కదాచన ।
యయా వంశః ప్రవర్ధిత స్వర్వేభ్యః సుఖదాయకః ॥ ౭॥

రజోదర్శనయుక్తా చేజ్జాతా స్త్రీ సా తదా భవేత్ ।
వశగా స్వపతేస్తస్యా ఏవ తద్దైవతం మతమ్ ॥ ౮॥

దాసీవత్తం పతిం సా వై సమ్భజేద్భక్తిసంయుతా ।
వనే పతిర్యదా యాతస్తదా తమనుగా భవేత్ ॥ ౯॥

యది పుత్రాదయో బాలాస్తదా తేషాం ప్రసన్నిధౌ ।
పోషణార్థం భవేచ్చైవ సంస్థితా వనగే పతౌ ॥ ౧౦॥

యది సంన్యాసధారీ చేత్ పతిర్భవతి భో మునే ।
తదా స్త్రీయా ప్రదాతవ్యా తస్మా ఆజ్ఞా మహామునే ॥ ౧౧॥

యదా గృహస్థితో భర్తా మృతశ్చేత్ సహగా భవేత్ ।
వనస్థితస్తదా తద్వత్ కర్తవ్యం సుస్త్రియా కిల ॥ ౧౨॥

మృతే భర్తరి పత్నీ సా గర్భయుక్తా రజస్వలా ।
 తదా పత్యా న సన్గచ్ఛేద్విధవాధర్మగా భవేత్ ॥ ౧౩॥
 చతుర్థే దివసే శుద్ధా భవేత్ సా పతికర్మణి ।
 పంచమే దివసే విప్రాదిపూజాయాం శుచిర్భవేత్ ॥ ౧౪॥
 విధవా స్త్రీ సదా విప్ర ఏకభుక్తపరాయణా ।
 వ్రతాదినా స్వదేహం వై శోషయేన్నిత్యమాదరాత్ ॥ ౧౫॥
 ఏవమాదిః సతీనాం వై ధర్మో ముఖ్యః ప్రకీర్తితః ।
 శ్రవణాత్ పుణ్యదస్తాసాం భవత్యేవ మహామునే ॥ ౧౬॥
 సర్వేషాం పితృదేవానాం కర్మ కర్తవ్యమాదరాత్ ।
 మనుజైస్తత్ర పితృణాం కర్మ సజ్జీవతః శృణు ॥ ౧౭॥
 అథ శ్రాద్ధమమావాస్యాం ప్రాప్య కార్యం ద్విజోత్తమైః ।
 పిణ్డాన్వాహార్యకం భక్త్యా భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౧౮॥
 పిణ్డాన్వాహార్యకం శ్రాద్ధం సజ్జమేషు ప్రశస్యతే ।
 అపరాహ్ణే ద్విజాతీనాం ప్రశస్తేనామిషేణ వై ॥ ౧౯॥

(Page ఖం. 3 అ. ౨౧ పాన ౪౩)

పూర్ణిమాద్యా అమాంతా యాస్తీథయః కృష్ణపక్షకే ।
 చతుర్దశీం వర్జయిత్వా ప్రశస్తాః శ్రాద్ధకర్మణి ॥ ౨౦॥
 శస్త్రాదివిషయోగైర్యే మృతాస్తేషాం మహామునే ।
 చతుర్దశ్యాం సమాఖ్యాతం శ్రాద్ధం నాన్యత్ర శస్యతే ॥ ౨౧॥
 కృష్ణపక్షేఽష్టకాస్తినః పాషమాసాదిషు త్రిషు ।
 చతస్రోఽప్యష్టకాః పుణ్యాః శ్రాద్ధకర్మణి సర్వదా ॥ ౨౨॥
 త్రయోదశీ సమాయుక్తా యుగాదితిథయః స్మృతాః ।
 మన్వాదితిథయః శ్రాద్ధే ప్రశస్తాః పుణ్యదా మతాః ॥ ౨౩॥
 వైమిత్తికమిదం ప్రోక్తం వ్యతీపాతే చ వైధృతౌ ।
 బాన్ధవానాం మృతానాం చ దశపిణ్డాదికం మునే ॥ ౨౪॥
 కామ్యాని చైవ శ్రాద్ధాని శస్యన్తే గ్రహణాదిషు ।
 అయనే విషువే చైవ తీర్థేక్షేత్రే త్వనిత్యకమ్ ॥ ౨౫॥

అక్షయ్యం వారతిథిషు స్వస్వజన్మదినేష్యపి ।
 నక్షత్రేషు చ సర్వేషు కార్యం శ్రాద్ధం విశేషతః ॥ ౨౬ ॥
 అభవేహ సుఖప్రాప్త్యై పితృలోకసుఖాయ చ ।
 శ్రాద్ధం కామప్రదం ప్రోక్తం సర్వదా నిత్యవన్ మునే ॥ ౨౭ ॥
 గయాయామక్షయం శ్రాద్ధం ప్రయాగేఽమరకణ్ణికే ।
 మయూరేశపురే చైవ కాశ్యాదిషు విశేషతః ॥ ౨౮ ॥
 గాయన్తి పితరో గాథాం నర్తయన్తి మనీషిణః ।
 ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రాః శీలవన్తో గుణాన్వితాః ॥ ౨౯ ॥
 తేషాం తు సమవేతానాం యద్యేకోఽపి గయాం ప్రజేత్ ।
 గయాం ప్రాప్యానుసర్గేణ యది శ్రాద్ధం సమాచరేత్ ॥ ౩౦ ॥
 తారితాః పితరన్తేన స యాతి పరమాం గతిమ్ ।
 వారాహే పర్వతే చైవ గయాయాం చ విశేషతః ॥ ౩౧ ॥
 మయూరే చ తథా కాశ్యామష్టవైనాయకస్థలే ।
 గణ్డాద్వారే ప్రభాసే చ బిల్వకే నీలపర్వతే ॥ ౩౨ ॥
 కురుక్షేత్రే సేతుబన్ధే భృగుతుణ్ణే మహాలయే ।
 కేదారే ఫల్గుతీరే వై నైమిషారణ్యకాదిషు ॥ ౩౩ ॥
 ఇత్యాదిబహురూపేషు యది శ్రాద్ధం సమాచరేత్ ।
 తదా భుక్తిప్రదం ప్రోక్తమపవర్గప్రదం భవేత్ ॥ ౩౪ ॥
 చతుర్థీ శుక్లకృష్ణైకైకాదశీ రవివాసరః ।
 ప్రదోషశ్చ తథా విప్ర ఆష్టమీ సర్వసిద్ధిదా ॥ ౩౫ ॥
 నిత్యం దేవార్చనం ప్రోక్తం వ్రతాదిషు విశేషతః ।
 ఏవం నానావ్రతాదీనాం కర్తవ్యం సేవనం నరైః ॥ ౩౬ ॥
 అగ్నిహోత్రాదిమార్గైశ్చ దేవానాం సేవనం మతమ్ ।
 తీర్థాదిదానసమ్భావైరిష్టాపూర్తాదిసమ్మతమ్ ॥ ౩౭ ॥
 ఏవం దైవం తథా పిత్ర్యం వివిధం కర్మ కథ్యతే ।
 తదేవ బ్రహ్మణి ప్రాజ్ఞైర్విప్రైః తం యోగదం భవేత్ ॥ ౩౮ ॥

ఇదం మాయామయం ప్రోక్తం కర్మ వర్ణాశ్రమాత్మకమ్ ।
 మాయామోహనివృత్త్యర్థం రచితం విశ్వయోనినా ॥ 3౯॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే దేవపితృకర్మవర్ణనం నామైకవింశతీతమోఽధ్యాయః ॥
 3.౨౧

(Page ఖం. 3 అ. ౨౨ పాన ౪౪)

3.౨౨ మాన్దాతుశ్చరిత్రకథనం నామ ద్వావింశతీతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణాపూచతుః ।

చతుర్దశ మనూనాం వై షట్కం యత్రే ప్రకీర్తితమ్ ।

త్రైస్తవశ్చ కృతం ఘోరం గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౧॥

నానామస్త్రజపేనైవ నానాధ్యానపరాయణైః ।

నిరాహారప్రభావేణ తోషితస్తార్గజాననః ॥ ౨॥

పూర్ణవర్షనహస్రేణ యయౌ విఘ్నపతిః ప్రభుః ।

ఉవాచ వృణుత ప్రాజ్ఞా వరాంస్తాన్ ప్రదదామ్యహమ్ ॥ 3॥

తతస్థైః పూజితో దేవః స్తుతశ్చ వివిధైః స్తువైః ।

బహుత్వాన్వైవ శక్యం తద్వర్ణనం మునిసత్తమ ॥ ౪॥

సర్వేషామీప్సితం దత్త్వా యయౌ స్వానన్దకే పురే ।

తే సర్వే స్వస్వకర్మజ్ఞాశ్చక్రుః స్వస్వక్రియాం మునే ॥ ౫॥

మన్వన్తరేష్వతీతేషు త్రైః పునశ్చ గణేశ్వరః ।

ఆరాధితో విశేషేణ యోగశాస్త్ర్యర్థమాదరాత్ ॥ ౬॥

క్రమేణ బ్రహ్మభూతాస్తే యయుస్తం గణపం పునః ।

ఏకభావేన యోగజ్ఞా యోగాకారం మహామునే ॥ ౭॥

పుత్రాశ్చ బహవస్తేషాం వర్ణనం నైవ శక్యతే ।

పౌత్రాదిక్రమభావేన పాలితా తైర్వసున్ధరా ॥ ౮॥

వైవస్వతేన్దరే ప్రాప్తేఽధునా తత్ర బ్రవీమి తే ।

శృణు సజ్జీవతో విప్ర మనుజానాం చరిత్రకమ్ ॥ ౯॥

మనోస్తు దశ పుత్రా వై జాతాః పితృసమా మునే ।
 సుద్యుమ్నుః ప్రథమస్తేషాం జ్యేష్ఠా కన్యా బభూవ హ ॥ ౧౦ ॥
 ఇక్ష్వాకుర్నుగశర్యాతిదిష్ఠా ధృష్ణః కరూషకః ।
 నరిష్యన్తప్రషధ్రౌ చ నభగః పరికీర్తితాః ॥ ౧౧ ॥
 నవైతే సూర్యవంశే వై శక్రతుల్యపరాక్రమాః ।
 జ్యేష్ఠే చన్ద్రస్య వంశో వై స్త్రీభావాత్ సమృభూవ హ ॥ ౧౨ ॥
 సుద్యుమ్నుః స కదాచిద్వై మృగయార్థం వనే యయా ।
 వనేషు సైన్యసంయుక్తో బభ్రామామితవిక్రమః ॥ ౧౩ ॥
 దైవయోగేన రాజాఽయం యయా గౌరీవనం మునే ।
 తత్ర ప్రవేశమాత్రేణ స్త్రీరూపః స బభూవ హ ॥ ౧౪ ॥
 శివేన శైలపుత్ర్యర్థం శాపితం తద్వనం సదా ।
 మృకణ్డదేహజ శృణుషోగ్రం వై తత్ర కారణమ్ ॥ ౧౫ ॥
 గౌరీవనే భవాన్యా స నగ్నః శమ్భుశ్చ సా తథా ।
 నగ్నా రేమే శివేనైవ తయా శమ్భుశ్చ మానద ॥ ౧౬ ॥
 ఏకదా మనయః శ్రేష్ఠా వసిష్ఠాద్యాః సమాయయుః ।
 దర్శనార్థం మహేశస్య తత్ర తే వివిశుః సుఖమ్ ॥ ౧౭ ॥
 తాన్ దృష్ట్వా లజ్జితా దేవీ శివశ్చైవ మహామునే ।
 తతస్తే విముఖా జిగ్ముర్మునయో లజ్జితా భృశమ్ ॥ ౧౮ ॥
 తతః శివేన శాపో వై దత్తస్తత్ర వనే మునే ।
 ప్రవేశేఽత్ర పుమాన్ సద్యో భవతు స్త్రీస్వరూపధృక్ ॥ ౧౯ ॥
 సుద్యుమ్నుస్తత్ర సజ్ఞాతో నారీరూపో విశేషతః ।
 శుశుభే యౌవనశ్చియా స్తనభారభరాన్వితః ॥ ౨౦ ॥
 తతస్తత్ర బుధో దేవశ్చన్ద్రపుత్రః సమాయయో ।
 తేన దృష్ట్వా సురూపా సా నారీ మోహకరీ మునే ॥ ౨౧ ॥
 సాఽపి తం చక్రమే తత్ర దేవరూపం మహాప్రభమ్ ।
 తేన భుక్తా యయా స్థానం స్వకీయం లజ్జితాఽభవత్ ॥ ౨౨ ॥
 తస్యాం పురురవా జ్జ్ఞే చన్ద్రవంశధరః ప్రభుః ।

శ్రాద్ధకర్మణి విఖ్యాతో బభూవ పితృభక్తితః || ౨౩||

తదర్థం చ వసిష్ఠేన గణేశస్య మహామనుః |

దత్తో వినాయకాయేతి నమోస్తః స్త్రీస్వరూపిణే || ౨౪||

రాజపుత్రీ వనం గత్వా తతాప తప ఉత్తమమ్ |

శతవర్షైర్గణాధ్యక్షస్తాం యయా భక్తిభావతః || ౨౫||

తయా సమ్నూజితో ధుణ్ణిః స్తుతస్తస్యై వరం దదౌ |

తయా పురుషభావాయ యాచితశ్చ వరః శుభః || ౨౬||

తథేతి తం పునః సద్యః కృత్వా నరసురూపిణమ్ |

(Page ఖం. 3 అ. ౨౨ పాన ౪౫)

గణేశః స యయా స్థానం స్వకీయం భక్తవత్సలః || ౨౭||

సుద్యుమ్నస్య తతస్తస్య పుత్రా జాతాస్త్రయో మునే |

ఉత్కలశ్చ గయశ్చైవ వినీతశ్చ మహాబలః || ౨౮||

పుత్రాన్ స రాజ్యే సంస్థాప్య మహాతేజా యయా వనమ్ |

గణేశం యోగమార్గేణ తోషయామాస నిత్యదా || ౨౯||

శాన్తియోగధరః సోఽపి బభూవ వనసంస్థితః |

అన్తే సాయుజ్యతాం ప్రాప్తో గణేశస్య మహాబలః || ౩౦||

సుద్యుమ్నే స్త్రీత్వమాపన్నే ఇలానామధరే మునే |

ఇచ్ఛాకుం రాజ్యధర్మే తం స్థాపయామాస వై మనుః || ౩౧||

వనం యయా మహాభాగో మనుర్వైవస్వతో మునే |

సూర్యాత్ ప్రాప్య మహామన్త్రం జజాప చ షడక్షరమ్ || ౩౨||

సూర్యేణ యోగమార్గశ్చ కథితస్తేన విఘ్నపమ్ |

అభజద్వ్యోగశాస్త్యర్థం సోఽపి శాన్తో బభూవ హా || ౩౩||

నిత్యం గణపతిం స్వర్గైఃభజచ్ఛానన్యచేతసా |

మహాయోగీ మనుర్దేవం న ముమోచ కదాచన || ౩౪||

ఇచ్ఛాకుః పుత్రకామార్థం వసిష్ఠస్యోపదేశతః |

అష్టాక్షరేణ మన్తేణాఽతోషయద్ గణనాయకమ్ || ౩౫||

శతవర్షైః ప్రసన్నోఽభూద్దదౌ తం వరముత్తమమ్ |

స్తుతః సమ్పూజితస్తేన యయా స్థానం గణేశ్వరః ॥ 3౬॥

గణేశవరదానేన వికుక్షిస్తస్య చాత్మజః ।

బభూవ సర్వమాన్యః స తేజస్వీ దృఢవిక్రమః ॥ 3౭॥

సంస్థాప్య స్వాధికారే వై రాజ్యే రాజా యయా వనమ్ ।

పునస్తేన సుమన్త్రేణ తోషయామాస విఘ్నపమ్ ॥ 3౮॥

క్రమేణ శాన్తిమాపన్న ఇక్ష్వాకుర్బ్రహ్మణో మునే ।

బ్రహ్మభూతః స్వభావస్థః స్వానందే గణపం యయా ॥ 3౯॥

వికుక్షేరభవన్ పుత్రా దశ పఞ్చ మహామునే ।

తేషాం జ్యేష్ఠః కకుత్స్థశ్చ శ్శృణు తస్య విచేష్ఠితమ్ ॥ ౪౦॥

దైత్యైః సంతాడితా దేవాః శరణం తం నృపాత్మజమ్ ।

యయుః సోఽపి మహాతేజా దైత్యాన్ యోధుం సమాయయా ॥ ౪౧॥

తత్రేంద్ర్యం వృషభం తస్య కృత్వా కకుది సంస్థితః ।

జఘాన దైత్యపాన్ సర్వాన్ విజయీ చాఽభవన్నృపః ॥ ౪౨॥

కకుత్స్థస్తేన దేవేన్ద్రైర్నామా సక్కిర్తితో నృపః ।

స గణేశ్వరభక్తో వై యయా విఘ్నేశ్వరం పరమ్ ॥ ౪౩॥

తతోఽనేనాః పృథుస్తస్మాద్విశ్వరస్థిశ్చ తత్సుతః ।

తస్మాచ్ఛన్ద్రో మహాబాహుస్తస్మాచ్ఛ యువనాశ్వకః ॥ ౪౪॥

తస్మాచ్ఛాబస్తనామాఽభూద్ బృహదశ్వశ్చ తత్సుతః ।

తతః కువలయాశ్వశ్చ పుత్రోఽభూదేవ ధున్ధుహా ॥ ౪౫॥

ధున్ధుం హత్వా మహాదైత్యం ధున్ధుమారో బభూవ హా ।

ధున్ధుమారస్య పుత్రా వై త్రయః ప్రోక్తా మహామునే ॥ ౪౬॥

దృఢాశ్వః కపిలాశ్వశ్చ భద్రాశ్వశ్చ మహాబలః ।

దృఢాశ్వస్య చ హర్యశ్వో మహాబలపరాక్రమః ॥ ౪౭॥

హర్యశ్వస్య నికుమ్భోఽభూన్నికుమ్భద్బర్హణాశ్వకః ।

కృశాశ్వశ్చ రణాశ్వశ్చ ద్వా పుత్రౌ తస్య సమ్మతౌ ॥ ౪౮॥

కృశాశ్వస్య చ పుత్రోఽభూద్భువనాశ్వ ఇతి స్మృతః ।

స యుద్ధే దేవతుల్యో వై బభూవ పరమద్యుతిః ॥ ౪౯॥

తేన పుత్రార్థమానన్దాన్ మునిభిశ్చ మహాత్మనా ।

వరుణస్య కృతో యజ్ఞస్తత్ర తైర్మన్త్రితం జలమ్ ॥ ౫౦॥

రాత్రౌ రాజా పషౌ విప్ర తృషితో దైవయోగతః ।

బ్రాహ్మణైశ్చ తదా పృష్టం కేన పీతం జలం మహత్ ॥ ౫౧॥

రాజ్ఞా పీతం విదిత్వా తే విస్మితా బ్రాహ్మణాస్తతః ।

ఊచుస్తం రాజశార్దూలం కిం కృతం చ త్వయా ప్రభో ॥ ౫౨॥

తవోదరే తథా గర్భో భవిష్యతి న సంశయః ।

(Page ఖం. 3 అ. ౨౩ పాన ౪౬)

ఏవముక్త్వా చ తే యజ్ఞం పూర్ణం కృత్వా యయుః స్థలమ్ ॥ ౫౩॥

ఉదరే యువనాశ్వస్య గర్భః సంవవృధే మునే ।

సమ్సూరే తత్ర దేవేన్ద్రో గర్భే తస్య మహాత్మనః ॥ ౫౪॥

విదార్య జరరం సద్యః పూర్వవత్తం చకార హ ।

కం ధాస్యతి కుమారోఽయం తత్రేన్ద్రస్తానువాచ హ ॥ ౫౫॥

మాం ధాస్యతి తతస్సేన మాన్దాతా కథితో ద్విజైః ।

ఇన్ద్రేణ వర్షితః సోఽపి రరాజ పరమద్యుతిః ॥ ౫౬॥

స తు సర్వాన్ వశే కృత్వా సార్వభౌమో బభూవ హ ।

అవ్యాహతగతిర్లోకే దేవతుల్యో విశేషతః ॥ ౫౭॥

గుణా వర్ణయితుం శక్యా మాన్దాతుర్న మహాత్మనః ।

స ఏవ గణరాజం తమభజన్నిత్యమాదరాత్ ॥ ౫౮॥

వసిష్ఠాద్యోగమాశ్రిత్య యోగివన్ద్యో బభూవ హ ।

పురుకుత్సః సుతస్తస్య సంస్థాప్య స వనం యయౌ ॥ ౫౯॥

గణేశభక్తిం వై తత్ర చకారాన్తే లయం యయౌ ।

స్వానన్దే గణపే విప్ర బ్రహ్మభూతః స్వభావతః ॥ ౬౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోక్షలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మాన్దాతుశ్చరిత్రకథనం నామ ద్వావింశతితమోఽధ్యాయః

॥ 3.౨౨

3.౨3 అమ్బరీషచరితం నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

మునిరువాచ ।

మనోర్వంశే మహాభాగోఽబరీషశ్చ బభూవ యః ।

ఏకాదశీవ్రతీ నిత్యం వదతం తస్య చేష్టితమ్ ॥ ౧॥

నరనారాయణాపూజతుః ।

మనోర్వంశేఽత్యపుత్రోఽభూదమ్బరీషః ప్రతాపవాన్ ।

నిత్యం విష్ణుం స్వభావేనాఽభజచ్ఛాసన్యమానసః ॥ ౨॥

ఏకాదశీవ్రతేనైవ తోషయామాస మాధవమ్ ।

తతో బహుగతే కాలే ద్వాదశ్యాం తం యయౌ మునిః ॥ 3॥

దుర్వాసాః క్రోధశాలీ చాతిథిః పారణకేఽభవత్ ।

తం ప్రణమ్య స రాజ్షిరువాచ ప్రకృతాజ్ఞులిః ॥ ౪॥

భగవన్ స్వల్పకాలస్థా ద్వాదశీ మే చ పారణే ।

వ్రతసాధనకార్యార్థం ప్రార్థయామి మహామునే ॥ ౫॥

స్వల్పకాలేన సన్ధ్యాది కృత్వాఽఽగస్తవ్యమాదరాత్ ।

తథేతి నృపతిం విప్ర ఉక్త్వా తీర్థం జగామ హ ॥ ౬॥

తత్ర శీఘ్రతయా తేన కృతం సన్ధ్యాదికం మునే ।

తథాపి కాలయోగేన ద్వాదశీ ప్రగతా తతః ॥ ౭॥

ముహూర్తమాత్రకాలస్యోక్తృమణం తేన వై కృతమ్ ।

నృపేణ పలమాత్రా సా ద్వాదశీ సాధితాఽభవత్ ॥ ౮॥

విష్ణుతీర్థం తతస్తేన భక్షితం వ్రతసిద్ధయే ।

పశ్చాదతిథిరాజస్య ప్రతిజ్ఞామకరోన్నృపః ॥ ౯॥

తతః శీఘ్రతయా తత్ర దుర్వాసాః ప్రయయా మునే ।

రాజ్ఞా తస్మై స్వవృత్తాస్తః కథితో విస్తరేణ హ ॥ ౧౦॥

శ్రుత్వా స కుపితోఽత్యన్తం దుర్వాసాస్తం శశాప హ ।

నిమన్త్య మాం త్వయా రాజన్ ప్రకృతం పారణం కథమ్ ॥ ౧౧॥

అతస్త్యం ఫలహీనో వై భవిష్యసి న సంశయః ।

ఏవముక్త్వా జగమా౭సౌ దుర్వాసాః స్వేచ్ఛయా చరన్ || ౧౨||

తతః సో౭పి నృపో౭త్యన్త దుఃఖితః సంస్థితో౭భవత్ |

ఉపోషణసమాయుక్తః స్వగృహే తం ప్రతీక్షయన్ || ౧౩||

అతిథిం త్వాగతం త్యక్త్వా కథం కుర్వే హి భోజనమ్ |

(Page ఖం. 3 అ. ౨౩ పాన ౪౭)

నిమన్త్య తం విశేషేణ జపధ్యానపరాయణః || ౧౪||

గతే సంవత్సరే తత్రా౭౭జగమ మునినారదః |

ప్రపూజ్య సర్వవృత్తాన్తం కథయామాస తం నృపః || ౧౫||

తతన్తం నారదః ప్రాహ శృణు రాజన్ మహామతే |

జలభక్షణమాత్రేణ పారణం చ త్వయా కృతమ్ || ౧౬||

తేనోపోషణయుక్తేన త్వయా ధర్మః ప్రపాలితః |

ద్వాదశీ వ్రతగా పూర్ణా సాధితా వ్రతసిద్ధయే || ౧౭||

అపరాధవిహీనస్య తవా౭యం విఘ్న ఉత్థితః |

దుర్వాసాః కోపసంయుక్తో జగమ క్షుధితో గృహాత్ || ౧౮||

అతన్తస్యం విఘ్నరాజం తం భజ యత్నేన మానద |

తేన విఘ్నవిహీనశ్చ భవిష్యసి న సంశయః || ౧౯||

విఘ్ననా ప్రేషితో౭హం వై త్వదర్థం నృపసత్తమ |

సర్వోషామాదిరూపో౭యమన్వై సో౭పి గణేశ్వరః || ౨౦||

శివవిష్ణ్వాదయస్తస్య గణాః ప్రోక్తా న సంశయః |

తేన సంస్థాపితాః సర్వే నానాకార్యేషు భూమిప || ౨౧||

చిత్తం బుద్ధిస్వరూపం యత్తత్ర చిన్తామణిః స్థితః |

తం గచ్ఛ శరణం వత్స పతిం బుద్ధేర్విశేషతః || ౨౨||

త్యక్త్వా సిద్ధిపతిం దేవం సిద్ధిమిచ్ఛతి దుర్మతిః |

తస్యాసిద్ధిర్భవేన్నిత్యం సర్వత్రా౭త్ర న సంశయః || ౨౩||

ఏవముక్త్వా మునిస్తస్మై దదౌ మన్తం షడక్షరమ్ |

మహావిష్ణుర్జ్జపతి యం తతః సో౭త్వర్హితో౭భవత్ || ౨౪||

అమ్బరీషస్తదారభ్య విఘ్నేశం శరణం గతః |

జజాప మస్తరాజం తం పూజయిత్వా వినాయకమ్ || ౨౫||

విష్ణోర్గణేశస్య చైవాభేదస్తేన సమాశ్రితః |

గణేశస్య చతుర్థా సా మూర్తిః సర్వత్ర దృశ్యతే || ౨౬ ||

తతో దుర్వాససో విప్ర మనశ్చఞ్చలతాం గతమ్ |

దయయా స్వయమేవాసావమ్భరీషం జగామ హ || ౨౭||

సమాగతం మునీన్ద్రం తం దృష్ట్వా విస్మితమానసః |

ప్రణమ్యాదావమ్భరీషోఽపూజయద్ భక్తిసంయుతః || ౨౮||

తతస్తం నృపశార్దూలం జగాద మునిసత్తమః |

దుర్వాసా వినయేనైవ యుక్తం పరమహర్షితః || ౨౯||

దుర్వాసా ఉవాచ |

క్షమస్వైనం మేఽపరాధం సాహసం నృపసత్తమ |

అపరాధవిహీనం త్వామశపం క్రోధసంయుతః || ౩౦||

త్వం తు సాధుస్వభావేన సంస్థితః స్వగృహే నృప |

ఉపోషణసమాయుక్తస్తేన సర్వం జితం త్వయా || ౩౧||

మాం త్యక్త్వా జలపానేన పారణం యత్త్వయా కృతమ్ |

సైవ నిష్ఫలరూపైకాదశీ తవ భవిష్యతి || ౩౨||

అన్యః ఫలయుతాః సర్వాస్తే భవన్తు నృపోత్తమ |

ఏవముక్త్వా స తేనైవ బుభుజే మునిసత్తమః || ౩౩||

తమనుగృహ్య దుర్వాసా యయౌ స్వస్యాశ్రమం శుభమ్ |

అమ్భరీషస్తతో దేవం గణేశమభజత్ సదా || ౩౪||

తస్మాత్పుత్రాః సముత్పన్నాస్తత్ర జ్యేష్ఠం ప్రతాపవాన్ |

రాజ్యే నృపోత్తమస్తం స స్థాపయిత్వా వనం యయౌ || ౩౫||

భక్త్యా గణపతిం తత్రాఽభజచ్ఛానన్యచేతసా |

కాలేనాంతే గణేశానం యయౌ యోగేన తత్త్వతః || ౩౬||

అమ్భరీషస్య పఠతి చిత్రం యచ్చ శ్శ్రోణోతి యః |

చరిత్రం తస్య భక్తిశ్చ ముక్తిర్భవతి శాశ్వతీ || ౩౭||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే అమృరీషచరితం నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః ॥
3.౨3

3.౨౪ ముచుకున్దచరితం నామ చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణావూచతుః ।

పురుకుత్సస్య దాయాదావభూతాం తు మహాబలౌ ।

అమృరీషో మహాభాగో ముచుకున్దస్తథాఽపరః ॥ ౧॥

అమృరీషః స్వరాజ్యం వై కృత్వా గణపతిం యయా ।

తపస్తప్త్యా సువిపులం పుత్రే రాజ్యం నిధాయ చ ॥ ౨॥

చకార ముచుకున్దః స రాజర్షిరాజ్యముత్తమమ్ ।

ధర్మయుక్తో మహాతేజాః శక్రతుల్యపరాక్రమః ॥ 3॥

కదాచిద్దేవదైత్యానాం యుద్ధం జాతం మహద్భుతమ్ ।

తత్ర దేవా జితాః సర్వే దైత్యైః పరమదారుణైః ॥ ౪॥

ముచుకున్దం తతో దేవాః శరణం జగ్మురాదరాత్ ।

తతస్తేన మహాదైత్యా హతాః శస్త్రబలేన వై ॥ ౫॥

తత్ర యుద్ధప్రసక్తేన కాలో విప్ర గతో బహుః ।

యుగాతిక్రమణం తేన ప్రాప్తం తస్య మహాత్మనః ॥ ౬॥

యుగభేదం నిరీక్ష్యాఽసౌ దేవాన్ సర్వానువాచ హ ।

జ్ఞానం దాతవ్యమాద్యం మే భవద్భిరధునా పరమ్ ॥ ౭॥

తతస్తే దైవతాః సర్వే జగుః పరమభావితాః ।

అధునా పర్వతద్రోణ్యాం నిద్రాయుక్తో భవ ప్రభో ॥ ౮॥

న్యప త్వాం యో నరస్తత్ర కశ్చిదుత్థాపయిష్యతి ।

స ఏవ మరణం సద్యః ప్రాప్నోతు త్వత్సమీపగః ॥ ౯॥

తత్ర తే వాసుదేవస్య దర్శనం ప్రభవిష్యతి ।

స ఏవ జ్ఞానసన్దాతా మహాయోగీ నృపోత్తమ ॥ ౧౦॥

యయావువాచైవ వనం తాన్ తథేతి మహాబలః ।

స గన్ధమాదనద్రోణ్యాం సుష్యాప చ నృపోత్తమః ॥ ౧౧॥

తతో బహుగతే కాలే వసుదేవసుతోఽభవత్ |
 విష్ణుః సాక్షాన్ మహాయోగీ తపసాఽఽరాధితో మునే || ౧౨ ||
 కంసం హత్వా మహావీరం మథురాయాం స్థితోఽభవత్ |
 కంసస్య శ్వశురోఽత్యంతం క్రోధయుక్తో బభూవ హ || ౧౩ ||
 జరాసన్ధో యయౌ తత్ర యుద్ధార్థం సైన్యసంయుతః |
 రాజభిః శాల్యకాద్యైశ్చ సంవృతో వీరసత్తమైః || ౧౪ ||
 త్రయోవింశతిరేతస్యాఽక్షౌహిణ్యశ్చ బలం బభౌ |
 తన్మమర్ద మహాతేజాః కృష్ణః సజ్కర్షణాన్వితః || ౧౫ ||
 పలాయత తతో రాజా గతః స్థానం పునర్యయౌ |
 తావత్ సన్వేన సంయుక్తో భవదేవం పరాజితః || ౧౬ ||
 ఏవం మహాబలః సప్త దశ వారం సమాగతః |
 జరాసన్ధస్తతో రాజా న యశః ప్రాప దుఃఖితః || ౧౭ ||
 తదా తేనాఽపి విప్రేస్త్ర్య యవనాధిపతిః ఖలః |
 సహాయార్థం ధృతః పక్షే స కాలయవనాభిధః || ౧౮ ||
 స వై యవనరాజశ్చ యాదవానాం వినాశకృత్ |
 గర్గశాపాత్ సముద్భూత ఆయయౌ మథురాం మునే || ౧౯ ||
 తమాగతం పరిజ్ఞాయ మాయయా నిర్మమే స్వయమ్ |
 ద్వారకాం జలధౌ కృష్ణస్తత్ర చిక్షేప యాదవాన్ || ౨౦ ||
 తతో యవనరాజస్య సమీపే స సమాగతః |
 దర్శయిత్వా తథాఽఽత్మానం వాసుదేవః పలాయత || ౨౧ ||
 నారదేన చ కృష్ణస్య చిహ్నాని కథితాని వై |
 యవనేంద్రాయ తైః కృష్ణం జ్ఞాత్వా సన్ధావితోఽభవత్ || ౨౨ ||
 అభర్త్యయన్ మహాత్మానం కృష్ణకాలసమః స్వయమ్ |
 యవనః కిం యదోర్వంశే లాఞ్చానప్రద ధావసి || ౨౩ ||
 తతః కృష్ణో గతస్తత్ర యత్ర సుషాప వై నృపః |
 ముచుకున్దః స తం త్యక్త్వా గుహాన్తరగతోఽభవత్ || ౨౪ ||
 యవనేన్ద్రేణ సుప్తోఽసౌ దృష్టస్తం స్వపదాఽహనత్ |

కిం సుప్రోఽసి చ నిర్లజ్జ కురు యుద్ధం మయా సహా ॥ ౨౫॥

బోధితో యవనేనైవం ముచుకున్దః ప్రతాపవాన్ ।

తస్య నేత్రోద్భవో వహ్నిర్యవనం స దదాహ చ ॥ ౨౬॥

(Page ఖం. 3 అ. ౨౫ పాన ౪౯)

ఏవం తం కాలయవనం హతం దృష్ట్వా జనార్దనః ।

ఆయయౌ నృపనాథం తం హర్షనిర్భరమానసః ॥ ౨౭॥

తమాగతం సమాదృష్ట్వా ముచుకున్దో ననామ చ ।

ఉవాచ భక్తిసంయుక్తః కృష్ణం యోగీశ్వరం మునే ॥ ౨౮॥

ముచుకున్ద ఉవాచ ।

దేవైః సజ్కథితం కృష్ణ మమైతదభవత్ ప్రభో ।

అధునా జ్ఞానమార్గం వై కథయస్య కృపానిధే ॥ ౨౯॥

ముచుకున్దస్య వాక్యం స శ్రుత్వా హర్షసమన్వితః ।

జగాద తం మహాభాగం కృష్ణః పరమయోగవిత్ ॥ ౩౦॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।

అహం గణేశ్వరః పూర్ణో న భిన్నశ్చ మహామతే ।

ఏతదేవ పరం జ్ఞానం సంజ్ఞాతవ్యం త్వయా నృప ॥ ౩౧॥

త్యక్త్వా పంచువిధం చిత్తం తదైశ్వర్యం చ మోహదమ్ ।

యోగేన బ్రహ్మణి ప్రోక్తం గణేశస్త్వం భవిష్యసి ॥ ౩౨॥

చిత్తరూపా మహాబుద్ధిర్మోహరూపా చ భూమిప ।

సిద్ధిర్గణపతేర్మాయే తత్ర బిమ్బం స్థితం చ యత్ ॥ ౩౩॥

తదేవ గణనాథోఽయం పశ్య తం యోగసేవయా ।

చిత్తే చిన్తామణిం భూప త్యక్త్వా బిమ్బభవం భ్రమమ్ ॥ ౩౪॥

గకారాత్కకరూపాం వై సిద్ధిం జానీహి మానద ।

ణకారరూపికాం బుద్ధిం తయోః స్వామీ గణేశ్వరః ॥ ౩౫॥

తం భజస్య మహాభాగ తేన శాన్తిమవాప్స్యసి ।

జ్ఞానం గుహ్యతమం ప్రోక్తం మయా తే నృపసత్తమ ॥ ౩౬॥

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ కృష్ణస్తేన ప్రపూజితః ।

ఆగత్య మధురాయాం స జఘాన యవనాన్ ప్రభుః ॥ ౩౭॥

జరాసన్ధం సమాగత్య ధావితో రామసంయుతః ।

వజ్రచ్యుతిత్వా యయౌ తం స ద్వారకాయాం మహామునే ॥ 3౮॥

ముచుకున్దశ్చ రాజర్షిః సాధయామాస యత్పతః ।

కృష్ణేన కథితం యోగం తేన శాన్తిం జగామ హ ॥ 3౯॥

తతో భ్రమన్ స రాజేన్ద్రః పృథివ్యాం యత్ర తత్ర చ ।

గణేశమభజత్ భక్త్యా తం ప్రాణాన్తం మహాయశాః ॥ ౪౦॥

ముచుకున్దస్య యో మర్త్యశ్చరితం శృణుయాత్ పరమ్ ।

పఠేత్తస్మై తు సర్వం స ప్రదద్యాద్గణపః ప్రభుః ॥ ౪౧॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే ముచుకున్దచరితం నామ చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః ॥

3.౨౪

3.౨౫ సగరభగీరథచరితం నామ పంచవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరనారాయణాపూచతుః ।

అమ్బురీషస్య పుత్రోఽభూద్భావనాశ్చో పరః స్మృతః ।

హరితో యౌవనాశ్వస్య హరితస్తు సుతోఽభవత్ ॥ ౧॥

పురుకుత్సస్య పుత్రోఽభూత్త్రస్థస్యస్తతోఽభవత్ ।

అనరణ్యస్తస్య పుత్రో హర్యశ్వః సాధుసమ్మతః ॥ ౨॥

అరుణస్తతుతః సూర్యవరాత్ ప్రోక్తః సముద్భవః ।

తస్య పుత్రోఽభవత్ సత్యవ్రతో విద్వాన్ మహాశయాః ॥ 3॥

స ఏవాఽభూత్త్రిశజ్కౌశ్యో దేహభృత్ స్వర్గర్లోకగః ।

తస్య పుత్రో హరిశ్చన్ద్రః సర్వధర్మపరాయణః ॥ ౪॥

విశ్వామిత్రాచ్ఛ విఘ్నేశం జ్ఞాత్వా గాణేశకోఽభవత్ ।

స్వానన్దే గణనాథం సోఽతే జగామ మహాయశాః ॥ ౫॥

రోహితస్తస్య పుత్రోఽభూద్ధరితో వై తతోఽభవత్ ।

చమ్పస్తస్మాత్ సుదేవోఽతో విజయో భరుకస్తతః ॥ ౬॥

తతో వృకస్తతో బాహుః సగరస్తస్య చాత్మజః ।

సగరస్యాఽపి భార్యే ద్వే ప్రభా భానుమతీ తథా || ౭ ||
 తాభ్యామారాధితో యోగీ భృగుః పరమపావనః |
 (Page ఖం. 3 అ. ౨౫ పాన ౫౦)
 పుత్రార్థం స దదౌ తాభ్యాం వరం పుత్రప్రదం పరమ్ || ౮ ||
 షష్ఠిసాహస్రపుత్రా వై వృతాశ్చ ప్రభయా తతః |
 ఏకం వంశధరం భానుమతీ వప్తే మహామునే || ౯ ||
 భృగోః ప్రసాదయోగేన భానుమత్యాం సముద్భవః |
 అసమజ్ఞాసనామా వై పుత్రో వంశధరో మునే || ౧౦ ||
 స తు యోగయుతః సర్వాన్ శిశూన్ ధృత్వా మహాయశాః |
 చిక్షేప శరయూమధ్యే బాలో బాలవినాశకృత్ || ౧౧ ||
 వనం యయౌ తతః పిత్రా స సన్త్యక్తో మహామునే |
 జీవయత్వా శిశూన్ సర్వాన్ యోగీ మాయాబలేన వై || ౧౨ ||
 తస్య పుత్రః సముత్పన్నోఽశుమాన్ ధర్మపరాయణః |
 ప్రభాయాం షష్ఠిసాహస్రం పుత్రాణాం ప్రబభూవ హ || ౧౩ ||
 సగరేణ తతో యజ్ఞా ఆశ్వమేధాః కృతా బలాత్ |
 శతసంఖ్యాః ప్రమాణేన తత్రేన్ద్రః క్షుభితోఽభవత్ || ౧౪ ||
 అన్యే యజ్ఞే సమారభే మాయయా చ సురాధిపః |
 ఆశ్వం సజ్యహ్య పాతాలే స్థాపయామాస సన్నిధౌ || ౧౫ ||
 కపిలస్య తతస్తత్ర పుత్రాశ్చ సగరస్య యే |
 కుపితాస్తే సహస్రాణాం షష్ఠిః పరమదుర్జయాః || ౧౬ ||
 ఆశ్వపాదం ప్రపశ్యద్భిర్భూమిమధ్యే విచక్షణైః |
 తతస్టైః ఖనితా భూమిః సర్వత్ర బలసంయుతైః || ౧౭ ||
 తైఃస్తు సంవర్ధితో విప్ర సముద్రో లవణాత్మకః |
 తేన సాగరనామాఽభూత్తదారభ్య స్వకర్మణా || ౧౮ ||
 తమశ్వరాజం దదృశుశ్చరన్తం కపిలాన్తికే |
 తం చౌరం సాగరా జ్ఞాత్వా హన్తుం శస్త్రాణి సన్నధుః || ౧౯ ||
 కపిలక్రోధవహ్నా తే భస్మీభూతా బభూవిరే |
 సగరా హర్షితస్తేన స ప్రతాపీ పురన్ధరః || ౨౦ ||

నారదాత్ సగరో జ్ఞాత్వాంఽశుమన్తం పౌత్రకం తతః ।
 ప్రేషయామాస తం విప్రం ననామ స మహోద్యుతిః ॥ ౨౧॥
 స్తుతః సమ్పూజితస్తేన కపిలః ప్రదదౌ హయమ్ ।
 సజ్గుహ్యో స యయౌ విప్ర సగరం స్వపితామహమ్ ॥ ౨౨॥
 తతశ్చకౌర తం యజ్ఞం సమ్పూర్ణం త్వశ్వమేధకమ్ ।
 యయౌ రాజ్యేఽభిషిచ్యౌఽసౌ వనం పౌత్రం మహోయశాః ॥ ౨౩॥
 గురోః ప్రాప్య మహామన్తం గాణేశం యోగశాన్తిదమ్ ।
 సాధయిత్వా స వై యోగీ బభూవ పరమద్యుతిః ॥ ౨౪॥
 అనన్యమనసా దేవం గణేశమభజన్నృపః ।
 అస్తే స గణపం విప్ర యయౌ బ్రహ్మపరాయణః ॥ ౨౫॥
 అంశుమాన్ కపిలఃప్రేషయా జ్ఞానం ప్రాప్య మహోయశాః ।
 గణేశమభజన్నిత్యం గాణపత్యస్వభావతః ॥ ౨౬॥
 తస్య పుత్రో దిలీపశ్చ దిలీపాత్తు భగీరథః ।
 దిలీపోఽన్యస్య రాజ్యే తం యయౌ విఘ్నేశముత్తమమ్ ॥ ౨౭॥
 తతో భగీరథో రాజా దిలీపస్థాపితః స వై ।
 పాలయామాస సమ్పూర్ణం రాజ్యం సద్ధర్మభావతః ॥ ౨౮॥
 ఏకదా నారదస్తత్ర జగామ నృపతిం మునే ।
 పూజితస్తేన హోవాచ నృపం వచనముత్తమమ్ ॥ ౨౯॥
 నారద ఉవాచ ।
 భగీరథ మహాభాగ శృణు మే వచనం హితమ్ ।
 తవ బ్రాహ్మణసంక్రోధాద్ధగ్ధాశ్చ ప్రపితామహః ॥ ౩౦॥
 విప్రక్రోధేన దగ్ధా యే గతిస్తేషాం న విద్యతే ।
 అతస్తస్య చ మహారాజ కురు తేషాం హితం పరమ్ ॥ ౩౧॥
 స్వర్ణదీం త్వం సమాసీయ ప్లావయస్వ చ తాన్ జలైః ।
 స్వర్గవాసిన ఏవం తే ప్రభవిష్యన్తి పూర్వజాః ॥ ౩౨॥
 ఏవముక్త్యా మహాయోగీ నారదో గణపం స్మరన్ ।
 (Page ౩ అ. ౨౫ పాన ౫౧)

యయౌ స్వర్గం తతో విప్ర రాజా సన్దుఃఖితోఽభవత్ || 33||

ప్రధానేషు స్వకీయం తద్రాజ్యం త్యక్త్వా వనం యయౌ |
తపసాఽఽరాధయామాస స్వర్ణదీం చ భగీరథః || 34||

పూర్ణే వర్షశతే వైవ తం యయౌ స్వర్గవాహినీ |
వరేణ చ్ఛస్థయామాస రాజానం భక్తిసంయుతమ్ || 35||

పూజయామాస తాం దేవీం స్తుత్వా చ వివిధైః స్తవైః |
ప్రతాపవాన్ జగదాఽసౌ భూమిపః స భగీరథః || 36||

భగీరథ ఉవాచ |

యది తుష్ఠా మహాభాగే తదా మే ప్రపితామహాన్ |
ప్లావయస్వ మహీసంస్థా సా తథేతి తమబ్రవీత్ || 37||

మదీయముగ్రవేగం సన్ధారణార్థం మహామతే |
పాత్రం పశ్య మహాభాగాఽఽగమిష్యామి మహీతలమ్ || 38||

తథేతి స మహీపాలః పూజయామాస శక్కురమ్ |
వర్షణైకేన తం శముఖైః ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ || 39||

స్వర్ణదీం ధారయస్వ త్వం యది తుష్టోఽసి శక్కుర |
తథేతి శివ ఊచే తం సస్మార స మహానదీమ్ || 40||

ఆగతాం తాం తదా ప్రాహ పత దేవి మహీతలే |
ధారయిష్యతి తే వేగం శక్కురః కరుణానిధిః || 41||

స్వర్ణజ్ఞా గర్వయుక్తా చ తథేతి శివమస్తకే |
పపాత సైవ ధారాభిః సహస్రేణ సమస్తతః || 42||

శివమస్తకమాప్లావ్య గమిష్యామి రసాతలమ్ |
ఇతి సన్ధార్య మనసి మహావేగయుతా యయౌ || 43||

తస్యై గర్వం పరిజ్ఞాయ శక్కురేణ స్వమాయయా |
జటాయాం గోపితా దేవీ తత్ర బభ్రామ వై నదీ || 44||

నాన్తం జగామ శమోభిః సా జటాయాన్తం నమామ వై |
తతః శివేన రాజార్థే మోచితా ధరణీం యయౌ || 45||

తత్ర జన్తుం మహీపాలం దదర్శ స్వర్గవాహినీ |
తం తపన్తం తపో ఘోరం జగద చల తాపస || 46||

నోచేత్త్వాం ప్రావయిష్యామి స జగాద న తాం యదా ।

తదా సా క్రోధసంయుక్తా ప్రావితుం తం సమాయయౌ ॥ ౪౭॥

తామాగతాం సమాజ్ఞాయ క్రోధయుక్తో మహీపతిః ।

తపోబలేన తాం పీత్వా సంతస్థౌ తపసి ప్రభుః ॥ ౪౮॥

తతో భగీరథస్తం ప్రణనామాఽథ మహాయశాః ।

ప్రార్థితః స ముమోచాఽపి స్వోరుం భిత్వా తతో నదీమ్ ॥ ౪౯॥

తస్య పుత్రీత్వమాపన్నా జాహ్నువీ తేన కథ్యతే ।

పునః సా వేగసంయుక్తా ప్రావయామాస సాగరాన్ ॥ ౫౦॥

విమానవరమారూఢాస్తే భగీరథసన్నిధౌ ।

తే గతాః స్వర్గలోకే చ జలస్పర్శేన తక్షణాత్ ॥ ౫౧॥

రాజ్ఞా భగీరథేనైవం పూజితా స్వర్గవాహినీ ।

పుత్రీభావేన సజ్క్లుప్తాఽభవత్ భాగీరథీ తతః ॥ ౫౨॥

ఏవం భగీరథోఽసౌ ప్రభావయుక్తః ప్రతాపవాన్ ।

భగీరథసుతోఽప్యాసీచ్ఛుతో నామ మహీపతిః ॥ ౫౩॥

సంస్థాప్య స్వపదే రాజ్యే స యయౌ వనముత్తమమ్ ।

వసిష్ఠాత్ స విదిత్వా చ యోగం గాణేశకం మునే ॥ ౫౪॥

సాధయిత్వా స వై రాజా గాణపత్యో బభూవ హా ।

అస్తే జగమ గాణేశసాయుజ్యం యోగసేవయా ॥ ౫౫॥

ఇదం భగీరథాఽఽఖ్యానం యః శ్రోణోతి నరోత్తమః ।

పఠేద్వా తస్య భో విప్ర భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ ॥ ౫౬॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే సగరభగీరథచరితం నామ పంచావింశతితమోఽధ్యాయః

॥ 3.౨౫

3.౨౬ రామచన్ద్రచరితం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

నరానరాయణావూచతుః ।

శ్రుతస్య చైవ నాభాఖ్యః పుత్రస్తస్య బభూవ హా ।
 సిన్ధుద్వీపస్తతో జజ్ఞే జ్ఞానీ పుత్రో మహాయశాః ॥ ౧॥
 అయుతాయుః సుతస్తస్య తతో య ఋతుపర్ణకః ।
 స వై నలసఖస్తస్మాదశ్వవిద్యాపరాయణః ॥ ౨॥
 సర్వకామస్తతో జజ్ఞే తస్మాజ్జాతః సుదాసకః ।
 సౌదాసస్తస్య పుత్రోఽభూత్ ఖ్యాతః కల్మాషపాదకః ॥ ౩॥
 కల్మాషపాదక్షేత్రే వై వసిష్ఠో మునినత్తమః ।
 అశ్మకం జనయామాస చేక్ష్యాకుకులవర్ధకమ్ ॥ ౪॥
 ఆశ్మకస్య చ పుత్రోఽభూన్మూలకో నామ పార్థివః ।
 స హి రామభయాద్రాజా వనం ప్రాప్య సుదుఃఖితః ॥ ౫॥
 తత్ర నారీస్వరూపః సన్నారీభిః పరిరక్షితః ।
 నారీకవచనామాఽభూత్ కర్మణా తేన భో మునే ॥ ౬॥
 తస్మాచ్ఛతరథశ్చైలవిలో జజ్ఞే చ తత్సుతః ।
 తతో విశ్వసహస్తస్మాత్ ఖట్యాజ్ఞో ధుణ్ణిమాప్తవాన్ ॥ ౭॥
 దీర్ఘబాహుస్తతస్మాద్రఘస్తస్మాదజ్ఞోఽభవత్ ।
 పుత్రో దశరథస్తస్య కశ్యపాంశః స వై స్మృతః ॥ ౮॥
 తస్య భార్యాత్రయం చాసీద్రూపేణాప్రతిమం మునే ।
 కౌసల్యా చైవ కైకేయీ సుమిత్రా ధర్మసంయుతా ॥ ౯॥
 యావనే ప్రగతే ప్రాప న రాజా పుత్రముత్తమమ్ ।
 నానాయత్నం చకారాఽసౌ వ్రతతీర్థాదికం మునే ॥ ౧౦॥
 తతో వసిష్ఠం విప్రేశం సస్త్రీకః శరణం యయౌ ।
 ప్రధానేషు వినిక్షిప్య రాజ్యం నిహతకణ్ఠకమ్ ॥ ౧౧॥
 వసిష్ఠేన గణేశస్య మన్త్రో దత్తో దశాక్షరః ।
 తస్మై రాజ్ఞే తథా చైవోవాచ పత్నీసమన్వితమ్ ॥ ౧౨॥
 సూర్యస్య కులదేవత్వం సమ్ప్రాప్తః స గజాననః ।
 తస్య వంశే త్వముత్పన్నః కథం విస్మృతవాంశ్చ తమ్ ॥ ౧౩॥
 తస్య విస్మృతిమాత్రేణ న సిద్ధిం పురుషో లభేత్ ।
 పరశ్రేహా చ విఘ్నేన పీడితోఽతిమహాదుభతమ్ ॥ ౧౪॥

అతస్త్యమపి రాజేన్ద్ర గణపం భజ భావతః ।
 న త్యాజ్యోఽయం మన్తరాజస్త్యాగే హానిర్భవిష్యతి ॥ ౧౫ ॥
 తథేతి తం వసిష్ఠం స ఉక్త్వా నత్యా యయౌ వనమ్ ।
 తతాప వై దశరథస్తప ఉగ్రం మహాయశాః ॥ ౧౬ ॥
 వాయుమాత్రాశనో భూత్వాఽపూజయద్ గణనాయకమ్ ।
 పత్న్యా సహ విసితాత్మాఽజపత్తం మన్తముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥
 తతో వర్షశతే పూర్ణే ప్రసన్నోఽభూద్గజాననః ।
 ఆయయౌ తం వరాన్ దాతుం మూషకారూఢ ఏవ సః ॥ ౧౮ ॥
 తం దృష్ట్వోత్థాయ సస్త్రికో ననామ సహసా ప్రభుమ్ ।
 పూజయామాస తం దేవం స్తుత్వా స్తోత్రైర్నామ చ ॥ ౧౯ ॥
 తతస్తం గణరాజో వై జగాద స నృపోత్తమమ్ ।
 వరం బ్రూహి మహాబాహో దాస్యే తే మనసీప్సితమ్ ॥ ౨౦ ॥
 తతస్తద్వచనం శ్రుత్వోవాచ సంవినయాన్వితః ।
 ప్రసన్నాత్మా దశరథో గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౨౧ ॥
 దశరథ ఉవాచ ।
 యది ప్రసన్నో దేవేశ తదా దేహి గజానన ।
 భక్తిం తే చరణే నాథ యయాఽజ్ఞానం న విద్యతే ॥ ౨౨ ॥
 అన్యద్దేహి గణాధీశ పుత్రం పృథులక్రీర్షిదమ్ ।
 బలేనాప్రతిమం చైవ తవ భక్తిపరాయణమ్ ॥ ౨౩ ॥
 మయా యత్ర తపస్తప్తం తత్ర త్వం సుస్థిరో భవ ।
 పూరయన్ భక్తిభావేన జనానాం మనసీప్సితమ్ ॥ ౨౪ ॥
 తథేతి వై దశరథం జగాద గణనాయకః ।
 అన్తర్ధాయ స్వమాత్మానం యయౌ స్వానన్దమాదరాత్ ॥ ౨౫ ॥
 తతో వసిష్ఠహస్తేన స్థాపితా మూర్తిరాదరాత్ ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౨౬ పాన ౫3)
 గణేశస్య చ తత్రాఽఽసీత్ క్షేత్రం సకలసిద్ధిదమ్ ॥ ౨౬ ॥
 పూజయిత్వా దశరథః సస్త్రికశ్చ స విప్ర తమ్ ।

ఆయయౌ నగరోఽయోధ్యాయాం సర్వాన్ సమ్ప్రహర్షయన్ || ౨౭||

తతో రావణనాశార్థం విష్ణుమాజ్ఞాపయత్ ప్రభుః |

గణేశః స తు పుత్రోఽభూన్ మునే దశరథస్య భోః || ౨౮||

చతుర్థాత్మానమాభజ్య విబభౌ హరిరవ్యయః |

కౌసల్యాయాం సముత్పన్నో రామః శస్త్రభృతాం వరః || ౨౯||

కైకేయాం భరతో జజ్ఞే సుమిత్రాయాం చ లక్ష్మణః |

శత్రుఘ్నశ్చైవ విప్రేన్య సర్వే విష్ణుసమా బభుః || ౩౦||

తతో దశరథో రాజా కామభోగపరాయణః |

సజ్ఞాతస్తం న సస్మార విస్మృత్యా గణనాయకమ్ || ౩౧||

తతో రామస్య మాజ్ఞాన్యది కర్మ తేన కృతం మునే |

విశ్వామిత్రేణ యజ్ఞస్య రక్షార్థం యాచితోఽభవత్ || ౩౨||

స లక్ష్మణేన రామేణ యజ్ఞస్తస్య ప్రపాలితః |

హతః సుబాహుకో నామ రాక్షసో దారుణో మునే || ౩౩||

ప్రసన్నోఽభూన్ మహాయోగీ విశ్వామిత్రః ప్రతాపవాన్ |

ఆస్త్రవిద్యాం దదౌ తస్మై రామాయ సకలాం మునే || ౩౪||

తతో జనకయజ్ఞం వై జగామ మునికౌశికః |

రామలక్ష్మణసంయుక్తః పూజితో జనకేన సః || ౩౫||

మాహేశ్వరం ధనుస్తత్ర సజ్యం రామేణ వై కృతమ్ |

ఆకర్షణేన మహతా భగ్నం మధ్యే మహామునే || ౩౬||

తతో జనకభూషేన దత్తా సీతా మహాత్మనే |

రామాయ ప్రీతియుక్తేన లక్ష్మణాయ తథోర్మిలా || ౩౭||

భ్రాతృకన్యే తతో రాజ్ఞా దత్తే తత్ర మహామునే |

భరతాయ తథా శత్రుఘ్నాయ భావేన మానద || ౩౮||

తతో దశరథో రాజా కైకేయా ప్రార్థితో భృశమ్ |

రామస్య వనవాసార్థం రాజ్యార్థం భరతస్య చ || ౩౯||

వరదానప్రభావేన తథేతి స చకార హ |

వర్షాణి వనవాసం స చతుర్థశ చ రాఘవః || ౪౦||

సలక్ష్మణశ్చ సస్త్రికశ్చకార పితృగౌరవాత్ |
 స తత్ర నాసికే రామో వాసం చక్రే ప్రహర్షితః || ౪౧||
 తత్రాతిథిస్వరూపేణ రావణశ్చ సమాయయౌ |
 ఏకాకినీం చ సీతాం సజ్జుహ్య లక్ష్మోం యయౌ ఖలః || ౪౨||
 సలక్ష్మణస్తతో రామో న దదర్శ విదేహజామ్ |
 పపాత మూర్చ్ఛితో భూత్వా విలలాప భృశాతురః || ౪౩||
 తతో జగామ రామశ్చ సీతామన్వేషయన్ వనే |
 కర్ణాటే తత్ర శైవం స క్షత్రం ముఖ్యం దదర్శ హ || ౪౪||
 తత్ర శమ్భుం స రామో వై లక్ష్మణేన సమన్వితః |
 ఆరాధయన్ మహాభక్త్యా మాసం వై శైవరూపధృక్ || ౪౫||
 సన్తుష్టస్తత్ర రామాయ వరం ప్రాదాత్ సదాశివః |
 సీతాప్రాప్తిస్వరూపం తముపదేశం చకార సః || ౪౬||
 శివ ఉవాచ |
 శృణు రామ మహాభాగ త్వం వై విష్ణుః సనాతనః |
 భృగోః శాపేన జాతోఽసి మానుషే దేహధారకః || ౪౭||
 సీతావియోగజం దుఃఖం వనవాసం తథాఽఽశ్రితః |
 ఆతస్త్యం గణరాజం వై భజ త్వం భక్తిసంయుతః || ౪౮||
 తేన జ్ఞానం చ తే రామ భవిష్యతి పురాతనమ్ |
 సీతాప్రాప్తిర్మహాబాహో భవితా నాత్ర సంశయః || ౪౯||
 శివస్య వచనం శ్రుత్వా తం పప్రచ్ఛ మహాయశాః |
 రామః పరమశోకార్తో వినయేన సమన్వితః || ౫౦||
 రామ ఉవాచ |
 వద శమ్భో మహేశాన గణేశస్య స్వరూపకమ్ |
 కీదృశోఽయం విశేషేణ సర్వాధీశశ్చ కథ్యతే || ౫౧||
 రామస్య వచనం శ్రుత్వా శక్చిరస్తమువాచ హ |
 యోగం గాణేశకం పూర్ణం బోధయన్ మునిసత్తమ || ౫౨||
 శివ ఉవాచ |
 శృణు రామ గణేశస్య జ్ఞానం తే కథయామ్యహమ్ |

తేన త్వం సర్వభావజ్ఞః శాన్తిం ప్రలభసే ప్రభో || ౫౩||
 పశ్చుధా హృది సంస్థా యా బుద్ధిః నైవ న సంశయః |
 చిత్తరూపా మహాభాగా ప్రకృతిస్తస్య భో విభో || ౫౪||
 నానాభ్రమకరీ మాయా సిద్ధిః సర్వత్ర దృశ్యతే |
 భ్రమన్తి సర్వలోకా వై సిద్ధ్యర్థం మోహితాస్తయా || ౫౫||
 సా తస్య ప్రకృతిః ప్రోక్తా వామభాగే ప్రసంస్థితా |
 బభూవ దక్షిణాజ్ఞే వై బుద్ధిర్మాయేతి కథ్యతే || ౫౬||
 తయోః స్వామీ గణేశః స యోగశాన్తిమయో మతః |
 తం జ్ఞాత్వా చ వయం రామ శాన్తిం ప్రాప్తా భజామహే || ౫౭||
 బుద్ధ్యా యద్ బుద్ధ్యతే రామ తదేవం తస్య రూపకమ్ |
 యోగాదిసాధనే నైవ లభ్యతే తచ్చ సిద్ధిజమ్ || ౫౮||
 మాయే చ ద్వివిధే త్యక్త్వా భజస్వ గణనాయకమ్ |
 తేన త్వం యోగమార్గజ్ఞో గణేశశ్చ భవిష్యసి || ౫౯||
 విఘ్నరాజః స వేదేషు ప్రోక్తో వై వేదవాదిభిః |
 తమనాదృత్య విఘ్నేశం విఘ్నహీనః కథం భవేత్ || ౬౦||
 విఘ్నూధీనం మహాభాగ సకలం వేదవర్జితమ్ |
 అతో విఘ్నేన సంయుక్తం హీనం ప్రభవతి ప్రభో || ౬౧||
 విఘ్నః సత్తాత్మకాః ప్రోక్తాస్తేషాం స్వామీ గణేశ్వరః |
 తం భజస్వ విధానేన విఘ్నహీనో భవిష్యసి || ౬౨||
 హేరమ్బం భజ భావేన భక్తిమార్గం వదామి తే |
 తేన త్వం లభసే దేవం గణేశం నాత్ర సంశయః || ౬౩||
 స్వకీయసత్తయా హీనో భవేద్వై యది మానవః |
 హీనస్తదా సమాఖ్యాతః పరాధీనస్సభావతః || ౬౪||
 దీనానాం రక్షకా యే వై ఈశ్వరాః పరమేశ్వరాః |
 తే దీనపాలకాః ప్రోక్తా విచారయ మహామతే || ౬౫||
 దీనార్థవాచకో రామ హేర్వేదేషు వినిశ్చితమ్ |
 నాథో రమ్భస్తయోర్యోగే హేరమ్బశ్చ ప్రకథ్యతే || ౬౬||

దీనాః సత్తావిహీనాశ్చ సత్తాయుక్తాశ్చ పాలకాః ।
 తేషాం స్వామీ స హేరమ్బుస్తం భజస్వ విధానతః ॥ ౬౭ ॥
 అభిమానం చ ద్వివిధం త్యజ త్వం రాఘవ ప్రభో ।
 దీనాత్మకం తథా పూర్ణపాలనాత్మకముత్తమమ్ ॥ ౬౮ ॥
 దీనా యేన కృతా జీవాః పాలకాః పరమేశ్వరాః ।
 తదధీనం జగదబ్రుహ్మ మత్వా తం శరణం బ్రజ ॥ ౬౯ ॥
 ఏవముక్త్యా మహాదేవో రాఘవం చ సలక్ష్మణమ్ ।
 అస్తర్ధానం జగామాఽపి రాఘవస్తత్ర సంస్థితః ॥ ౭౦ ॥
 విద్యాధీశపురే రామస్తతాప తప ఉత్తమమ్ ।
 శివోపదిష్టమస్త్రేణ తోషయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౭౧ ॥
 హేరమ్బుం తం సదా రామో లక్ష్మణశ్చ విశేషతః ।
 పుపూజ భక్తిసంయుక్తో నిరాహారసమన్వితః ॥ ౭౨ ॥
 ధ్యానేన తస్య దేవస్య స్వల్పకాలేన చ ప్రభుః ।
 రామః శాన్తియుతో విప్ర సమభూద్ యోగనేవయా ॥ ౭౩ ॥
 నిశ్చయం తస్య రామస్య దృష్ట్వా భక్తం తమాయయౌ ।
 షణ్మాసైశ్చ వరం దాతుం గణేశః కరుణానిధిః ॥ ౭౪ ॥
 సలక్ష్మణం చ రామం స బోధయామాస విఘ్నపః ।
 తతో ధ్యానం పరిత్యజ్య గణపం నేమతుః పరమ్ ॥ ౭౫ ॥
 తతస్తం పూజయామాస రామో దేవవరో మునే ।
 తుష్టావ స గణాధీశం భక్తినమ్రాత్మకస్థరః ॥ ౭౬ ॥
 (Page ఖం. 3 అ. ౨౬ పాన XX)
 రామ ఉవాచ ।
 హేరమ్బాయ నమస్తుభ్యం దీనకర్త్రే కృపాలవే ।
 దీనానాథస్వరూపాణాం కర్త్రే తే వై నమో నమః ॥ ౭౭ ॥
 ఈశ్వరాణాం చ దీనానామభేదాయ చ తే నమః ।
 విఘ్నేశాయ గణానాం వై పతయే తే నమో నమః ॥ ౭౮ ॥
 అనాదయే చ సర్వేషామాదిరూపాయ తే నమః ।
 అస్తమధ్యప్రతిష్ఠాయ లమ్బోదర నమో నమః ॥ ౭౯ ॥

చిన్తామణే చ చిత్తానాం చాలకాయ నమో నమః ।
 భేదాభేదాదిహీనాయ తదాకారాయ తే నమః ॥ ౮౦ ॥
 సర్వపూజ్యాయ సర్వాదిపూజ్యాయ పరమాత్మనే ।
 అనన్తాయ పరేశాయ ధుణ్ణిరాజాయ తే నమః ॥ ౮౧ ॥
 పూర్ణాయ పూర్ణనాథాయ స్వానన్దస్థాయ తే నమః ।
 సిద్ధిబుద్ధిప్రదాత్రే చ సిద్ధిబుద్ధివరాయ చ ॥ ౮౨ ॥
 సమర్థానాం చ తే భక్తిహీనానాం దైన్యకారిణే ।
 దీనానాం భక్తియుక్తానాం నమః సామర్థ్యకారిణే ॥ ౮౩ ॥
 దీనత్వం చ సమర్థత్వం త్వదధీనం న సంశయః ।
 అతో మాం రక్ష యోగేశ యోగేశాయ నమో నమః ॥ ౮౪ ॥
 కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ శాన్తియోగస్వరూపిణమ్ ।
 న సమర్థాశ్చ వేదా యం యోగీన్ద్రాస్తత్ర కోఽప్యహమ్ ॥ ౮౫ ॥
 రామస్య తస్య స్తువత ఏవం సమ్భక్తిభావితః ।
 రోమోద్గమః ప్రాదురాసీత్ కణ్ఠరోధస్తథైవ చ ॥ ౮౬ ॥
 తతో భక్తిరనే మగ్నం రామం వీక్ష్య గజాననః ।
 జగాద తం వరం బ్రూహి మనసీప్సితమాదరాత్ ॥ ౮౭ ॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం భవేన్ మత్ప్రీతివర్ధనమ్ ।
 శాన్తియోగప్రదం చైవ భక్తిలక్షణవర్ధనమ్ ॥ ౮౮ ॥
 యద్యదిచ్ఛతి తత్తద్వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ।
 శ్రవణేన స సన్దేహః ప్రియో మే స భవిష్యతి ॥ ౮౯ ॥
 హేరమ్భస్య వచః శ్రుత్వా తమువాచ జనార్దనః ।
 రామః పరమభావేన భక్త్యా చ ప్రకృతాఞ్జలిః ॥ ౯౦ ॥
 రామ ఉవాచ ।
 యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।
 తదా త్వదీయపాదాబ్జే భక్తిర్భవతు శాశ్వతీ ॥ ౯౧ ॥
 యోగశాన్తిః స్మృతిర్నిత్యం యథా శఙ్కరభాషితమ్ ।
 తథా యోగీన్ద్రవన్ద్యం మాం కురుష్వ గణప ప్రభో ॥ ౯౨ ॥

రావణేన హృతా సీతా తద్వధార్థం సముద్యతః ।
 అహం తత్ర చ హేరమ్భ జయం దేహి విశేషతః ॥ ౯౩॥
 మదీయస్య చ నామ్నో వై మహిమానం మహాద్భుతమ్ ।
 కురు సర్వత్ర మాన్యం మాం కీర్తియుక్తం గజానన ॥ ౯౪॥
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా హేరమ్భో రామమబ్రవీత్ ।
 యథా సమ్సృజితం విష్ణో తథాఽస్తు తవ నిత్యదా ॥ ౯౫॥
 మదీయస్మరణేనైవ సర్వం తే సులభం భవేత్ ।
 తవ నామప్రభావేణ తరిష్యన్తి తు జన్తవః ॥ ౯౬॥
 ఏవముక్త్వా గణేశానోఽతర్ధానం ప్రచకార హా ।
 రామో లక్ష్మణసంయుక్తోఽభవత్తత్రైవ సంస్థితః ॥ ౯౭॥
 తతోఽగస్త్యం సమానీయ రామో విపేన్ద్రసత్తమైః ।
 మూర్తిం సంస్థాపయామాస హేరమ్భస్య విధానతః ॥ ౯౮॥
 తదాదిగణనాథస్తు హేరమ్భః సంస్థితోఽభవత్ ।
 విద్యాధీశపురే విప్ర భక్తేభ్యః సర్వసిద్ధిదః ॥ ౯౯॥
 తం పూజయిత్వా రామః స శోకహీనతయా మునే ।
 జగామ లక్ష్మణేనైవ యుక్తో రక్షోవధాయ చ ॥ ౧౦౦॥
 సుగ్రీవం మిత్రభావేన వానరైః సహితం మునే ।
 కృత్వా చ వాలినం హత్వా యయౌ లక్ష్మాం మహాబలః ॥ ౧౦౧॥
 హనూమదఙ్గదాద్యైశ్చ సుగ్రీవాద్యైశ్చ సంవృతః ।
 అన్వైర్ణామృవదాద్యైశ్చ వానరైర్దేవరూపిభిః ॥ ౧౦౨॥
 (Page ఖం. 3 అ. ౨౭ పాన ౫౬)
 సలక్ష్మణశ్చ రామోఽయం యుయుధే రాక్షసైస్తతః ।
 హత్వా రాక్షససఙ్ఖాన్ స కుమ్భకర్ణం జఘాన చ ॥ ౧౦౩॥
 లక్ష్మణశ్చేన్ద్రజేతారం మారయామాస వేగతః ।
 తతోఽతికోపసంయుక్తో రావణో యుయుధే భృశమ్ ॥ ౧౦౪॥
 తేన సర్వే కపిన్ద్రాశ్చ హతాః సమ్మూర్చ్ఛితాః కృతాః ।
 లక్ష్మణో మూర్చ్ఛితస్తత్ర భృశం రామశ్చ పీడితః ॥ ౧౦౫॥

శస్త్రాస్త్రాణి చ రామస్య కుణ్ఠితాని విశేషతః ।

తతోఽతివిహ్వలో రామః సస్పార గణనాయకమ్ ॥ ౧౦౬॥

స్మృతిమాత్రేణ రామస్య హృది చింతామణిః స్వయమ్ ।

దదౌ స్ఫూర్తిం తథా రామో జఘాన రావణం మునే ॥ ౧౦౭॥

స్వయం బుద్ధిపతిః సాక్షాద్రామార్థం బుద్ధిదోఽభవత్ ।

బుద్ధ్యధీనం విశేషేణ జగద్బ్రహ్మ మహామునే ॥ ౧౦౮॥

తతో హత్వా మహావీరం రావణం రవివంశజః ।

రామశ్చకార లక్ష్మాయాం రాజానం చ బిభీషణమ్ ॥ ౧౦౯॥

యయా సీతాం విమానేన సజ్జహ్య నగరే స్వకే ।

చకార రాజ్యముగ్రం వై సదా ధర్మేణ ధర్మవిత్ ॥ ౧౧౦॥

సీతయాఽఽసక్తచిత్తః స వ్యస్మరత్ జ్ఞానముత్తమమ్ ।

గాణేశం చ తతస్తస్య వియోగః సీతయాఽభవత్ ॥ ౧౧౧॥

అశ్వమేధాదికం కృత్వా సంస్థితో రాజ్యకర్మణి ।

తతో వసిష్ఠయోగేన పునరానమవాప హ ॥ ౧౧౨॥

తతః శాన్తినమాయుక్తో గణేశం మనసా సదా ।

పుపూజ భక్తిసంయుక్తో బహిర్మూర్తిధరం మునే ॥ ౧౧౩॥

అన్తే జగామ రామః స వికుణ్ఠం విష్ణురవ్యయః ।

తత్ర తం గణనాథం సోఽభజతానన్యచేతసా ॥ ౧౧౪॥

ఇదం రామచరిత్రం యః శృణోతి భక్తిసంయుతః ।

పఠేద్వా భుక్తిదం తస్య ముక్తిదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౧౧౫॥

అయం మహోదరస్యైవావతారస్తే మహామునే ।

హేరమాఖ్యస్తథా ప్రోక్తః శ్రవణాత్ సర్వసిద్ధిదః ॥ ౧౧౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే రామచన్ద్రచరితం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః ॥

3.౨౬

3. ౨౭ సూర్యవాలఖిల్యసంవాదసమాప్తివర్ణనం నామ సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సరనారాయణపూజతుః ।

ఇత్యాది రాజమాహాత్యం వక్తుం నైవ ప్రశక్యతే ।

సర్వం మాయామయం విద్ధి మార్కణ్డేయ విశేషతః ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మణా స్పృష్టమాపూర్ణం విష్ణునా పాలితం తథా ।

హరేణ సంహృతం సర్వం బ్రహ్మోణ్డం మాయయా కృతమ్ ॥ ౨ ॥

అనన్తాని చ సర్వత్ర బ్రహ్మోణ్డాని స్థితాని వై ।

మహాకారణరూపేణ సన్సృతా విద్ధి మానద ॥ 3 ॥

మాయాత్మకాని సర్వాణి జ్ఞాతవ్యాని విశేషతః ।

భ్రమనాశేన యోగేన జ్ఞాయన్తే నాత్ర సంశయః ॥ ౪ ॥

మనోవాణీమయం సర్వం భ్రమరూపం ప్రకథ్యతే ।

మనోవాణీవిహీనం వై తదేవం తాదృశం మతమ్ ॥ ౫ ॥

ధర్మార్థకామమోక్షాశ్చ బ్రహ్మభూతత్వమేవ చ ।

భ్రమేణ మాయయా విప్ర భాసతే యోగినాం హృది ॥ ౬ ॥

రామస్య చరితం పూర్ణం కథితం తే సమాసతః ।

కిం శ్రోతుమిచ్ఛసి ప్రాజ్ఞ గమిష్యావో నిజాశ్రమమ్ ॥ ౭ ॥

భానురువాచ ।

తయోర్వచనమాకర్ణ్య మార్కణ్డేయశ్చ తౌ పునః ।

(Page ఖం. 3 అ. ౨౭ పాన ౫౭)

జగాద ప్రణతో భూత్వా యోగార్థం పూర్ణభావతః ॥ ౮ ॥

మార్కణ్డేయ ఉవాచ ।

సరనారాయణౌ దేవౌ భవద్భాగ్యం పావితోఽహ్యహమ్ ।

కథాం శ్రుత్వా న మే తృప్తిరాయతేఽమృతపానవత్ ॥ ౯ ॥

అతో గణేశయోగం మే వదతం యేన చాప్యహమ్ ।

రామవచ్చాన్తిమాశ్రిత్య బ్రహ్మభూతో భవామి చ ॥ ౧౦ ॥

సరనారాయణాపూజతుః ।

గణేశయోగమార్గం తే వదిష్యావః సుయుక్తితః ।

న శక్తిస్తం వర్ణయితుం మనసాఽపి మునీశ్వర ॥ ౧౧॥

చిత్తం పఞ్చవిధం విప్ర తత్ర చింతామణిః స్థితః ।

పఞ్చవృత్తినిరోధేన లభ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥

భ్రాన్తిదా సర్వభావేషు సిద్ధిః సర్వత్ర సంస్థితా ।

భ్రాన్తిధారకరూపా వై బుద్ధిః సా కథ్యతే బుద్ధైః ॥ ౧౩॥

తయోర్బిమ్బం చ యత్ ప్రోక్తం తదేవ గణనాయకః ।

మోహయుక్తః స్వభావేన ఖేలతే మునిసత్తమ ॥ ౧౪॥

బిమ్బిభావం పరిత్యజ్య భవ త్వం గణనాయకః ।

అహం గణేశరూపశ్చ యోగోఽయం శాన్తిదాయకః ॥ ౧౫॥

చిత్తం పఞ్చవిధం త్యక్త్వా తదైశ్వర్యం భ్రమాత్మకమ్ ।

అధునా గణనాథో వై త్వం యోగేన భవిష్యసి ॥ ౧౬॥

మనోవాణీమయం సర్వం గకారాక్షరవాచకమ్ ।

మనోవాణీ విహీనం చ ణకారః కథ్యతే బుద్ధైః ॥ ౧౭॥

తయోః స్వామీ గణేశానో వేదే పశ్య మహామునే ।

తం భజస్వ తతః శాన్తిం గచ్ఛసి త్వం న సంశయః ॥ ౧౮॥

ఏవముక్త్వా వాలఖిల్యా నరనారాయణావృషీ ।

విరేమతురథైవం తం జానీత గణనాయకమ్ ॥ ౧౯॥

తౌ ప్రణమ్య పునః ప్రాహ మార్కణ్డేయః ప్రతాపవాన్ ।

ధన్యోఽహం భవతోఽచ్చైవ దర్శనేన మహామునీ ॥ ౨౦॥

మాయాం మోహకరీం నాథౌ ద్రష్టుమిచ్ఛామి శాశ్వతీమ్ ।

దర్శయేతం మహామాయాం భగవన్తౌ నమామ్యహమ్ ॥ ౨౧॥

భానురువాచ ।

తథేతి తం వాలఖిల్యా ఊచతుర్మునిసత్తమౌ ।

పశ్యసి త్వం మహామాయాం మార్కణ్డేయ న సంశయః ॥ ౨౨॥

ఆజ్ఞాం ప్రగృహ్య తేనైవ పూజితౌ యోగినాం వరౌ ।

యయతుః స్వాశ్రమం యోగాధాణపత్యౌ మహర్షయః ॥ ౨౩॥

తతః కదాచిద్విప్రేన్ద్రో మార్కణ్డేయః స్వ ఆశ్రమే ।

సంస్థితో యోగినౌ ధ్యాత్వా మాయాదర్శనలాలసః ॥ ౨౪ ॥

తతోఽకస్మాత్ ప్రశుశ్రావ మహానాదం సముద్భవమ్ ।
భయభ్రాన్తోఽభవత్ సోఽపి తతో మేఘా జగర్జరే ॥ ౨౫ ॥

హస్తిహస్తోపమాభిస్తే ధారాభిర్వృషస్తతః ।
మేఘైస్తత్ర జగత్ సర్వం మజ్జితం పశ్యతో మునేః ॥ ౨౬ ॥

తతః సముద్రజేనైవ జలేన స్థావితం మహాత్ ।
సర్వం చరాచరం తత్ర బభ్రామ మునిసత్తమః ॥ ౨౭ ॥

మత్స్యోదిభిశ్చ విప్రేన్ద్రః కిఞ్చిత్ క్షతయుతః కృతః ।
సస్మార గణనాథం స మార్కణ్డేయోఽతివిహ్వలః ॥ ౨౮ ॥

తతో దదర్శ తత్రైవ వటపత్రస్థితం శిశుమ్ ।
అఙ్గుష్ఠపర్వమాత్రం స విష్ణుం సర్వార్థదం పరమ్ ॥ ౨౯ ॥

తం ప్రణమ్య ప్రతుష్టావ మార్కణ్డేయో మహర్షయః ।
అథర్కశిరసా దేవం సన్తుష్టం స చకార హ ॥ ౩౦ ॥

ఉవాచ తం స విప్రేన్ద్రం కిమిచ్ఛసి మహామునే ।
వద తేఽహం ప్రదాస్యామి వరదో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౧ ॥

తం ప్రణమ్య తథోఽవాచ మార్కణ్డేయః ప్రసన్నధీః ।
మాయాం దర్శయ మే విష్ణో తాం జ్ఞాత్వా సన్త్యజామ్యహమ్ ॥ ౩౨ ॥

తతస్తం విష్ణురూపః స బాలకో భక్తియన్త్రితః ।
జగాద హాస్యసంయుక్తో భక్తరక్షణతత్పరః ॥ ౩౩ ॥

(Page ఖం. 3 అ. ౨౭ పాన ౫౮)

బాలవిష్ణురువాచ ।
పశ్య మాయాం మహర్షే త్వం జ్ఞానదృష్ట్యా మహామునే ।
జ్ఞానచక్షుర్మయా దత్తం తుభ్యం భక్తిప్రభావతః ॥ ౩౪ ॥

మార్కణ్డేయస్తతో విప్రా జ్ఞానచక్షుఃసమన్వితః ।
మాయామపశ్యదానన్దాన్నానాభావప్రకాశినీమ్ ॥ ౩౫ ॥

వ్యాప్యవ్యాపకరూపేణ ద్విజాః సర్వత్ర సంస్థితాః ।
నానాగుణవిభేదేన మోహయన్తి నరాన్ సదా ॥ ౩౬ ॥

కుత్ర బ్రహ్మాణ్డనాశశ్చ కుత్ర బ్రహ్మాణ్డపాలనమ్ ।

కుత్రోత్పత్తిశ్చ విప్రేన్యా దృశ్యతే తేన యోగినా || 3౭||
 కుత్ర శూన్యమయం కుత్ర పూర్ణరూపం తథా పునః |
 ధ్యానసంస్థం పరం బ్రహ్మ దదర్శ మునిసత్తమః || 3౮||
 కుత్ర యోగార్థమత్యంతం నరాః పరమభావికాః |
 లిప్యన్తే కుత్ర భోగార్థం మోక్షార్థం కుత్రచిద్ ద్విజాః || 3౯||
 పునః పునశ్చ సృజ్యన్తే మ్రియన్తే చ పునః పునః |
 ఈశ్వరానేశ్వరాః కుత్ర ప్రభవస్తీశ్వరా నరాః || ౪౦||
 అమృతం విషరూపం చ విషం చామృతదాయకమ్ |
 దదర్శ తత్ర విప్రర్షిః సూర్యం శీతత్వమాస్థితమ్ || ౪౧||
 స్థలే జలం జలే చైవ స్థలం నానావికారజమ్ |
 ముక్తం నరం తథా బద్ధం దదర్శ మునిసత్తమః || ౪౨||
 న ప్రలేభే గతిం తత్రేశ్వరో భ్రాన్త్యా హ్యసీశ్వరః |
 జగచ్ఛు జగదాత్మా వై తతోఽసౌ విస్మితోఽభవత్ || ౪౩||
 ఏవం నానావిధం భావం దదర్శ మునిసత్తమః |
 న శక్యతే మయా వక్తుం వర్షకోటిశతైరపి || ౪౪||
 తతస్తం పరితుష్టావ బాలవిష్ణుం మహామునిః |
 నానాస్తోత్రైః సుతుష్టం స ప్రార్థయామాస భావతః || ౪౫||
 నివర్తయ హరే మాయాం కురు మాం పూర్వవద్యథా |
 ఇతి ప్రార్థయమానం స చక్రేస్వే చాశ్రమే స్థితమ్ || ౪౬||
 తతస్తత్ర ద్విజేన్ద్రేణ న దృష్టమివ తద్భౌ |
 యథా స్వప్నగతం జన్తుర్న దదర్శ సముత్థితః || ౪౭||
 న జలం నైవ సాముద్రం భయం దుఃఖం న కేశవః |
 బాలరూపధరశ్చైవ న మాయా తేన విస్మితః || ౪౮||
 వాలఖిల్యాస్తతో విప్రస్త్వక్వా మాయాం భ్రమాత్మికామ్ |
 గణేశభజనే సక్తోఽజపద్వై మన్తముత్తమమ్ || ౪౯||
 నరనారాయణాభ్యాం యః కథితో యోగ ఉత్తమః |
 హేరమృమన్తభావేన సాధయామాస తం పునః || ౫౦||

రామేణ సాధితః పూర్వం తథా తేనాపి సాధితః ।
 యోగః శాన్తిప్రదః పూర్ణో గాణపత్యస్వభావతః ॥ ౫౧ ॥
 యోగశాన్తిపరో భూత్వాభజత్తం గణనాయకమ్ ।
 అనన్యచేతసా సోపి మార్కణ్డేయః సుయోగవిత్ ॥ ౫౨ ॥
 అన్తే గణేశదేహే స సాయుజ్యం ప్రాప భక్తితః ।
 ఏవం నానావిధా విప్రా గాణేశాః సమృభవన్తి వై ॥ ౫౩ ॥
 ఏతన్ మృకణ్డపుత్రస్య చరితం యః శ్రుణోతి వా ।
 పఠేత్తు తస్య వై మాయాబన్ధో న ప్రభవిష్యతి ॥ ౫౪ ॥
 మహోదరో భవేద్దేవో హేరమ్బాఖ్యః ప్రకీర్తితః ।
 విద్యాధీశపురే భక్తిసిద్ధిదస్త్ర తిష్ఠతి ॥ ౫౫ ॥
 అతోపహం గణనాథం తం ప్రభజే వాలఖిల్యకాః ।
 యోగభావేన సంసాధ్యం కృత్వా భక్తిసమన్వితః ॥ ౫౬ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం భానోర్వచః శ్రుత్వా ప్రణేముర్వాలఖిల్యకాః ।
 రవిం సర్వత్ర చాత్మానం తుష్ఠువుర్వివిధైః స్తవైః ॥ ౫౭ ॥
 ఊచుః ప్రాణ్ణులయన్తే తం భానుం సర్వప్రియం పునః ।
 కృతకృత్యాః కృతా భానో వయం దేవ న సంశయః ॥ ౫౮ ॥
 (Page ఖం. 3 అ. ౨౮ పాన ౫౯)
 కిం ప్రదద్మి మహాత్మంస్తాం దేహోపయం తే సమర్పితః ।
 తేన తుష్టో భవ స్వామిన్ గురురస్మాకమాదరాత్ ॥ ౫౯ ॥
 తతః సర్వే పుపూజస్తం వాలఖిల్యాస్తపోధనాః ।
 ప్రణమ్య ప్రయయున్తే వై తపసే వనముత్తమమ్ ॥ ౬౦ ॥
 సాధయిత్వా యథాయోగం శ్రుతమత్ర ప్రజాపతే ।
 యోగినః సర్వవన్ద్యాస్తే సమృభూవుర్విశేషతః ॥ ౬౧ ॥
 హేరమ్బం భజమానాశ్చ నిత్యం ధ్యానపరాయణాః ।
 అనన్యబుద్ధయః సర్వే యోగశాన్తిం ప్రలేభిరే ॥ ౬౨ ॥
 హేరమ్బాఖ్యావతారశ్చ మహోదరకలాత్మకః ।
 కథితస్తే ప్రజాపాల నానాఖ్యానసమన్వితః ॥ ౬౩ ॥

ఏతాదృశావతారాశ్చ బహవస్తస్య మానద ।

మహోదరస్య తేషాం యచ్ఛరిత్రం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౬౪॥

నైవ శక్యం కథయితుం తత్ కేనాపి న సంశయః ।

అతః సక్షిపతః ప్రోక్తం మయా దక్ష ప్రజాపతే ॥ ౬౫॥

సూర్యస్య వాలఖిల్యానాం సంవాదః పరమాద్భుతః ।

బ్రహ్మభూయప్రదః ప్రోక్తో ధర్మకామార్థమోక్షదః ॥ ౬౬॥

ప్రభవేత్ స విశేషేణ సర్వసమ్ప్రదాయకః ।

మోహనాశకరః పూర్ణః శ్రోతుమిచ్ఛసి కిం పునః ॥ ౬౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే సూర్యవాలఖిల్యసంవాదసమాప్తివర్ణనం నామ

సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః ॥ 3.౨౭

3.౨౮ బుధోత్పత్తివర్ణనం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

సూత త్వయా మహాఖ్యానం కథితం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

శ్రుత్వా తృప్తిం న యామీహోఽమృతం పీత్వా యథా నరః ॥ ౧॥

పునస్తస్యం వద మే బ్రహ్మన్ భవేద్ధక్షేణ సంశ్రుతమ్ ।

ముద్గలాన్ మునిముఖ్యాచ్చ సర్వేషాం సమృతం పరమ్ ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।

సూర్యస్య వాలఖిల్యానాం సంవాదం బ్రహ్మాదాయకమ్ ।

శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ తం దక్షో ముద్గలం వినయాన్వితః ॥ 3॥

దక్ష ఉవాచ ।

శ్రుతం హేరమృమాహాత్మ్యం బ్రహ్మభూతపదప్రదమ్ ।

పునస్తస్యం వద విప్రరే మహోదరచరిత్రకమ్ ॥ ౪॥

శ్రుత్వా శ్రుత్వా న మే తృప్తిర్ణాయతే యోగిసత్తమ ।

కథాం బ్రహ్మమయీం పూర్ణాం సుధారససమాం పరామ్ ॥ ౫॥

సూత ఉవాచ ।

దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా హృష్టరోమా మహాయశాః ।
జగాద తం ప్రజాపాలం యత్తచ్చుణు హి శౌనక ॥ ౬॥

ముద్గల ఉవాచ ।
యుధిష్ఠిరేణ దేవేశో మానప్రద మహోదరః ।
ఆరాధితో విశేషేణ యోగీ సోఽభూచ్చ పాణ్డవః ॥ ౭॥

దక్ష ఉవాచ ।
యుధిష్ఠిరస్య విప్రర్షే చరిత్రం వద సామృతమ్ ।
ప్రారభ్య చన్ద్రవంశాచ్చ తదన్తం పుణ్యదం భవేత్ ॥ ౮॥

ముద్గల ఉవాచ ।
అత్రినేత్రాత్ సముత్పన్నశ్చన్ద్రోఽమృతమయః పురా ।
తేనాతితపసా దేవః సేవితో గణనాయకః ॥ ౯॥

గణేశవరదానేన తారాణామధిపోఽభవత్ ।
ఓషధీనాం చ విప్రాణాం యోగయుక్తః ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౦॥

తతః స రాజా మోహేన మోహితోఽతితరాం విభో ।
గణేశభజనం త్యక్త్వా భోగయుక్తో బభూవ హ ॥ ౧౧॥

తతో విఘ్నేన వై చన్ద్రః పీడితో మోహసంయుతః ।
మోహేన గర్హితం కర్మ యచ్ఛకార శ్చుణుష్య తత్ ॥ ౧౨॥

(Page ఖం. 3 అ. ౨౮ పాన ౬౦)

బృహస్పతేశ్చ యా నారీ తారా యౌవనశాలినీ ।
రూపేణాప్రతిమా తాం స జగృహే తీర్థసంశ్రితామ్ ॥ ౧౩॥

మా మేతి బ్రువతీం తారాం హాహాకారం ప్రకుర్వతీమ్ ।
గురుపత్నిం మహామూర్ఖశ్చుచుమ్బు హఠసంయుతః ॥ ౧౪॥

వనేషు పర్వతద్రోణ్యాం నానాభావేషు సోఽత్రిజః ।
రేమే తయా ప్రజాపాల కామబాణప్రపీడితః ॥ ౧౫॥

తతో బహూ గతే కాలే గర్భస్తస్యాం వ్యవర్ధత ।
న ముమోచ తదాఽప్యేతాం మోహాయుక్తశ్చ చన్ద్రమాః ॥ ౧౬॥

బృహస్పతిశ్చ తం జ్ఞాత్వా వృత్తాన్తం క్షుభితో భృశమ్ ।
నానాయత్సేన చన్ద్రం స యయాచే న దదౌ శఠః ॥ ౧౭॥

తతశ్చ గురుణా దక్ష శివస్తేన ప్రసాదితః ।
 శమ్భురక్తిరసః శిష్యః స వై క్రోధయుతోఽభవత్ ॥ ౧౮॥
 దేవైర్న్యాదిభిః సర్వైః శక్కురః క్రోధసంయుతః ।
 హస్తం చన్ద్రం యయౌ తత్ర క్రోధారుణవిలోచనః ॥ ౧౯॥
 భయభీతః శశి తత్ర శుక్రం స శరణం యయౌ ।
 తేనాప్యజ్గీరస్వైవ వైరీ సమ్పాదితోఽభవత్ ॥ ౨౦॥
 శుక్రేణాకారితా దైత్యాః ప్రహ్లాదప్రముఖా యయుః ।
 సక్రమామయ శివేనైవ ససురేణ మహాబలాః ॥ ౨౧॥
 తతస్తేషామభూద్యుద్ధం తుములం రోమహర్షణమ్ ।
 దైత్యానాం చైవ దేవానాం పరస్పరవినాశనమ్ ॥ ౨౨॥
 మాసమాత్రం మహోగ్రం తన్న శాన్తిమలభన్ కదా ।
 దీవారాత్రం దేవగణా దైత్యానాం చ గణా విభో ॥ ౨౩॥
 తతో బృహస్పతిర్దుఃఖాత్ సస్మార గణనాయకమ్ ।
 నిష్ఠయామాస చాత్మానం తథా చన్ద్రం ప్రజాపతే ॥ ౨౪॥
 ఆహో భ్రాతృవిరోధేన మమ జ్ఞానం గతం మహత్ ।
 గతో గణేశస్తేనాఽహం విఘ్నయుక్తోఽధునాఽభవమ్ ॥ ౨౫॥
 మదర్థం దేవదైత్యానామధునా నాశ ఆగతః ।
 కిం భవిష్యతి దేవేశ గజానన నమోఽస్తు తే ॥ ౨౬॥
 నిర్విఘ్నం కురు మాం డుణ్ణోఽధునా దేవ దయానిధే ।
 దేవానాం చైవ దైత్యానాం మూలచ్ఛేదో భవిష్యతి ॥ ౨౭॥
 తథా చన్ద్రః స తం దేవం సస్మార హృది భావతః ।
 తతో విఘ్నహరశ్చైవ తయోర్దక్ష బభూవ హ ॥ ౨౮॥
 తత్రాఽఽజగామ దేవేశో బ్రహ్మ సర్వపితామహః ।
 దేవానాం దానవానాం వై జ్ఞాత్వా నాశం దయాన్వితః ॥ ౨౯॥
 శక్కురాద్యాంశ్చ దేవాన్ స ప్రహ్లాదాద్యాంశ్చ దానవాన్ ।
 వారయామాస సర్వజ్ఞో విధాతా సర్వభావనః ॥ ౩౦॥
 బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా సంస్థితా దేవదానవాః ।

ప్రణమ్య తం విధాతారం బద్ధాజ్ఞులిపుటాః పురః || 3౧||

చన్ద్రం తతస్త్రిరస్కృత్య దదౌ తారాం పితామహాః |
గురవే తత్ర సంవాదః పుత్రార్థం చ తయోరభూత్ || 3౨||

తారాయా ఉదరే గరోభ వా చన్ద్రస్య బృహస్పతేః |
న జ్ఞాయతే దేవగణైస్తతస్తాం విధిరబ్రవీత్ || 33||

త్యజ గర్భం మహాభాగే కస్యాంఽశోఽయం వద స్సుషే |
తథా తయా చ సన్త్యక్తో గర్భః సమృతితోఽభవత్ || 3౪||

మహాతేజోమయం పుత్రం వీక్ష్య దేవా విసిస్మిరే |
లజ్జయాఽధోముఖీ తారా కథయామాస నైవ తమ్ || 3౫||

తతో గర్భః స్వయం తత్రోవాచ బ్రహ్మణమాదరాత్ |
చన్ద్రస్యాఽహం న సన్దేహస్తం తారాఽపి తథాఽబ్రవీత్ || 3౬||

తస్య నామ కృతం దేవైర్బుధస్తేన సుకర్మణా |
చన్ద్రాయ తం దదౌ ధాతా సర్వే స్వస్వాలయం యయుః || 3౭||

ఏవం పురా తారకార్థే సజ్ఞామస్తారకామయః |
బభూవ పరముగ్రశ్చ దైత్యదేవవినాశకృత్ || 3౮||

(Page ఖం. 3 అ. ౨౯ పాన ౬౧)

బుధస్య చరితం పూర్ణం కథితం తే ప్రజాపతే |
పురూరవాస్తస్య పుత్రో బభూవాఽపి మహాయశాః || 3౯||

ఇలాయాం గర్భసన్ధానాత్తస్య జన్మ మయా పురా |
కథితం సోఽపి రాజ్ఞిః పితృత్పత్తికరోఽభవత్ || ౪౦||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే బుధోత్పత్తివర్ణనం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః ||
3.౨౮

3.౨౯ పురూరవసశ్చరితకథనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |
పురూరవాశ్చకారాఽసౌ రాజ్యం భూమణ్ణలస్య చ |

ధర్మయుక్తః సుసీత్యా తాన్ పాలయామాస మానవాన్ ॥ ౧॥

మునిశాపసమాయుక్తోర్వశీ నృపతిమాయయా ।
కురుక్షేత్రే చరన్తం స చకమే తాం మహీపతిః ॥ ౨॥

సోవాచ పుత్రతుల్యా మే ఉరణౌ రక్షసి ప్రభో ।
రతిం వినా స్వదేహం త్వం నగ్నం మా దర్శయస్వ మామ్ ॥ ౩॥

తదా తవ గృహే రాజన్ వసామి ఘృతభోజనా ।
తథేతి స తు భూపస్తాం సజ్గుహ్యా గృహమాయయా ॥ ౪॥

తస్యాం పుత్రా బభూవుశ్చ షడిన్ద్రసమతేజసః ।
ఆయుర్మాయురమాయుశ్చ విశ్వాయుశ్చ తథా ప్రభో ॥ ౫॥

శతాయుః స్థాయురేతే చ నామభిః పరికీర్తితాః ।
చన్ద్రవంశకరాః సర్వే బభూవుర్జయశాలినః ॥ ౬॥

తత ఇన్ద్రేణ గన్ధర్వాః ప్రేషితా రాజవేశ్మని ।
ఉర్వశీనయనార్థం వై విశ్వావసుపురోగమాః ॥ ౭॥

తైర్మాయాప్రకృతీ తత్ర రాత్రౌ తస్యాః సమాహృతౌ ।
ఉరణౌ చ తథా తాభ్యాం శబ్దైః ప్రరుదితం భృశమ్ ॥ ౮॥

తయో రుదనమాకర్ణ్య రాజానం రభసాజ్ఞగౌ ।
ఉర్వశీ వీర్యహీనం త్వాం న జానామి నరేశ్వరమ్ ॥ ౯॥

మమ పుత్రౌ హృతౌ కేన చౌరేణ కిము పశ్యసి ।
తస్యా వచనమాకర్ణ్య క్రోధరూపో బభూవ సః ॥ ౧౦॥

నగ్నః ఖడ్గధరః సద్యో నిర్యయా భావిగౌరవాత్ ।
విద్యుత్పాతస్తథా తత్ర సమభూద్దేవనిర్మితః ॥ ౧౧॥

తేజసా విద్యుతస్తత్ర రాజా నగ్నో బభౌ గృహే ।
తథా తముర్వశీ దృష్ట్వాన్ఽతర్ధానం సా చకార వై ॥ ౧౨॥

మేషౌ ప్రగృహ్యా గన్ధర్వా గతాః స్వర్గం విహాయసా ।
ఉర్వశీసహితాః శక్రం ప్రణేముర్షర్షసంయుతాః ॥ ౧౩॥

రాజా స్వగృహమధ్యే తాం న దదర్శ యశస్వినీమ్ ।
తదా పపాత భూపృష్ఠే హాహాకృత్వా ముమూర్చ్ఛ సః ॥ ౧౪॥

తథావిధో మహారాజో విలలాప పురూరవాః ।
 బభ్రామ వసుధాం సర్వాముర్వశీదర్శనోత్సుకః ॥ ౧౫ ॥
 తతో బహూ గతే కాలే వర్షమాత్రే దయాయుతామ్ ।
 కురుక్షేత్రే పునస్తాం స దృష్టవాన్ హర్షితోఽభవత్ ॥ ౧౬ ॥
 మాం త్యక్త్వా క్వ గతాఽసి త్వం ప్రియే తే భక్తిసంయుతమ్ ।
 అధునా మాం గృహాణ త్వం త్యజ మా చాప్సరోవరే ॥ ౧౭ ॥
 తతస్తేన సమాయుక్తా రాత్రిమేకామువాస సా ।
 ఉవాచ తం తు రాజానం శోకయుక్తం వచో హితమ్ ॥ ౧౮ ॥
 అహం దేవాప్సరో రమ్యా గన్ధర్వాఽధీనతాం గతా ।
 అతస్తం పితృయజ్ఞేన యజ త్వం నిత్యమాదరాత్ ॥ ౧౯ ॥
 తతః స్వర్గే చ తే వాసో భవిష్యతి మహామతే ।
 (Page ౩ అ. ౨౯ పాన ౬౨)
 త్వదధీనా భవిష్యామి నిత్యం రాజన్న సంశయః ॥ ౨౦ ॥
 తతః శోకాకులో రాజా రురోదాతీవ దారుణమ్ ।
 సా తథా వివ్వాలం దృష్టోవవాచ దేవాఙ్నా చ తమ్ ॥ ౨౧ ॥
 వర్షే వర్షే చ భో రాజన్నేకరాత్రిం వసామ్యహమ్ ।
 త్వయా సార్థం మహాభాగ తతః సాంఽతర్హితాఽభవత్ ॥ ౨౨ ॥
 రాజ్ఞాఽపి తాదృశం తత్ర కృతం నిత్యం ప్రజాపతే ।
 తేన పితృగణాస్తుష్టా వరం రాజ్ఞే దదౌ పరమ్ ॥ ౨౩ ॥
 ఉర్వశీ త్వదధీనా సా భవిష్యతి మహామతే ।
 తవ నామాఙ్కితా దేవాః శ్రాద్ధేఽస్మాకం భవన్తు చ ॥ ౨౪ ॥
 అక్షయః పితృలోకస్తే భవిష్యతి న సంశయః ।
 ఏవముక్త్వాంఽతర్థధున్తే పితరో భక్తవత్సలాః ॥ ౨౫ ॥
 తతః స్వల్పేన కాలేన భూమిషో నిధనం గతః ।
 స్వర్గం పుణ్యబలేనైవ జగామ స పురూరవాః ॥ ౨౬ ॥
 తత్రోర్వశీ సమాయుక్తో బుభుజే విషయప్రియః ।
 భోగాన్ స్వర్గోద్భవాన్ నిత్యం తామవాప్య పురూరవాః ॥ ౨౭ ॥
 తతో బహూ గతే కాలే పితృలోకే గతేన సః ।

నారదేన మహీపాలో బోధితో దయయా విధే || ౨౮ ||

నారద ఉవాచ |

కిం రాజంస్త్యం మహాభాగ విషయేషు విశేషతః |

సక్తః పశ్య స్వమాత్మానం పతిష్యసి న సంశయః || ౨౯ ||

దేహోఽయం బన్ధనాగారం తత్ర త్వం నిగడేన చ |

బద్ధస్తస్మాచ్చ యోగేన బన్ధహీనో భవ ప్రభో || ౩౦ ||

పునః పునశ్చ భోగాః కిం భోక్తవ్యాస్తాదృశాస్త్యయా |

న తృప్తిమధిగచ్ఛన్తి జనా అజ్ఞానసంయుతాః || ౩౧ ||

బ్రహ్మమృతం పిబ త్వం చ సదా స్వానన్దదాయకమ్ |

తత్త్వక్వాఽల్పసుఖే సక్తః పతిష్యసి పునర్హృదిః || ౩౨ ||

చతురశీతి లక్షాసు నరో భ్రమతి యోనిషు |

తత్ర స్త్రీపుత్రకాద్యం స లభతే నాఽత్ర సంశయః || ౩౩ ||

మనుష్యయోనిగో భూత్వా నరః సర్వార్థవాన్ భవేత్ |

తత్ర జ్ఞానం విశేషేణ భవత్యత్ర న సంశయః || ౩౪ ||

కర్మార్హో నరదేహోఽయం తత్ర యోగో న సాధితః |

పతిష్యతి పునః సోఽపి నానాయోనిషు మానద || ౩౫ ||

ద్వస్త్యభావమయం దుఃఖం యత్ర తత్ర చ విన్దతి |

న శాశ్వతస్వరూపం స బ్రహ్మ భుక్త్యై నరః కదా || ౩౬ ||

త్వమపి జ్ఞానయుక్తః సన్ కిం కరోషి మహామతే |

తారయస్వ స్వమాత్మానం యోగేన నరసత్తమ || ౩౭ ||

నారదస్య వచః శ్రుత్వా తం జగాద నరాధిపః |

సత్యముక్తం త్వయా యోగిన్ మయా తచ్చైవ సన్ధృతమ్ || ౩౮ ||

అహం విషయదోషేణ పీడితోఽతితరాం ప్రభో |

నిర్వేదం మే మనః ప్రాప్తం జ్ఞానం బ్రూహి మహామునే || ౩౯ ||

నారద ఉవాచ |

గణేశం భజ భావేన తతః క్షేమం భవిష్యతి |

ఏకాక్షరవిధానేన సర్వేభ్యశ్చ పరాత్పరమ్ || ౪౦ ||

హృది బుద్ధిప్రదాతారం బహిః సిద్ధిప్రదం పరమ్ ।
యోగాకారం చ సర్వత్ర సంస్థితం బ్రహ్మనాయకమ్ ॥ ౪౧॥

చిత్తం త్యక్త్వా మహారాజ భవ చిన్తామణిః స్వయమ్ ।
ఏవముక్త్వా చ తస్మై స దదావేకాక్షరం మనుమ్ ॥ ౪౨॥

తతస్తేనాభ్యనుజ్ఞాతో నారదః ప్రజగామ హ ।
సోఽపి తాముర్వశీం త్యక్త్వా ధ్యానసంస్థో బభూవ హ ॥ ౪౩॥

కాలేన స్వల్పభావేన గాణపత్యో బభూవ హ ।
తతః స నిన్దయామాస స్వాత్మానం భృశదుఃఖితః ॥ ౪౪॥

(Page ఖం. 3 అ. 30 పాన ౬3)

అహో మయాఽతిమూర్ఖేణ కృతం కర్మ విశేషతః ।
భోగదం మోహితేనైవ స్త్రీకామేన న సంశయః ॥ ౪౫॥

ఆస్థిమాంసమయో దేహస్తత్ర దుర్లన్ధసంయుతః ।
ఛిద్రం మూత్రగృహం సీచం తత్ర సక్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౪౬॥

సర్వార్థదం మనుష్యాణాం దేహం ప్రాప్య మయా సదా ।
నరకాధిప్రదం కర్మ కృతం వై నాత్ర సంశయః ॥ ౪౭॥

నరదేహమవాప్యైవ మద్వినా కో భవేచ్ఛతః ।
స్త్రీసంసక్తో విశేషేణ త్యక్త్వా గణపతిం నరః ॥ ౪౮॥

ఏవం ఖేదనమాయుక్తో బభూవ నృపసత్తమః ।
అభజత్తం స్వభావేన గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౪౯॥

అన్వే జగామ యోగేన గణేశం స పురూరవాః ।
మహిమా కథితస్తస్య పాపనాశకరో యతః ॥ ౫౦॥

పురూరవస ఆఖ్యానం యః శృణోతి నరోత్తమః ।
పాపక్షయకరం తస్య భవతీదం ప్రజాపతే ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే పురూరవసశ్చరితకథనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

3.౨౯

3.30 నహుషచరితం నామ త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఆయుషస్తనయా దక్ష పశ్చాఽఽసన్ దృఢవిక్రమాః ।

స్వర్భానుతనయాయాం వై ప్రభాయాం తేజసా యుతాః ॥ ౧॥

నహుషః ప్రథమస్తేషాం శక్రతుల్యపరాక్రమః ।

చకార శతయజ్ఞాంశ్చ రాజ్ఞః సర్వాన్ విజిత్య యః ॥ ౨॥

తత్రేన్ద్రః క్షుభితోఽత్యన్తం నిరాకర్తుం శశాక న ।

రాజానం సర్వశాస్త్రజ్ఞం తతః శాన్తో బభూవ హ ॥ 3॥

గౌతమేన మహేన్ద్రోఽథ శాపితస్త్రీప్రధర్షణాత్ ।

భ్రష్టరాజ్యోఽభవద్దేవస్తతో దేవా భయాతురాః ॥ ౪॥

దైత్యానాం వేగముగ్రం తే సహనే న క్షమాస్తతః ।

బృహస్పతిం సమాగమ్య పప్రచ్ఛః క్షేమకారకమ్ ॥ ౫॥

తేనాజ్ఞప్తాస్తతో దేవా మునయశ్చ ప్రజాపతే ।

నహుషం స్వర్గరాజం తం చక్రస్తేజస్వినాం వరమ్ ॥ ౬॥

దేవేన్ద్రో నహుషో భూత్వా శశాన స్వర్గమణ్డలమ్ ।

ఇన్ద్రాసనే సమాసీనః పాలయామాస తాన్ సురాన్ ॥ ౭॥

తస్మై వరం దదౌ దేవా మునయస్తే ప్రజాపతే ।

క్రోధేన యస్త్యయా దృశ్యః సత్తాహీనో భవేత్ సదా ॥ ౮॥

తతోఽతితేజసా యుక్తో బభూవ స నరాధిపః ।

దేవాదిభిః సదా దక్ష నేవితో నహుషః కిల ॥ ౯॥

తతోఽతిగర్వితో రాజాఽభవత్ స్త్రీసజ్గలాలసః ।

శచీం దవైశ్చ నిర్లజ్జ ఆహ్వయామాస దుర్మతిః ॥ ౧౦॥

దేవానువాచ సా దేవీ నాహం యామి నరాధిపమ్ ।

ఇన్ద్రస్య దేవముఖ్యస్య పత్న్యహం పురుషం పరమ్ ॥ ౧౧॥

ఏవముక్త్యా తతో దేవాన్ యయా గేహం బృహస్పతేః ।

ననామ తం మహాభాగా స్సుషాం రక్షేతి సాఽబ్రవీత్ ॥ ౧౨॥

తస్యా వృత్తాంతముగ్రం స శ్రుత్వా దేవగురుః స్వయమ్ ।
నికటే తాం సమాస్థాప్య ఇన్ద్రార్థం హ్యుద్యతోఽభవత్ ॥ ౧౩॥

గౌతమం సహసాఽఽగత్య తమువాచ మహామునిమ్ ।
శాపహీనం మహేన్ద్రం త్వం కురుష్వ వచనాచ్ఛ మే ॥ ౧౪॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౦ పాన ౬౪)

తమువాచ మహాయోగీ గౌతమః కిం కరోమ్యహమ్ ।
ఉపాయం వద మే తాత తం కరిష్యే జవాదహమ్ ॥ ౧౫॥

గౌతమాయ తతస్నేన కథితం సుఖదం పరమ్ ।
వినాయకస్య మన్తం త్వం దేహీన్ద్రాయ మహామునే ॥ ౧౬॥

గౌతమేన తదా దత్తః స్వమన్త్రో గణపస్య చ ।
ఇన్ద్రాయ స తతస్నేనాఽభవచ్ఛ్రీశ్చ నీరుజః ॥ ౧౭॥

జజ్ఞాప మన్తరాజం తం శక్రో గణపతేస్తతః ।
ధ్యాత్వా తం దేవదేవేశం తతాప తప ఉత్తమమ్ ॥ ౧౮॥

విదర్భే నిర్జనే దేవో వనే వాయుశనః స్వయమ్ ।
నాసాగ్రన్యస్తదృష్టిః స పూజయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౧౯॥

గతే వర్షసహస్రే వై తం యయౌ భక్తవత్సలః ।
గణేశానో వరం దాతుం తపసా తోషితో భృశమ్ ॥ ౨౦॥

సింహారూఢో మహాబాహుశ్చతుర్భుజవిరాజితః ।
సిద్ధిబుద్ధియుతశ్చైవ నాభిశేషధరః ప్రభుః ॥ ౨౧॥

ఇన్ద్రం స బోధయామాస వరం బ్రూహి హృదీప్సితమ్ ।
మఘవన్తై ప్రసన్నోఽహం దాస్యామి తపసాఽఽధునా ॥ ౨౨॥

తతస్తం ప్రణనామాఽథ ఇన్ద్రో భక్తీసమన్వితః ।
తుష్టావ సుస్థిరో భూత్వా యథామతి గజాననమ్ ॥ ౨౩॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।
సమస్తేఽస్తు గణాధ్యక్ష భక్తీభ్యః సిద్ధిదాయక ।
వినాయకాయ దేవాయ హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౨౪॥

అనాదయే చ సర్వేషామాదిభూతాయ తే నమః ।
ఆదిపూజ్యాయ విఘ్నేశ సర్వపూజ్యాయ వై నమః ॥ ౨౫॥

ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ హ్యోదిమధ్యమయాయ చ |
 అన్యరూపాయ దేవేశ విఘ్నహర్త్రే నమో నమః || ౨౬ ||
 పాశాఙ్కుశధరాయైవ సింహవాహాయ తే నమః |
 అమేయాయ నమస్తుభ్యం నానామాయాధరాయ చ || ౨౭ ||
 విఘ్నకర్త్రే హ్యభక్తానాం సదా స్వానన్దవాసినే |
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నాభిశేషాయ తే నమః || ౨౮ ||
 బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపాయ బ్రహ్మదాత్రే కృపాలవే |
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాత్రే తే వై నమో నమః || ౨౯ ||
 పూర్ణాయ పూర్ణభావజ్ఞ పూర్ణానన్దప్రదాయ వై |
 కర్త్రే హర్త్రే చ పాత్రే తే గణేశాయ నమో నమః || ౩౦ ||
 సూక్ష్మేషు సూక్ష్మరూపాయ స్థూలేషు స్థూలభోగినే |
 స్థూలసూక్ష్మాదిహీనాయ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే || ౩౧ ||
 కిం స్తౌమి త్వాం సదా శాన్తిరూపం తస్మాన్నమో నమః |
 తేన తుష్టో భవ స్వామిన్ దయాకారాయ తే నమః || ౩౨ ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య మఘవన్తమువాచ హ |
 గణేశో భక్తిభావేన సన్తుష్టో భక్తముత్తమమ్ || ౩౩ ||
 గణేశ ఉవాచ |
 ఇన్ద్ర త్వయా కృతం స్తోత్రం భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ |
 యః పఠేచ్ఛుణుయాచ్ఛేద్యస్తస్మై సర్వార్థదం తథా || ౩౪ ||
 నిత్యం త్వమపి దేవేన్ద్ర పఠ స్తోత్రం ప్రయత్నతః |
 తేన విఘ్నవిహీనస్తు భవిష్యసి మహామతే || ౩౫ ||
 వరాన్ బ్రూహి మహాభాగ యే తే చిత్తే భవన్తి వై |
 తాన్ దాస్యామి న సన్దేహో భక్త్యా స్తోత్రేణ తోషితః || ౩౬ ||
 తతస్తం మఘవా దేవం ప్రణమ్యాభిదధే వచః |
 నిర్విఘ్నం కురు మాం దేవ స్వపదస్థం తథా ప్రభో || ౩౭ ||
 భక్తిం త్వదీయపాదే మే దేహి నాథ నమోఽస్తు తే |
 ఇదం క్షేత్రం సువిఖ్యాతం గాణపత్యం తథా కురు || ౩౮ ||

తీర్థం చ సర్వదం స్వామిన్ కురు తే పాదలాఞ్చితమ్ ।
స్వాననందాయకం స్నానమాత్రేణాత్ర న సంశయః ॥ ౩౯॥

పురే కదమ్బనామ్నోవ గాణేశం చిన్తితార్థదమ్ ।

(Page ఖం. 3 అ. 30 పాన ౬౫)

లోకే భవతు విఖ్యాతం ప్రసాదాత్తే చ విఘ్నప ॥ ౪౦॥

తథేతి తమువాచాఽథ గణేశోఽతర్థధే తతః ।

ఇన్ద్రేణ గణనాథస్య మూర్తిః సంస్థాపితా ద్విజైః ॥ ౪౧॥

తం పూజయిత్వా దేవేన్ద్రః సంస్థితస్తత్ర మానద ।

నిత్యం ధ్యానపరో భూత్వాఽభజత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౪౨॥

అధునా శ్చైవ భో దక్ష నహుషస్య ప్రచేష్టితమ్ ।

గణేశేన తదా రాజా విఘ్నయుక్తః కృతః ఖలః ॥ ౪౩॥

బృహస్పతిమువాచాఽథ మృత ఇన్ద్రో న సంశయః ।

న దృశ్యతే జినైః కుత్ర శచీం మే దేహి భో గురో ॥ ౪౪॥

తతస్తం వాక్పత్తిర్దేవోఽవదత్ క్రోధసమన్వితః ।

ద్విజవాహనగో భూత్వా శచీం యాహి నరాధిప ॥ ౪౫॥

నానావాహేషు సా దేవీ దేవేన్ద్రేణ ప్రలాలితా ।

అపూర్వం వాహనం చైవేచ్ఛతి తస్మాత్తథా కరు ॥ ౪౬॥

తథేతి మదయుక్తః స చకార నహుషస్తతః ।

విమానవాహాన్ సక్లృహ్య దురాత్మా బ్రాహ్మణాన్ బలాత్ ॥ ౪౭॥

తతో దుఃఖం ద్విజానాం స జ్ఞాత్వాఽత్రేయః సమాయయౌ ।

దుర్వాసాస్తం ప్రగృహ్యైవ వాహకం స చకార హ ॥ ౪౮॥

తతోఽతివేగభావార్థం సర్పధ్వం బ్రాహ్మణాన్సృపః ।

ఉవాచ శిబికాయాం స సంస్థితో మోహసంయుతః ॥ ౪౯॥

దుర్వాసాః కుపితోఽత్యన్తం దదౌ శాపం సుదారుణమ్ ।

సర్పౌ భవ మహాదుష్ట పత భూమౌ నృపాధమ ॥ ౫౦॥

తతస్తం ప్రణనామాఽథ గతగర్వో మహీపతిః ।

ఉచ్ఛాపం వద మే బ్రహ్మన్ దయయా త్వం దయానిధే ॥ ౫౧॥

ధిజ్ మాం బ్రాహ్మణభావేషు విపరీతం ప్రవర్తినమ్ ।

మోహేన మోహితం పూర్ణం తారయస్వ మహామునే || ౫౨||

తతస్తాపసమాయుక్తం నహుషం మునిసత్తమః |
దుర్వాసాః ప్రత్యువాచేదం వచనం దయయా యుతః || ౫౩||

దుర్వాసా ఉవాచ |
తవ వంశే మహారాజ ధర్మః సాక్షాద్భవిష్యతి |
యుధిష్ఠిరస్తదా తస్య దర్శనం తే భవిష్యతి || ౫౪||

తేన సజ్కథితం జ్ఞానం జ్ఞాత్వా శాపవివర్జితః |
భవిష్యసి న సందేహోఽధునా గచ్ఛ మహితలమ్ || ౫౫||

ద్విజాః పూజ్యాః సదా రాజన్సుపైర్నాన్యే కదాచన |
త్వయాఽవమానితా విప్రా వాహకాస్తే కృతా బలాత్ || ౫౬||

తేనాఽతిధర్మలోపో వై జాతస్తే నాత్ర సంశయః |
పునర్ధర్మం నిరీక్ష్య త్వం ధర్మయుక్తో భవిష్యసి || ౫౭||

ఏవముక్త్వా స దుర్వాసా గతః స్వేచ్ఛాపరాయణః |
నహుషః సర్పరూపోఽభూత్ పపాత ధరణీతలే || ౫౮||

తత ఇన్ద్రం సమాసీయ సామరశ్చ బృహస్పతిః |
ఇన్ద్రాసనే సమాస్థాప్య ముదితః స బభూవ హ || ౫౯||

నహుషో వనమధ్యే స చచార గణపం స్మరన్ |
అహో విఘ్నయుతం సర్వం జగత్ స్థావరజగ్గమమ్ || ౬౦||

అహం విఘ్నేన సంయుక్తః కృతో విఘ్నేశరూపిణా |
అతస్తం శరణం యామి తేన సర్వం శుభం భవేత్ || ౬౧||

తతః క్రమేణ తేనాఽపి జితం చిత్తం ప్రజాపతే |
సర్పదేహగతేనైవ గాణపత్యస్వభావతః || ౬౨||

తతో బహౌ గతే కాలే వనమాయాద్ యుధిష్ఠిరః |
ద్రౌపద్యాః భ్రాతృభిః సార్థం ద్యూతదోషేణ నిచ్ఛితమ్ || ౬౩||

తతో భీమో వనే తత్ర చచార ఫలకామ్యయా |
నహుషేణ సమాదృష్టో బద్ధో జ్ఞాత్వా స పాణ్డవః || ౬౪||

స్వదేహేనావృతం భీమం కృత్వా నాగస్వరూపధృక్ |
పాతయామాస భూమౌ తం బలేన బలవాన్స్పృహః || ౬౫||

భీమేన తత్ర నాదశ్చ కృతో మేఘసమో మహాన్ ।

(Page ఖం. 3 అ. 30 పాన ౬౬)

తం శ్రుత్వా ధర్మరాజః స యయౌ భీమం మహాబలమ్ ॥ ౬౬॥

సర్వేణ వేష్టితం భీమం దృష్ట్వా దుఃఖసమన్వితమ్ ।

యుధిష్ఠిరం స తం తత్రోవాచ నాగో మహాబలః ॥ ౬౭॥

నాగ ఉవాచ ।

అహం నహుషనామా తే నృపః పుత్ర న సంశయః ।

దర్శనార్థం మయా చాఽయం భీమః సజ్జాగృహేఽధునా ॥ ౬౮॥

అహం పృచ్ఛామి రాజంస్తాస్య తద్వదస్య యథాతథమ్ ।

తదా భీమం ప్రమోక్ష్యామి సర్వజ్ఞస్తస్య మతో యతః ॥ ౬౯॥

నహుషస్య వచః శ్రుత్వా హర్షితః స యుధిష్ఠిరః ।

తమువాచ మహాభాగం స్వవంశవరభూషణమ్ ॥ ౭౦॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ।

వద నాగ మహాభాగ మాన్యోఽసి త్వం మహామతే ।

సంశయం ఛేదయిష్యామి ప్రసాదాత్తవ మానద ॥ ౭౧॥

నహుష ఉవాచ ।

కిం సత్యం కిం తథా రాజన్ననృతం ధర్మముత్తమమ్ ।

పాపం బన్ధం చ మోక్షం కిం యోగం ధ్యానం వదస్య చ ॥ ౭౨॥

కిం కర్మ కిమకర్మ త్వం కిం వికర్మ స్మృతం భవేత్ ।

కిం జ్ఞానం కిం తపోమూలం దైవతం కిం వదస్య మే ॥ ౭౩॥

కిం సారం కిమసారం చ కిం మాన్యం చ తథా నృప ।

అవమాన్యం చ సర్వేశం కిం వదస్య యుధిష్ఠిర ॥ ౭౪॥

ఏతాన్ వై వద మే వత్స తదా భీమం మహామతే ।

మోచయిష్యామి వేగేన గమిష్యామి యథేచ్ఛయా ॥ ౭౫॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ।

సత్యం బ్రహ్మ చ విజ్ఞేయం జగద్వై హ్యాన్మతాత్మకమ్ ।

ధర్మః స్వధర్మరూపశ్చ జానీయా రాజసత్తమ ॥ ౭౬॥

స్వధర్మహీనం రూపం యత్ పాపం సర్వైః ప్రకీర్తితమ్ |
అహం మమాత్మకో బన్ధో మోక్షస్తాభ్యాం వివర్జితః || ౭౭||

యోగశ్చిత్తస్య రోధో వై ధ్యానం నిర్విషయం మనః |
కర్మ సత్కర్మరూపం వై జ్ఞాతవ్యం విబుధైః సదా || ౭౮||

బ్రహ్మార్పణాత్మకం సర్వమకర్మ కథితం కిల |
వికర్మ పాపాచరణం సర్వశాస్త్రైః ప్రకాశితమ్ || ౭౯||

జ్ఞానం బ్రహ్మోహమిత్సుక్తం తపో ద్వన్ద్వసమాత్మకమ్ |
దైవతం సర్వపూజ్యం వై గాణేశం విద్ధి మానద || ౮౦||

దేవస్య భజనం సారం నవధా సతతం నృప |
అసారం విషయాణాం వై భజనం నవధా స్మృతమ్ || ౮౧||

మాన్యం సజ్గుణితం వేదైః పురాణైః స్మృతిభిర్భవేత్ |
వేదాధారవిహీనం యదవమాన్యం మనీషిభిః || ౮౨||

సర్వేశం హృది సంస్థం వై విద్ధి బుద్ధిప్రచాలకమ్ |
సర్వం తే కథితం స్వామిన్ మోచయస్వాఽనిలాత్మజమ్ || ౮౩||

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విమానం సహసాఽఽగతమ్ |
దివ్యభోగసమాయుక్తం తద్దదర్శ యుధిష్ఠిరః || ౮౪||

ముమోచ నహుషో భీమం తం తదా బన్ధనాత్ ప్రభో |
దేహం త్యక్త్వా విమానస్థో యయౌ స్వర్గం నరాధిపః || ౮౫||

తత్రేన్ద్రస్య సమీపే సోఽభవదర్ధాసనస్థితః |
గణేశమభజన్నిత్యం స నృపోఽనన్యచేతసా || ౮౬||

స్వర్గాస్తే స గతో భూపః శుక్లగత్యా గజాననమ్ |
విష్ణుహీనః స్వభావేన పుణ్యశ్లోకో బభూవ హ || ౮౭||

నహుషస్య చరిత్రం తే కథితం పాపనాశనమ్ |
శృణుయాద్వా పఠేద్వాఽపి తస్మై కామప్రదం భవత్ || ౮౮||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే నహుషచరితం నామ త్రింశత్తమోఽధ్యాయః || 3.30

3.3౧ యయాతిచరితం నామైకత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

నహుషస్యాభవన్ పుత్రాః పంచ దేవసమా ధియా ।

యభ్యాతిశ్చ యయాతిశ్చ తథా సంయాతిరాయతిః ॥ ౧॥

పంచమశ్చాశ్వకో నామ యయాతిర్భూమిపోఽభవత్ ।

మాహాత్వ్యం తస్య ముఖ్యం తే కథయామి ప్రజాపతే ॥ ౨॥

దేవయానీముశనసః స తాం భార్యామవాప హ ।

వృషపర్వసుతాం చైవ శర్మిష్ఠాం రాజసత్తమః ॥ 3॥

యదుం చ తుర్వసం చైవ దేవయానీ వ్యజ్జిజనత్ ।

ద్రుహ్యం తద్వదనుం పూరుం శర్మిష్ఠాం వార్షపర్వణీ ॥ ౪॥

సోఽభ్యషిచ్చదతిక్రమ్య జ్యేష్ఠాన్ పుత్రాన్ మహామతిః ।

పూరుం కనిష్ఠమేవం చ పితుర్వాక్యపరాయణమ్ ॥ ౫॥

దక్ష ఉవాచ ।

కిమర్థం తేన భూషేన విపరీతం కృతం ప్రభో ।

తత్ సర్వం వద యోగీస్య సాదరేణ శృణోమ్యహమ్ ॥ ౬॥

ముద్గల ఉవాచ ।

వృషపర్వా ప్రజానాథ దైత్యానామధిపః స్మృతః ।

తస్య పుత్రీ మహాభాగా శర్మిష్ఠా మానితాఽభవత్ ॥ ౭॥

తత్ర శుక్రస్య పుత్రీ యా దేవయానీ ప్రకీర్తితా ।

సాఽపి పిత్రా స్వవాత్సల్యాత్ స్థాపితా లాలితా భృశమ్ ॥ ౮॥

సఖీభిరేకదా బాలా సంవృతా రాజకన్యకా ।

శర్మిష్ఠా వాటికాయాం సా హర్షయుక్తా జగామ హ ॥ ౯॥

దేవయానీ తథా తత్ర క్రీడార్థం సా సమాగతా ।

తత్ర నానావిధాం క్రీడాం చక్రీరే కన్యకాః ప్రభో ॥ ౧౦॥

తతస్తాః శ్రమసంయుక్తా జగ్ముః స్నానార్థమాదరాత్ ।

తీరే క్షిప్త్వా స్వవస్త్రాణి చిక్రీడుర్జలమధ్యగాః ॥ ౧౧॥

తతః సఖీభిర్మృతైః సా శర్మిష్ఠా నిఃసృతా పురః ।
 సమ్భ్రమేణ తయా వస్త్రం దేవయాన్యా ధృతం కిల ॥ ౧౨॥
 నిఃసృతా దేవయానీ వై దృష్ట్వా కర్మ జగుష్పితమ్ ।
 రాజపుత్రీమువాచా౭థ భర్త్యయన్తీ ప్రజాపతే ॥ ౧౩॥
 బ్రాహ్మణస్య మహాదుష్టే పుత్ర్యహం కిం ధృతాని వై ।
 వస్త్రాణి మే యథా పాకస్పర్శనే చ శునీ ఖలే ॥ ౧౪॥
 ద్వారపా లోమతః శాస్త్రే బ్రాహ్మణానాం విశేషతః ।
 రాజస్యస్తస్య పుత్రీ త్వం న యోగ్యా౭సి కదాచన ॥ ౧౫॥
 ఏవం నానావిధైర్వాక్యైర్దేవయానీ చ తాం ప్రభో ।
 భర్త్యయామాస సోవాచ కుపితా తాం పునర్వచః ॥ ౧౬॥
 శర్మిష్ఠోవాచ ।
 కిమాత్మానం చ దుష్టే త్వం కథ్యసే మమ సన్నిధౌ ।
 రాజప్రసాదసంసర్గాద్బ్రాహ్మణా మానితా బభుః ॥ ౧౭॥
 అస్మదీయప్రసాదేన వస్త్రాన్నాదికమాదరాత్ ।
 భుక్త్వా మాం స్పర్శనే దుష్టే బలిభుగ్వాయసీ యథా ॥ ౧౮॥
 ఏవం నానావిధైర్వాక్యైస్తాం నిర్భర్త్య ప్రజాపతే ।
 సఖీభిర్దేవయానీం సా కూపే చిక్షేప చాసురీ ॥ ౧౯॥
 తతః సా స్వగృహే క్రుద్ధా ప్రయయౌ దుఃఖితా భృశమ్ ।
 దేవయానీ తథా కూపే సంస్థితా జలవర్జితే ॥ ౨౦॥
 దైవయోగేన తత్రా౭సౌ యయాతిః స జగామ హా ।
 ఏకాకీ మృగయాసక్తః కూపస్థాం తాం దదర్శ హా ॥ ౨౧॥
 తతో౭తికరుణాయుక్తో హస్తం దత్వా స్వదక్షిణమ్ ।
 దేవయానీం దధారా౭సౌ తయా హస్తో ధృతస్తథా ॥ ౨౨॥
 బహిర్నిష్కాస్య రాజా సో౭భవద్గస్తం సముద్యతః ।
 తతస్తం దేవయానీ సోవాచ హర్షసమన్వితా ॥ ౨౩॥
 దేవయాన్యవాచ ।
 పాణేస్త్యయా మే గ్రహణం కృతం సౌమ్య మహామతే ।
 కో౭సి త్వం వద మాం సర్వం వృత్తాంతం తే యథాయథమ్ ॥ ౨౪॥

తామువాచ మహీపాలః శృణు త్వం వరవర్జిని ।
 యయాతిం విద్ధి మాం దేవి నాహుషం క్షత్రవంశజమ్ ॥ ౨౫॥
 మృగయా౭౭సక్తభావేన ప్రాప్తం తే దర్శనం మహత్ ।
 గచ్ఛ త్వం స్వగృహే బాలే గమిష్యామి స్వమాలయమ్ ॥ ౨౬॥
 తమువాచ ప్రజానాథం దేవయానీ ప్రహర్షితా ।
 కావ్యపుత్రీం చ మాం విద్ధి భవ త్వం మే పతిః ప్రభో ॥ ౨౭॥
 హస్తస్య గ్రహణం తే వై విశేషేణ కృతం మయా ।
 త్వదృతే న వృణోమ్యన్యమతస్తస్యం మే పతిర్భవ ॥ ౨౮॥
 తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా యయాతిస్తామువాచ హ ।
 కావ్యకన్యాం కథం దేవి వృణోమి క్షత్రవంశజః ॥ ౨౯॥
 తతః సోవాచ తం దేవయానీ శృణు వచో మహత్ ।
 బ్రాహ్మణో మే న భర్తా చ భవితా కచశాపతః ॥ ౩౦॥
 అతస్త్వం భయహీనః సన్ వృణు మాం రాజసత్తమ ।
 కావ్యం సమోభాధయిత్వా౭హం పత్నీ తే ప్రభవామి చ ॥ ౩౧॥
 తథేతి నృపవర్యో౭సౌ తాం జగాద తథా యయౌ ।
 నగరం స మహాభాగః సౌ చ తత్ర స్థితా౭భవత్ ॥ ౩౨॥
 తత్రా౭౭గతం నరం కఞ్చిత్తమువాచ వద ప్రభుమ్ ।
 కావ్యమత్ర స్థితా పుత్రీ దేవయానీ మహామతే ॥ ౩౩॥
 తతస్తేన మునీన్ద్రో౭సౌ బోధితః శృణు మే వచః ।
 వనే తే దేవయానీ సౌ పుత్రీ వత్సల సంస్థితా ॥ ౩౪॥
 శుక్రస్తాం ప్రయయా శీఘ్రం తమువాచ సువిహ్వలా ।
 రుదతీ దేవయానీ సౌ వృత్తాన్తం సర్వమజ్ఞాసౌ ॥ ౩౫॥
 తం శ్రుత్వా కుపితః కావ్యస్త్వక్వా దైత్యం స నిర్యయా ।
 వనవాసార్థమానన్దాదూహయన్ వృత్తిముల్బణామ్ ॥ ౩౬॥
 తతో దైత్యాధిపః శ్రుత్వా వృత్తాన్తం విహ్వలో భృశమ్ ।
 తం యయౌ ధావమానః స ప్రణనామ మహామునిమ్ ॥ ౩౭॥
 ఉవాచ భక్తిసంయుక్తం వచనం దైత్యనాయకః ।
 త్వదాధారమిదం రాజ్యం దేహో౭యం మే తథా మునే ॥ ౩౮॥

మునిసత్తమ మాం త్యక్త్వా కుత్ర గన్తుం త్వమిచ్ఛసి |
రాజ్యాదికం పరిత్యజ్య యామ్యహం తే ప్రసన్నిధౌ || ౩౯||
తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కావ్యః పుత్రీమువాచ హ |
చల త్వం రాజకన్యాయా అపరాధం క్షమస్వ చ || ౪౦||
దేవయానీ మునిం తత్రోవాచ క్రోధసమన్వితా |
నాఽహం యామి పితః పుర్యాం దేహత్యాగం కరోమి వై || ౪౧||
తతః పుత్రీం స్వయం కావ్యః ఊచే తాం శోకసంక్కులః |
కిమిచ్ఛసి వద త్వం మ ఉపాయం తం కరోమ్యహమ్ || ౪౨||
తతస్తం దేవయానీ సోవాచ క్రోధసమన్వితా |
సఖీభిః సహితా దాసీ శర్మిష్ఠా మే భవేద్యది || ౪౩||
యత్ర దాస్యసి మాం తాత తత్రేయం సహగా భవేత్ |
తదాహం నగరే యామి హృష్టా దైత్యాధిపస్య చ || ౪౪||
ఉవాచ కావ్యో దైత్యేశం తం పుత్రీవత్సలస్తతః |
తథేతి దైత్యరాజః స గృహే కావ్యం సమానయత్ || ౪౫||
కావ్యేన నాహుషాయైవ దత్తా పుత్రీ విధానతః |
తత్ర దాసీ స్వభావేన శర్మిష్ఠా ప్రయయా విధే || ౪౬||
కదాచిత్తత్ర శర్మిష్ఠాఽభవదృతుయుతా స్వయమ్ |
రాజానం వాటికామధ్యే ఉవాచ వినయాన్వితా || ౪౭||
సఖ్యా మే దేవయాన్యా త్వం మహీపాల వృతో యదా |
పతిస్తదా మయా నాథ త్వమేవ మనసా వృతః || ౪౮||
ఋతుయుక్తాం స్త్రీయం స్వామిన్ భజ త్వం భక్తిసంయుతామ్ |
తథేతి నాహుషేజైవ వృతా సా గుప్తభావతః || ౪౯||
దేవయాన్యా చరిత్రం న తస్యా జ్ఞాతం ప్రజాపతే |
(Page ఖం. 3 అ. 3౧ పాన ౬౯)
గర్భయుక్తాం విదిత్వా తాం సా పప్రచ్ఛ మునేః సుతా || ౫౦||
కస్య వీర్యం త్వయా దేవి ధృతం మే వద చాధునా |
లాఙ్ఘనం దైత్యరాజస్య ప్రాప్తం కిం దైవయోగతః || ౫౧||

శర్మిష్ఠా తాం జగదాఽథ న కృతం లాఞ్ఞనం మయా ।
 బ్రాహ్మణస్య మహద్వీర్యం గృహీతం గుప్తతః సఖి ॥ ౫౨॥
 తస్యాం పుత్రాః సముత్పన్నాస్తయో దేవసమా బభుః ।
 రాజ్ఞా సమ్మానితా నిత్యం వాటికాయాం విశేషతః ॥ ౫౩॥
 కదాచిద్దేవయానీ సా వాటికాయాం జగమ హా ।
 తత్ర పుత్రా యయాతిం తం పితరం ప్రాహురాదరాత్ ॥ ౫౪॥
 తచ్చుత్వా క్షుభితాఽత్యస్తం దేవయానీ గృహం యయా ।
 పితుస్తాం సాన్త్యయామాస యయాతిర్విసయాన్వితః ॥ ౫౫॥
 న శశాక స రాజర్షిస్తాం స్వగేహా భయాకులః ।
 ఆనేతుం సా తథా కావ్యం జగద రుదతీ భృశమ్ ॥ ౫౬॥
 శుక్రేణ శాపితో రాజా జరాయుక్తో బభూవ సః ।
 గత్వా చోశనసం తత్రోవాచ శోకసమాకులః ॥ ౫౭॥
 నాఽహం శ్వశుర తృప్తోఽస్మి కామభోగేభ్య ఏవ చ ।
 జరాఘ్నం మే వదోపాయం తం కరిష్యామి యత్నతః ॥ ౫౮॥
 దేవయానీం వినాఽన్యాం స్త్రీం న స్పృశామి కదాచన ।
 తతస్తముశనాః స్త్రీత ఉవాచ వచనం హితమ్ ॥ ౫౯॥
 తవ పుత్రా మహాభాగ యౌవనాస్థా భవన్తి యే ।
 జరాం తత్ర వినిక్షిప్య గృహాణ నృప యౌవనమ్ ॥ ౬౦॥
 త్వదాజ్ఞయా జరాం పుత్రో గ్రహీష్యతి కురుష్య తమ్ ।
 రాజానం ముఖ్యభావం త్వం న దోషస్తత్ర తే భవేత్ ॥ ౬౧॥
 తథేతి దేవయానీం సఙ్గహ్య స్వనగరం యయా ।
 జ్యేష్ఠాన్ పుత్రాన్ యయాచే స రాజర్షిర్యౌవనం తతః ॥ ౬౨॥
 న జరాం జగృహుస్తస్య సర్వే తే మూర్ఖభావతః ।
 తతః పూరుం స రాజర్షిర్యయాచే స దదౌ కిల ॥ ౬౩॥
 శుక్రస్య వరదానేన దోషః పూరోర్న తస్య వై ।
 భుక్త్వా భోగాననేకాన్ స యయాతిస్తోషితోఽభవత్ ॥ ౬౪॥
 యజ్ఞాన్ కృత్వా మహాభాగః సాఙ్గాన్ సర్వాన్ విశేషతః ।
 త్రిధానీ జగమాఽసౌ నానారూపాణి భావతః ॥ ౬౫॥

సర్వం కోశగతం ద్రవ్యం భూషణాదికమాదరాత్ |
 దదౌ స బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ దానశీలోఽభవత్తథా || ౬౬ ||
 మృతాప్తైర్ద్రుహకార్యేషు చరన్తం గాలవో మునిః |
 తమాయయౌ యయాచే వై రాజానం ఖేదసంయుతః || ౬౭ ||

గురోశ్చ దక్షిణార్థం మే దేహ్యాశ్వాన్ శ్యామకర్ణకాన్ |
 సహస్రసంఖ్యాయుక్తాంస్తవం శ్రేష్ఠః సకలభూభుజామ్ || ౬౮ ||
 మాధవీం స్వాం దదౌ తస్మై తతః కన్యాం మహీపతిః |
 తయా తస్య మునేః కార్యం కృతం సర్వం ప్రజాపతే || ౬౯ ||

తతః స రాజశార్దూలో జరాం సంక్లృహ్య యౌవనమ్ |
 పూరవేఽదాత్ పునః సద్యస్తం చకార నరాధిపమ్ || ౭౦ ||

దిశి దక్షిణపూర్వస్యాం తుర్వసుం పుత్రమాదిశత్ |
 దక్షిణాపశ్చిమాయాం స యదుం జ్యేష్ఠం న్యయోజయత్ || ౭౧ ||

ప్రతీచ్యాముత్తరాయాం స ద్రుహ్యం చానుమయోఽజయత్ |
 త్రిరియం పృథివీ సర్వా ధర్మతః పరిపాలితా || ౭౨ ||

సర్వత్ర సార్వభౌమేన పూరుస్తత్ర రరాజ చ |
 ధర్మయుక్తో వినితాత్మా సత్యసన్ధః ప్రతాపవాన్ || ౭౩ ||

తతో వనం యయౌ రాజా తతాప తప ఉత్తమమ్ |
 అన్తే జగమ స్వర్గం స నానాభోగప్రదం పరమ్ || ౭౪ ||

తత్ర సర్వానతిక్రమ్య బుభుజే భోగముత్తమమ్ |
 న మత్సమశ్చ స్వర్గేషు పుణ్యభోగకరః పరః || ౭౫ ||

(Page ఖం. 3 అ. 3౧ పాన ౭౦)

ఇతి గర్వేణ సంయుక్తమిన్ద్రస్తం ప్రజగాద సః |
 త్వయా రాజన్ మహత్పుణ్యం కీదృశం ప్రకృతం వద || ౭౬ ||

ఉవాచ నరశార్దూలః తతస్తం మోహసంయుతః |
 న సంఖ్యా విద్యతే దేవ మమ పుణ్యస్య దేవప || ౭౭ ||

స్వర్గేషు యే స్థితా దేవాః పుణ్యకర్మకరా ఇమే |
 న మే కలాం చ పుణ్యస్య లభన్తే దేవనాయక || ౭౮ ||

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా తమిన్ద్రః ప్రత్యువాచ హా ।
 న జానాసి మహారాజ ఏషాం పుణ్యప్రభావకమ్ ॥ ౭౯॥
 సర్వానిమాంస్తిరస్కృత్య త్వం ప్రమోహసమన్వితః ।
 స్వప్రశంసాం తథాఽపారం పుణ్యం వదసి చాఽద్య మామ్ ॥ ౮౦॥
 తేన తే పుణ్యముగ్రం తత్ సర్వం నష్టం నరాధిప ।
 ప్రపత త్వం మహిపుష్ఠే పునః పుణ్యం సమాచర ॥ ౮౧॥
 తతః పపాత భూపృష్ఠే యయాతిర్దుఃఖసంయుతః ।
 తం పతన్తం చ దౌహిత్రా దదృశుః శిబిముఖ్యకాః ॥ ౮౨॥
 మాతామహం చ విజ్ఞాయ దదుః పుణ్యం పునః స్వకమ్ ।
 తేన స్వర్గస్థితో రాజా ముముదే దేవవత్ స్వయమ్ ॥ ౮౩॥
 తతన్తం నారదో యోగీ జగాద కరుణాయుతః ।
 త్వయా విఘ్నో మహారాజ ప్రాప్తః పుణ్యవినాశకృత్ ॥ ౮౪॥
 విఘ్నేశం భజ రాజంస్వమన్తే స్వానన్దగస్తతః ।
 భవిష్యసి న సన్దేహో నోచేద్భూమా పతిష్యసి ॥ ౮౫॥
 తతన్తేన గణేశస్య మన్త్రో దత్తో దశాక్షరః ।
 తం జజాప యయాతిశ్చ గణేశధ్యానతత్పరః ॥ ౮౬॥
 పుణ్యక్షయే స రాజేన్ద్రః శుక్లగత్యా ప్రజాపతే ।
 గణేశం ప్రయయౌ భక్త్యా గాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౮౭॥
 యయాతేశ్చరితం పుణ్యం సజ్జేపిణ నిరూపితమ్ ।
 శ్చృణ్వతే కామదం పూర్ణం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౮౮॥
 ॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే యయాతిచరితం నామైకత్రింశత్తమోఽధ్యాయః ॥ 3.3౧

3.3.౨ ధనకస్య వ్రతోపదేశో నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

యదోరప్యభవన్ పుత్రాశ్చత్వారో దేవసన్నిభాః ।
 సహస్రజిత్తథా జ్యేష్ఠస్తస్య పుత్రో బభూవ హా ॥ ౧॥

శతజిన్నామ విఖ్యాతస్తస్య పుత్రాస్తయోఽభవన్ |
 హిహయశ్చ హయశ్చైవ వపుర్లయ ఉదాహృతః || ౨ ||
 హిహయస్యాఽభవత్ పుత్రో ధర్మ ఇత్యభివిశ్రుతః |
 తస్య నేత్రస్తస్య కున్తిః సోహజ్ఞోస్తత్సుతః స్మృతః || 3 ||
 సో హజ్ఞోరభవత్ పుత్రో మహిష్మాన్నామ పార్థివః |
 మాహిష్మతీ చ నగరీ వాసితా యేన భూభుజా || ౪ ||
 తస్య పుత్రో భద్రసేనో దుర్మదస్తత్సుతః స్మృతః |
 ధనకశ్చాఽపరో ధీమాన్ ముఖ్యోఽభూత్తత్ర పార్థివః || ౫ ||
 ధనకాదభవన్ పుత్రాశ్చత్వారో లోకవిశ్రుతాః |
 కృతవీర్యః కృతాగ్నిశ్చ కృతవర్మా తతః స్మృతః || ౬ ||
 కృతౌజాశ్చ తథా దక్ష తత్ర జ్యేష్ఠః ప్రతాపవాన్ |
 బభూవ దానశీలశ్చ కృతవీర్యో మహీపతిః || ౭ ||
 తేన వై పృథివీమధ్యే చతుర్థీ కృష్ణగాఽపరా |
 (Page ఖం. 3 అ. 3౨ పాస ౭౧)
 ప్రకాశితా ప్రజాపాల స్వర్గాత్ సర్వశుభప్రదా || ౮ ||
 దక్ష ఉవాచ |
 కథం తేన నృపాలేన చతుర్థీ భూమిమణ్డలే |
 సమాసీతా మహాయోగినీ వద తస్య చరిత్రకమ్ || ౯ ||
 శ్రుత్వా కథామృతం స్వామిన్ హర్షశ్చేతసి వర్ధతే |
 అతో విస్తరభావేన కథయస్వ కథానకమ్ || ౧౦ ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 మాహిష్మత్యాం మహాపుర్యాం భీమనామాఽభవత్ పురా |
 అన్యజ్ఞో ద్రవ్యలుభిశ్చ పాపకర్మపరాయణః || ౧౧ ||
 స తు మార్గే జనాన్ వీక్ష్యాఽమారయత్తాన్ దినే దినే |
 మాంసవిక్రయకారీ చ పశున్ హత్వా నిరస్తరమ్ || ౧౨ ||
 ఏకదా మాఘమాసస్య చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా |
 సమాగతా చ తత్రాఽసౌ విచచార వనాన్తరే || ౧౩ ||
 మహాపర్వతదేశే స జనానాం ప్రవధాయ చ |

దైవయోగేన తస్యాఽపి మిలితం వైవ కిఞ్చన ॥ ౧౪ ॥

అయం బభ్రామాన్నజలవిహీనో లోభసంయుతః ।

మిలితం తత్ర నో కిఞ్చిత్తథాభూతశ్చవార హ ॥ ౧౫ ॥

తతోఽస్తమగమత్ సూర్యస్తం దృష్ట్వా స్వగృహే మతిమ్ ।

గమనాయ తథా చక్రే మార్గసంస్థో బభూవ హ ॥ ౧౬ ॥

మార్గే దుష్టో ద్విజాస్తత్ర దృష్ట్వా ద్వాదశసంఖ్యకాన్ ।

తాన్ హత్యా స తదీయం వై గృహీత్వా స్వగృహం యయౌ ॥ ౧౭ ॥

చన్ద్రోదయే తతః ప్రాప్తే బుభుజే భోజనాకులః ।

పుత్రం గణేశనామానమాహ్వాయామాన తేన సః ॥ ౧౮ ॥

పునశ్చకార తద్వత్ స కదాచిత్ పాపముల్బణమ్ ।

కృష్ణవక్షే చతుర్థ్యాం చ స మమారోదయే విభోః ॥ ౧౯ ॥

గణేశదూతాస్తం తత్ర సమానేతుం సమాయయుః ।

కైలాసే గణపస్థానే నిన్యస్తం తే విమానగమ్ ॥ ౨౦ ॥

స్వర్గమార్గేషు దేవైశ్చ బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిభిస్తుతః ।

విమానగైః స్తూయమానః ప్రవివేశ శివాస్పదమ్ ॥ ౨౧ ॥

తత్ర భుక్త్వా ప్రభోగాన్ స పపాత పృథివీతలే ।

మాహిష్యత్యాం సుతో జజ్ఞే ధనకస్య మహాబలః ॥ ౨౨ ॥

కృతవీర్య ఇతి ఖ్యాతో నానాధర్మపరాయణః ।

దేవవిప్రాతిథిప్రేపుర్బభూవే యజ్ఞకారకః ॥ ౨౩ ॥

అపుత్రః స్మాఽభవద్రాజా కృతవీర్యః ప్రతాపవాన్ ।

పుత్రార్థం యతతే స్మాతినానాధర్మపరాయణః ॥ ౨౪ ॥

న లేభే సన్తతిం రాజా తతోఽసౌ దుఃఖసంయుతః ।

ప్రధానేషు సమాక్షిప్య రాజ్యం నిహతకణ్ఠకమ్ ॥ ౨౫ ॥

సపత్నీకో వనం రాజా యయౌ తపసి సంస్థితః ।

పూర్వసంస్కారయోగేన గణేశే ప్రీతిమానభూత్ ॥ ౨౬ ॥

నానాతపశ్చకారాఽసౌ సన్తతిం న తథాఽపి చ ।

లేభే నృపః ప్రజానాథ నేత్రప్రాణావశేషితః ॥ ౨౭ ॥

ఆస్థిత్యచాసమాయుక్తం దృష్ట్వా తం నారదో మునిః |
 స్వర్గస్థం ధనకం తత్ర వృత్తాన్తమవదస్పృపమ్ || ౨౮||
 తవ పుత్రో వనే సంస్థః పుత్రార్థం యతతే నృప |
 నానాయత్నసమాయుక్తోఽస్థిత్యచాప్రయుతోఽస్తి వై || ౨౯||
 న లేభే సన్తతిం రాజా స్వల్పకాలే మరిష్యతి |
 పుత్రహీనస్య భో రాజన్ కా గతిః ప్రభవేద్వద || ౩౦||
 ఇత్యుక్వా తం మునీన్ద్రః స యయా కైలాసమాదరాత్ |
 ధనకో మనసాఽత్యన్తం విచారమకరోత్తతః || ౩౧||
 బ్రహ్మణం శరణం యామి సర్వజ్ఞం తేన చేప్పితమ్ |
 భవిష్యతి న సన్దేహాన్తతః సోఽపి యయా విధిమ్ || ౩౨||
 ప్రణిపత్య ప్రతుష్టావ నానాస్తోత్రైః ప్రజాపతిమ్ |
 ఉవాచ తం మహాభాగం వినయేన సమన్వితః || ౩౩||
 ధనక ఉవాచ |

(Page ఖం. 3 అ. 3౨ పాన ౭౨)

ధర్మశీలశ్చ మే పుత్రః పుత్రహీనో బభూవ హి |
 పుత్రార్థం యతతే బ్రహ్మన్నానావ్రతపరాయణః || ౩౪||
 రాజ్యాదికం సముత్సృజ్య వనే తపతి సంస్థితః |
 తపస్తేనాఽవశేషోఽసావస్థివర్మవృతో బభౌ || ౩౫||
 కేనోపాయేన పుత్రశ్చ భవితా తం వదస్వ మే |
 ప్రాపయిష్యామ్యహం తత్ర స్వవంశస్య వివృద్ధయే || ౩౬||
 తతస్తం ప్రత్యువాచేదం వచనం చతురాననః |
 పూర్వజన్మని సమ్భూతం ద్విజహత్యాయుతం వ్రతమ్ || ౩౭||
 పునః ప్రోవాచ తం దేవో విధిః సర్వార్థకోవిదః |
 పుత్రప్రాప్త్యర్థమేవైకముపాయం సర్వసిద్ధిదమ్ || ౩౮||
 అజ్ఞానేన వ్రతం తేన కృతం సజ్కష్టహారకమ్ |
 చతుర్థిప్రభవం తేన పాపం సర్వం లయం గతమ్ || ౩౯||
 మహాపాపాని నశ్యన్తి సజ్కష్టివ్రతసాధనాత్ |
 సజ్కష్టివ్రతసమ్బుద్ధివివేనో యత్ కృతం భవేత్ || ౪౦||

తదేవాక్షయభావేన తిష్ఠత్యత్ర న సంశయః ।
 చతుర్థ్యాం భూప కృష్ణాయాం పుణ్యమేవ సమాచరేత్ ॥ ౪౧॥
 తవ పుత్రేణ రాజేన్ద్ర ద్వాదశ బ్రాహ్మణా హతాః ।
 చతుర్థ్యాం పూర్వజన్మస్థేన పాపం తస్మిన్ తం మహత్ ॥ ౪౨॥
 నానాతపఃప్రభావేణ వ్రతతీర్థాదికేన చ ।
 యజ్ఞాదిభిశ్చ తత్పాపం లయం వైవ గమిష్యతి ॥ ౪౩॥
 సజ్కష్ట్యాం యత్కృతం పాపం వజ్జిలేపం చ తత్స్పృతమ్ ।
 తత్ర కశ్చిదుపాయో న తథాఽపి శ్శృణు మే వచః ॥ ౪౪॥
 యేన సజ్కష్టికా పుణ్యా చతుర్థీ సాధితా నృప ।
 తస్య జన్మాదికం వైవ భవిష్యతి కదా పునః ॥ ౪౫॥
 చతుర్విధం ప్రజాసీహి సర్వం మాయామయం జగత్ ।
 సజ్కష్టం వైవ జీవానాం తేన యుక్తా భ్రమన్తి తే ॥ ౪౬॥
 చతుర్థీ గణనాథస్య సజ్కష్టి సాధితా యదా ।
 చతుర్విధం తస్య కష్టం న భవేద్వై కదాచన ॥ ౪౭॥
 బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతోఽతే స్వానన్దే వర్తతే నరః ।
 వ్రతస్యైవ ప్రభావేణోహలోకే సుఖమాప్పుయాత్ ॥ ౪౮॥
 చతుర్థ్యాం పాపకారా యే తేషాం ముక్తిర్న విద్యతే ।
 పాపయుక్తతయా రాజన్ స్వర్గస్థాస్తే భవన్తి చ ॥ ౪౯॥
 పునర్జన్మధరా భూమౌ తత్ర పాపఫలం స్వకమ్ ।
 భుంజన్తి చ పునః సర్వే గాణపత్యా భవన్తి తే ॥ ౫౦॥
 అతో గణేశదూతైః స కైలాసే స్థాపితోఽత్యజః ।
 పాపభోగార్థమేవం చ తవ పుత్రోఽధునాఽభవత్ ॥ ౫౧॥
 చతుర్థ్యాం యత్కృతం పాపం చతుర్థీ హన్తి తత్ సదా ।
 తదర్థం తే సుతో రాజంశ్చతుర్థీమాచరిష్యతి ॥ ౫౨॥
 తదా పాపవిహీనోఽయం భవితా నాత్ర సంశయః ।
 పుత్రయుక్తశ్చ తే పుత్రో భవిష్యతి మహామతే ॥ ౫౩॥

అపరాధయుతం కర్మ కృతం నాశార్థమాదరాత్ |
 తస్య పుణ్యం ప్రకర్తవ్యం దురితం తేన నశ్యతి || ౫౪||
 చతుర్థీ మహిమానస్తో భూతం యదపి తద్దినే |
 పాపం క్రోధసమాయుక్తా మహాకృచ్ఛేణ హన్తి సా || ౫౫||
 అతస్తత్పాపనాశార్థం సజ్కుష్టిర్ద్వాదశాఽఽచరేత్ |
 తదా ద్వాదశవిప్రాస్తభవం పాపం గమిష్యతి || ౫౬||
 తతస్తం కరుణాయుక్తః స విధి వ్రతమాదరాత్ |
 కథయామాస వై బ్రహ్మ యయౌ రాజా ప్రణమ్య తమ్ || ౫౭||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే ధనకస్య వ్రతోపదేశో నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః || 3.3.౨
 (Page ఖం. 3 అ. 33 పాన ౭3)

3.33 కృతవీర్యవ్రతప్రాప్తివర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 వ్రతం లభ్యా పుస్తకం సంలిఖ్య సజ్గుహ్య మాయయా |
 ధనకః కృతవీర్యస్య స్వప్నే సద్యో జగామ హ || ౧||
 ధనకం పితరం దృష్ట్వా కృతవీర్యో ననామ తమ్ |
 పుత్రం రాజా సమాదాయోత్సంకే స్వస్య జగాద తమ్ || ౨||
 ధనక ఉవాచ |
 పుత్ర నానావిధా యత్నా విశేషేణ కృతాస్తవయా |
 పుత్రార్థమధునైకం త్వం వ్రతం కురు మమాజ్ఞయా || 3||
 తేన పుణ్యేన పుత్రస్తే భవితా నాత్ర సంశయః |
 బ్రహ్మణా కథితం మే యత్ పుస్తకం తద్ గృహాణ హ || ౪||
 ఇత్యుక్త్వా పుత్రహస్తే తద్దత్వా పుస్తకమాదరాత్ |
 అన్తర్ధానం యయౌ రాజా జజాగార నృపాత్మజః || ౫||
 పుస్తకం హస్తగం దృష్ట్వా విస్మితోఽభూత్ ప్రహర్షితః |
 పితరం దుఃఖితో భూత్వా సస్మార స రురోద వై || ౬||

సపత్నీకస్తతో రాజా కృతవీర్యో జగామ హా ।
 స్వపురం మానితస్తత్ర ప్రధానాదిభిరాదరాత్ ॥ ౭॥
 తతః స బ్రాహ్మణాన్ రాజా సమాకార్య ననామ తాన్ ।
 పుస్తకం దర్శయామాస తస్యార్థం బ్రాహ్మణా జగుః ॥ ౮॥
 అహో రాజన్ మహాభాగ పుస్తకే వ్రతముత్తమమ్ ।
 లఖితం సర్వసంకృష్టహారకం సర్వదం పరమ్ ॥ ౯॥
 కృష్ణపక్షే చతుర్థ్యాం వై చన్ద్రోదయసమాగమే ।
 పూజనీయో విశేషేణ గణేశః సిద్ధిదాయకః ॥ ౧౦॥
 పూజయిత్వా గణాధీశం తతోఽర్ఘ్యం తిథయే నృప ।
 గణేశాయ చ చన్ద్రాయ దాతవ్యం వ్రతకారిణా ॥ ౧౧॥
 సూర్యోదయాత్ సమారభ్య గణేశస్మరణం నృప ।
 కర్తవ్యం వర్జయేత్తత్ర జలపానాదికం తథా ॥ ౧౨॥
 చన్ద్రాయాఽర్ఘ్యం తథా దత్వా సప్తవారం నృపోత్తమ ।
 బ్రాహ్మణాన్స్తత ఆపూజ్య సపత్నీకాన్నమేత్ స తాన్ ॥ ౧౩॥
 భోజయేత్ పరమాన్నేన మోదకాదిభిరాదరాత్ ।
 పాయసేనాఽపి సితయా యుతేన మధురేణ చ ॥ ౧౪॥
 తతః స్వయం సుహృద్భిశ్చ భోజనం వై సమాచరేత్ ।
 దానం దద్యాత్ స విప్రేభ్యో యోషిదభ్యః కఙ్కుకాదికమ్ ॥ ౧౫॥
 తతో జాగరణం కార్యం గణేశస్తవనేన చ ।
 ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పూర్వవత్ పూజయేద్విభుమ్ ॥ ౧౬॥
 గణేశం చ తతో విప్రాన్ భోజయేత్ పూర్వవన్నృప ।
 దక్షిణాం విపులాం తేభ్యో దాపయేత్తాన్నమేత్తతః ॥ ౧౭॥
 మాసే మాసే ప్రకుర్యాస్త్యం వ్రతం గాణేశ్వరం త్విదమ్ ।
 సర్వసంకృటహీనః సన్నన్తే స్వానన్దగో భవేః ॥ ౧౮॥
 అపారమహిమాయుక్తం వ్రతం ప్రాప్తం త్వయా నృప ।
 త్వదీయసంకయోగేన జనేభ్యః సిద్ధిదం భవేత్ ॥ ౧౯॥
 న శ్రుతం వైవ దృష్టం చ వ్రతం కేనాఽపి భూమిప ।
 లోకానాముపకారాయ భవిష్యతి విశేషతః ॥ ౨౦॥

చతుర్విధం జగత్సర్వం సజ్కుష్టకరముచ్యతే ।
 తస్మాద్బంధననాశార్థం వ్రతం చేదం భవిష్యతి ॥ ౨౧॥
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగాన్ దుర్లభాన్ దేవభోగ్యకాన్ ।
 అన్తే ముక్తిమవాప్నోతి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః ॥ ౨౨॥
 ఏవముక్త్వా ద్విజాః సర్వే గతాః స్వస్వాశ్రమే తదా ।
 కృతవీర్యస్తథా రాజా చకార వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౨౩॥
 సూత ఉవాచ ।
 ముద్గలస్య వచః శ్రుత్వా హృష్టరోమా ప్రజాపతిః ।
 జగాద తం పుర్నవాక్యం సంశయచ్ఛేదనాయ సః ॥ ౨౪॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 కృతవీర్యాత్ సమారభ్య వ్రతం భూమ్యాం సమాగతమ్ ।
 మహామునే భీమనామ్నాఽఽత్యజేనైవ కృతం కథమ్ ॥ ౨౫॥
 చతుర్థీవ్రతపుణ్యేన స ఏవ కృతవీర్యకః ।
 (Page ఖం. 3 అ. 3౪ పాస ౭౪)
 బభూవ వర్ణితం విప్ర త్వయా సంశయదాయకమ్ ॥ ౨౬॥
 అతః సంశయనాశార్థం వద ముద్గల మే వచః ।
 సర్వజ్ఞస్తస్య న సన్దేహః సాక్షాద్యోగీశ్వరో మహాన్ ॥ ౨౭॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ప్రజాపతే శృణు హ్యత్ర వచనం మే మహామతే ।
 యేన తే సంశయో నాశం గమిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౮॥
 వ్రతం గాణేశ్వరం దక్ష చతుర్థీసంజ్ఞకం పరమ్ ।
 సజ్కుష్టహరణం ప్రోక్తం తజ్జాసీహి పురాతనమ్ ॥ ౨౯॥
 పృథివ్యాం స్వర్గలోకే తత్ పాతాలే సర్వసమ్మతమ్ ।
 చతుర్థీ చ సముత్పన్నా తదారభ్య ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౩౦॥
 జనస్తన్నైవ జానన్తి పృథివ్యాం కుత్రచిత్ ప్రభో ।
 కృతవీర్యాచ్చ సర్వత్ర ప్రకాశమగమద్వ్యతమ్ ॥ ౩౧॥
 ఏత్రతే సర్వమాఖ్యాతం శృణు తస్య కథానకమ్ ।

కృతవీర్యస్య భూపస్య పుణ్యదం శృణ్వతే భవేత్ || 3౨||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే కృతవీర్యవ్రతప్రాప్తివర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ||
3.33

3.3౪ కృతవీర్యచరితం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

వర్షమాత్రవ్రతేనైవ గతం పాపం లయం మహత్ |
ద్వాదశబ్రహ్మహత్యాఖ్యం తతో రాజా బభౌ విధే || ౧||

వ్రతపుణ్యప్రభావేణ ససత్త్వాఽభూన్నుపాఙ్గనా |
సుషువే శుభవేలాయాం పుత్రం తేజస్వినాం వరమ్ || ౨||

హస్తపాదవిహీనం తం దృష్ట్వా మాతా రురోద హ |
కృతవీర్యస్తథా సర్వైః ప్రధానైః బోధితోఽభవత్ || 3||

త్యక్త్వా శోకం స్వయం రాజా జాతకర్మ చకార వై |
మహోత్సవయుతైః సర్వైర్నగరే సంస్థితోఽభవత్ || ౪||

రాత్రౌ స్వప్నే దదర్శాఽసౌ దత్తాత్రేయం చ యోగినమ్ |
తేన యత్ కథితం స్వప్నే తచ్ఛృణుష్వ ప్రజాపతే || ౫||

గతే ద్వాదశవర్షే తు త్వత్పుత్రస్య సృపోత్తమ |
ఆగమిష్యామి తే గేహం సాఙ్గం పుత్రం కరోమ్యహమ్ || ౬||

మా చింతాం కురు రాజేన్ద్ర గణనాథప్రసాదజః |
పుత్రోఽయం తే సుతేజస్వీ దేవమానోఽభవిష్యతి || ౭||

తతః సోఽతర్దధే యోగీ దత్తాత్రేయస్తథా నృపః |
ప్రబుద్ధో హర్షయుక్తః స బభూవ గణపం స్మరన్ || ౮||

తతస్తేన పృథివ్యాం తు ఘోషః సర్వత్ర కారితః |
చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షస్య వ్రతం కార్యం జనైః సదా || ౯||

యేన వ్రతమిదం నైవ కృతం చేత్తం నిహన్మ్యహమ్ |
చాణ్డాలాదిద్విజాన్తాస్తే వ్రతం చక్రుర్విశేషతః || ౧౦||

అష్టవర్షసమాయుక్తా నరా నార్యః స్మ మానద |
అకుర్వన్ విధివత్ సర్వే వ్రతం గాణేశ్వరం మహత్ || ౧౧||

తస్య రాజ్యే నరః కోఽపి దుఃఖయుక్తో బభూవ న |
న వన్ధ్యాది భయం తద్వద్్రోగాదికభయం నహి || ౧౨||

తతో ద్వాదశవర్షేషు గతేషు స జగామ హ |
దత్తో యోగీన్ద్రసేవ్యశ్చ తం ననామ నరాధిపః || ౧౩||

పూజితో భోజితస్తేన వచో దత్తస్తమబ్రవీత్ |
పుత్రం దర్శయ తే రాజన్నద్భుతం ద్రష్టుమాగతః || ౧౪||

(Page ఖం. 3 అ. 3౪ పాన ౭౫)

తతః స హర్షితో రాజా దదౌ పుత్రం చ తత్కరే |
అక్ష్మే సజ్గుహ్య యోగీన్ద్రో రాజానం ప్రత్యువాచ హ || ౧౫||

రాజన్ వ్రతం త్వయా తత్రాజ్ఞహీనత్వమజానతా |
కృతం తు తేన తే పుత్రోఽగహీనః ప్రబభూవ హ || ౧౬||

వ్రతస్య జాగరే రాజన్ జృమ్భితం చ పునః పునః |
త్వయా నాచమనం తత్ర కృతం తేనాయమీదృశః || ౧౭||

వ్రతస్యాఽయం ప్రభావేణ విష్ణుః సాక్షాన్నరాకృతిః |
పుత్రోఽభవత్తదంశేన విఖ్యాతః ప్రభవిష్యతి || ౧౮||

తత ఏకాక్షరం మన్త్రం దదౌ తస్మై మహామునిః |
విధియుక్తం గణేశస్య కార్తవీర్యాయ ధీమతే || ౧౯||

అనుష్ఠానం సమాదిశ్య ద్వాదశాబ్దమయం ప్రభుః |
అన్తర్ధానం చకారాఽసౌ రాజా సంహర్షితోఽభవత్ || ౨౦||

ప్రవాలక్షేత్రసాన్నిధ్యే వనే వ్యాపూదిసంయుతే |
రాజా బభూవ సంస్థాప్య జనైః పుత్రం చ దుఃఖితః || ౨౧||

తతశ్చ కార్తవీర్యేణ తపస్తప్తం సుదారుణమ్ |
వాయుమాత్రాశనేనైవ ధ్యాత్వా హృది గజాననమ్ || ౨౨||

మన్త్రం జపాప భో దక్ష హస్తపాదవివర్జితః |
దేహభావమతిక్రమ్య సంస్థితః కాష్ఠవద్భృభౌ || ౨౩||

తపఃప్రభావతస్తస్య వనే నిర్వైరభావతః |

ప్రాణీనః సఞ్చరన్తి స్మ గజసింహోదయః సదా ॥ ౨౪ ॥

ఏవం ద్వాదశవరాణి గతాని తపసో యదా ।

తదా తత్రాఽఽయయౌ ఢుణ్ణిర్భక్తం పరమభావికమ్ ॥ ౨౫ ॥

తడాగమధ్యభాగాత్తం నిఃసృతం గణపం నృపః ।

దృష్ట్వా ననామ విఘ్నేశం పూజయన్ భక్తిసంయుతః ॥ ౨౬ ॥

హర్షేణ మహతా యుక్తస్తం తుష్టావ గజాననమ్ ।

సరోమాఞ్శ్చో మహావీరః కార్తవీర్యో మహాయశాః ॥ ౨౭ ॥

కార్తవీర్య ఉవాచ ।

నమస్తే గణనాథాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ।

విनाయకాయ దేవేశ సర్వేషాం పతయే నమః ॥ ౨౮ ॥

నిర్గుణాయ పరేశాయ పరాత్పరతరాయ వై ।

అనాదయే చ సర్వాదిపూజ్యాయ తు నమో నమః ॥ ౨౯ ॥

సర్వపూజ్యాయ హేరమ్బ దీనపాలాయ తే నమః ।

బ్రహ్మణే బ్రహ్మణాం చైవ బ్రహ్మదాత్రే నమో నమః ॥ ౩౦ ॥

నిరాకారాయ సాకారరూపాయ పరమాత్మనే ।

యోగాయ యోగదాత్రే తే శాన్తిరూపాయ వై నమః ॥ ౩౧ ॥

సదా జ్ఞానఘనాయైవ కర్మమార్గప్రవర్తినే ।

ఆనందాయ సదానందకన్దరూపాయ తే నమః ॥ ౩౨ ॥

రజసా సృష్టికర్త్రే తే సత్త్వతః పాలకాయ చ ।

తామసేన ప్రసంహర్త్రే గుణేశాయ నమో నమః ॥ ౩౩ ॥

నానామాయాధరాయైవ నానామాయావివర్జిత ।

మాయిభ్యో మోహదాత్రే వై మాయామాయిక తే నమః ॥ ౩౪ ॥

స్వానన్దపతయే తుభ్యం సిద్ధిబుద్ధివరాయ చ ।

సిద్ధిబుద్ధిప్రదాత్రే చ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ॥ ౩౫ ॥

కిం స్తౌమి గణనాథ త్వాం యత్ర వేదా విసిస్మిరే ।

శివవిష్ణ్వాదయశ్చైవ యోగినో యోగరూపిణమ్ ॥ ౩౬ ॥

జగద గణనాథస్తు తతస్తం భక్తముత్తమమ్ ।

వరం వృణు మహాభాగ కార్తవీర్య హృదీప్సితమ్ ॥ ౩౭ ॥

త్వయా కృతం మదీయం యత్ స్తోత్రం సర్వప్రదం భవేత్ |
అఙ్గహీనస్య సర్వస్య స్వఙ్గదం ప్రభవిష్యతి || 3౮||

కృత్వా భావేన మత్పూజాం నరః స్తోత్రమిదం పఠేత్ |
తస్య సాఙ్గం సదా సర్వం కరోమి స్తోత్రపాఠతః || 3౯||

ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగాన్ పుత్రపౌత్రాదిసంయుతః |
అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి || ౪౦||

తతస్త్వం కార్తవీర్యశ్చ జగద గణనాయకమ్ |
హర్షయుక్తో మహాభక్తో భక్తేశం భక్తవత్సలమ్ || ౪౧||

కార్తవీర్య ఉవాచ |

కిం వృణోమి గణాధీశ సర్వం మాయామయం విభో |
తవ దర్శనమాత్రేణ మయా జ్ఞాతం న సంశయః || ౪౨||

సుహృదాం తదపి స్వామిన్ సన్తోషార్థం వృణోమ్యహమ్ |
శరీరే చారుతాం దేహి భక్తిం త్వచ్చరణే ప్రభో || ౪౩||

యద్యదిచ్ఛామి తత్తచ్చ సులభం మే గజానన |
భవతు త్వత్ప్రసాదేన రాజ్యం పూర్ణం ప్రదేహి చ || ౪౪||

అస్మిన్ క్షేత్రే స్థిరో భూత్వా భక్తాన్ పాలయ విఘ్నప |
ధర్మార్థకామమోక్షాది బ్రహ్మభూయప్రదం కురు || ౪౫||

ప్రవాలమయరూపేణ మయా దృష్టో గజాననః |
ప్రవాలక్షేత్రమిత్సుక్తం నామ్నా భవతు నిత్యదా || ౪౬||

సదా విజయసంయుక్తం సహస్రభుజసంయుతమ్ |
మాం కురుష్వ దయాసిఙ్ఘో విష్ణుతుల్యపరాక్రమమ్ || ౪౭||

మదీయసేవనం దేవ దేవవచ్చ సదా భవేత్ |
మన్త్రాదికం చ మే నాథ భవతు త్వప్రసాదతః || ౪౮||

మదీయస్మరణేనైవ గతం ప్రాప్తం కురు ప్రభో |
న మత్సమస్త్రిలోకేషు నేన్ద్రాదిషు భవేత్కిల || ౪౯||

తతస్త్వం గణనాథః స తథేతి ప్రత్యువాచ హ |
సర్వం తే భవితా రాజన్ మత్ప్రసాదాన్న సంశయః || ౫౦||

మదీయస్మరణేనైవ మస్త్రాదీనాం ప్రసేవయా ।
 నిర్విఘ్నం తే చ రాజేన్ద్ర భవిష్యతి నిరన్తరమ్ ॥ ౫౧॥
 ఏవముక్త్యా గణేశస్తమన్తర్ధానం జగామ హా ।
 తతస్తస్య ప్రజానాథ దేహః సాక్షో బభూవ హా ॥ ౫౨॥
 సహస్రభుజసంయుక్తో బభూవ పదసంయుతః ।
 మహాబలో మహావీర్యస్తేజసా సంయుతోఽభవత్ ॥ ౫౩॥
 తత్ర దేవాదయో జగ్ముర్దర్శనార్థం నృపస్య చ ।
 సాక్షాద్ విష్ణుః కలాంశేన కార్తవీర్యో బభౌ తదా ॥ ౫౪॥
 తతస్తేన ద్విజైః సార్థం స్థాపితా మూర్తిరాదరాత్ ।
 గణేశ్వరస్య తాం రాజాఽపూజయత్ భక్తిసంయుతః ॥ ౫౫॥
 పూజార్థం బ్రాహ్మణాన్స్తత్ర స్థాపయామాస భూమిపః ।
 తతో దేవాన్ ద్విజాన్స్తత్రాఽపూజయత్ స యథావిధి ॥ ౫౬॥
 ననామ భక్తియుక్తస్తాన్స్తేఽపి తస్మై వరాన్ దదుః ।
 హర్షితాశ్చ పునః స్వర్గం జగ్ముర్దేవాః సవాసవాః ॥ ౫౭॥
 కార్తవీర్యో రథస్థః స యయౌ స్వనగరం తతః ।
 దూతైర్ణాత్వా చ వృత్తాన్తం తం యయుః సర్వనాగరాః ॥ ౫౮॥
 ప్రధానాశ్చ ప్రణమ్యైనం సుహృద్భిరభినన్దితమ్ ।
 అలంకృతే పురే సర్వే వేశయామాసురాదరాత్ ॥ ౫౯॥
 ననామ మాతరం సోఽపి పితరం హర్షసంయుతః ।
 తాభ్యామాశీర్భిరత్సన్తం ముదితశ్చ కృతో బభౌ ॥ ౬౦॥
 తతః కియతి కాలే సంస్థాప్య పుత్రం యశస్వినమ్ ।
 స్వరాజ్యే కృతవీర్యశ్చ సస్త్రీకః ప్రయయౌ వనమ్ ॥ ౬౧॥
 రాజా గణపతిం తత్రాఽభజత్ సోఽనన్యచేతసా ।
 స్వల్పకాలేన సస్త్రీకః సోఽపి తం గణపం యయౌ ॥ ౬౨॥
 తస్య రాజ్యే జనాః సర్వే సజ్కష్టీవ్రతకారకాః ।
 క్రమేణ గణనాథం తే యయుర్దక్ష ప్రజాపతే ॥ ౬౩॥
 ఇదం చ కృతవీర్యస్య చరితం యః శృణోతి చేత్ ।

పరేద్వా తస్య సజ్కష్టం భవేన్న చ చతుర్విధమ్ || ౬౪||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే కృతవీర్యచరితం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః || 3.3౪

(Page ఖం. 3 అ. 3౫ పాస ౭౭)

3.3౫ సహస్రార్జుననిమన్త్రణం నామ పంచుత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

చకార కార్తవీర్యోఽయం స తతో రాజ్యముత్తమమ్ |
ధర్మేణ రాజ్యసీత్యా స్వాం పాలయామాస హి ప్రజామ్ || ౧||

తతస్తేన చ భూపేన జితాః సర్వే మహీభృతః |
సప్తదీప్తవతీం పృథ్వీం బుభుజే బలసంయుతః || ౨||

దేవైః సంస్థాపితం నామ సహస్రార్జున ఆదరాత్ |
న సమస్తేన కశ్చిద్వై బభూవ ఙాత్రమణ్డలే || 3||

స్వర్గే దేవాదయశ్చైవ త్రాసయుక్తా బభూవిరే |
యదా క్రుద్ధః స్వయం రాజా తదా స్వర్గం గ్రహీష్యతి || ౪||

న సఙ్ఖ్యా వర్తతే తస్య సైన్యానాం చ ప్రజావతే |
యశసా తేజసా పూర్ణం పూరితం తేన వై జగత్ || ౫||

సస్త్రీకో నర్మదామధ్యే చిక్రీడ నృప ఏకదా |
సహస్రబాహుభిర్భృత్వా జలౌఘం తత్ర లీలయా || ౬||

యత్ర వై నర్మదాతీరే రావణః స మహానుగః |
పుపూజ శాఙ్కరం లిఙ్గం జలౌఘస్తత్ర చాగతః || ౭||

పూజావిధిం స శీఘ్రం సమాప్య వై రాక్షసాధిపః |
పప్రచ్ఛ కేన దూతేశా జలౌఘః సమ్ప్రవర్తితః || ౮||

గత్వా పశ్యత మామత్ర ఙ్గోభయుక్తం స చాఽకరోత్ |
తం హనిష్యామి సజ్కృద్ధో నిత్యభజ్జేన దుఃఖితః || ౯||

తతస్తే త్వరయా జగ్ముర్భృష్టాః తం కార్తవీర్యకమ్ |
సమాచక్య్యర్మహాదైత్యం రావణం విస్మితా విభో || ౧౦||

శ్రుత్వా వృత్తాన్తమేవం స రావణస్తం యయౌ నృపమ్ |
 ప్రధానైః షడ్భిరత్యన్తం క్రోధయుక్తః ప్రతాపవాన్ || ౧౧||
 సహసా రావణం దృష్ట్వా గదాం ధృత్వా మహాబలః |
 ఆర్ధవస్త్రేణ సంయుక్తో యుయుధేఽర్జున ఏకకః || ౧౨||
 గదాయుధం మహాఘోరం తయోస్తత్ర బభూవ హ |
 తతః స గదయా రాజాఽపీడయద్రావణం పరమ్ || ౧౩||
 కవచాదికమేతస్య రాక్షసస్య నరాధిపః |
 భేదయామాస వై దక్ష రావణస్తత ఆపతత్ || ౧౪||
 సజ్జుహ్య స్వగృహం భూపో యయౌ తత్ర బబన్ధ తమ్ |
 నికటే స్థాపయామాస సభాయాం ఖేలకారకమ్ || ౧౫||
 దశమస్తకయుక్తం తం దృష్ట్వా చిక్రీడ భూమిపః |
 తతస్తం మునివర్యశ్చ పులస్త్యః సహసాఽఽయయౌ || ౧౬||
 తం ప్రణమ్య మహాభాగం గాణపత్యం విశేషతః |
 పుపూజ భక్తిసంయుక్తో భోజయామాస యత్నతః || ౧౭||
 పునః ప్రణమ్య తం విప్రం కృతాఞ్జలిపుటః పురః |
 సంస్థితస్తమువాచాఽథ మునిః సర్వార్థకోవిదః || ౧౮||
 రావణం ముఞ్చ రాజేన్ద్రి మత్ప్రాత్రం వరసంయుతమ్ |
 మిత్రభావేన తిష్ఠ త్వం రావణస్య మహామతే || ౧౯||
 తథేతి తం జగదాసావముఞ్చద్రావణం నృపః |
 పులస్త్యః ప్రయయౌ స్థానమాశిష్యా చాభినన్ద్య తమ్ || ౨౦||
 ఇత్యాదితేజసా యుక్తః సాక్షాద్విష్ణుమయో నృపః |
 నైవ శక్యో వర్ణయితుం ధర్మశీలో బభూవ హ || ౨౧||
 దిగ్జయే యేన రాజ్ఞా వై సముద్రః పాదఘాతతః |
 తాడితః స విశిర్ణోఽభూద్భయభీతః ప్రజాపతే || ౨౨||
 యజ్ఞాన్ స విపులాంశ్చక్రే భూరిదక్షిణసంయుతాన్ |
 స్వాహాం స్వధా వషట్కారైర్ముముదుర్దేవతాదయః || ౨౩||
 యేన ద్విజేన యత్తత్ర ప్రార్థితం తద్దదౌ నృపః |
 స్వస్వధర్మరతాన్ లోకాన్ కారయామాస యత్నతః || ౨౪||

సదా గణేశభక్తిం స చకార నృపసత్తమః ।
 గాణపత్యప్రియశ్చాసీత్తిర్థదేవాతిథిప్రియః ॥ ౨౫॥
 ఆగతః స మయూరేశం యాత్రాం తత్ర చకార హ ।
 (Page ఖం. 3 అ. 3౫ పాస ౭౮)
 వర్షమాత్రోషితో రాజా యాత్రార్థం లోలుపః స్వయమ్ ॥ ౨౬॥
 గణేశం స్థాపయామాస బ్రాహ్మణైర్మన్తకోవిదైః ।
 ప్రవాలగణనాథేతి నామ కృత్వా పుపూజ హ ॥ ౨౭॥
 ఏవం నానావిధైర్భాగైర్గణేశమభజత్ సదా ।
 త్రిలోకకీర్తిసంక్లతో బభూవ కృతవీర్యజః ॥ ౨౮॥
 చతుర్థీవ్రతజ్ఞేనైవ తేజసా సంయుతో బభౌ ।
 అజ్ఞహీనకభావేన మోహయుక్తో బభూవ హ ॥ ౨౯॥
 దేవాదీనామభూన్ మాన్యః శ్రియా పరమయా యుతః ।
 భోగయుక్తః స్వభావేన విసస్మార గజాననమ్ ॥ ౩౦॥
 త్యక్త్వా మన్తం గణేశస్య బ్రహ్మజ్ఞానమదేన సః ।
 అహం గణేశరూపః సన్ కం భజామ్యవదత్ ఖలః ॥ ౩౧॥
 తతో బభూవాతివిఘ్నసంయుక్తః సోఽర్జునః ప్రభో ।
 తచ్చృణుష్య మహాభాగ కథయామి ప్రచేష్టితమ్ ॥ ౩౨॥
 సైన్యేన సంయుతో రాజా మృగయార్థం వనం యయౌ ।
 నీలవేషధరో భూత్వా సైనికాస్తాదృశా బభుః ॥ ౩౩॥
 జఘాన వివిధాన్స్తత్ర మృగాన్స్తాన్ నగరో స్వకే ।
 ప్రేషయామాస దూతైః స విభ్రమన్ యత్ర తత్ర వై ॥ ౩౪॥
 తతోఽకస్మాన్ మహారాజో దదార్కాశ్రమముత్తమమ్ ।
 మునేః ప్రపచ్చ రాజాఽసౌ సచివాన్ కస్య చాశ్రమః ॥ ౩౫॥
 త ఊచుర్జమదగ్నేర్వై మునేరాశ్రమ ఆగతః ।
 తతః సోఽపి మునిం దక్ష యయౌ హర్షసమన్వితః ॥ ౩౬॥
 ప్రణమ్య సచివైర్ముఖ్యైః సంవృతః స కృతాఙ్గాలిః ।
 ఉవాచ మునిశార్దూలం జమదగ్నిం మహాయశాః ॥ ౩౭॥

ధన్యం మేఽద్య మహాయోగీన్ జన్మ జ్ఞానాదికం తథా ।
కులం చ పితరో సర్వం త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ॥ 3౮॥

తతస్తం మునిముఖ్యోఽసావాసనాదికమాదరాత్ ।
దత్త్వా శిష్యైశ్చ సమ్పూజ్య పప్రచ్ఛ కుశలాదికమ్ ॥ 3౯॥

ప్రయోజనం తథా విప్రుః సమ్ప్రచ్ఛన్ రాజసత్తమమ్ ।
మానయామాస తం భూపం విష్ణోరంశసముద్భవమ్ ॥ ౪౦॥

తతో రాజా మునిం దక్ష జగాద ప్రీతినంయుతః ।
తవాశీర్వచనేనైవ కుశలం మే ప్రవర్తతే ॥ ౪౧॥

మృగయాఽఽసక్తచిత్తోఽహమాగతో మునిసత్తమ ।
పూర్వపుణ్యబలేనైవ ప్రాప్తం తే దర్శనం మహాత్ ॥ ౪౨॥

సర్వైః సహ మహాభాగ పవిత్రోఽహం న సంశయః ।
దర్శనేనైవ సన్తుష్ట ఆజ్ఞాం దేహ్యధునా ప్రభో ॥ ౪౩॥

గమిష్యామి ససైన్యోఽహం నగరే న్యే మహామతే ।
న తే సమశ్చ యోగేన తపసా భాసతే మమ ॥ ౪౪॥

జగాద మునిముఖ్యోఽసౌ తతస్తం హర్షసంయుతః ।
విష్ణోరంశః స్వయం త్వం మేఽధునా సమ్ప్రాప్త ఆశ్రమే ॥ ౪౫॥

అనాయాసేన భో రాజన్నతస్త్వాం ప్రార్థయే విభో ।
భుజ్జ్వ కిఞ్చిన్మయా దత్తమపరాహ్ణే సమాగతః ॥ ౪౬॥

తతో రాజా జగాదేదం వచనం తం ప్రణమ్య చ ।
స్వామిన్ వనేషు మే నైన్యం క్షుధితం భ్రమణే రతమ్ ॥ ౪౭॥

సన్త్యజ్య కథమేకోఽహం భునజ్మ మునిసత్తమ ।
సర్వేషాం భోజనే శక్తిర్వర్తతే నైవ తే మునే ॥ ౪౮॥

వదామి తేన యోగీన్ద్ర ఆజ్ఞాం దేహి చ మే ప్రభో ।
గమిష్యామి త్వరాయుక్తో నగరే సైన్యసంయుతః ॥ ౪౯॥

తతస్తం రాజశార్దూలమువాచ మునిసత్తమః ।
న చింతాం కురు రాజేన్ద్ర ససైన్యం భోజయామ్యఽహమ్ ॥ ౫౦॥

తపసా మే మహారాజ వశ్యం బ్రహ్మాణ్డమణ్డలమ్ ।
 ఆతస్త్యం గచ్ఛ నద్యాం వై స్నానార్థం సర్వసంయుతః ॥ ౫౧ ॥
 తథేతి తం ప్రణమ్యాఽసావగమత్ సైన్యసంయుతః ।
 స్నానార్థం విస్మితో భూత్వా సహస్రార్జున ఆదరాత్ ॥ ౫౨ ॥
 ॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే సహస్రార్జుననిమన్త్రణం నామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥
 3.3౫

3.3౬ రేణుకాజమదగ్నిసంజ్ఞోపనకరణం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 గతే రాజని భో దక్ష జమదగ్నిర్మహామునిః ।
 రేణుకాం చ సమాహూయ వృత్తాన్తమవదత్ స్వయమ్ ॥ ౧ ॥
 తతస్తాభ్యాం స్మృతా దేవీ కామధేనుః ప్రజాపతే ।
 సమాగతాం ప్రసమ్పూజ్య ప్రార్థయంతావుభౌ సమమ్ ॥ ౨ ॥
 కార్తవీర్యః ససైన్యశ్చ భోజనాయ నిమన్త్రితః ।
 తదర్థం కురు కల్యాణి యత్నం ప్రత్వరితా సఖి ॥ 3 ॥
 తయోర్వచనమాకర్ణ్య కామధేన్వా మహాపురమ్ ।
 రచితం స్వప్రభావేణ పరిఖావలయాఙ్కితమ్ ॥ ౪ ॥
 చతుర్విధాన్నసంయుక్తాం నిర్మమే పాకశాలికామ్ ।
 క్షణేన తాం సమాలోక్య హర్షితశ్చాఽభవన్ మునిః ॥ ౫ ॥
 శిష్యై రాజానమాహూయ ససైన్యం తం ప్రజాపతే ।
 భోజయామాస విప్రోఽసావన్సైర్నానావిధైః పరైః ॥ ౬ ॥
 అమృతకల్పరూపం తే బుభుజుర్వర్షసంయుతాః ।
 తృప్తాస్తే ఫలకన్దాదీన్ భక్షయామాసురాదృతాః ॥ ౭ ॥
 తామ్బూలాని తతః సర్వే బభక్షుః ప్రేమసంయుతాః ।
 తతో వస్త్రాదిభిస్తే చ సత్కృతా మునినా బభుః ॥ ౮ ॥
 రాజాఽథ విస్మితో భూత్వా ప్రణనామ మహామునిమ్ ।

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా వైన్యేన యయౌ స్వనగరం ప్రతి || ౯ ||
 గచ్ఛంతం తం ప్రధానం చ ఊచే వినయసంయుతః |
 ధేనుం ప్రార్థయ రాజంస్తస్వం బ్రాహ్మణస్తాం ప్రదాస్యతి || ౧౦ ||
 ఇయం ధేనుర్మహారాజ రత్నభూతా న సంశయః |
 తాం వినా రాజ్యముగ్రం తే నిష్ఫలం భాసతేఽధునా || ౧౧ ||
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా రాజా మోహేన సంయుతః |
 విఘ్నేన పీడితోఽత్యన్తమువాచ సచివం వచః || ౧౨ ||
 గచ్ఛ త్వం ప్రార్థ్య విప్రం తం ధేనుమానయ యత్నతః |
 తథేతి వైన్యమాదాయ మునిం దుష్టః సమాయయౌ || ౧౩ ||
 ప్రధానం మునిముఖ్యం తం ప్రణమ్యాభిదధే వచః |
 మునే ధేనుమిమాం దేహి రాజ్ఞే హ్యతిథిరూపిణే || ౧౪ ||
 తతస్తం కోపసంయుక్త ఉవాచ మునిసత్తమః |
 న దాస్యామి మహామూర్ఖ ధేనుం దేవస్వరూపిణీమ్ || ౧౫ ||
 తతః సోఽపి మహావీర్ధిర్ధృత్వా ధేనుం బలాత్ ఖలః |
 నిర్జగామ మునేస్తస్యాఽఽశ్రమాత్ కోపసమన్వితః || ౧౬ ||
 తతో ధేనుః సమాక్రద్ధా సస్పృజే బలముక్కుటమ్ |
 తేన సేన్యం హతం తస్య ప్రధానసహితం ప్రభో || ౧౭ ||
 జ్ఞాత్వా వృత్తాన్తముగ్రం తం క్షుభితః కృతవీర్యజః |
 యుద్ధార్థం గర్వసంయుక్తో యయౌ తస్యాశ్రమం విధే || ౧౮ ||
 (Page ఖం. 3 అ. 3౬ పాస ౮౦)
 తతస్తస్య మహాత్ సైన్యం హతం ధేన్వా బలేన వై |
 రాజా భేదసమాయుక్తో పపాల గతమత్సరః || ౧౯ ||
 కామధేనుర్గతా స్వర్గం పునః రాజా సమాయయౌ |
 హృదీ వివ్యాధ బాణేన మునిః సోఽపి మమార హ || ౨౦ ||
 తతస్తం భర్త్యయామాస రేణుకా భూమిపాధమమ్ |
 ఏకవింశతిబాణైస్తాం నృపో వివ్యాధ సర్వతః || ౨౧ ||
 తతః సా క్షుభితాఽత్యన్తం తమువాచ నృపాధమమ్ |

స్వల్పకాలేన రాజంస్త్యం మరిష్యసి న సంశయః ॥ ౨౨॥
 సహస్రబాహుచ్ఛేదస్తే భవిష్యతి సుదుర్మతే ।
 తతః సోఽపి భయోద్విగ్నో జగామ నగరే స్వకే ॥ ౨౩॥
 గతే భూపే మునేః పత్ని రురోద కరుణస్వరా ।
 సస్మార తనయం రామం బదర్యాశ్రమగం ప్రభుమ్ ॥ ౨౪॥
 స్మృతిమాత్రేణ రామః స యయౌ మాతుస్తదాన్తికమ్ ।
 దృష్ట్వా మృతం మహావిప్రం పితరం ప్రరురోద హ ॥ ౨౫॥
 మాతరం బాణనిచయైశ్చితాం వీక్ష్య విశేషతః ।
 ప్రభుర్నిష్కాసయామాస శరాన్ మాతుః శరీరగాన్ ॥ ౨౬॥
 తతస్తం రేణుకాదేవీ సాన్వయామాస యుక్తితః ।
 మా శోకం కురు పుత్ర త్వం స్థాస్యామి నికటే ప్రభో ॥ ౨౭॥
 దత్తాత్రేయం సమాసీయ కురు కర్మ యథావిధి ।
 ఆవయోః ప్రభవిష్యావో దేహయుక్తౌ పునః ప్రభో ॥ ౨౮॥
 నాన్యో వక్తా న సనేహః తస్మాద్యత్నపరో భవ ।
 జహి దుష్టం చ భూపం త్వం హస్తానాం ఛేదనం కురు ॥ ౨౯॥
 తతస్తే జనకం తత్ర తస్య దేహోద్భవేన చ ।
 రక్తేన తర్పయస్వ త్వం తృప్తః సోఽపి భవిష్యతి ॥ ౩౦॥
 మమాణ్ణే ఏకవింశచ్ఛ బాణాస్తేన సమర్పితాః ।
 ఏకవింశతివారం త్వం కురు నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ ॥ ౩౧॥
 ఏవముక్త్యా గతా దేవీ స్వర్గే దేహం విసృజ్య సా ।
 రామస్తథా చకారాఽసౌ దత్తేన సహితస్తతః ॥ ౩౨॥
 పశ్చామే దివసే రామః కర్మ కృత్వా సమాస్థితః ।
 దత్తాత్రేయశ్చ స్వస్థానే యయౌ భిక్షార్థమాదరాత్ ॥ ౩౩॥
 షష్ఠే దినే సమాయాతః వ్యాఘ్రస్తత్ర మహాబలః ।
 తం దృష్ట్వా భయసంయుక్తో రామః సస్మార మాతరమ్ ॥ ౩౪॥
 స్మృతిమాత్రేణ సాఽఽయాతా శిరోమాత్రా ప్రజాపతే ।
 తాం దృష్ట్వా విస్మితో రామస్తమువాచ హి రేణుకా ॥ ౩౫॥

కిమర్థం పుత్రకాఽఽహూతా తవ స్నేహాత్ సమాగతా ।
 తతోఽతర్ధానమకరోద్వ్యాప్తుః పరమ దుర్జయః ॥ 3౬॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర దత్తాత్రేయః సమాయయౌ ।
 దృష్ట్వా తాం రామమామవ్రోహచ యోగవిదాం వరః ॥ 3౭॥
 సమాగతా త్వయా తాత కిమర్థం రేణుకా స్మృతా ।
 న్యూనదేహో విశేషేణ కురు కర్మ యథాతథమ్ ॥ 3౮॥
 వృత్తాంతం కథయామాస రామస్తం మునిసత్తమమ్ ।
 చకార కర్మ సాఙ్గం తద్దత్తేన సహితః ప్రభుః ॥ 3౯॥
 సపిణ్డీకరణం రామశ్చకార ద్వాదశేఽహని ।
 పాథేయశ్రాద్ధమేవం స త్రయోదశదినే తథా ॥ ౪౦॥
 తతః స జమదగ్నిస్తం దివ్యదేహాః సమాగతః ।
 రామమాలిఙ్గ్య సంహృష్టో బభూవ మునిసత్తమః ॥ ౪౧॥
 జమదగ్నిం తతో దత్తో రేణుకాం హర్షసంయుతః ।
 ఉవాచ భావగమ్భీరో బోధయన్ బోధదాయకః ॥ ౪౨॥
 గణేశం మన్తరాజేన భజతం భావపూర్వకమ్ ।
 తేన విఘ్నవిహీనౌ చ శాన్తిరూపౌ భవిష్యథః ॥ ౪౩॥
 క్షత్రహస్తేన మరణం యువాభ్యాం ప్రాప్తమేవ చ ।
 విఘ్నరాజమవిజ్ఞాయ జాతౌ దుఃఖేన సంయుతౌ ॥ ౪౪॥
 (Page ఖం. 3 అ. 3౭ పాస ౮౧)
 ఏవముక్త్యా గణేశస్య దదౌ మన్తం మహామునిః ।
 తాభ్యామేకాక్షరం విప్రౌ తపోయుక్తౌ బభూవతుః ॥ ౪౫॥
 దత్తశ్చ స్వాశ్రమే తద్వద్యయౌ హర్షసమన్వితః ।
 పిత్రోః సేవార్థమానన్దాద్రామస్తత్ర స్థితోఽభవత్ ॥ ౪౬॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే రేణుకాజమదగ్నిసజ్జీవనకరణం నామ షట్రింశోఽధ్యాయః
 ॥ 3.3౬

3.3౭ పరశురామచరితకథనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

గత వర్షనహస్రే స తపతోరాయయౌ ప్రభుః ।

విఘ్నేశ్వరో భార్గవయోర్వరదస్తావువాచ హ ॥ ౧ ॥

రేణుకే జమదగ్నీ త్వం వృణు మే వరముత్తమమ్ ।

ఏకాక్షరవిధానేన తపసా తోషితోఽభవమ్ ॥ ౨ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తో బభూవతుః ।

ఊచతుర్గణరాజం తౌ భక్తిభావసమన్వితౌ ॥ 3 ॥

ధన్యో వంశో గణేశాన దర్శనేన తథాఽఽవయోః ।

తపః స్వాధ్యాయ ఏవం త ఆవయోర్నాత్ర సంశయః ॥ ౪ ॥

ఏవముక్త్యా ప్రణమ్యైసం పూజయంతౌ గణేశ్వరమ్ ।

సరోమాళ్ళౌ తుష్టువతుః ప్రహర్షేణ ప్రజాపతే ॥ ౫ ॥

రేణుకాజమదగ్నీ ఉచతుః ।

నమస్తే విఘ్నపాలాయ భక్తానాం విఘ్నహారిణే ।

విఘ్నకర్త్రే హ్యభక్తానాం బ్రహ్మభూతాయ తే నమః ॥ ౬ ॥

అనాదయే త్వనాధార వక్రతుణ్ణస్వరూపిణే ।

గణేశాన అనంతానాం గణానాం పతయే నమః ॥ ౭ ॥

నానాశక్తియుతాయైవ నానాభేదకరాయ తే ।

నానాభేదవిహీనాయ హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౮ ॥

అమేయమాయయా చైవ ఖేలకాయ చ ధుణ్ణయే ।

సిద్ధిబుద్ధిసహాయాయ సిద్ధిబుద్ధివరాయ చ ॥ ౯ ॥

స్వానన్దపతయే తుభ్యం భక్తేభ్యో యోగదాయినే ।

యోగాకారాయ యోగాయ శాన్తిదాయ నమో నమః ॥ ౧౦ ॥

అఖణ్డానన్దరూపాయ భుక్తిముక్తిప్రదాయ చ ।

లమ్బోదరాయ దేవాయ చైకదంతాయ తే నమః ॥ ౧౧ ॥

మహోదరాయ విఘ్నానాం పతయే సుఖదాయినే ।

మూషకధ్వజినే తుభ్యం నమో మూషకవాహన ॥ ౧౨ ॥

చతుర్భుజాయ సర్వేషామాదిపూజ్యాయ భోగినే ।
 జ్యేష్ఠరాజాయ సర్వేషాం పితృమాతృస్వరూపిణే ॥ ౧౩॥
 యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదా దేవాః శివాదయః ।
 యోగినస్తం కథం చావాం హ్యతస్త్యాం ప్రణమావహే ॥ ౧౪॥
 ఏవం స్తుత్వా గణేశానం ప్రణతౌ భక్తిసంస్తుతౌ ।
 తావత్థాప్య గణాధీశ ఊచివాన్ హర్షసంయుతః ॥ ౧౫॥
 వరం చ వృణుతం పుత్రౌ దాస్యామి మనసీప్పితమ్ ।
 యమిచ్ఛథో మహాభాగౌ భక్తిభావనియన్త్రితః ॥ ౧౬॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా దమృతీ తమథోచతుః ।
 ప్రణమ్య చ పునః పాదౌ స్పృష్ట్యా తౌ హర్షసంయుతౌ ॥ ౧౭॥
 తావూచతుః ।
 యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।
 తదా తే పాదపద్మే నౌ భక్తిం దేహి సుఖప్రదామ్ ॥ ౧౮॥
 యోగశాన్తిం చ విఘ్నేశ దేహి యోగేశ నౌ పరా ।
 గాణపత్యప్రియాం చైవ సదా హ్యోనన్దదాయికామ్ ॥ ౧౯॥
 ఓమితు్యక్త్వా గణాధ్యక్షః పునః ప్రోవాచ తౌ తదా ।
 (Page ఖం. 3 అ. 3౭ పాస ౮౨)
 దృష్ట్వా భక్తిం తయోర్భావం భక్తేభ్యః సుఖదాయకః ॥ ౨౦॥
 భవత్కృతమిదం మే యత్ స్తోత్రం యోగప్రదం భవేత్ ।
 యో యదిచ్ఛతి తత్తస్మై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ॥ ౨౧॥
 జమదగ్నీ సదా శాన్తో భవ మే భక్తికారకః ।
 రేణుకే దేహాయుక్తా త్వం భజ మాం యోగభావితా ॥ ౨౨॥
 లోకాస్త్యాం మస్తకాకారాం పశ్యన్త్యత్ర న సంశయః ।
 జ్ఞానదృష్ట్యా తథా సాక్షాం పశ్యేయురైవతాదయః ॥ ౨౩॥
 ఏవముక్త్వాంఽతర్థధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
 రేణుకా జమదగ్నిశ్చ స్వాత్రమస్థౌ బభూవతుః ॥ ౨౪॥
 తతః కదాచిద్రామస్తౌ ప్రణిపత్య కృతాజ్ఞులిః ।

ఉవాచ పితరో వాక్యం సాక్షాద్విష్ణుః ప్రతాపవాన్ || ౨౫||

శ్రీరామ ఉవాచ |

అర్జునం సంహనిష్యామి తథా నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ |

కరిష్యామి న సన్దేహః పితరో భవదాజ్ఞయా || ౨౬||

తతస్తం జమదగ్నిశోచివాచ హర్షసమన్వితః |

మా కురుష్వ వృథా హింసాం రామ గర్వం పరిత్యజ || ౨౭||

తతస్తం భార్గవం రామ ఉవాచ వినయాన్వితః |

మాతురగ్రే ప్రతిజ్ఞా చ మునీశ్వర కృతా మయా || ౨౮||

తాం సత్యాం ప్రకరిష్యామి మాతృభక్తిపరాయణః |

దేహత్యాగం కరిష్యామి తదర్థమథవా మునే || ౨౯||

తస్యాఽఽగ్రహం సమాలోక్య న్యగదత్ పుత్రమాదరాత్ |

శక్కరం గచ్ఛ భో రామ స తేఽభీష్టం కరిష్యతి || ౩౦||

తౌ ప్రణమ్య జగామాఽసౌ కైలాసే శక్కరం ప్రభుః |

ప్రణీపత్య మహేశానం స్తుత్వా తం చాబ్రవీద్యచః || ౩౧||

కార్తవీర్యం హనిష్యామి కుర్వే నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ |

ఏకవింశతివారం చ తత్రోపాయం వద ప్రభో || ౩౨||

తత ఏకాక్షరం మన్తం గణేశస్య దదౌ శివః |

రామాయ తం ప్రగమ్యాశు వనం ప్రాయాన్ మహాబలః || ౩౩||

పూర్వజన్మని దేవస్య గణేశస్య కృతం తపః |

వామనేన చ తత్ స్మృత్వా తస్మిన్ తపసి సంస్థితః || ౩౪||

వాయుభక్షస్తతో మన్తం జజాప ధ్యానసంయుతః |

సమాధినా మహోగ్రేణ తోషయామాస విఘ్నపమ్ || ౩౫||

గతే వర్షశతే పూర్ణే ఆయయౌ తం గజాననః |

భక్తం భక్త్యా సమాయుక్తం మహోగ్రతపసా యుతమ్ || ౩౬||

ఉవాచ తం మహాభాగం భార్గవం విష్ణుమవ్యయమ్ |

వరం వృణు మహాభాగ భక్త్యా దాస్యామి భావితః || ౩౭||

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యముత్థాయ గణపం ద్విజః |

ననామ దణ్ణవద్భూమౌ తం పుపూజ విశేషతః || ౩౮||

పూజయిత్వా పునర్నత్వా తుష్టావ ప్రకృతాజ్ఞులిః ।
రామో భక్తిరసేనైవ సమ్ముతః సాశ్రుతోచనః ॥ 3౯॥

రామ ఉవాచ ।

నమస్తే గణనాథాయ భక్తానన్దవివర్ధన ।
భక్తిప్రియాయ దేవాయ హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౪౦॥

వేదాన్తవేద్యరూపాయ మనోవాణీమయాయ చ ।
మనోవాణీవిహీనాయ యోగాకారాయ తే నమః ॥ ౪౧॥

గజవక్త్రాయ వై తుభ్యం నిర్గుణాత్మప్రధారిణే ।
సగుణాయ చ కణ్ఠాధో నరాకారాయ తే నమః ॥ ౪౨॥

అనాదయే చ పూజ్యాయ సర్వేషాం సర్వదాయినే ।
ఆదిపూజ్యాయ విఘ్నేశ నానావిఘ్నప్రచాలక ॥ ౪౩॥

విఘ్నహస్త్రే సుభక్తానాం విఘ్నకర్త్రే దురాత్మనామ్ ।
సదా స్వానన్దనాథాయ ధుణ్ణిరాజాయ తే నమః ॥ ౪౪॥

వక్రతుణ్డాయ తే నాథ నమో లమ్బోదరాయ వై ।

(Page ఖం. 3 అ. 3౭ పాన ౮౩)

సతతం శాన్తిరూపాయ శాన్తిదాయ నమో నమః ॥ ౪౫॥

మహోదరాయ సిద్ధేశ్వ బుద్ధేశ్వ పతయే నమః ।
నానైశ్వర్యప్రదాత్రే తే భ్రమదాయ నమో నమః ॥ ౪౬॥

నానాజ్ఞానప్రభేదేశ్వ మోహకర్త్రే నమో నమః ।
సుభక్తానాం సదా నాథ భ్రమమోహోదిహారిణే ॥ ౪౭॥

నానాదైత్యనిహస్త్రే చ దేవానాం మదహారిణే ।
సురాసురమయాయైవ బ్రహ్మేశాయ నమో నమః ॥ ౪౮॥

సర్వత్ర యోగరూపేణ సంయోగాయోగహీనతః ।
సంస్థితం తం కథం స్తౌమి త్వాం విఘ్నేశ వద ప్రభో ॥ ౪౯॥

యం సమర్థా గణాధ్యక్ష యోగినః శేషకాదయః ।
శివాదయశ్చ వేదా వై స్తౌతుం న ప్రభవన్తి తే ॥ ౫౦॥

తం కిం స్తౌమి గణాధీశమతస్త్వాం ప్రణతోఽభవమ్ ।

తేన తుష్టశ్చ మాం నాథ పాలయస్వ త్వదాశ్రితమ్ || ౫౧||

ఏవం సంస్తువతస్తస్య భక్తిభావేన మానద |
భక్త్యా రోమోద్గమః ప్రాప్తః కణ్ఠరోధో బభూవ హ || ౫౨||

ననర్త పరమానన్దయుక్తోఽసౌ భార్గవగ్రణీః |
జయ విఘ్నేశ హేరమ్భ గణేశేతి వదన్తదా || ౫౩||

తం తథా భక్తిసమ్మగ్నం వీక్ష్య దేవో గజాననః |
ఉవాచ సాశ్రునేత్రశ్చ సరోమాఞ్చుః ప్రజాపతే || ౫౪||

రామ రామ మహాభాగ శ్శృణు మే పరమం వచః |
ధన్యోఽసి సర్వభావేన భక్తో మే మగ్నతాం గతః || ౫౫||

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం భవేత్ భక్తిరసప్రదమ్ |
పరిష్కృతి చ యశ్చైతచ్ఛృణుయాత్ సతతం పరమ్ || ౫౬||

తస్యాఽహం సకలాం బాధాం నాశయిష్యామి నిత్యదా |
ఇహ భుక్త్యాఽఖిలాన్ భోగానన్తే స్వానన్దగో భవేత్ || ౫౭||

యద్యచ్ఛిస్తయతి ప్రాజ్ఞ తత్తద్దాస్యామి కేశవ |
మమ మాన్యః సదా సోఽపి భవితా నాత్ర సంశయః || ౫౮||

పరశుం మే గృహాణ త్వం తేన మత్తైల్యగో భవేః |
జేష్యసి త్వం మహావీరమర్జునం రాజభిర్వృతమ్ || ౫౯||

నిఃక్షత్రియాం తథా పృథీష్ం కరిష్యసి న సంశయః |
ఏకవింశతివారం త్వం సదా జయసమన్వితః || ౬౦||

నామ తే సర్వవిఖ్యాతం భవిష్యతి శుభప్రదమ్ |
ఉక్తం పరశురామేతి స్మరణేన సుఖప్రదమ్ || ౬౧||

యజ్ఞాన్ కృత్వా మహాభాగ యశః సంస్థాప్య భూతలే |
శాన్తియోగస్థభావేన మాం భజిష్యసి నిత్యదా || ౬౨||

ఏవముక్త్యాంఽతర్థధేఽసౌ జామదగ్న్యం గణేశ్వరః |
రామః సంస్థాపయామాస గణేశం బ్రాహ్మణైస్తతః || ౬౩||

సమూజ్య స్వగృహం రామో యయౌ హర్షసమన్వితః |
రేణుకాం జమదగ్నిం స ననామ పరశోర్ధరః || ౬౪||

తయోరాజ్ఞాం గృహీత్వా స భ్రాతృభిశ్చ సమన్వితః ।

జహావ కార్తవీర్యం తం మహాబలపరాక్రమమ్ ॥ ౬౫॥

సిద్ధైశ్చ కవచైర్యుక్తా రాజానః సర్వ ఆగతాః ।

అవధ్యాః సర్వభావేన దేవాదీనాం మహాబలాః ॥ ౬౬॥

గణేశవరదానేన పరశోస్తేజసా ప్రభుః ।

రామః సర్వాంశ్చ సజ్గామే మారయామాస యత్నతః ॥ ౬౭॥

కార్తవీర్యం తం జఘాన స తతో రోషతో దృఢమ్ ।

యుద్ధం కృత్వా మహాఘోరం బాహుంశ్చిచ్ఛేద లీలయా ॥ ౬౮॥

మమార కార్తవీర్యశ్చ పర్శునా చ ప్రజాపతే ।

తతః స విజయీ రామః క్షత్రియాణాం వధే రతః ॥ ౬౯॥

నిఃక్షత్రియాం ధరాం తత్ర చకార క్రోధసంయుతః ।

పునర్బ్రాహ్మణవీర్యేణ క్షత్రియాః ప్రబభూవిరే ॥ ౭౦॥

రామేణ తే పునః సర్వే హతాః క్షత్రకులోద్భవాః ।

(Page ఖం. 3 అ. 3౮ పాన ౮౪)

నిఃక్షత్రియాం ధరాం దక్ష చకార స పునః పునః ॥ ౭౧॥

ఏకవింశతివారం చ కృత్వా నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ ।

క్షత్రియాణాం చ రక్షేన తర్పయామాస పూర్వజాన్ ॥ ౭౨॥

యజ్ఞం కృత్వా దదౌ పృథ్వీం బ్రాహ్మణేభ్యో మహాయశాః ।

సముద్రేణ తతస్తస్మై దత్తా పృథ్వీ భయాద్విధే ॥ ౭౩॥

తత్రాయం సంస్థితో రామో భజతే గణనాయకమ్ ।

అనన్యభావసంయుక్తో గాణపత్యోఽధునా మహాన్ ॥ ౭౪॥

ఇదం తే కార్తవీర్యస్య రామస్య చ మహాద్భుతమ్ ।

జమదగ్నే రేణుకాయాశ్చరితం కథితం మయా ॥ ౭౫॥

యః శృణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వా తస్య సమ్భవేత్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం దక్ష చిన్తితార్థప్రదం పరమ్ ॥ ౭౬॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే పరశురామచరితకథనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥

3.3౭

3.3౮ హరివంశవర్ణనం నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కార్తవీర్యస్య పుత్రాస్తు శతం తత్ర మహారథాః ।

పక్షౌచివ బలినః శూరా ధర్మాత్మానో యశస్వినః ॥ ౧ ॥

జయధ్వజః శూరనేనో వృషభోఽథ పురురితౌ ।

జయధ్వజస్తత్ర రాజా ముఖ్యోఽభూత్ స ప్రజాపతే ॥ ౨ ॥

జయధ్వజస్య పుత్రోఽభూత్తాలజఙ్ఘః ప్రతాపవాన్ ।

తస్య పుత్రశతం జజ్ఞే తాలజఙ్ఘ ఇతి స్మృతాః ॥ 3 ॥

తేషాం జ్యేష్ఠో మహాబాహుర్వీతిహోత్రోఽభవన్నృపః ।

వృషప్రభృతయశ్చాన్యే యాదవాః పుణ్యకర్మిణః ॥ ౪ ॥

వృషో వంశకరశ్చాసీత్తస్య పుత్రోఽభవన్ మధుః ।

మధోః పుత్రశతం జజ్ఞే వృష్టిర్జ్యేష్ఠః స వంశకృత్ ॥ ౫ ॥

వీతిహోత్రసుతశ్చైవానన్తనామా మహాయశాః ।

దుర్జయస్తస్య పుత్రోఽభూత్ సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౬ ॥

తస్య భార్యా గుణైర్యుక్తా పాతివ్రత్యపరాయణా ।

వనే స తు యయా రాజోర్వశీం తత్ర దదర్శ హ ॥ ౭ ॥

తస్యాం సక్తః స్వయం కామీ స సస్మార స్వకాం స్త్రియమ్ ।

గతే బహుతిథే కాలే యయా కణ్వేన బోధితః ॥ ౮ ॥

స్వగృహం పునరేవాఽసౌ ప్రాయశ్చిత్తం చకార వై ।

యాజయామాస తం కణ్వః స వినీతో బభూవ హ ॥ ౯ ॥

తస్య పుత్రో బభూవాఽపి సుప్రతీక ఇతి శ్రుతః ।

సహస్రజిత్ కులభవం సర్వం తే కథితం త్విదమ్ ॥ ౧౦ ॥

యదుపుత్రస్య వంశం వై శృణు క్రోష్టోః ప్రజాపతే ।

క్రోష్టోరోకో వృజినవానితి పుత్రోఽభవచ్ఛృతః ॥ ౧౧ ॥

తస్య పుత్రోఽభవచ్ఛాపిః కుశేకుస్తత్సుతో మతః ।

కుశేకోశ్చాఽభవత్పుత్రో నామ్నా చిత్రరథో బలీ ॥ ౧౨ ॥

పుత్రశ్చిత్తరథస్యాఽభూచ్ఛశబిస్తస్తతోఽభవత్ |
దశలక్షసహస్రాణి తేషు జ్యేష్ఠః పృథుశ్రవాః || ౧౩||

ఉశనాస్తస్య పుత్రోఽభూద్ధర్మ ఏవ స కథ్యతే |
తస్మాద్రుచకనామాఽభూత్తతః పఞ్చ సుతా మతాః || ౧౪||

తేషు వంశధరః ప్రోక్తో జ్యాయమో లోకవిశ్రుతః |
తస్మాద్విదరభః పుత్రోఽభూద్విదరాభవ్చ కుశక్రథౌ || ౧౫||

లోమపాదస్తృతీయస్తు బభ్రుస్తస్యాఽఽత్మజోఽభవత్ |

(Page ఖం. 3 అ. 3౮ పాన ౮౫)

కృత్తిస్తస్యాత్మజః ప్రోక్త ఉశికస్తతుస్తోఽభవత్ || ౧౬||

ఉశికాత్ పుత్రకో జాతశ్చేదీచ్ఛైద్యస్తతోఽభవత్ |
తస్య పుత్రో మహాబాహుఃప్రభావాత్ కౌశికః స్మృతః || ౧౭||

అభూత్తస్య సుతో ధీమాన్ సుమస్తుశ్చ తతోఽమలః |
అమలస్య సుతః ప్రోక్తో నిఃశేషతశ్చ మహాబలః || ౧౮||

తస్య దక్షాఽభవన్ పుత్రాః శతం చైవ మహాబలాః |
క్రథస్యాప్యఽభవత్కుచ్ఛిర్ధృష్టిస్తస్యాఽథ నిర్వుతిః || ౧౯||

దశార్హోఽస్య తతో వ్యోమస్తస్మాజ్జిమూతకస్తతః |
వికృత్తిస్తస్య పుత్రో భీమరథోఽభూన్ మహాబలః || ౨౦||

తస్మాన్నవరథో నామ బభూవ చ మహాబలః |
తస్య పుత్రో దశరథః శకునిస్తస్య చాత్మజః || ౨౧||

తస్మాత్ కరమ్భిః సమ్భూతో దేవరాతోఽభవత్తతః |
ఈజే స చాశ్వమేధేన దేవక్షత్రశ్చ తత్సుతః || ౨౨||

మధుస్తస్య సుతో జజ్ఞే తస్మాత్ కురురజాయత |
పుత్రద్వయమభూత్తస్య సుత్రామా చానురేవ చ || ౨౩||

అనోస్తు పురుహోత్రోఽభూదాయుస్తస్య సుతో మతః |
ఆయుషః సాత్వతో నామ తస్య సప్త సుతా మతాః || ౨౪||

భజమానో భజిర్దివ్యో వృష్టిర్దేవవృథోఽధకః |
మహాభోజశ్చ విఖ్యాతా యాదవేషు ప్రజాపతే || ౨౫||

భజమానస్య నిష్టాచిః కింకణో వృష్టిరేవ చ |
 అథ దేవవృధో రాజా పుత్రార్థే తప ఆచరత్ || ౨౬ ||
 బభ్రుః పుత్రోఽభవత్తస్య పుణ్యశ్లోకో మహాయశాః |
 సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః శ్లోకౌ యస్య బభూవతుః || ౨౭ ||
 యశసా తేజసా రాజా త్రిలోకేషు విరాజితః |
 మహాభోజకులే జాతా భోజాస్తే వై ప్రకీర్తితాః || ౨౮ ||
 వృష్టేః సుమిత్రః పుత్రశ్చ యుధాజిదపరస్తథా |
 అసమిత్రః శినిస్తస్మాన్నిమ్నోఽభూదసమిత్రతః || ౨౯ ||
 సత్రాజిచ్చ ప్రసేనశ్చ విఖ్యాతౌ నిమ్నజౌ సుతౌ |
 సత్రాజిత్ సూర్యమారాధ్య మణిం తేభే స్యమస్తకమ్ || ౩౦ ||
 శినేరథ సముత్పన్నః పుత్రః సర్వార్థకోవిదః |
 సత్యకః సత్యసమృన్నః సత్యనామా మహాయశాః || ౩౧ ||
 సాత్యకిర్యుయుధానః స జయస్తస్యాఽభవత్సుతః |
 కుణిశ్చాథ సుతో ధీమాంస్తస్య పుత్రో యుగన్ధరః || ౩౨ ||
 అసమిత్రసుతో యోఽన్యో వృష్టిః శస్త్రవిశారదః |
 శ్వఫల్కశ్చ సుతో వృష్టేః పరశ్చిత్తరథోఽభవత్ || ౩౩ ||
 శ్వఫల్కః కాశిరాజస్య సుతాం భార్యామవిన్దత |
 తస్యామజనయత్ పుత్రమకూరం సాధుసమ్మతమ్ || ౩౪ ||
 ఆసన్గసారమేయాద్యా అన్యే చ ద్వాదశాఽఽత్మజాః |
 అకూరస్యాఽభవత్పుత్రో దేవవాసుపదేవకః || ౩౫ ||
 అభూచ్చిత్తరథాత్ పుత్రః పృథుశ్చాపృథురేవ హి |
 అశ్వగ్రీవః సుబాహుశ్చ సుధాశ్వాద్యాః సుతాః స్మృతాః || ౩౬ ||
 అథాన్ధకో మహాబాహుర్లభే వై చతురః సుతాన్ |
 కుకురం భజమానం చ శుచిం కమ్బలబర్హిణమ్ || ౩౭ ||
 కుకరస్య సుతో వహ్నిర్వహ్నేస్తు తనయోఽభవత్ |
 కపోతరోమా భో దక్ష పుత్రోఽభవదనుస్తతః || ౩౮ ||
 సోఽభవత్సుమ్పరోర్మిత్రం సుతస్తస్యాంఽధకః స్మృతః |
 అన్ధకాదభవత్ పుత్రస్తేజోయుక్తశ్చ దున్దుభిః || ౩౯ ||

స గోవర్ధనమాసాద్య తతాప విపులం తపః ।
 బ్రహ్మ తస్మై దదౌ చైవ వరం తన్మనసీప్పితమ్ ॥ ౪౦॥
 వంశస్తే చాక్షయో భావీ కీర్తిజ్ఞానాదికం యశః ।
 (Page ఖం. 3 అ. 3౯ పాస ౮౬)
 సురైః సదాధికం మైత్ర్యం కామరూపిత్వమేవ చ ॥ ౪౧॥
 ఆరిద్యోతః సుతస్తస్య తేజోయుక్తశ్చ దుస్తభేః ।
 పునర్వసుః సుతస్తస్యాహుకస్తస్య సుతః స్మృతః ॥ ౪౨॥
 ఆహుకాదుగ్రసేనశ్చ దేవకశ్చ ప్రజాపతే ।
 దేవకస్య సుతా వీరా జ్జురే దేవసన్నిభాః ॥ ౪౩॥
 దేవవాసుపదేవశ్చ సుదేవో దేవవర్ధనః ।
 తేషాం స్వసారః సప్తాఽఽసన్ వసుదేవాయ తా దదౌ ॥ ౪౪॥
 ధృతదేవా తథా చైవోపదేవా దేవసాక్షితా ।
 శ్రీదేవా శాన్తిదేవా చ సహదేవా చ సువ్రతా ॥ ౪౫॥
 దేవకీ వసుదేవాయ దదౌ సర్వాః ప్రజాపతే ।
 ఉగ్రసేనస్య పుత్రాస్తు కంసముఖ్యా మహాబలాః ॥ ౪౬॥
 మహాయశా అభూత్ పుత్రో భజమానాద్విదూరథః ।
 తస్య శూరః శినిస్తస్య స్వయమ్భోజశ్చ తత్సుతః ॥ ౪౭॥
 హృదికోఽతో దేహబాహుస్తతః శతధనుస్తతః ।
 కృతవర్మా తతో దేవమీఠోఽతః శూరకస్తతః ॥ ౪౮॥
 వసుదేవాదయో దక్ష దశ ధర్మపరాయణాః ।
 వసుదేవాన్ మహాతేజా వాసుదేవో జగద్గురుః ॥ ౪౯॥
 దేవకీపుత్రతాం యాతో దేవైః సమ్ప్రార్థితో హరిః ।
 భూమిభారావతారాయ సాధూనాం పాలనాయ చ ॥ ౫౦॥
 రోహిణీ చ మహాభాగా వసుదేవాదజిజనత్ ।
 సజ్కర్షణం తతో జ్యేష్ఠం శేషాంశం చ హలాయుధమ్ ॥ ౫౧॥
 ఉమా దేహధరా జాతా యోగనిద్రా చ కౌశికీ ।
 నియోగాద్వాసుదేవస్య యశోదా తనయాఽభవత్ ॥ ౫౨॥

యే చాన్యే వసుదేవస్య వాసుదేవగ్రజాః సుతాః ।
జఘాన కంసః ప్రాగేవ తాన్ సర్వాన్ సూతిమాత్రతః ॥ ౫౩॥

సుషేణశ్చ తతో దాయీ భద్రసేనో మహాబలః ।
ఋతుః సమ్కర్షణో భద్రః కీర్తిమానితి సంజ్ఞితాః ॥ ౫౪॥

హతేష్వేతేషు సర్వేషు రోహిణీ వసుదేవతః ।
అసూత లోకనాథం తం బలభద్రం హలాయుధమ్ ॥ ౫౫॥

జాతే రామే చ దేవానామాదిమాత్మానమచ్యుతమ్ ।
అసూత దేవకీ కృష్ణం శ్రీవత్సాఙ్గీతవక్షసమ్ ॥ ౫౬॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖండే మహోదరచరితే హరివంశవర్ణనం నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥ 3.3౮

3.3౯ విష్ణుదేహధారణవర్ణనం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
రామస్య రేవతీ భార్యా సురూపాఽఽసీద్గుణాన్వితా ।
తస్యాముత్పాదయామాస ద్వా పుత్రౌ నిషధోల్ముకౌ ॥ ౧॥
షోడశ స్త్రీసహస్రాణి శతమష్టోత్తరం తథా ।
కృష్ణస్య పత్న్యః సమోక్తాశ్చార్జురూపాః సులోచనాః ॥ ౨॥

తాసు పుత్రౌ బభూవుశ్చ శతశోఽథ సహస్రశః ।
ప్రత్యేకం దశ పుత్రాశ్చ దుహితైకా బభూవిరే ॥ 3॥
ప్రద్యుమ్నసామ్బముఖ్యాశ్చ మహాతేజోయుతాః సుతాః ।
మహారథా మహాభాగా బభూవుర్రానసంయుతాః ॥ ౪॥

ప్రద్యుమ్నస్య చ పుత్రోఽభూదనిరుద్ధః ప్రతాపవాన్ ।
తస్య పుత్రస్తు వజ్రః స ఏవాభూద్వంశధారకః ॥ ౫॥

(Page ఖం. 3 అ. 3౯ పాన ౮౭)

ముసలాత్ సోఽవశిష్టోఽభూదేవం నానావిధా నృపాః ।
జాతాస్తత్ర న శక్యం వై భవేత్ కథయితుం మయా ॥ ౬॥

దక్ష ఉవాచ ।

కథం విష్ణుః స్వయం సాక్షాన్ మానుషే దేహధారకః ।
బభూవ తత్ర యన్ములం తదేవ వద మానద ॥ ౭॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కథాం శృణు మహారమ్యాం పురా జాతాం ప్రజాపతే ।
యయా తే సంశయః సర్వో నాశమేష్యతి తచ్చుతాత్ ॥ ౮॥

పురా దేవైశ్చ దైత్యైశ్చా జితా విష్ణుసమన్వితైః ।
రాజ్యం త్యక్త్వా తతో దైత్యా వనేషు వ్యచరన్ భయాత్ ॥ ౯॥

తతస్నాన్ హస్తుమత్యన్తం యయుర్దేవా ఉదాయుధాః ।
ప్రహ్లాదప్రముఖాః సర్వే భయభీతాస్తతోఽభవన్ ॥ ౧౦॥

అనాథాంస్తానథోచుస్తే కృత్వా కరపుటం పురః ।
రాజ్యం త్యక్త్వా వయం సర్వే వనేషు విచరామహే ॥ ౧౧॥

శస్త్రాదిభిర్విహీనాన్నః కథం హస్తుం సముద్యతాః ।
సురాః సర్వం భవద్భిశ్చ గృహీతం తదపి హ్యహో ॥ ౧౨॥

అతో నో రక్షత ప్రాజ్ఞాః శరణం సముపాగతాన్ ।
మా హింస్యత మహాభాగా దీనాంశ్చైవ విశేషతః ॥ ౧౩॥

తథాఽపి విష్ణునా తత్ర ప్రేరితాస్తేఽపి దానవాన్ ।
దేవా హస్తుం ప్రారభన్త పలాయంతాఽసురాస్తదా ॥ ౧౪॥

శరణం స్వగురుం తత్ర భృగుం యోగనిధిం యయుః ।
ఉదాయుధాస్తు పశ్చాత్తే జగ్ముః క్రోధసమన్వితాః ॥ ౧౫॥

తత్ర సర్వే భృగుం దక్ష దదృశుర్న చ దానవాః ।
సమిదర్థం గతం జ్ఞాత్వా భృగుపత్నిం సమాయయుః ॥ ౧౬॥

రక్ష నో దేవి భీతాంస్తు దేవేభ్యః శరణం గతాన్ ।
నోచేద్వయం మరిష్యామస్త్యదగ్రే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౭॥

తేషాం వచనమాకర్ణ్య తానువాచ సుఖప్రదా ।
మా భయం కురుత హ్యేవం వారయామి సురాసహమ్ ॥ ౧౮॥

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తాశ్చ దానవాః ।
తత్ర సంస్థాస్తతో దక్ష నిఃశ్వాసోచ్ఛ్వాససంయుతాః ॥ ౧౯॥

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్రాజగ్మూర్విష్ణుపురోగమాః ।

దేవా ఉదాయుధాః సర్వే దైత్యాన్ హస్తుం ప్రచక్రముః || ౨౦||

తానువాచ భృగోః పత్నీ మా హింస్యత సురోత్తమాః |
దైత్యాన్ మాం శరణం ప్రాప్తాన్రాజ్యహీనాన్ విశేషతః || ౨౧||

తామనాదృత్య దేవేష్టో విష్ణునా ప్రేరితః స్వయమ్ |
వజ్రం ధృత్వా యయా హస్తుం దైత్యాన్ క్రోధవిలోచనః || ౨౨||

తతో భృగోశ్చ పత్నీ సా చుకోప తపసా స్వయమ్ |
సవజ్రం దేవరాజం తం స్తమిభ్రతం ప్రచకార హ || ౨౩||

తద్ దృష్ట్వా విష్ణునా తత్ర చక్రేణ క్షురనేమినా |
శిరశ్చిన్నం భృగోః పత్న్యః సా పపాత ధరాతలే || ౨౪||

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు భృగుస్తత్ర సమాగతః |
మృతాం పత్నీం తథా దృష్ట్వా చుకోపారుణలోచనః || ౨౫||

శశాప విష్ణుమావేశాత్ పత త్వం పృథివీతలే |
బ్రాహ్మణీవధదోషేణ దేవాధమ న బుద్ధ్యసి || ౨౬||

భృగుణా తపసా స్వేన జ్ఞానేనాపి ప్రజాపతే |
జీవయుక్తా కృతా పత్నీ రక్షితా దానవాస్తథా || ౨౭||

తతోఽతిదుఃఖితో దేవో విష్ణుః శోకసమన్వితః |
శరణం విఘ్నరాజం తం యయా క్షేత్రే మయూరకే || ౨౮||

తత్రాఽతితపసా దేవం వర్షమాత్రం ప్రజాపతే |
నిరాహారేణ భక్త్యా స తోషయామాస విఘ్నపమ్ || ౨౯||

తతస్తం గణరాజః స యయా భక్తినియన్త్రితః |
ఉవాచ చ మహావిష్ణుం వరం వృణు హృదీప్పితమ్ || ౩౦||

గణేశం ప్రణనామాథోత్థాయాఽసౌ విష్ణురశ్రవాః |

(Page ఖం. 3 అ. ౪౦ పాన ౮౮)

పుపూజ భక్తిభావేన తం తుష్టావ గజాననమ్ || ౩౧||

అథర్వశిరసా తేన స్తుతస్తం ప్రత్యువాచ హ |
వరం వరయ దాస్యామి మా ఖేదం కురు కేశవ || ౩౨||

శ్రీవిష్ణురువాచ |
యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన |

శాపం మే భృగుసమ్భూతం నివర్తయ మహాప్రభో ॥ 33॥

అత్రైవ వాససంస్థానం దేహి తే భజనాయ మే ।
నిర్విఘ్నం సర్వదా స్వామిన్ కురు మాం త్వత్పదప్రియమ్ ॥ 3౪॥

ఓమితుశ్చక్వాః స్వయం ధుణ్ణీరూచివాన్ భక్తముత్తమమ్ ।
మా చింతాం కురు విష్ణో త్వం శృణు మే పరమం వచః ॥ 3౫॥

భృగోర్మదీయభక్తస్య తస్య వాణీం న వై మృషా ।
కరిష్యామి కదా తస్మాన్ మృత్యులోకే పతిష్యసి ॥ 3౬॥

తత్రైవ తే సదా జ్ఞానం నష్టం వైవ భవిష్యతి ।
మత్ప్రసాదాచ్చ దేవేశ స్వేచ్ఛాచారీ సదా సుఖీ ॥ 3౭॥

దేవైః సమ్ప్రార్థితస్త్యం వై దైత్యాదీనాం వధాయ చ ।
ధర్మసంస్థాపనార్థాయాఽవతారం ప్రధరిష్యసి ॥ 3౮॥

తత్ర తే కీర్తిరత్యంతం భవిష్యతి విశేషతః ।
యశో మహత్ పృథివ్యాం త్వం స్థాపయిష్యసి కేశవ ॥ 3౯॥

తత్ర త్వదీయభక్తాశ్చ భవిష్యన్తి విశేషతః ।
తేషాం చతుర్విధాం వాఙ్మాం పూరయిష్యసి నిత్యదా ॥ ౪౦॥

పునశ్చ దేవకార్యం చ కృత్వా దేవ జనార్దన ।
వికుణ్ణో తే సదా వాసో భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౪౧॥

స్వేచ్ఛయా దేహవాంస్త్యం వై భవిష్యసి న సంశయః ।
మత్ప్రసాదాత్ హృషీకేశ సర్వం తే వాఙ్మతం భవేత్ ॥ ౪౨॥

అన్యత్త్వయా చ దేవేశ ప్రార్థితం తద్ భవిష్యతి ।
వస త్వం షేత్రగో భూత్వా స్థానం దత్తం మయాఽక్షయమ్ ॥ ౪3॥

ఇత్యుక్త్వాంఽతర్దధే దక్ష గణేశః కరుణానిధిః ।
విష్ణునా తత్ర సంవాసః కృతో భక్త్యా ప్రజాపతే ॥ ౪౪॥

పూర్వదిగ్భాగదేశే వై స్థాపితో గణనాయకః ।
విష్ణుర్విनाయక ఇతి నామ తస్య కృతం ద్విజైః ॥ ౪౫॥

ఏత్రతే కథితం దక్ష దేహధారణకారణమ్ ।
విష్ణోర్దేవాధిపస్యాఽపి నానాయోనిసముద్భవః ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే విష్ణుదేహధారణవర్ణనం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః
 ॥ 3.3౯

3.౪౦ మాణ్డవ్యచరితం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ।
 ముద్గల ఉవాచ ।
 పురోర్వంశే మహాభాగా రాజానో ధర్మశాలినః ।
 బభూవుర్వజ్జకర్తారః స్వధర్మనిరతాః కిల ॥ ౧॥
 తేషాం చరిత్రమత్యంతం కథనాయ న శక్యతే ।
 బహుత్వాత్ కారణం దక్ష శ్శృణు తే కథయామ్యహమ్ ॥ ౨॥
 పూరోర్వంశే మహారాజ శన్తనుః ప్రబభూవ హా ।
 విఖ్యాతో ధర్మశీలశ్చ ప్రజాపాలనతత్పరః ॥ 3॥
 తస్య పుత్రోఽభవచ్ఛ్రేష్ఠో భీష్మో ధర్మపరాయణః ।
 గంగాయాం సర్వశాస్త్రజ్ఞో బ్రహ్మచర్యపరాయణః ॥ ౪॥
 సత్యవత్యాం చ పుత్రౌ ద్వౌ శన్తనోర్వై బభూవతుః ।
 చిత్రాంగదో మహాబాహుర్విచిత్రవీర్యకోఽపరః ॥ ౫॥
 చిత్రాంగదో మహాతేజాః పన్నర్ధే క్షత్రియాన్ సదా ।
 చిత్రాంగదేన యుద్ధే స గన్ధర్వేణ హతోఽభవత్ ॥ ౬॥
 విచిత్రవీర్యకస్తత్ర యక్షుణా పీడితోఽభవత్ ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౦ పాన ౧౯)
 మృతః స రోగదోషేణ దుఃఖితాః సుహృదోఽభవన్ ॥ ౭॥
 తస్య భార్యే ప్రజానాథ ద్వే కాశీరాజపుత్రికే ।
 అమ్బికాంఽబాలికా నామ్నో దుఃఖితే తే బభూవతుః ॥ ౮॥
 సత్యవత్యా కృతం తత్ర సన్తానార్థం మహామునేః ।
 వ్యాసస్య స్మరణం దక్ష స్వపుత్రస్య విశేషతః ॥ ౯॥
 స ఆగత ఉవాచైనాం కిమర్థం దుఃఖితా వద ।
 మాతస్తే దుఃఖనాశం చ కరిష్యామి న సంశయః ॥ ౧౦॥

తం ప్రత్యువాచ సా దేవీ వంశవృద్ధిం కురు ప్రభో ।

విచిత్రవీర్యక్షేత్రే త్వం మదాజ్ఞావశగో భవ ॥ ౧౧॥

తథేతి తేన వంశస్య కృతా వృద్ధిః ప్రజాపతే ।

కుత్సితం వేషమాస్థాయ రాత్రౌ రేమే మహామునిః ॥ ౧౨॥

అమ్బికాయాం మునేర్వీర్యాత్ ధృతరాష్ట్రో బభూవ హా ।

పాణ్డురమ్బాలికాయాం వై దాస్యాం చ విదురోఽభవత్ ॥ ౧౩॥

యమోఽయం విదురః సాక్షాచ్ఛూద్రయోనౌ సముద్భవన్ ।

మాణ్డవ్యశాపభోగార్థం నీతిజ్ఞః స బభూవ హా ॥ ౧౪॥

దక్ష ఉవాచ ।

కథం మాణ్డవ్యశాపశ్చ యమేశస్య పురాఽభవత్ ।

ధర్మమార్గరతస్యాపి స్వపరేషు సమస్య భోః ॥ ౧౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా నాథ శృణు తస్య కథానకమ్ ।

పురాతనభవం తేఽహం కథయామి సవిస్తరమ్ ॥ ౧౬॥

మాణ్డవ్యో మునివర్యః స వనే తపసి సంస్థితః ।

తత్ర చోరా ధనం హృత్వా పలంతశ్చ సమాయయుః ॥ ౧౭॥

రాజశ్చ వీరముఖ్యాస్తన్నిశాయాం ధర్తుమాయయుః ।

చోరాంశోఽర్చైర్ధనం సర్వం స్థాపితం మునిసన్నిధౌ ॥ ౧౮॥

ధనం త్యక్త్యా గతాశ్చోరా వనే వై యత్ర తత్ర తే ।

రాజదూతైర్ధనం దృష్టం సజ్గుహ్యా కుపితా భృశమ్ ॥ ౧౯॥

తతో ముని తిరస్కృత్య మౌనభావసమన్వితమ్ ।

సజ్గుహ్యా తాడయంతస్త ఆయయుర్నగరే స్వకే ॥ ౨౦॥

రాజానం తే సమాచఖ్యుర్ధనం దత్త్వా యథాతథమ్ ।

వృత్తాంతం చోరసమ్భూతం నృపోఽపి కుపితోఽభవత్ ॥ ౨౧॥

శూలే ప్రోతవ్య ఏవం చేద్భవద్భిశ్చోరసత్తమః ।

తథేతి తైః కృతం తత్ర హస్తే ప్రోతో మహామునిః ॥ ౨౨॥

తత్ర దుఃఖసమాయుక్తో మాణ్డవ్యస్తపసి స్థితః ।

సస్మార స్వగురుం విప్రం కశ్యపం సృష్టికారకమ్ ॥ ౨౩॥

స్మృతమాత్రః స తస్యాఽగ్రే కశ్యపః సహసాఽఽయయా ।
 తం తథా దుఃఖసంయుక్తం దృష్ట్వా సన్దుఃఖితోఽభవత్ ॥ ౨౪॥

ఉవాచ తం స్వశిష్యం స భజ త్వం గణనాయకమ్ ।
 సర్వవిఘ్ననిహంతారం భక్తేభ్యః శాన్తిదాయకమ్ ॥ ౨౫॥

తత్సం మునిశార్దూలం మాణ్డవ్యః ప్రజగాద వై ।
 కేన మార్గేణ విఘ్నేశం తం భజామి వదస్వ మామ్ ॥ ౨౬॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కశ్యపస్తమువాచ హ ।
 గణేశస్య స్వరూపం వై భక్తేభ్యః సుఖదం పరమ్ ॥ ౨౭॥

కశ్యప ఉవాచ ।
 పఞ్చధా చిత్తవృత్తేశ్చ చాలకోఽయం గజాననః ।
 చిన్తామణిరితి ఖ్యాతో వేదాన్తే వేదవాదిభిః ॥ ౨౮॥

సమ్ప్రజ్ఞాతస్వరూపో వై దేహస్తస్య మహామునే ।
 ఆసమ్ప్రజ్ఞాతరూపం చ శిరో గణపతేః స్మృతమ్ ॥ ౨౯॥

తేనాఽయం గజవక్త్రోఽభూద్గజశబ్దం విచారయ ।
 భ్రమరూపాం మహామాయాం సిద్ధిం విద్ధి మహామతే ॥ ౩౦॥

భ్రమధారకరూపాం త్వం బుద్ధిం జానీహి సత్తమ ।
 తయోః స్వామీ గణాధీశో యోగాకారః ప్రదృశ్యతే ॥ ౩౧॥

తం భజస్వ విధానేన యోగశాన్తిమయం మునే ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౦ పాన ౯౦)

తేన త్వం విఘ్నసంహీనో భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౩౨॥
 ఇత్యుక్త్వా స గణేశస్య దదౌ తస్మై మహామునిః ।

ఏకాక్షరవిధానేన కవచం శాస్త్రసమ్మతమ్ ॥ ౩౩॥
 ఆజ్ఞాం సజ్గుహ్యా విప్రేశః కశ్యపః స్వాలయం యయా ।

మాణ్డవ్యస్తత్ర విఘ్నేశమభజద్భావసంయుతః ॥ ౩౪॥
 కవచం గణరాజస్య దధార మునిసత్తమః ।

కవచే సన్ధృతే దక్ష పీడాహీనో బభూవ హ ॥ ౩౫॥
 తత్రైవ సహసా రాజా కస్మై కార్యార్థమాయయా ।

దదర్శ తం మహావిప్రం ప్రణనామ కృతాజ్ఞులిః ॥ 3౬ ॥
 రుదోద భయసంయుక్తో వచస్తం మునిరబ్రవీత్ |
 మా రుద త్వం మహిపాల నైవ శాపం దదామ్యహమ్ ॥ 3౭ ॥
 మదీయకర్మదోషేణ శూలప్రోతోఽహమేవ చ |
 అజానతా త్వయా రాజన్ కృతం తేన సహామ్యహమ్ ॥ 3౮ ॥
 తతో నృపేణ విప్రార్థం లోహకారవివక్షణాః |
 సమాసీతాశ్చ తైస్తత్త కృతో యతోఽపి విశేషతః ॥ 3౯ ॥
 శూలార్గం హస్తగం తత్రైకభాగం సక్రతం బభౌ |
 నిష్కాసితుం న శక్తాస్తే వ్యాకులా భయసంయుతాః ॥ ౪౦ ॥
 శస్త్రైః సఙ్ఘోదితం తైస్తత్ శూలార్గం హస్తగం విధే |
 యావన్మాత్రం మునేర్హస్తే సంస్థితం తత్స్థితం బభౌ ॥ ౪౧ ॥
 రాజ్ఞా సమ్పూజితో విప్రః ప్రయయౌ యమసన్నిధిమ్ |
 ఉవాచ కోపరక్తాక్షో యమం యమవతాం వరమ్ ॥ ౪౨ ॥
 మాణ్డవ్య ఉవాచ |
 మయా కిం ప్రకృతం కర్మ పాపరూపం వదస్వ మామ్ |
 యేనాఽహం శూలజం దుఃఖం ప్రాప్తుః శీఘ్రం మహాశత ॥ ౪3 ॥
 తస్య క్రోధయుతం వాక్యం శ్రుత్వా భయసమన్వితః |
 ప్రాజ్ఞులిః ప్రత్యువాచేదం వచనం కర్మసూచకమ్ ॥ ౪౪ ॥
 యమ ఉవాచ |
 బాలభావే త్వయా బ్రహ్మాన్ కీటః కణ్ణకవేధితః |
 తత్కర్మణః ఫలం ప్రాప్తం తదేవ మునిసత్తమ ॥ ౪౫ ॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో మహామునిః |
 జగాద ధర్మరాజం తం మాణ్డవ్యశ్చ ప్రజాపతే ॥ ౪౬ ॥
 అహో బాలస్వభావేన కృతం కర్మ మయా కిల |
 అజ్ఞానేన మహామూర్ఖ తస్యేదం కిం ఫలం భవేత్ ॥ ౪౭ ॥
 అతో నీతివిహీనస్తస్యం పతిష్యసి ధరాతలే |
 శూద్రయోనౌ శతం వర్షాణి భుక్త్వా పునరేష్యసి ॥ ౪౮ ॥

అధునాఽహం కరోమ్యేతాం మర్యాదాం శృణు భానుజ |
 అష్టవర్షయోయుక్తైః కృతం కర్మ హి నిష్ఫలమ్ || ౪౯||

మమ వాక్యేన భవతు గణరాజప్రసాదతః |
 తదాది బాలకైః కర్మ కృతం తన్నిష్ఫలం భవేత్ || ౫౦||

మాణ్డవ్యః స్వాశ్రమే గత్వా తతాప తప ఉత్తమమ్ |
 ఏకాక్షరవిధానేన తోషయామాస విఘ్నపమ్ || ౫౧||

కవచస్య ప్రసాదేన శూలగ్రం తస్య హస్తగమ్ |
 బభూవ మాంసరూపం తు యథాపూర్వం కరో బభౌ || ౫౨||

అణిమాణ్డవ్యకో నామ్నా తదాది స బభూవ హ |
 స్వల్పకాలేన యోగీశో గాణపత్యప్రియోఽభవత్ || ౫౩||

నిత్యం గణపతేర్విప్రో మూర్తిపూజాపరోఽభవత్ |
 సదా గణేశభావజ్ఞః సర్వవన్ద్యో మహాయశాః || ౫౪||

మాణ్డవ్యచరితం పుణ్యం యః శృణోతి నరోత్తమః |
 పఠేద్వా తస్య విఘ్నేశః ప్రసన్నో జాయతే సదా || ౫౫||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మాణ్డవ్యచరితం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః || 3.౪౦
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౧ పాన ౯౧)

3.౪౧ యుధిష్ఠిరకృష్ణసమాగమో నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |
 ధృతరాష్ట్రం చ జన్మాన్తం త్యక్త్వా పాణ్డుం ప్రచక్రీరే |
 రాజానం బ్రాహ్మణాః సర్వే స విజిగ్యే వసున్ధరామ్ || ౧||

ఛత్రాదీ రాజచిహ్నైస్తం జ్యేష్ఠం భక్తిపరాయణః |
 ధృతరాష్ట్రం చకారాఽసౌ పాణ్డుః పరపురజ్ఞయః || ౨||

ధృతరాష్ట్రస్య భార్యాఽభూద్ధాన్ధారీ చ పతివ్రతా |
 పాణ్డోః కున్తీ తథా మాద్రీ భార్యే ద్వే ప్రబభూవతుః || 3||

భార్యాభ్యాం సంయుతో రాజా వనం పాణ్డురజ్జగామ హ |

క్రీడార్థం తత్ర నిత్యం స రేమే హర్షేణ సంయుతః ॥ ౪ ॥
 మృగరూపధరం రాజా మునిం జఘ్నే శరేణ సః ।
 మృగ్యాసక్తం శశాపాఽసౌ రాజానం మరణోన్ముఖః ॥ ౫ ॥
 భార్యాసంసక్తరూపం మాం హతవాంశ్చ నృపాధమ ।
 అతస్తస్య భార్యయా సక్తో మైథునాయ భవిష్యసి ॥ ౬ ॥
 తదా తే మరణం సద్యో మమ వాక్యాద్భవిష్యతి ।
 ఇత్యుక్త్వా దేహసన్త్యాగం చకార ద్విజసత్తమః ॥ ౭ ॥
 శ్రుత్వా శాపం మహాఘోరం రాజ్యం త్యక్త్వా వనే స్థితః ।
 భార్యాభ్యాం సహితః పాణ్డుః కన్దమూలాది భక్షయన్ ॥ ౮ ॥
 తతః కున్త్యాం సముదూభతో ధర్మాధర్మభృతాం వరః ।
 యుధిష్ఠిరో మహాభాగో మన్తసామర్థ్యకారణాత్ ॥ ౯ ॥
 వాయోశ్చ భీమసేనో వై బభూవ బలసంయుతః ।
 ఇన్ద్రాత్ కున్త్యామర్జునః స ధనుర్విద్యాపరాయణః ॥ ౧౦ ॥
 ఆశ్విభ్యాం నకులస్తద్వత్ సహదేవశ్చ వీర్యవాన్ ।
 మాద్ర్యాం ధర్మరతౌ దక్ష రూపలావణ్యసంయుతౌ ॥ ౧౧ ॥
 గాన్ధార్యాం చ శతం పూర్ణం పుత్రాణామమితౌజసామ్ ।
 బభూవ పుత్రికా దక్ష రూపలావణ్యసంయుతా ॥ ౧౨ ॥
 పాణ్డుః శాపవిమోహేన మాద్ర్యాం సక్తో మమార హ ।
 సా వై సహగతా జాతా కున్తి పుత్రానపాలయత్ ॥ ౧౩ ॥
 బ్రాహ్మణైః సా మహాభాగైరాసీతా హస్తినాపురే ।
 పుత్రైః కున్తి తథా భీష్మాదిభిః సమ్మానితాఽవసత్ ॥ ౧౪ ॥
 తతో బహూ గతే కాలేఽనుజ్జైర్దుర్యోధనః స హ ।
 పాణ్డువాన్ ద్వేషసంయుక్తోఽపీడయత్ స విషాదినా ॥ ౧౫ ॥
 దగ్ధం తేనైకదా లాక్షాగృహే సంస్థాపితాః కిల ।
 పాణ్డువాః సహ మాత్రా తే రక్షితాః కర్మణా తదా ॥ ౧౬ ॥
 ఇత్యాదివివిధైర్భావైః ద్వేషయుక్తః స దుర్మతిః ।
 పీడయామాస తాన్ శూరాంస్తతో భీష్మ ఉవాచ హ ॥ ౧౭ ॥

అర్ధం రాజ్యం చ సజ్గుహ్య పురాద్ గచ్ఛన్తు పాణ్డవాః ।
 ఇన్ద్రప్రస్థం తతో జగ్గుర్ధృతరాష్ట్రప్రచోదితాః ॥ ౧౮ ॥
 తత్ర దిగ్విజయం కృత్వా శ్రియా యుక్తాశ్చ తేభవన్ ।
 కృష్ణస్నేషాం మహాభాగః పక్షగ్రాహీ బభూవ హ ॥ ౧౯ ॥
 రాజనూయమఖం కృత్వా శుశుభుః పాణ్డవాస్తతః ।
 యత్ర దుర్యోధనో రాజాభవన్మనసి దుఃఖితః ॥ ౨౦ ॥
 ధృతరాష్ట్రేణ దుర్బుద్ధిరానయామాస పాణ్డవాన్ ।
 ద్యూతేన తాన్ మహాభాగాన్ జిత్వా సంహర్షితోభవత్ ॥ ౨౧ ॥
 వనేషు స్థాపయామాస పాణ్డవాన్ సాహసప్రియః ।
 వర్షాణి ద్వాదశాఽధైకం వర్షం గుప్తతయా తథా ॥ ౨౨ ॥
 త్యక్త్వా రాజ్యాదికం సర్వం పాణ్డవా వనమాయయః ।
 తత్రాజగమ తాన్ కృష్ణో బలభద్రేణ సంయుతః ॥ ౨౩ ॥
 పాణ్డవాన్ సాన్త్వయామాస క్రోధయుక్తో బభూవ సః ।
 దుర్యోధనం హనిష్యామి మహాదుష్టం యుధిష్ఠిర ॥ ౨౪ ॥
 కురు రాజ్యం మయా దత్తం శత్రుహీనం విశేషతః ।
 బ్రువన్తం తం తతః కృష్ణం జగాద స యుధిష్ఠిరః ॥ ౨౫ ॥
 ధర్మయుక్తతయా రాజ్యం కరిష్యామి జనార్దన ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౨ పాన ౯౨)
 అహం నాధర్మసంయుక్తం రాజ్యమిచ్ఛామి పాపదమ్ ॥ ౨౬ ॥
 అతః కోపం మహాబాహో నియచ్ఛ మమ వాక్యతః ।
 వద త్వం ధర్మసంయుక్తముపాయం రాజ్యలాభదమ్ ॥ ౨౭ ॥
 తతః కృష్ణః స్వయం తత్ర కోపహీన ఉవాచ హ ।
 యుధిష్ఠిరం స ద్రౌపద్యా భ్రాతృభిన్తం సమన్వితమ్ ॥ ౨౮ ॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే యుధిష్ఠిరకృష్ణసమాగమో నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః
 ॥ 3.౪౦

3.౪౨ లక్ష్మీనారాయణసంవాదవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాభాగ చరితం విఘ్నపస్య చ ।

కృష్ణః సజ్కథయామాస పాణ్డవానమితద్యుతిః ॥ ౧ ॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।

యుధిష్ఠిర మహాపుణ్యశీలః శృణు వచో మహత్ ।

యేన త్వం సజ్కథేభ్యశ్చ ముక్తః సన్ సుఖమాప్స్యసి ॥ ౨ ॥

ఇతిహాసం పురావృత్తం కథయామి సమాసతః ।

సర్వవిఘ్నహరం పుణ్యం మహోదరగుణైర్యుతమ్ ॥ 3 ॥

ఏకదా దేవదేవేశో విష్ణుర్వైకుణ్ఠసంస్థితః ।

లక్ష్మ్యా సహ విలాసేన విష్వక్సేనాదిభిర్వృతః ॥ ౪ ॥

గరుడేన సమీపస్థేన సదా హర్షసంయుతః ।

అప్సరోభిశ్చ గన్ధర్వైర్దేవైః సంసేవితో బభౌ ॥ ౫ ॥

తమువాచ మహాభాగం భగవన్తం సనాతనమ్ ।

శృణ్వత్సు సర్వదేవేషు లక్ష్మీర్వినయసంయుతా ॥ ౬ ॥

శ్రీలక్ష్మీరువాచ ।

స్వామిన్నిచ్చామి విజ్ఞప్తం మమ త్వం సతతం గతిః ।

స్త్రీణాం భర్తృసమం నైవాస్తి కిఞ్చిద్దేవభాషితమ్ ॥ ౭ ॥

త్వం సాక్షాద్దేవదేవేశః శక్కరాద్యైః సుసంస్తుతః ।

షడైశ్వర్యసమాయుక్తో భక్తేభ్యః సిద్ధిదాయకః ॥ ౮ ॥

దేవాదీనాం పదప్రాప్తిస్త్వతో నైవాత్ర సంశయః ।

సర్వేభ్యో భుక్తిదాతా త్వం ముక్తిదాతా తథా భవాన్ ॥ ౯ ॥

సర్వేషాం పాలకస్త్వం వై తవ పాతా న విద్యతే ।

తదపి ధ్యానసంయుక్తో భజనే కం వదస్వ మే ॥ ౧౦ ॥

ఏకాన్తే పూజయసి కం దేవం త్వం విష్టరశ్రవాః ।

ఆనన్దం పరమం బ్రహ్మ తదేవ త్వం శ్రుతేర్ముఖాత్ ॥ ౧౧ ॥

విస్మాపయతి మాం చిత్తే త్వయా ధ్యానం కృతం ప్రభో ।

అధునా త్వాం చ నిర్లజ్జా నాథ పృచ్ఛామి తే నమః ॥ ౧౨॥

సంశయచ్చేదనార్థం మాం వద విష్ణో విశేషతః ।

దాసీం తే పాదపద్మస్య ద్వన్ద్వహీనః సదా మతః ॥ ౧౩॥

సర్వత్ర సమరూపస్తస్య సదాఽఽనన్దమయస్తతః ।

తస్మాత్పరం కిమత్రాఽస్తి కథం మోహయనే జనాన్ ॥ ౧౪॥

ధ్యానేన పూజనేనైవ ఫలం కిం తే భవిష్యతి ।

తథాఽపి త్వం కిమర్థం భో ధ్యానయుక్తోఽసి కేశవ ॥ ౧౫॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।

ఇతి ప్రియావచః శ్రుత్వా తాం ప్రహస్య జనార్దనః ।

సమాలిక్ష్య ప్రజానాథ ఉవాచ జలధేః సుతామ్ ॥ ౧౬॥

శ్రీవిష్ణురువాచ ।

శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి త్వయా పృష్టం శుభప్రదమ్ ।

తారకం సర్వభూతానాం సర్వేభ్యః సిద్ధిదాయకమ్ ॥ ౧౭॥

న కరోమి జనానాం వై ధ్యానం మోహాయ నిత్యదా ।

కులదేవం గణేశానం భజామి సర్వభావతః ॥ ౧౮॥

గుణేశ్వరాద్వయం దేవి సముత్పన్నా మహేశ్వరాః ।

(Page ఖం. 3 అ. ౪౨ పాన ౯౩)

పఞ్చా దేవా మహాభాగే తేన సంస్థాపితాః పదే ॥ ౧౯॥

గుణేశేన తపస్తప్తాఽఽరాధితో గణనాయకః ।

గణేశేన గుణేశశ్చ స్థాపితః స్వపదే పురా ॥ ౨౦॥

జ్ఞానసత్తాదిసంయుక్తో జాతస్తద్వరదానతః ।

సోఽపి తం భజతే దేవి గణేశం భక్తిసంయుతః ॥ ౨౧॥

ప్రసేవ్య తం మహేశానా గణేశం సర్వదం వయమ్ ।

జాతా జ్ఞానాదిసంయుక్తాః స్వస్వకార్యప్రవర్తకాః ॥ ౨౨॥

అతస్తం భావసంయుక్తా భజామో నిత్యమాదరాత్ ।

స వై సర్వార్థదోఽస్మాకం కులదేవః ప్రకీర్తితః ॥ ౨౩॥

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య లక్ష్మీర్విస్మితమానసా ।

జగాద తం మహావిష్ణుం వినయేన సమన్వితా ॥ ౨౪॥

శ్రీలక్ష్మీరువాచ ।

కోఽసౌ గణేశ్వరో నామ వద తస్య విశేషతః ।

స్వరూపం కులదేవస్య భజిష్యామి జనార్దన ॥ ౨౫॥

శ్రీవిష్ణురువాచ ।

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా దేవి శ్శృణు తస్య స్వరూపకమ్ ।

వదామి స్నేహాయుక్తోఽహం యది తం బోధయిష్యసి ॥ ౨౬॥

స్వానన్దే సోఽపి వసతి గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।

స్వానన్దః పఞ్చాధా జాతః శ్శృణు తస్య కథానకమ్ ॥ ౨౭॥

నామరూపాత్మకం దేవి జగతి బ్రహ్మణి స్థితమ్ ।

తత్ర స్వానన్దకో యోగోఽనద్రూపః పరికథ్యతే ॥ ౨౮॥

అసత్యమృతరూపం యత్రత్ సదాత్మప్రవాచకమ్ ।

సత్స్వరూపం చ తద్విధి సత్ స్వానన్దః ప్రకీర్తితః ॥ ౨౯॥

సత్యాసత్యవిహీనం యత్ సత్యాసత్యమయం తథా ।

ఆనన్దాత్మకరూపం తత్ సమస్వానన్ద ఉచ్యతే ॥ ౩౦॥

త్రిప్రబోధం త్రిభిర్ద్వీనం మోహహీనం సదా మతమ్ ।

నేతిరూపం మహాభాగే స్వానన్దోఽవ్యక్త ఉచ్యతే ॥ ౩౧॥

చతుర్ణాం యోగభావోఽయం సమాధిర్జాయతే కిల ।

స్వానన్దః పఞ్చమో హ్యత్ర సర్వసంయోగ ఉచ్యతే ॥ ౩౨॥

స వై మాయామయః ప్రోక్తో గణేశో వేదవాదిభిః ।

చతుర్థా రచితం తేన తేషు ఖేలతి నిత్యదా ॥ ౩౩॥

మాయాహీనతయా ధుణ్ణిరభూత్ సోఽయోగవాచకః ।

న తత్ర కస్య సంయోగో బుధైస్తస్యాపి కథ్యతే ॥ ౩౪॥

మాయాయుక్తవిహీనత్వం తదేవ బ్రాన్తిదాయకమ్ ।

తాభ్యాం హీనో గణేశోఽయం యోగరూపః ప్రకథ్యతే ॥ ౩౫॥

తత్ర శాన్తిర్భవేద్దేవి యోగినాం నాత్ర సంశయః ।

అతో యోగస్వరూపా సా కథ్యతే శాన్తిరుత్తమా ॥ ౩౬॥

మనోవాణీమయం సర్వం గకారాక్షరవాచకమ్ ।

మనోవాణీవిహీనం వై ణకారాక్షరరూపకమ్ ॥ ౩౭॥

తయోః స్వామీ గణాధీశః పశ్య వేదే శుచిస్మితే ।
 ఆతస్తం భక్తిసంయుక్తో భజేఽహం సర్వనాయకమ్ ॥ 3౮॥

భ్రమరూపాం మహామాయాం సిద్ధిం జానీహి మానదే ।
 సిద్ధ్యర్థం సర్వలోకాశ్చ విభ్రమన్తిశ్వరా ఆతః ॥ 3౯॥

భ్రమధారకరూపాం వై బుద్ధిం జానీహి నిశ్చితమ్ ।
 సిద్ధ్యా బుద్ధ్యా చ తత్రైవ భ్రమోత్పత్తిః ప్రజాయతే ॥ ౪౦॥

తయోః స్వామీ సదాయోగశాన్తిరూపోఽయముచ్యతే ।
 తస్యైవ భజనే దేవి బ్రహ్మభూతా భవన్త్యతః ॥ ౪౧॥

ఇత్యుక్త్వా విరరామాఽథ స్వయం నారాయణః ప్రభుః ।
 శ్రుత్వా సముద్రపుత్రీ సా విస్మితా మానసేఽభవత్ ॥ ౪౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే లక్ష్మీనారాయణసంవాదవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః
 ॥ 3.౪౨

(Page ఖం. 3 అ. ౪3 పాన ౯౪)

3.౪3 మహాలక్ష్మీవరప్రదానవర్ణనం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
 శృణు ధర్మ మహాభాగ కథాం పాపాపనోదినీమ్ ।
 లక్ష్మీస్తం పునరప్యాహ గణేశజ్ఞానలాలసా ॥ ౧॥

శ్రీమహాలక్ష్మీరువాచ ।
 భగవన్ భవతా ప్రోక్తం మహాశాన్తిప్రదం పరమ్ ।
 తథాఽపి మే సుశాన్త్యర్థం తత్రోపాయం వదస్య మే ॥ ౨॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 షడక్షరేణ మన్త్రేణ యది తం సాధయిష్యసి ।
 తదా తే గణనాథః స ప్రత్యక్షం ప్రభవిష్యతి ॥ 3॥

తస్య దర్శనమాత్రేణ శాన్తిం ప్రాప్స్యసి నిశ్చితమ్ ।
 తమారాధయ యత్సేన తపసా యోగభావితా ॥ ౪॥

ఏవముక్త్యా మహావిష్ణుర్గణేశస్య దదౌ మనుమ్ |
 షడక్షరం మహాలక్ష్మ్యై విధియుక్తం విధానతః || ౫ ||
 తతః సా తం ప్రణమ్యైవ తపసే వనమాయయా |
 హిమాచలశిరఃసంస్థా తతాప తప ఉత్తమమ్ || ౬ ||
 షడక్షరవిధానేన ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ |
 జజాప మస్త్రరాజం తం నాసాగ్రనయనా సతీ || ౭ ||
 చిత్తస్య చేన్ద్రియాణాం సంస్థాప్య వృత్తిం గజాననే |
 నిరాహారయుతా దేవీ బభూవ తపసి స్థితా || ౮ ||
 శతవర్షే గతే పూర్ణే సాస్థిచర్మాఽవశేషితా |
 తామాఽఽయయా గణాధీశో భక్త్యా బద్ధో ధరాపతే || ౯ ||
 తమాగతం మహాదేవీ ప్రణనామ చతుర్భుజమ్ |
 మహోదరం త్రినేత్రం చ పరశ్వాదిధరం ప్రభుమ్ || ౧౦ ||
 మూషకధ్వజినం పూర్ణం మూషకోపరి సంస్థితమ్ |
 సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తం నానాభూషణభూషితమ్ || ౧౧ ||
 గలే చింతామణిమణిం బిభ్రతం జ్యోతిషాం పతిమ్ |
 శేషనాభిం గజాస్యం వై పీతవస్త్రైశ్చ శోభితమ్ || ౧౨ ||
 తతస్తం పూజయామాస ప్రభుం నానోపచారకైః |
 ప్రణమ్యోత్థాయ తుష్టావ కృత్వా కరపుటం సతీ || ౧౩ ||
 శ్రీమహాలక్ష్మీరువాచ |
 నమో మహోదరాయైవ నానాశీలాధరాయ తే |
 సదా స్వానన్దసంస్థాయ భక్తిగమ్యాయ వై నమః || ౧౪ ||
 చతుర్బాహుధరాయైవ చతుర్ణాం చాలకాయ తే |
 మూషకారూఢరూపాయ మూషకధ్వజినే నమః || ౧౫ ||
 అన్నతాననదేహాయ హ్యనన్దవిభవాయ తే |
 అనన్దహస్తపాదాయ సదాఽనన్తాయ తే నమః || ౧౬ ||
 చరాచరమయాయైవ చరాచరవివరిత |
 యోగశాన్తిప్రదాత్రే తే సదా యోగస్వరూపిణే || ౧౭ ||
 అనాదయే గణేశాయాదిమధ్యాన్తస్వరూపిణే |

ఆదిమధ్యాంతహీనాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః || ౧౮ ||
 సర్వాదిపూజ్యకాయైవ సర్వపూజ్యాయ తే నమః |
 సర్వేషాం కారణాయైవ జ్యేష్ఠరాజాయ తే నమః || ౧౯ ||
 వినాయకాయ సర్వేషాం నాయకాయ విశేషతః |
 ధుణీరాజాయ హేరమ్భ భక్తేశాయ నమో నమః || ౨౦ ||
 సృష్టికర్త్రే సృష్టిహర్త్రే పాలకాయ నమో నమః |
 త్రిభిర్ద్వీనాయ దేవేశ గుణేశాయ నమో నమః || ౨౧ ||
 కర్మణాం ఫలదాత్రే చ కర్మణాం చాలకాయ తే |
 కర్మాకర్మాదిహీనాయ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే || ౨౨ ||
 యోగేశాయ చ యోగిభ్యో యోగదాయ గజానన |
 సదా శాన్తిఘనాయైవ బ్రహ్మభూతాయ తే నమః || ౨౩ ||
 కిం స్తౌమి గణనాథం త్వాం సదా బ్రహ్మపతిం ప్రభో |
 అతస్త్యాం ప్రణమామ్యేవ తేన తుష్టో భవ ప్రభో || ౨౪ ||
 ధన్యాఽహం కృతకృత్యాఽహం సఫలో మే భవోఽభవత్ |
 ధన్యో మే జనకో నాథో యయా దృష్టో గజాననః || ౨౫ ||
 ఏవం స్తుతవతీ సా తం భక్తియుక్తేన చేతసా |
 సాశ్రయుక్తా ననరైవ బాష్పకణ్ఠా యుధిష్ఠిర || ౨౬ ||
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౩ పాన ౯౫)
 తామువాచ గణాధీశో వరం వృణు యథేప్పితమ్ |
 దాస్యామి తే మహాలక్ష్మీ భక్తిభావేన తోషితః || ౨౭ ||
 త్వయా కృతం చ మే స్తోత్రం భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ |
 పఠతాం శృణ్వతాం దేవి నానాకార్యకరం తథా || ౨౮ ||
 పుత్రపౌత్రాదికం సర్వం లభతే స్తోత్రపారతః |
 ధనధాన్యాదిసమ్భూతం సుఖం విన్దతి మానవః || ౨౯ ||
 గణేశవచనం శ్రుత్వా మహాలక్ష్మీర్ణగాద తమ్ |
 హర్షేణ మహతా యుక్తా ప్రణమ్య కరసమ్ముటా || ౩౦ ||
 శ్రీమహాలక్ష్మీరువాచ |
 యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి మహోదర |

తదా తే భక్తిముగ్రాం మే దేహి నాథ నమోఽస్తు తే || 3౧||
 అస్మాకం కులదేవస్త్వం తత్ర త్వాం గణనాయక |
 భజామి భావయుక్తాఽహం తథాపి శృణు మే వచః || 3౨||
 మనశ్చఞ్చలభావేన సంసారే గచ్ఛతి ప్రభో |
 సంసారః పుత్రమోహాఖ్యస్తదర్థం భ్రమతే సదా || 33||
 అతస్త్వం పుత్రభావేన భవ మే విఘ్నవారణ |
 తత్ర త్వాం పుత్రవాత్సల్యేన భజామి నిరన్తరమ్ || 3౪||
 దేవభావేన తే మూర్తిం గజవక్త్రాదిచిహ్నితామ్ |
 భజామి చ తథా త్వాహం సంసారే పుత్రరూపిణమ్ || 3౫||
 యోగరూపః స్వయం సాక్షాద్యది పుత్రో భవిష్యసి |
 తేన యోగస్వరూపా సా శాన్తిః ప్రాప్తా న సంశయః || 3౬||
 తవ మాతా పితా వైవ బన్ధయుక్తౌ యది ప్రభో |
 తదా వేదాదికం సర్వం మిథ్యా రూపం భవిష్యతి || 3౭||
 అతో మే పుత్రతాం యాహి తయాఽహం గణనాయక |
 భజామి బ్రహ్మభూతా న సన్దేహో భక్తిసంయుతా || 3౮||
 మహ్యామేష వరో నాథ దాతవ్యః కరుణానిధే |
 నాన్యం యాచే మహాభాగ దేవదేవేశ తే నమః || 3౯||
 ఇతి లక్ష్మ్యో వచః శ్రుత్వా హర్షయన్ స మహోదరః |
 ఉవాచ తాం సుభావజ్ఞో భావపూర ఇతి స్మృతః || ౪౦||
 గణేశ ఉవాచ |
 తవ పుత్రో భవిష్యామి జ్ఞానారేర్నాశనాయ చ |
 దైత్యస్య తే ప్రసేవార్థం భక్తిగ్రహణలాలసః || ౪౧||
 యద్యదిచ్ఛసి తత్తత్త్వం లభసే దేవి నిశ్చితమ్ |
 మదీయవరదానేన యోగివన్ధ్యా భవిష్యసి || ౪౨||
 ఆదౌ త్వయా మహాదేవి మదీయం భజనం కృతమ్ |
 తేన శాన్తియుతా జాతా యోగస్థా మోహవర్జితా || ౪3||
 తతస్త్యాం తపసా విప్రో భృగుః పుత్రీం చకార హ |
 సా త్వం నష్టా ద్విజస్యైవ శాపతో మోహసంయుతా || ౪౪||

సముద్రేణ తతో దేవి తథైవాఽఽరాధితా పురా ।
 తస్య పుత్రీత్వమాపన్నా త్వం విష్ణోర్దయితా సదా ॥ ౪౫॥

తేన తే విస్మృతిర్జాతా మదీయా నాత్ర సంశయః ।
 విష్ణునా బోధితా మాం త్వం ప్రాప్తా యోగస్య సేవయా ॥ ౪౬॥

అధునా స్మర సర్వం తత్ స్మారితం తే మయాఽనఘే ।
 విష్ణునాఽప్యాదికాలేఽహం పుత్రార్థే యాచితోఽభవమ్ ॥ ౪౭॥

త్వం తథా పుత్రభావార్థం యాచసే మాం సముద్రజే ।
 కరోమి తే హితం దేవి విష్ణోఃశ్చైవ న సంశయః ॥ ౪౮॥

ఏవముక్త్యా గణేశస్తాం యయా స్వానన్దకే పురే ।
 అన్తర్ధాయ స్వమాత్మానం లక్ష్మీః ఖిన్నా తతోఽభవత్ ॥ ౪౯॥

స్మృత్వా యోగబలేనైవ పురాతనభవాం కథామ్ ।
 విస్మృతా మానసే జాతా సస్మార ద్విరదాననమ్ ॥ ౫౦॥

మూర్తిం తత్ర ప్రతిష్ఠాప్య బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ।
 పూజయిత్వా యయా స్థానం లక్ష్మీర్భక్తిసమన్వితా ॥ ౫౧॥

(Page ఖం. 3 అ. ౪౪ పాన ౯౬)

ప్రణమ్య తం మహావిష్ణుం జగద సర్వమజ్ఞుసా ।
 వృత్తాన్తం సోఽపి తం శ్రుత్వా హర్షితస్తామువాచ హ ॥ ౫౨॥

ధన్యాఽసి జలధేః పుత్రి సాక్షాద్ దృష్టస్త్యయా విభుః ।
 పుత్రభావేన తే గేహ ఆగమిష్యతి విఘ్నపః ॥ ౫౩॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే మహాలక్ష్మీవరప్రదానవర్ణనం నామ త్రివత్వారింశోఽధ్యాయః
 ॥ 3.౪3

3.౪౪ జ్ఞానారివరప్రాప్తివర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ।
 తవ కృష్ణముఖామోభజాన్నిఃసృతాం సర్వపావనీమ్ ।

కథాం శ్రుత్వా న మే తృప్తిర్జాయతేఽమృతపానవత్ || ౧ ||

జ్ఞానారిన్నామ దైత్యేశః కస్య పుత్రో బభూవ హా ।
కిం కర్మ తస్య యత్ కృష్ణ చేష్టితం వద విస్తరాత్ || ౨ ||

యదర్థం గణరాజః స దేహధారీ బభూవ హా ।
న సామాన్యం చరిత్రం వై దైత్యేశస్య జగద్గురో || ౩ ||

కథం విష్ణోశ్చ పుత్రోఽభూద్గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
చరిత్రం కిం కృతం తేన విస్తరాద్వద కేశవ || ౪ ||

ముద్గల ఉవాచ ।
యుధిష్ఠిరస్య భావం స జ్ఞాత్వా వృష్టికులోద్భవః ।
నారాయణః కథాం తస్మై అవదద్భవనాశినీమ్ || ౫ ||

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
యుధిష్ఠిర కథాం రమ్యాం శృణు పాపాపనోదినీమ్ ।
బ్రహ్మభూయప్రదాం ఘణ్డేః సుచరిత్రాశ్రితాం ప్రభోః || ౬ ||

దుర్బుద్ధిర్నామ దైత్యేశో హతో విఘ్నహరేణ చ ।
శివపుత్రస్వరూపేణ త్రైలోక్యవిజయీ పురా || ౭ ||

తస్య పుత్రోఽయముత్పన్నః సంస్థితః స్వగృహే తథా ।
బాలభావాచ్చ ధర్మజ్ఞాఽభవత్ జ్ఞానారినామకః || ౮ ||

ప్రహ్లాదః స్వసుతాం తస్మై దదౌ హర్షసమన్వితః ।
రూపలావణ్యసంయుక్తాం సుకలాం నామతః స్వయమ్ || ౯ ||

స తు యౌవనమాపన్నో దుర్మతిం పితరం సదా ।
సస్మార దుఃఖసంయుక్తో గణేశేన హతం పురా || ౧౦ ||

స శుక్రముపసంగ్గమ్య విద్యాం పఞ్చాక్షరీమగాత్ ।
శైవీం తయా వనే గత్వాఽఽరాధయామాస శక్కురమ్ || ౧౧ ||

వాయుభక్షో మహాదైత్యో జ్ఞానారీర్యత్నమాస్థితః ।
తతాప తప ఉగ్రం స వర్షాణామయుతం ప్రభో || ౧౨ ||

తతస్తం ప్రయయౌ శమ్భుః పార్వత్యా సహితః స్వయమ్ ।
ఉవాచ తం మహాభక్తం భక్తవాఞ్చాప్రపూరకః || ౧౩ ||

శ్రీశివ ఉవాచ ।

వరం వృణు మహాభాగ తపసా తోషితస్త్వయా ।
 దాస్యామి వాఙ్చితం దైత్య యద్యపి స్యాత్ సుదుర్లభమ్ ॥ ౧౪॥
 శివస్య వచనం శ్రుత్వా ప్రబుద్ధో దైత్యపుంగవః ।
 దృష్ట్వా శమ్భుం ముదా యుక్తః ప్రణనామ కృతాజ్ఞులిః ॥ ౧౫॥
 ప్రణమ్య పూజయామాస తతస్తం దైత్యపః పునః ।
 తుష్టావ సుస్థిరో భూత్వా శక్జరం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౬॥
 జ్ఞానారీరువాచ ।
 నమస్తే శక్జరాయైవ పార్వతీసహితాయ తే ।
 వృషధ్వజాయ శైలాదివాహనాయ నమో నమః ॥ ౧౭॥
 అవ్యక్తదేవాయ చ శివాయ శూలప్రధారిణే ।
 నిర్గుణాయ గుణానాం తే చాలకాయ నమో నమః ॥ ౧౮॥
 సదాశివాయ మాయాయా ఆధారాయ నమో నమః ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౫ పాన ౯౭)
 మాయామోహవిహీనాయ శమ్భవే తే నమో నమః ॥ ౧౯॥
 సృష్టేః కర్త్రే చ పాత్రే తే సంహర్త్రే త్రిస్వరూపిణే ।
 అనాథాయ చ సర్వేషాం నాథాయ పరమాత్మనే ॥ ౨౦॥
 చరాచరస్వరూపాయ నమోఽచరచరాత్మనే ।
 మహాదేవాయ దేవానాం పతయే తే నమో నమః ॥ ౨౧॥
 మనోవాగతిరూపాయ యోగిధ్యేయాయ తే నమః ।
 యోగినాం పతయే చైవ మహేశ్వర నమోఽస్తు తే ॥ ౨౨॥
 ధన్యో వంశో మదీయోఽద్య యేన దృష్టో మహేశ్వరః ।
 తపో జ్ఞానం పితా మాతా ధన్యా మే నాఽత్ర సంశయః ॥ ౨౩॥
 ప్రసన్నోఽసి మహేశాన తదా దేహి మహాప్రభో ।
 చరాచరస్య వై రాజ్యం తస్మాన్ మృత్యుర్న మే భవేత్ ॥ ౨౪॥
 యద్యదిచ్ఛామి దేవేశ తత్తత్ సిద్ధ్యతు సర్వదా ।
 ఆరోగ్యాది సమాయుక్తం మాం కురుష్య సదాశివ ॥ ౨౫॥
 తథేతి శివ ఊచే తమన్తర్ధానం చకార హ ।
 స దైత్యో హర్షితోఽత్యంతం స్వగృహం ప్రత్యపద్యత ॥ ౨౬॥

జ్ఞానారికృతమేతత్తు స్తోత్రం పఠతి యో నరః ।

శ్లోతోతి శక్కరస్త్వై వాఙ్చితం దదతే పరమ్ ॥ ౨౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే జ్ఞానారివరప్రాప్తివర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ 3.౪౪

3.౪౫ పూర్ణానందావతారో నామ పఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।

జ్ఞానారిర్వరసంయుక్తోఽభవద్దైత్యైః ప్రపూజితః ।

శుక్రేణాఽఽగత్య విప్రైః సోఽభిషిక్తో రాజ్యకర్మణి ॥ ౧॥

నముచిః శమ్భరః కాలాసురశ్చైవ ప్రతాపవాన్ ।

జమ్భోబలాసురః పఞ్చ ప్రధానాస్తస్య చాఽభవన్ ॥ ౨॥

నానాదైత్యగణైర్ముక్తః పృథివీం సప్తసాగరామ్ ।

దైత్యో విజిగ్యే సదీపాం తథా పాతాలమోజసా ॥ 3॥

తతః స్వర్గం యయా దైత్యో దైత్యపైశ్చ సమావృతః ।

ఇన్ద్రః సురగణైః సార్ధం పపాల భయసంకూలః ॥ ౪॥

జ్ఞానారిః సత్యలోకం చ యయా దైత్యసమన్వితః ।

తత్ర బ్రహ్మస్థితో దేవైరాత్వా దైత్యం పపాల సః ॥ ౫॥

విష్ణుర్వైకుంఠముత్సృజ్య పపాల చ యుధిష్ఠిర ।

దైత్యస్తత్ర సమాగమ్య హర్షితః సమ్భభూవ హ ॥ ౬॥

జగామ తత ఆనందాత్ కైలాసం దైత్యనాయకః ।

శక్కరం ప్రణిపత్యాఽఽహ కైలాసం దేహి మే ప్రభో ॥ ౭॥

నోచేద్యుద్ధేన జేష్యామి త్వామహం నాత్ర సంశయః ।

శక్కరః క్షుభితో భూత్వా కమ్పితః ప్రదదౌ తథా ॥ ౮॥

పపాల భయసంయుక్తః సామరః స వనం యయా ।

కైలాసే సంస్థితో దైత్యో ననన్ద భృశమోహితః ॥ ౯॥

తతః స్వర్గేషు దైత్యేశాన్ స్థాపయామాస నిర్భయః ।

యయౌ స్వనగరే ధర్మ దైత్యపైః సంవృతో బభౌ || ౧౦||

సుకలాయాం మహాదైత్యాత్ పుత్రోఽభూచ్ఛ యుధిష్ఠిర |
సుముహూర్తే మహాతేజా రూపేణాఽప్రతిమః పరః || ౧౧||

పుత్రజన్మప్రహృష్టః స దదౌ దానాని భూమిప |
జాతకర్మాదికం కర్మ చకార విధిపూర్వకమ్ || ౧౨||

సదా కర్మవినాశార్థం ప్రేషయామాస దైత్యపాన్ |
తైః సర్వత్ర కృతో నాశః కర్మణాం భూమిమణ్డలే || ౧౩||

(Page ఖం. 3 అ. ౪౫ పాన ౯౮)

న స్వాహా న వషట్కారో న స్వధా కుత్రచిత్ ప్రభో |
కర్మహీనతయా దేవా దుఃఖితా అభవంస్తతః || ౧౪||

ఉపోషణసమాయుక్తా విచారం చక్రురాదరాత్ |
జ్ఞానారినాశనార్థాయ న ప్రాపున్తే విచక్షణాః || ౧౫||

గతే బహుతరే కాలే కిం కుర్యామితి విహ్వలాః |
తత్ర విష్ణురువాచేదం వచనం హితకారకమ్ || ౧౬||

శ్రీవిష్ణురువాచ |
చరాచరమయం సర్వం తస్మాత్తస్య భయం నహి |
అతో విష్ణుశ్వరం దేవా భజామాఽత్ర న సంశయః || ౧౭||

స వై బుద్ధిపతిః సాక్షాద్బుద్ధ్యాః ఛిద్రం ప్రకాశయేత్ |
తేన తం నిహనిష్యామః సిద్ధిదాతా స నో భవేత్ || ౧౮||

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య సాధు సాధు దివౌకసః |
ఊచుస్తం తే తతో ఢుణ్ణిమభజన్ భక్తిసంయుతాః || ౧౯||

దశాక్షరేణ మన్త్రేణ ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ |
అతుష్యన్నమరాః సర్వే విభో నానాతపోన్వితాః || ౨౦||

గతే వర్షే గణాధీశః ప్రసన్నః స సమాయయౌ |
రాత్రౌ స్వప్నే చ లక్ష్మ్యస్తామువాచ వచనం హితమ్ || ౨౧||

శ్శృణు మాతస్త్యయా పూర్వం యాచితః పుత్రకామ్యయా |
సోఽహం తే పుత్రభావేన సంస్థితః పశ్య భామిని || ౨౨||

ఏవముక్త్యాన్తర్గధేఽసౌ గణేశో గణవల్లభః |

లక్ష్మ్యుత్సంజ్ఞే తతో బాలో భూత్వా చిక్రీడ విఘ్నపః ॥ ౨౩॥

జజాగార మహాలక్ష్మీర్గణేశం మనసాఽస్మరత్ ।
దదర్శ నిజశయ్యాం బాలం శుణ్ణాధరం పరమ్ ॥ ౨౪॥

విస్మితా హర్షితాఽత్యంతం నారాయణమువాచ హ ।
వృత్తాంతం సా మహాభాగా దర్శయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౨౫॥

సస్త్రీకః ప్రణనామాఽథ తుష్టావ గణపం ప్రభుమ్ ।
గాణపత్యైర్మహాసూక్ష్మైర్నయ్యుక్తశ్చ మాధవః ॥ ౨౬॥

ధన్యోఽహం సర్వభావేన త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ।
పుత్రభావేన మాం పాలయసి నాథ న సంశయః ॥ ౨౭॥

తతస్తత్రామరాః సర్వే మునయశ్చ సమాగతాః ।
విస్మితాస్తుష్టవస్తం తే నానాస్తోత్రైర్మధిష్ఠిర ॥ ౨౮॥

తతస్తే జాతకర్మాఽపి చక్రుః పరమభావితాః ।
ఏకాదశదినే తస్య మునయో నామ చక్రీరే ॥ ౨౯॥

ద్వన్ద్వభావవిహీనోఽయం సాక్షాదానందాయకః ।
సమో ద్వన్ద్వేషు సర్వేషు తద్వికారవివర్జితః ॥ ౩౦॥

అతో నామాఽస్య దేవేశాః పూర్ణానంద ఇతి స్ఫుటమ్ ।
కురుధ్వం సర్వదాఽఽనందాయకో నో భవిష్యతి ॥ ౩౧॥

తథేతి నామ తైః సర్వైః కృతం తస్య మహాత్మనః ।
చకార వ్రతబంధం చ పశ్చాత్తే విష్ణురవ్యయః ॥ ౩౨॥

కశ్యపస్య గృహే దేవ్యో సమ్భూతే పుత్రికాత్మికే ।
విద్యాఽవిద్యే తతోఽదిత్యాం తపసాఽఽరాధితే విభో ॥ ౩౩॥

తస్మై దదౌ ముదా యుక్తః కశ్యపః సమ్ప్రహర్షితః ।
ననామ పూర్ణానందాయ విప్రేశో భక్తీసంయుతః ॥ ౩౪॥

ద్వాదశాబ్దవయో యుక్తో బభూవ గణనాయకః ।
బాలక్రీడనకేనైవ మోహయామాస దేవపాన్ ॥ ౩౫॥

స్తనపానాదికం తస్య భోజనాచ్ఛాదనాదికమ్ ।
లక్ష్మీః స్వయం చకారైవ హర్షయుక్తేన చేతసా ॥ ౩౬॥

విష్ణుస్తం లాలయామాస నిత్యం దేవగణైర్వృతః ।
జామాతరం కశ్యపశ్చ తథా విప్రైర్యుధిష్ఠిర ॥ 3౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే పూర్ణానన్దావతారో నామ పంచుచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
3.౪౫

(Page ఖం. 3 అ. ౪౬ పాన ౯౯)

3.౪౬ బ్రహ్మాయజ్ఞవర్ణనం నామ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ।

కృష్ణ కృష్ణ మహాభాగ వద దైత్యస్య చేష్ఠితమ్ ।
పూర్ణానన్దః కథం దైత్యం జఘాన కౌతుకం మహత్ ॥ ౧॥

చరాచరాదృభయం తస్య నాస్తి నారాయణ ప్రభో ।
అత ఆశ్చర్యభూతం వై చరిత్రం మే ప్రభాసతే ॥ ౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।

యుధిష్ఠిరవచః శ్రుత్వా కృష్ణస్తం ప్రత్యువాచ యత్ ।
తదేవ శ్ృణు దక్ష త్వం చేష్ఠితం గణపస్య చ ॥ 3॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।

పుత్రో బభూవ దైత్యస్య జ్ఞానారేః సర్వసమ్మతః ।
ఏకాదశదినే తత్ర బ్రాహ్మణా ప్రయయుర్గృహమ్ ॥ ౪॥

సుబోధ ఇతి నామ్నా తం చక్రరైత్యేశసత్తమాః ।
ద్విజేరితా ద్విజేభ్యస్తే దదుర్దానాని హర్షితాః ॥ ౫॥

స తు జ్ఞానసమాయుక్తో గాణేశో దైత్యజ్ఞో నృపః ।
బాలభావేఽపి విఘ్నేశం చిన్తయామాస సర్వదా ॥ ౬॥

స్తనపానాదికం బాలః సస్మార న కదాచన ।
మాతా తస్మై యదా స్మృత్వా స్తనపానం దదౌ పపౌ ॥ ౭॥

ఏవం సోఽపి స్వమాత్మస్థః స్తనపానం చకార హ ।
సదా ధ్యానసమాయుక్తః సస్మార గణపం హృది ॥ ౮॥

తతః పఞ్చ తథా సప్త మాసాస్తస్య గతా విభో |
 వయసః స తదా చక్రే క్రీడనం శ్చృణు తత్పుభో || ౯ ||
 ధూలిమధ్యే స్వహస్తేన చకార గణపాకృతిమ్ |
 చిక్షేవ తత్ర ధూలిం పూజోపచారకకారణాత్ || ౧౦ ||
 త్రికాలపూజనం తత్ర చకార నియమేన సః |
 ధ్యానయుక్తేన విఘ్నేశమభజచ్ఛ తతః పరమ్ || ౧౧ ||
 ఏకదా భోజనార్థం చ సంస్థితో దైత్యనాయకః |
 జ్ఞానారీప్తం దదర్శైవ క్రీడన్తం బాలభావతః || ౧౨ ||
 గణేశాకారమూర్తిం వై భూమిమధ్యే చకార సః |
 పూజయామాస తాం పుత్రస్తతో ధూల్యుపచారకైః || ౧౩ ||
 తతోఽతికుపితః పత్నీమూచివాన్ విస్మయాన్వితః |
 పితుర్మమ నిహంతారం భజతేఽయం తవాత్మజః || ౧౪ ||
 అధునా నిశ్చయాభావాన్న సుతం హన్మి తే ప్రియే |
 సావధానమనా భూత్వా చేష్టాహీనం సుతం కురు || ౧౫ ||
 పితృహంతారమేవాయం కరోతి తనయో యతః |
 పునర్దృష్టో మయా చేత్తం హనిష్యామి సుతం ప్రియే || ౧౬ ||
 సా తథేతి తముచ్చార్ష్య స్థితా వినయసంయుతా |
 పతివ్రతా మహాభాగా పతివాక్యపరాఽభవత్ || ౧౭ ||
 భర్తుర్గమనకాలే సా సంయతా పుత్రమాదదే |
 లాలయామాస తం తత్ర న పశ్యతి యథా నృపః || ౧౮ ||
 తతః సుబోధనామాఽసౌ వర్షాదూర్ధ్వం వయఃస్థితః |
 చకార భాషణం తత్ర వాచాఽస్పష్టస్వరూపయా || ౧౯ ||
 నమో హేరమ్భ విఘ్నేశ గణేశాయ మహోదర |
 లమ్బోదరాయ వికటాయ నమో ధుణ్ణయే నమః || ౨౦ ||
 ఇత్యాదిభావయుక్తశ్చ సస్మార గణపం సదా |
 అనన్యమనసా ధర్మ తథా పూజాపరాయణః || ౨౧ ||
 మాతాఽఽగృహ్య తతః స్నేహవశాత్పుత్రం యుధిష్ఠిర |
 భర్తా గమనకాలే సా దూరం చక్రే సఖీజనైః || ౨౨ ||

యత్నమాస్థాయ సా దేవీ పుత్రం నిత్యం రరక్ష హా ।
 కదాచిత్ సా స్వపతినాఽఽజ్ఞప్తా పుత్రం నయస్వ చ ॥ ౨౩॥
 నిద్రితోఽయం సుతః స్వామిన్నేవం ప్రోచ్య మహాసతీ ।
 కాలాతిక్రమణం చక్రే దుఃఖయుక్తా యుధిష్ఠిర ॥ ౨౪॥
 పఞ్చమే వ్రతబంధం చ జ్ఞానారీస్తస్య హర్షితః ।
 చకార స సుతస్తత్ర గణేశం మనసా స్మరన్ ॥ ౨౫॥
 కర్మభంగభయాత్ సోఽపి పూజాం చక్రే సుమానసీమ్ ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౪౬ పాన ౧౦౦)
 తతః కర్మసమాప్తా వై ననామ సకలాన్నుప ॥ ౨౬॥
 తతో గురుకులే రాజ్ఞా స్థాపితోఽభూత్ సుబోధకః ।
 తత్ర దైత్యసుతాః సర్వే నానారూపాః స్థితా బభుః ॥ ౨౭॥
 శుక్రశిష్యా మహాభాగాః తాన్ సర్వాన్ యత్నతః సదా ।
 విద్యాం తాం శిక్షయామాసురాసురీం దేవమోహినీమ్ ॥ ౨౮॥
 తత్రాఽయం రాజపుత్రశ్చ గురుభిర్మానితో భృశమ్ ।
 అతిష్ఠద్విఘ్నరాజం స సంస్మరన్ భక్తీలాలసః ॥ ౨౯॥
 విద్యాం శిక్షయితుం రాజపుత్రో గురుభిరాసురీమ్ ।
 సమ్మానితశ్చ తాన్ సోఽపి నమస్కృత్య స్థితోఽభవత్ ॥ ౩౦॥
 గురుభిః కఠింతం యచ్ఛ శ్రుత్వా విస్మితమానసః ।
 ఉవాచ తాన్ మహాబుద్ధిః సుబోధో విషయాత్మకాన్ ॥ ౩౧॥
 సుబోధ ఉవాచ ।
 బ్రాహ్మణా బ్రహ్మనిష్ఠాశ్చ సదా యోగపరాయణాః ।
 గాణపత్యా విశేషేణ భజన్తే గణనాయకమ్ ॥ ౩౨॥
 భేదాభేదాదిభిర్హినే గణేశార్థే విచక్షణాః ।
 మోహదామాసురీం విద్యాం త్యక్త్వా వన్ద్యా భవన్త్యతః ॥ ౩౩॥
 భవన్తో జ్ఞానశీలాశ్చ కిం మాం వదథ విప్రపాః ।
 గణేశం సర్వపూజ్యం వై త్యక్త్వా మోహప్రదం పరమ్ ॥ ౩౪॥
 యదా స్వధర్మనిష్ఠాశ్చేచ్ఛద్బ్రాహ్మణా వచనం తదా ।

తేషాం గ్రాహ్యం న సన్దేహో నాన్యథా మోహకం కదా ॥ 3౫॥

గుణయుక్తవిహీనాశ్చేద్బ్రాహ్మణా మానవైః సదా ।

వన్దనీయా న సన్దేహః పూజ్యా సర్వత్ర సమ్మతాః ॥ 3౬॥

అతోఽహం బ్రాహ్మణాన్ సర్వాన్నమామి వచనం తథా ।

హితం చేత్తద్ గ్రహీష్యామి నాన్యథా గురవః కదా ॥ 3౭॥

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।

సుబోధస్య వచః శ్రుత్వా విస్మితాస్తే మహర్షయః ।

ఊచుస్తే దైత్యపుత్రం వై శృణు ధర్మం సుఖప్రదమ్ ॥ 3౮॥

దైత్యాచార్యా ఊచుః ।

సుబోధ త్వం చ బాలోఽసి యోగం వదసి సూత్తమమ్ ।

స్వధర్మాది సమాయుక్తం సాక్షాద్యోగీశ్వరో యథా ॥ 3౯॥

న త్వయా వేదవిద్యా యా శిక్షితా సా మహామతే ।

తథాఽపి కథమేతత్తే జ్ఞానం ప్రాప్తం వదస్య భోః ॥ ౪౦॥

సుబోధ ఉవాచ ।

మాతా గర్భవతి మే గతా పితృర్గృహ ఏకదా ।

తత్రాఽఽయయౌ మహాభాగః శుకః సర్వార్థకోవిదః ॥ ౪౧॥

తం ప్రణమ్య స యోగీశం ప్రహ్లాదో హర్షసంయుతః ।

సమ్పూజ్య తం మహాత్మానం పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౪౨॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

వ్యాసపుత్ర మహాయోగిన్ శుక సాక్షాచ్ఛివః స్వయమ్ ।

త్వం జాతోఽసి న సన్దేహో యోగీన్ద్రాణాం గురోర్ధురుః ॥ ౪3॥

పూర్వపుణ్యబలేనైవ ప్రాప్తం తే దర్శనం మహత్ ।

అతస్త్యాం పరివృచ్చామి వద త్వం కరుణానిధే ॥ ౪౪॥

సర్వమాన్యం చ సర్వేషాం యోగశాస్త్రిప్రదం భవేత్ ।

నానామతవిమోహస్య చేదకం వద విస్తరాత్ ॥ ౪౫॥

సుబోధ ఉవాచ ।

ప్రహ్లాదస్య వచో రమ్యం శ్రుత్వా యోగీన్ద్రసత్తమః ।

జగద తం మహాభాగం యోగశాస్త్రిపరాయణమ్ ॥ ౪౬॥

శ్రీశుక ఉవాచ ।

ప్రహ్లాద త్వం మహాభాగాఽసి సుజ్ఞో యోగధారకః ।

అతస్త్యాం హి విశేషేణ వదామి హితకారకమ్ ॥ ౪౭॥

సర్వమాన్యం తథా రాజన్ సర్వేభ్యః శాన్తిదాయకమ్ ।

నానామతేషు సేవ్యం యత్ కథయామి సవిస్తరమ్ ॥ ౪౮॥

ఏకదా వైమిషారణ్యే సమాజగ్ముర్మహర్షయః ।

బ్రహ్మణ్ణస్థా మహాభాగా బ్రహ్మయజ్ఞస్య కారణాత్ ॥ ౪౯॥

యత్ర యోగమయీ గాథా వర్తతే దానవోత్తమ ।

(Page ఖం. 3 అ. ౪౭ పాస ౧౦౧)

వేదేషు స బ్రహ్మయజ్ఞ ఇత్యుక్తో వేదవాదిభిః ॥ ౫౦॥

మరీచిః కశ్యపశ్చైవ కణ్వోఽత్రిః పులహః క్రతుః ।

విశ్వామిత్రో మహాతేజా యాజ్ఞవల్క్యస్తథాఽఽరుణిః ॥ ౫౧॥

అష్టావక్రో వసిష్ఠశ్చ భరద్వాజః పరాశరః ।

వ్యాసః పరశురామః శ్వేతకేతుర్ముద్గలో మునిః ॥ ౫౨॥

అగస్త్యో హనుమాంశ్చైవ రాక్షసశ్చ విభీషణః ।

అశ్వత్థామా గృతస్మదః కృపశ్చైవ ప్రతాపవాన్ ॥ ౫౩॥

మార్కణ్డేయో మృకణ్డశ్చ బకదాల్భ్యస్తథా విభో ।

నారదః కపిలో రైభ్యః కర్దమశ్చ మహాయశాః ॥ ౫౪॥

ఏకో ద్వితస్త్రితశ్చైవ దేవలో హ్యసితస్తథా ।

పులస్త్యశ్చ భృగుశ్చైవ చ్యవనో గౌతమో మునిః ॥ ౫౫॥

అజ్గిరా వై దీర్ఘతమా ఉతథ్యో గాలవస్తథా ।

దధివిరుశనా జీవో జమదగ్నిర్మహామునిః ॥ ౫౬॥

వైశమ్పాయన ఏవం వై శౌనకః శునకః ప్రభో ।

వామదేవః సుమన్తుశ్చ పైలః శాకలకో మునిః ॥ ౫౭॥

జైమినిర్ధౌమ్యకాద్యాశ్చ స శిష్యాస్తత్ర తే యయుః ।

అన్యే నానా మునివరా హర్షయుక్తా యయుః కిల ॥ ౫౮॥

దత్తాత్రేయశ్చ దుర్వాసా నిదాఘా భరతో జడః ।

సనాతనః సనన్దః సనత్కుమారక ఆయయుః ॥ ౫౯॥

అహం రిభూశ్చ సనక ఇత్యాద్యా బహవోఽపరే ।

అవధూతా యోగినశ్చ జగ్ముర్యజ్ఞస్య దర్శనాత్ ॥ ౬౦॥

ఇన్ద్రో బ్రహ్మ తథా విష్ణుః శక్యరో భానురేవ చ ।

సస్త్రీకా దేవరాజాశ్చ దేవా అన్యే సమాయయుః ॥ ౬౧॥

శేషో వాసుకీనాగశ్చ కమ్పలోఽశ్వతరస్తథా ।

తక్షకాద్యా మహాభాగా నాగాస్తత్ర సమాయయుః ॥ ౬౨॥

గన్ధర్వాశ్చరణాశ్చైవ సిద్ధాః సాధ్యగణాస్తథా ।

ఆదిత్యా వసవో యజ్ఞ ఆయయుశ్చాప్సరోవరాః ॥ ౬౩॥

కర్మనిష్ఠాస్తపోనిష్ఠా జ్ఞాననిష్ఠాశ్చ యోగినః ।

నానాదేవరతాః సర్వే ఆయయుస్తత్ర మానద ॥ ౬౪॥

ప్రహ్లాద బ్రహ్మయజ్ఞస్య దర్శనార్థం విశేషతః ।

తత్రైవ నిశ్చయే సక్తాః సర్వమాన్యేఽభవజ్ఞానాః ॥ ౬౫॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే బ్రహ్మయజ్ఞవర్ణనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

3.౪౬

3.౪౭ బ్రహ్మయజ్ఞే వేదనిర్ణయో నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ ।

తత్ర నానాకథాం చక్రుర్నామతవికాసినీమ్ ।

స్వస్వబుద్ధ్యా విశేషేణ ముఖ్యాః ప్రహ్లాద ఆదరాత్ ॥ ౧॥

కేచిదాహుర్విధాతారం విష్ణుం శక్తిం శివం రవిమ్ ।

బ్రహ్మరూపం గణేశానం నానామతపరాయణాః ॥ ౨॥

కేచిదన్నం చ ప్రాణం చ మనోవిజ్ఞానకం తథా ।

ఆనన్దం సోఽహమేకం వై వైతన్యం బిన్దుకం పరే ॥ 3॥

బోధమాత్మానమేకే చ సాఙ్ఖ్యం కర్మ తథాఽపరే ।

సమమవ్యక్తరూపం తే ఆహుర్బ్రహ్మ తథాఽపరమ్ ॥ ౪॥

స్వసంవేద్యం తథా కేచిన్నివృత్తిం శాన్తిరూపకమ్ ।

యోగమధ్యాత్మరూపం త ఆహుర్వేదపరాయణాః ॥ ౫ ॥

అసత్యం సత్యమేకే చ పూర్ణానందం తథాఽసుర ।
సహజం చ పరం బ్రహ్మ వాదయుక్తా బభూవిరే ॥ ౬ ॥

(Page ఖం. 3 అ. ౪౭ పాన ౧౦౨)

నిశ్చయస్తత్ర దైత్యేశ న బభూవ మత్రైషిణామ్ ।
స్వస్వజ్ఞానసమాయుక్తా వాదం చక్రురపణ్డితాః ॥ ౭ ॥

తతో వాదస్య శాస్త్యర్థమవోచద్ విష్ణురవ్యయః ।
సర్వాన్ సమాగతాన్స్తత్ర సర్వజ్ఞః శక్కురేరితః ॥ ౮ ॥

శ్రీవిష్ణురువాచ ।

వేదా గురుస్వరూపాశ్చ సర్వేషాం నాత్ర సంశయః ।
తైర్యత్ సమాదితం దేవ మునయః సర్వ ఆగతాః ॥ ౯ ॥

సంపూద్యతాం విశేషేణ బ్రహ్మణో నిశ్చయార్థినః ।
సుఖం తదేవ సర్వేషాం సర్వమాన్యం భవిష్యతి ॥ ౧౦ ॥

వేదైః స్వానుభవం గీతం యాథాతథ్యం మునీశ్వరాః ।
అతో వేదైశ్చ సర్వేషాం జ్ఞానం సజ్ఞాయతే పరమ్ ॥ ౧౧ ॥

యోగాదిభిర్జ్ఞానాః కేచిన్ మునయో దేవరాక్షసాః ।
సాక్షాద్దూపం చ తద్బ్రహ్మ కుర్వతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨ ॥

తథాపి వేదసమ్మాన్యం వచస్తేషాం న విద్యతే ।
వేదానాం న సమో విప్రా యోగజ్ఞః కుత్ర దృశ్యతే ॥ ౧౩ ॥

సమ్పూర్ణయోగినో వేదా అతస్తే గురవో మతాః ।
మహాభాగాః స్మరధ్యం త్వాన్స్తదా నిఃసంశయో భవేత్ ॥ ౧౪ ॥

తతో మునిగణాః సర్వే యోగినో దేవనాయకాః ।
సాధు సాధు సమూచుస్తం విష్ణుం బుద్ధిమతాం వరమ్ ॥ ౧౫ ॥

తతః శక్కురముఖ్యైస్తైః సంస్మృతాః కార్యసిద్ధ్యే ।
సాక్షాః సమాయయుర్వేదా ఓజ్కారేణ సమన్వితాః ॥ ౧౬ ॥

తాన్ దృష్ట్వా సహసోత్థాయ దేవాః సర్సిగణాః పరే ।
ప్రణమ్య పూజయామాసుః కృతాజ్ఞులిపుటాః పురః ॥ ౧౭ ॥

ఆసనేషు సమాసీనాః సోఙ్కారా వేదముఖ్యకాః ।
 ఊచుస్తాన్ శివముఖ్యాన్ వై ప్రహృష్టమనసోఽభవన్ ॥ ౧౮ ॥
 వేదా ఊచుః ।
 కిమర్థం స్మరణం దేవా మునయశ్చ కృతం జనాః ।
 అస్మాకం బ్రూత కార్యం తత్ కరిష్యామో న సంశయః ॥ ౧౯ ॥
 వేదానాం వచనం శ్రుత్వా శివస్తానబ్రవీద్యచః ।
 వినయేన విశేషజ్ఞో నిశ్చయార్థం హితైషిణామ్ ॥ ౨౦ ॥
 శివ ఉవాచ ।
 బ్రహ్మయజ్ఞః సమారభోఽస్మాభిః సర్వైర్హితేషుభిః ।
 తత్ర వాదసమాయుక్తా న తదంతం లభామహే ॥ ౨౧ ॥
 అతో భవత్స్మృతిర్వేదాః కృతాఽస్మాభిర్విశేషతః ।
 నిశ్చయం గురవో యూయం వదధ్వం భేదనాశకమ్ ॥ ౨౨ ॥
 యోగీనో న భవస్తీహ కదాపి చ భవత్సమాః ।
 భవద్యచఃప్రమాణేన యోగజ్ఞా వయమప్యత ॥ ౨౩ ॥
 శివస్య వచనం శ్రుత్వా వేదాస్తత్ర జగుర్వచః ।
 దేవాన్ మునీన్ జనాన్ సర్వాన్ దీనపా ఆసురేశ్వర ॥ ౨౪ ॥
 వేదా ఊచుః ।
 బ్రహ్మయజ్ఞస్య పారం వై గమిష్యామః కథం వయమ్ ।
 అక్షరాత్మకదేహత్వాత్తథాపి కథయామహే ॥ ౨౫ ॥
 న వయం బ్రహ్మరూపాశ్చ బ్రహ్మజ్ఞాః కిఞ్చిదప్యహో ।
 యోగమార్గబలేనైవ వదిష్యామో యథాతథమ్ ॥ ౨౬ ॥
 ప్రత్యేకనిశ్చయం దేవాః శృణుత బ్రహ్మధారణమ్ ।
 యేన సంశయసంహీనా గమిష్యథ పరాం గతిమ్ ॥ ౨౭ ॥
 బ్రహ్మ నానావిధం ప్రోక్తం మయా యోగబలేన చ ।
 ప్రజ్ఞానాదిమహావాక్యైస్తేషు యోగో విశిష్యతే ॥ ౨౮ ॥
 సర్వబ్రహ్మసుయోగస్య స్థానం యోగాత్మకం భవేత్ ।
 యోగే బ్రహ్మణి సర్వాణి తదాకారాణి వర్ణితమ్ ॥ ౨౯ ॥
 న యోగాత్ పరమం బ్రహ్మ యోగశాస్త్ర్యా ప్రలభ్యతే ।

బ్రహ్మణస్పతిరేకోఽయం మయా ప్రోక్తో గణేశ్వరః ॥ 30॥

బ్రహ్మణాం సకలానాం చ పాతృపాలయితృత్వతః ।

తం భజధ్వం సురశ్రేష్ఠా మునయో భక్తిసంయుతాః ॥ 3౧॥

(Page ఖం. 3 అ. ౪౭ పాస ౧౦3)

భవంతి బ్రహ్మభూతాః సర్వే జనాస్తేన నిశ్చితమ్ ।

ఏవముక్త్వా బహ్వుచస్తు తూష్టిమాభవధరోఽభవత్ ॥ 3౨॥

తతో యజుః స్వయం సాక్షాదవోచత్ సర్వసంసది ।

బ్రహ్మప్రదం చ వచనం తత్ర స్వానుభవాత్మకమ్ ॥ 33॥

యజురువాచ ।

నానావిధం మయా బ్రహ్మ వర్ణితం యోగసేవయా ।

మహావాక్యైశ్చ సర్వజ్ఞాః క్రమార్థం నాత్ర సంశయః ॥ 3౪॥

తత్ర యోగస్వరూపాఖ్యమాన్త్యం బ్రహ్మ విశిష్యతే ।

సర్వబ్రహ్మసుయోగేన యోగస్తేన ప్రకథ్యతే ॥ 3౫॥

తదేవ గణరాజశ్చ భక్తైః సమ్ప్రార్థితః పురా ।

యోగప్రాప్త్యర్థమత్యంతం తేన సాకారకోఽభవత్ ॥ 3౬॥

గణః సమూహరూపాఖ్యః సమూహో బ్రహ్మరూపిణః ।

తేషాం స్వామీ న సన్దేహస్తం భజధ్వం విధానతః ॥ 3౭॥

అన్నానాం సకలానాం చ సదైకానేకరూపిణామ్ ।

సమూహో బ్రహ్మ జ్ఞాతవ్యమన్నాత్మకమితి శ్రుతిః ॥ 3౮॥

నానావిధాని చ బ్రహ్మణ్యేవం భో దైవతర్షయః ।

జ్ఞాతవ్యాని విచారేణ గణరూపాణి నిశ్చితమ్ ॥ 3౯॥

అతో గణేశభక్త్యా వై సకలం సులభం భవేత్ ।

బ్రహ్మభూయప్రదః ప్రోక్తో మయా యోగేన యోగపః ॥ ౪౦॥

ఇత్యుక్త్వా విరరామాఽథ యజుర్వ్యోగవిదాం వరమ్ ।

ఉవాచాఽథ తతః సామ బ్రహ్మ నిర్ణయకారణమ్ ॥ ౪౧॥

సామ ఉవాచ ।

యోగసేవనసామర్థ్యాత్ సమర్థోఽహం చ వర్ణనే ।

కిచ్చిత్ శృణుత దేవేశా బ్రహ్మణో మునయో వచః ॥ ౪౨॥

ప్రోక్తాని నానా బ్రహ్మణీ మహావాక్యాదిభిర్మయా ।
 పాత్రభేదార్థమత్యస్తం జ్ఞాతవ్యం యోగసేవయా ॥ ౪౩॥
 తత్ర శాన్తిప్రదం బ్రహ్మ యోగాఖ్యం నాత్ర సంశయః ।
 భవతి బ్రహ్మణాం యోగో యత్ర తేన చ యోగకః ॥ ౪౪॥
 నాస్తి యోగాత్ పరం బ్రహ్మ శాన్తిమార్గేణ లభ్యతే ।
 తదేవ మునయో దేవా గణేశో నాత్ర సంశయః ॥ ౪౫॥
 మనోవాణీమయం దేవా మయా యద్యత్ ప్రకీర్తితమ్ ।
 గకారాక్షరసమ్భూతం జ్ఞాతవ్యం విబుధైః సదా ॥ ౪౬॥
 మనోవాణీవిహీనం యద్యర్హ్యతే వివిధం తథా ।
 ణకారాక్షరగం సర్వం నిశ్చితం యోగసేవయా ॥ ౪౭॥
 తయోః స్వామీ గణేశానో యోగాకారః ప్రకీర్తితః ।
 తం భజద్వం విశేషేణ బ్రహ్మభూతపదప్రదమ్ ॥ ౪౮॥
 నానాభావేన యుక్తాస్తం భజన్తే తద్దదాతి సః ।
 ఏవముక్త్యా మహాయోగీ విరరామ స సామగః ॥ ౪౯॥
 తతోఽథర్వా మహాయోగీ జగద సకలాంస్తదా ।
 బ్రహ్మయజ్ఞస్య వేత్తాఽసౌ ప్రహ్లాద శ్శృణు తద్వచః ॥ ౫౦॥
 అథర్వా ఉవాచ ।
 ఆత్మాఽహమితి వాక్యోద్వైర్బ్రహ్మ నానావిధం మయా ।
 సమ్పాదితం చ యోగేన తదేవోపాధిసంయుతమ్ ॥ ౫౧॥
 యోగాఖ్యం పరమం బ్రహ్మ తద్యోగేన ప్రలభ్యతే ।
 సంయోగాయోగహీనోఽయం యోగో బ్రహ్మ సుతిష్ఠతి ॥ ౫౨॥
 శాన్తిస్తత్ర సమాఖ్యాతా యోగే యోగవిదాం వరః ।
 స ఏవ గణనాథస్తు సర్వశాన్తిప్రదోఽభవత్ ॥ ౫౩॥
 ఏక ఏవ గణేశానో జగతాం బ్రహ్మణాం స్వయమ్ ।
 ఈశః సమూహరూపాణాం యోగరూపస్తతః స్మృతః ॥ ౫౪॥
 సర్వేషామాదిరూపోఽయం యోగాకారః ప్రభావతః ।
 మధ్యే నానావిధః స్వాంశైర్జగత్ సుబ్రహ్మ సుప్రభుః ॥ ౫౫॥
 అన్తే స్వయం తథా తిష్ఠేత్తేనాదౌ పూజితోఽభవత్ ।

సర్వపూజ్యశ్చ దేవేశా మునయో నిశ్చయార్థినః ॥ ౫౬ ॥

య ఆదిః సోఽతరూపస్తు భవతే సర్వసమ్మతే ।

(Page ఖం. 3 అ. ౪౮ పాన ౧౦౪)

మధ్యే మాయావిహారేణ భేదాభేదయుతోఽభవత్ ॥ ౫౭ ॥

అతస్తం యోగరూపాఖ్యం భజధ్వం యోగసేవయా ।

భవిష్యథ బ్రహ్మభూతా బ్రహ్మయజ్ఞస్య పారగాః ॥ ౫౮ ॥

ఏవముక్త్యా మహాయోగీ విరరామ మహామతే ।

అథర్వా సర్వయోగజ్ఞస్త్రోజ్కారోఽబ్రవీధ్వచః ॥ ౫౯ ॥

ఓజ్కార ఉవాచ ।

చతుర్వేదప్రచురోఽహం మయా యోగస్య సేవయా ।

బ్రహ్మ సాక్షాత్ కృతం దేవాస్తేన యోగిమతోఽభవమ్ ॥ ౬౦ ॥

మయోపదేశితా వేదాః సాధయామాసురన్వహమ్ ।

యోగం బ్రహ్మప్రదం తేన బ్రహ్మజ్ఞాః సర్వసమ్మతాః ॥ ౬౧ ॥

యోగాత్ పరం న విద్యేత బ్రహ్మ సర్వత్ర సమ్మతమ్ ।

జగత్ సుబ్రహ్మ సుప్రోక్తం యోగేన బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ॥ ౬౨ ॥

తదేవ గణరాజో వై నిశ్చితో యోగిభిః సదా ।

సంయోగాయోగభావేన క్రీడతే యోగరూపధృక్ ॥ ౬౩ ॥

సిద్ధిర్భ్రాన్తిమయీ మాయా బుద్ధిర్భ్రాన్తిధరా మతా ।

తయోః స్వామీ గణేశానో మాయాభ్యాం ఖేలతే విభుః ॥ ౬౪ ॥

భుక్తేః సిద్ధిస్తథా ముక్తేః సిద్ధిర్భ్రాహ్మప్రదాయినీ ।

చిత్తం పశ్చావిధం బుద్ధిస్తయోర్యోగేన లభ్యతే ॥ ౬౫ ॥

స్వసంవేద్యాత్మకం బ్రహ్మ వేదేషు కథితం పరమ్ ।

సర్వసంయోగరూపాఖ్యం తత్రాయం దృశ్యతే స్వయమ్ ॥ ౬౬ ॥

తేన స్వానన్దవాసీ చ మాయాయుక్తః ప్రకీర్తితః ।

అయోగే దర్శనం తస్య జాయతే న కదాచన ॥ ౬౭ ॥

నిర్మాయికస్తతః ప్రోక్తస్తయోర్యోగేన లభ్యతే ।

గకారశ్చైవ సంయోగో ణకారోఽయోగ ఉచ్యతే ॥ ౬౮ ॥

తేన నామ్నా సమాఖ్యాతో గణేశో వేదవాదిభిః ।

తం భజధ్వం విశేషేణ బ్రహ్మీభూతస్య కారణాత్ || ౬౯ ||

బ్రహ్మభూతా ద్విజా దేవా భవిష్యథ న సంశయః |

ఏవముక్త్వా తదోఽగ్నోరస్త్రాష్టిమాసీన్ మహామతే || ౭౦ ||

|| ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే బ్రహ్మయజ్ఞే వేదనిర్ణయో నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః

|| 3.౪౭

3.౪౮ శుక్రశిష్యసుబోధసంవాదో నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శ్రీశుక ఉవాచ |

సోఽగ్నోరవేదముఖ్యానాం వచనం హితకారకమ్ |

శ్రుత్వా జహృషిరే నాగాదయః సర్సిగణాః సురాః || ౧ ||

త్యక్త్వా స్వస్వమతం సర్వే తాన్ ప్రణమ్య ప్రపూజ్య వై |

ఓఙ్కారాదీన్ మహాభాగా ఊచుః ప్రాజ్ఞులయో వచః || ౨ ||

దేవాదయ ఊచుః |

ఓఙ్కారసహితా వేదా భవద్భిః కథితం వచః |

తదేవ సర్వమాన్యం వై బ్రహ్మభూయప్రదం భవేత్ || 3 ||

సర్వేషాం గురవః ప్రోక్తా వేదాస్తైః కథితం భవేత్ |

తదేవ కరణీయం యద్ గతీదం సర్వసమ్మతమ్ || ౪ ||

వేదాధారవిహీనం యత్ప్రాజ్ఞ్యం సర్వైర్న సంశయః |

నో చేన్నరకగో భూత్వా యాతనాం లభతే నరః || ౫ ||

బ్రహ్మయజ్ఞస్య పారం వై భవంతో దేవనాయకైః |

మునిభిర్జనసజ్జైశ్చ గతా భవథ నిశ్చితమ్ || ౬ ||

దేవాదయో మహాభాగా ఏవముక్త్వా విశేషతః |

ప్రహ్లాద తుష్టువుర్వేదముఖ్యాన్వై హర్షసంయుతాః || ౭ ||

పూజితాస్తైరుక్తవేదాః సోఽగ్నోరా దైత్యనాయక |

(Page ఖం. 3 అ. ౪౮ పాన ౧౦౫)

అన్తర్దధుస్తతః సర్వే హృష్టాః స్థానం యయుః స్వకమ్ || ౮ ||

ఏవం సర్వైః పురా సాధో బ్రహ్మయజ్ఞః కృతోఽభవత్ |
 తేన సంశయహీనాస్తే భజన్తే గణనాయకమ్ || ౯ ||
 ఏతత్తే కథితం పూర్ణయోగశాన్తిప్రదం పరమ్ |
 సర్వమాన్యం విశేషేణ భజ తం గణనాయకమ్ || ౧౦ ||
 సుబోధ ఉవాచ |
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ శుకశ్చాన్తర్హితోఽభవత్ |
 ప్రహ్లాదో భక్తిసంయుక్తో భజతే గణనాయకమ్ || ౧౧ ||
 సంశ్రుతం మాతురుదరసంస్థేన సకలం తతః |
 మయా ధృతం విశేషేణ తదేవం యోగదాయకమ్ || ౧౨ ||
 పూర్వపుణ్యబలేనైవ స్మృతిర్మోఽత్ర ప్రసంస్థితా |
 జనితోఽహమతో విప్రా భజామి గణనాయకమ్ || ౧౩ ||
 ఏతత్ సర్వం మయా ప్రోక్తం యత్ప్రప్తం గురుముఖ్యకాః |
 అతో మే మోహదాం విద్యాం మా వదేత దయాయుతాః || ౧౪ ||
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ |
 సుబోధస్య వచః శ్రుత్వా బ్రాహ్మణా హర్షసంయుతాః |
 ఊచుస్తం యోగనిపుణం భావజ్ఞా భావసిద్ధయే || ౧౫ ||
 విప్రా ఊచుః |
 సుబోధ యత్త్వయా ప్రోక్తం తత్తథా న తదస్యథా |
 తథాపి శృణు వత్స త్వం హితకారకముత్తమమ్ || ౧౬ ||
 పితామహో మహాభాగ దుర్బుద్ధిస్తే మహాసురః |
 గణేశేన హతో రోషాద్దేవపక్షప్రధారిణా || ౧౭ ||
 తం ద్వేష్టి గణరాజం చ పితా తే పితృవత్సల |
 పితృద్రుహం తతస్తస్యం తం త్యజ విఘ్నేశమాదరాత్ || ౧౮ ||
 నోచేత్త్వాం తే పితా పుత్ర హనిష్యతి న సంశయః |
 తస్మాదాగ్రహమత్యస్తం మా కురుష్వ మహామతే || ౧౯ ||
 అసురాణాం కులే పశ్య జనిస్తవ హితావహా |
 స్వకులస్థస్య మార్గస్య సేవనం కురు సర్వదా || ౨౦ ||
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య సుబోధో రక్తలోచనః |

జగాద తాన్ ద్విజాన్స్తత్ర వచనం ధర్మసంయుతమ్ || ౨౧||

సుబోధ ఉవాచ |

సర్వత్ర యోగరూపేణ గణేశస్తిష్ఠతి ద్విజాః |

స్వస్వధర్మనియంతాఽసౌ నానాక్రీడాపరాయణః || ౨౨||

స్వర్గే దేవా నరాః పృథ్వాస్యం పాతాలే తేన దైత్యపాః |

స్థాపితాః స్వస్వమార్గేషు స్థాతవ్యం త్రైత్వేత్పుభిః || ౨౩||

పితామహశ్చ మే విప్రాస్త్రిలోకీ రాజ్యముత్కటమ్ |

చకార ధర్మహీనః స తస్మాత్తేన హతో బలాత్ || ౨౪||

పితా మేఽపి తథా విప్రా ధర్మహీనతయా స్థితః |

తం హనిష్యతి వేగేన గణేశో నాత్ర సంశయః || ౨౫||

అతః కిం గణరాజేన విపరీతం కృతం ద్విజాః |

స్వధర్మస్య ప్రియేణైవ మాం వదేత విశేషతః || ౨౬||

సర్వేషాం హితకర్తాఽసౌ విఘ్నరాజో న సంశయః |

తం భజిష్యామి యత్నేన త్యక్త్వా స్వపితరం ఖలమ్ || ౨౭||

గణేశం భజమానం మాం వధిష్యతి యదా ఖలః |

తదేవ మరణం శ్రేష్ఠం బ్రహ్మభూయప్రదం భవేత్ || ౨౮||

మకేశో కుపితే కిం వై గృహం త్యక్త్వా మనీషిణః |

తిష్ఠన్తి బ్రాహ్మణాః సర్వే మాం వదేత హి సామృప్రతమ్ || ౨౯||

బుద్ధేః పతేర్గణేశస్య సత్తా సర్వత్ర వర్తతే |

సిద్ధేః పతేర్న సన్దేహాః కిం కరిష్యతి మాం పితా || ౩౦||

స్వధర్మః సర్వభూతానాం ధర్మకామార్థముక్తయే |

బ్రహ్మభూయార్థమత్యన్తం గణేశభజనాత్మకః || ౩౧||

తం తాదృశం స్వధర్మం కిం త్యక్త్వా విషయలమ్పటః |

భవిష్యామ్యసురాధీనో బ్రాహ్మణాః కులపాంసవః || ౩౨||

న బ్రాహ్మణా భవన్తోఽపి విషయేషు పరాయణాః |

త్యక్త్వా ధర్మం స్థితా అత్ర దైత్యాధీనా న సంశయః || ౩౩||

గణేశభజనే సక్తా బ్రహ్మభూయపరాయణాః |

బ్రాహ్మణాస్తే మతాః శాస్త్రే కిం మాం వదథ బాలిశాః || 3౪||

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ |

శుక్రశిష్యాన్ ప్రజానాథ ఏవముక్త్యా మహామతిః |

సుబోధో గణనాథస్య భజనే తత్పరోఽభవత్ || 3౫||

నమో గణేశాయ నమో మహాత్మానే నమః పరేశాయ పరాత్పరాయ తే |

అనాదిమధ్యాంతమయాయ ఢుణ్ణయే నమో నమో విఘ్నపతే సుశాన్తిద || 3౬||

ఏవం వివదమానం తం జ్ఞాత్వా కావ్యస్య శిష్యకాః |

భయభీతా విశేషేణ జ్ఞానారిం తే యయుః ప్రభో || 3౭||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే శుక్రశిష్యసుబోధసంవాదో నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః

|| 3.౪౮

3.౪౯ సుబోధభక్తివర్ణనం నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ |

కావ్యశిష్యా గతాస్తత్ర యత్ర దైత్యాధిపోఽభవత్ |

సభాసనస్థమూచస్తం దృష్ట్వా భయసమన్వితాః || ౧||

శుక్రశిష్యాః ఊచుః |

జ్ఞానారే శ్ంణు వాక్యం నో దారుణం విపరీతగమ్ |

పుత్రస్తేఽభూన్ మదోత్పిక్తః సర్వదాఽస్మానుపేక్షతే || ౨||

ఉల్లఙ్ఘ్య సర్వమస్మాభిః కథితం జాతిదూషణమ్ |

కరోతి స్వమతేనాయమన్యాన్ సమోభాధయంస్తథా || 3||

పితృహంతారమత్యంతం సదా స్మరతి భక్తితః |

తిరస్కృత్య మహారాజ త్వామస్మాన్నాత్ర సంశయః || ౪||

అతః కథయితుం యాతాః శిక్షయస్వ స్వపుత్రకమ్ |

వయం శిక్షయితుం శక్తా నావిసీతం మహామతే || ౫||

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ |

తేషాం వచనమాకర్ణ్య ఙ్గోభితో దైత్యనాయకః |

ప్రేషయామాస దూతం స పుత్రమానేతుమన్తికే || ౬ ||

దూతేనాగతమేవం తం పుత్రం దృష్ట్వా మహాసురః |
ఉవాచ కృతవన్తం తం ప్రణామం క్రోధసంయుతః || ౭ ||

జ్ఞానారిరువాచ |

కిం తిరస్కృత్య రే వత్స గురూన్ స్మరసి తద్వద |
హితం తే హృదయే కిం చ వర్తతే కులపాంసన || ౮ ||

పితుర్వచనమాకర్ణ్య క్రోధయుక్తః సుబోధకః |
ఉవాచ పితరం భ్రాన్తం మాయయా గణపస్య సః || ౯ ||

సుబోధ ఉవాచ |

సర్వేషాం కులదేవం చ సర్వేషాం హితకారకమ్ |
భుక్తిముక్తిప్రదం తాత భజామి గణనాయకమ్ || ౧౦ ||

బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిభిర్దేవైః కశ్యపాదిమునీశ్వరైః |
పూజితం కులవృద్ధ్యర్థం యోగశాస్త్ర్యర్థమాదరాత్ || ౧౧ ||

కశ్యపాత్ వయముత్పన్నా దేవా దైత్యాస్తథా నరాః |
జన్తవో వివిధాశ్చైవ తేషాం స్వామీ తథాభవత్ || ౧౨ ||

భజామి గణనాథం వై అతోఽహం సర్వభావతః |
తమనాదృత్య దైత్యేశ న సిద్ధిం లభతే పుమాన్ || ౧౩ ||

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో మహాసురః |
జగద తం ధర్మరాజముఖాదనలముద్వమన్ || ౧౪ ||

జ్ఞానారిరువాచ |

అస్మాకం శత్రవో దేవా దైత్యానాం నాత్ర సంశయః |
సురాసురాశ్చ వేదేషు ప్రోక్తాః పశ్య సుదుర్మతే || ౧౫ ||

తత్రాప్యయం పితుర్వన్తా మమ తం భజనే ముధా |
బాలభావే మయా జ్ఞాతం చేష్టితం తే రిపుశ్రితమ్ || ౧౬ ||

(Page ఖం. 3 అ. ౪౯ పాన ౧౦౭)

బాలం మత్వా న దుష్ట త్వాం హతవాన్ కృపయా శత |
అధునా తాదృశం మత్వా న ముఞ్చామి కదాచన || ౧౭ ||

త్యజ శత్రుం మహామూర్ఖ నోచేద్ధన్యధునా కిల |

ఏవముక్త్యా ఖణ్డహస్తో దుద్రావ స్వసుతం నృప ॥ ౧౮॥

తతస్తం దైత్యరాజం స ఉవాచ తనయో వచః ।

కిం ధర్షయసి మాం తాత భ్రాన్తిభావేన మోహితః ॥ ౧౯॥

సర్వసత్తాధరః ప్రోక్తో వేదేషు గణనాయకః ।

తస్య సత్తాం పరిత్యజ్య కిం మాం హంసి త్వమేవ చ ॥ ౨౦॥

సురాసురమయః సాక్షాద్గణేశో నాత్ర సంశయః ।

ఉధతం హన్తి వేగేన నానారూపధరః ప్రభుః ॥ ౨౧॥

బ్రువన్తం స్వసుతం దృష్ట్వా భయహీనం యుధిష్ఠిర ।

క్రోధయుక్తః స్వయం తత్ర సంస్థితో దైత్యనాయకః ॥ ౨౨॥

దూతానాజ్ఞాపయామాస శస్త్రాస్త్రైః స్వసుతస్య సః ।

వధార్థం తే దైత్యగణాః క్రోధయుక్తా బభూవిరే ॥ ౨౩॥

నానానాదయుతాః సర్వే నగ్నశస్త్రధరా యయుః ।

హన్తుం తం తానథో దృష్ట్వా సుబోధో నిర్భయో బభౌ ॥ ౨౪॥

గణేశభజనే సక్తో బభూవ న చచాల హ ।

దేహప్రారబ్ధభావేన భవేత్తన్ మే గజానన ॥ ౨౫॥

విఘ్నేశ హేరమ్బ జయాఖిలేశ స్వానన్దవాసిన్ జయ వక్రతుణ్డ ।

నాథోఽసి సర్వత్ర జగత్ సుధుణ్డే లంబోదర బ్రహ్మసుతే నమో వై ॥ ౨౬॥

ఇత్యాద్యైర్వివిధైర్వాక్యైర్గణేశమభజత్ సుతః ।

తం తథా క్రోధసంయుక్తా జప్సురైత్యా మహాబలాః ॥ ౨౭॥

నానాశస్త్రనిపాతైస్తేఽస్త్రైః సర్వత్ర యుధిష్ఠిర ।

గణేశస్తస్య దేహస్థో నిష్ఫలాన్స్తాంశ్చకార హ ॥ ౨౮॥

క్రోధానలేన సర్వాన్ స దాహయామాస విఘ్నపః ।

తతః పలాయనం చక్రురైత్యాః ప్రాణపరీప్పయా ॥ ౨౯॥

తత్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం జ్ఞానారిః క్రోధమూర్చ్ఛితః ।

శ్రేష్ఠానాజ్ఞాపయామాస వధాయ స్వసుతస్య వై ॥ ౩౦॥

చతురంగబలైర్ముక్తా దైత్యేశాన్తం సమాయయుః ।

అమోఘాస్త్రైః సుబోధం తే జఘ్నుః పరమదారుణాః ॥ ౩౧॥

గణేశభక్తిం తాం సోఽపి చక్రే వై నిర్భయో దృఢామ్ |
 జయ దేవేశ విఘ్నేశ మహోదర నమోఽస్తు తే || 3౨||
 తస్య దేహాన్ మహానగ్నిః శస్త్రఘాతచ్ఛలేన సః |
 సముత్పన్నః ప్రజజ్ఞావల దైత్యేశాన్ క్షణమాత్రతః || 33||
 తే మేఘాస్త్రాణి సస్పృజస్తైర్న శాన్తో బభూవ హ |
 దదాహ సకలాంస్తత్ర ప్రలయాగ్నిసమశ్చ తాన్ || 3౪||
 మృతాః సర్వే సురాణాం వై నాయకాస్తత్ర భూమిప |
 జ్ఞానారిః పరమాశ్చర్యయుక్తోఽభూత్ ఖేదసంయుతః || 3౫||
 ప్రధానైః స విచార్యైవం పుత్రం తత్యాజ తత్క్షణాత్ |
 శుక్రం తపసి తిష్ఠంతం జ్ఞాత్వా క్రోధం నియమ్య చ || 3౬||
 మేధావీ స యదా శుక్ర ఆగమిష్యతి వై గృహే |
 తదా తేన సమాయుక్తా హనిష్యామః సుబోధకమ్ || 3౭||
 ఏవం నిశ్చింతసంకల్పాః స్థితాస్తే దైత్యనాయకాః |
 జ్ఞానారిః స తథా చక్రే హృదయేన విదూయతా || 3౮||
 సుబోధో గణపం తత్రాఽభజత్ సోఽనన్యమానసః |
 నిర్భయో దానవాన్ సర్వాన్ తృణీకృత్య విశేషతః || 3౯||
 తతస్తేన సుబోధేన దైత్యపుత్రా యుధిష్ఠిర |
 శిక్షితాః ప్రత్యయం దృష్ట్వా తథా గణపమాభజన్ || ౪౦||
 సత్యం గణేశమాహాత్మ్యం మహాత్తన్నాత్ర సంశయః |
 సస్పృశ్య దైత్యభూపాలా మృతాః కక్షవదప్యహో || ౪౧||
 ఏవం విచార్య సర్వత్ర బాలా విఘ్నేశమాదరాత్ |
 (Page ఖం. 3 అ. ౫౦ పాన ౧౦౮)
 అభజన్ సర్వభావేన తిరస్కృత్య గురోః సుతాన్ || ౪౨||
 యత్ర తత్ర గణేశస్య కీర్తనం హ్యార్చనాదికమ్ |
 అకుర్వాన్ దైత్యపుత్రాస్తే సుబుధేన సమన్వితాః || ౪3||
 నమో నమో విఘ్నపతే గణేశ సదా స్వసంవేద్యపురే నివాసిన |
 అనాదిమధ్యాన్నవిహినకాయ సుశాన్తిదాత్రే జయ సర్వపూజ్య || ౪౪||

ఏవం దృష్ట్వా స సర్వత్ర జ్ఞానారిః క్రోధమాదధే |
 సహనే న సమర్థోఽభూన్ మతిం చక్రే వధాయ వై || ౪౫ ||
 హనిష్యామి సుతం దుష్టం వరయుక్తప్రభావతః |
 న మే మృత్యుర్భవేన్నూనమితి వ్యవసితోఽభవత్ || ౪౬ ||
 || ఓం తత్సద్మతి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే సుబోధభక్తివర్ణనం నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ||
 3.౪౯

3.౫౦ యుధిష్ఠిరచరితం నామ పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ |
 అధునా శృణు ధర్మజ్ఞ దేవాదీనాం వనేషు వై |
 యజ్ఞతం తత్ ప్రవక్ష్యామి పూర్ణానందస్య చేష్టితమ్ || ౧ ||
 విష్ణుముఖ్యాన్ సురానాహ పూర్ణానందః ప్రతాపవాన్ |
 కిమర్థం దుఃఖసంయుక్తా భవంతః సర్వజన్తుభిః || ౨ ||
 జ్ఞానారిణా కృతం సర్వం జగత్ స్థావరజిగ్మమ్ |
 దుఃఖయుక్తం విశేషేణ తం హనిష్యామి నిశ్చితమ్ || 3 ||
 మయి పుత్రత్వమాపన్నే దుర్లభం కిం భవిష్యతి |
 తస్మాద్దేవగణైస్తాత గచ్ఛ వైకుణ్ఠమాదరాత్ || ౪ ||
 జ్ఞానారిః పుత్రనాశార్థం యతతే చాధునా ప్రభో |
 తస్య పుత్రో మహాభక్తో మదీయో నాత్ర సంశయః || ౫ ||
 భక్తరక్షార్థమేవాహం గమిష్యామ్యధునా స్వయమ్ |
 తం హత్వా సుఖమేష్యామి స్వభక్తదేవ్షిణం ఖలమ్ || ౬ ||
 చరాచరమయాత్తస్య భయం నాస్తి కదాచన |
 చరాచరమయం సర్వం త్రైగుణ్యం నాత్ర సంశయః || ౭ ||
 ఆతో ద్వన్ద్యవిహీనేన తం రూపేణ మహాసురమ్ |
 హనిష్యామి స్వభక్తార్థం పశ్య మే త్వం కుతూహలమ్ || ౮ ||
 ఏతస్మిన్నన్తరే చైవ జ్ఞానారిః ఖడ్గమాదధౌ |

సుబోధం హస్తమత్స్యన్తం క్రోధయుక్తో యుధిష్ఠిర ॥ ౯ ॥

జ్ఞానారిం తాదృశం దృష్ట్వా సుబోధో భక్తిసంయుతః ।
గణేశస్య జగదాపి తచ్ఛృణుష్య యుధిష్ఠిర ॥ ౧౦ ॥

సుబోధ ఉవాచ ।

అహంకారేణ సంయుక్తస్తాత త్వం మాయయా భృశమ్ ।
న జానాసి గణేశానం చిత్తే సంస్థితమేవ తే ॥ ౧౧ ॥

చింతామణిః స వేదేషు కథితో వేదవాదిభిః ।

తం గచ్ఛ శరణం తాత నోచేత్త్వం వై మరిష్యసి ॥ ౧౨ ॥

న తే భయేన భావేన త్యజేయం విఘ్ననాయకమ్ ।

కిము శ్రామ్యసి మూర్ఛ త్వం సత్తాధారం న పశ్యసి ॥ ౧౩ ॥

ఇతి పుత్రం బ్రువన్తం స జఘాన దృఢరోషతః ।

ఖడ్గేన తీక్ష్ణధారేణ స ఖడ్గో నిష్ఫలోఽభవత్ ॥ ౧౪ ॥

తతో నానాస్త్రవర్షైస్తమవర్షదైత్యనాయకః ।

తాని నిష్ఫలరూపాణి బభూవుశ్చ యుధిష్ఠిర ॥ ౧౫ ॥

అగ్న్యస్త్రాదీని శస్త్రాణి నిష్ఫలాని మహాసురః ।

వీక్ష్య విస్మితచిత్తోఽసౌ మల్లయుద్ధోద్యతోఽభవత్ ॥ ౧౬ ॥

పుత్రం పాదే శిలాయాం స సక్లహ్యోఽఽస్ఫాలయద్యదా ।

(Page ఖం. 3 అ. ౫౦ పాన ౧౦౯)

తావత్ స్వయం పపాతైవ మూర్చ్ఛితస్తాడితోఽభవత్ ॥ ౧౭ ॥

అదృశ్యరూపభావేన హతో విఘ్నవినాశినా ।

పునః సంజ్ఞాసమాయుక్తోఽపశ్యత్పుత్రం సుదుర్మతిః ॥ ౧౮ ॥

గణేశభజనే సక్తం వీక్ష్య విస్మితమానసః ।

విచారం హృదయే సోఽపి చకార పరమాదుభృతమ్ ॥ ౧౯ ॥

అహో మాం కో జఘానైవం న పశ్యామి మహారిపుమ్ ।

కేన మార్గేణ మే పుత్రం హనిష్యామి కులాంతకమ్ ॥ ౨౦ ॥

పుత్రస్య మరణార్థాయ యతేఽహం వివిధం సదా ।

తదర్థం దైత్యనాథాశ్చ సుహృద్భిరభవన్ మృతాః ॥ ౨౧ ॥

అహం కిం వా మరిష్యామి హనిష్యామి సుతం సు వా ।

అధునా కిం మయా కార్యమేవం వ్యవసితోఽభవత్ || ౨౨||

తతస్తేన వధార్థాయ ప్రాప్తం జ్ఞానం విశేషతః |
పుత్రరక్షాకరం చాదౌ హన్మి పశ్చాత్ సుతం ఖలమ్ || ౨౩||

మృతో రక్షాకరస్తస్య రక్షితా న భవిష్యతి |
పుత్రస్య తేన మృత్యుం మే గమిష్యతి సుతోఽధునా || ౨౪||

ఏవం నిశ్చితసంకల్పో జగాద క్రోధసంయుతః |
పుత్రం సుబోధనామానం మోహేనామోహితోఽసురః || ౨౫||

సుబోధ కుత్ర తే రక్షితా విశేషేణ వర్తతే |
తమానయ మహాదుష్టం హనిష్యామ్యధునా శర || ౨౬||

తతస్తం మోహితం ప్రాహ సుబోధః కరుణాయుతః |
తాత పశ్య హృదిస్థం తం చిత్తవృత్తిప్రచాలకమ్ || ౨౭||

వైరభావం పరిత్యజ్య తథాఽహంకారమద్య వై |
శరణం గచ్ఛ విఘ్నేశం బ్రహ్మభూతో భవిష్యసి || ౨౮||

సర్వత్ర సంస్థితం పశ్య స్వామినం మే గజాననమ్ |
తం హస్తుముద్యతస్త్వం వై మరిష్యసి న సంశయః || ౨౯||

తతస్తం ప్రత్యువాచేదం జ్ఞానారీర్షవనం నృప |
దర్శయస్య మహాభాగ తం భజిష్యామి నిశ్చితమ్ || ౩౦||

ఏవం కపటభావేన సుబోధం న జగాద హ |
సుబోధస్తం గణేశానం సస్మార పితృకారణాత్ || ౩౧||

తతస్తం మూషకారూఢో విష్ణుపుత్రః సమాయయౌ |
తమన్వయుర్ద్విజా దేవా భయభీతా యుధిష్ఠిర || ౩౨||

ఆకాశే గుప్తరూపేణ మునయో దేవతాగణాః |
సంస్థితా అభవంస్తత్ర పశ్యంతశ్చేష్ఠితం ప్రభోః || ౩౩||

సుబోధస్య సమీపే తం సంస్థితం గణనాయకమ్ |
పశ్యన్ క్రూరో మహాదుష్టో జ్ఞానారీర్షతోఽభవత్ || ౩౪||

సుబోధస్తం ప్రణమ్యాదౌ స్తుత్వా చ వివిధైః స్తవైః |
ఉవాచ పితరం యోగీ పశ్య తాత గజాననమ్ || ౩౫||

సుబోధస్య వచః శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో మహాసురః ।
 ఆమోఘం సర్వసంహారకారకం శస్త్రమాదదే ॥ 3౬ ॥
 ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర పూర్ణానందో హృది స్థితః ।
 జీవభావం స దైత్యస్య కర్షయామాస భూమిప ॥ 3౭ ॥
 తతః స పతితో భూమౌ గతవైతన్యకోఽఙ్ఞసా ।
 హాహాకారం ప్రవక్తుస్తే దైత్యాః పాతాలమాయయః ॥ 3౮ ॥
 తతస్తే దేవవిప్రాద్యా నభఃస్థాః సహసాఽఽగతాః ।
 ప్రణమ్య తుష్టువుస్తం వై పూర్ణానందం గణేశ్వరమ్ ॥ 3౯ ॥
 స్తువతాం పశ్యతాం భూప సుబోధం గృహ్య విఘ్నపః ।
 అన్తర్ధానం చకారాఽపి సర్వే ఖిన్నా ఇవాఽభవన్ ॥ ౪౦ ॥
 లక్ష్మీర్నారాయణశ్చైవ మూర్ఛిత్వౌ ధరణీతలే ।
 పేతతుర్ధఃఖసంయుక్తౌ పూర్ణానందవియోగతః ॥ ౪౧ ॥
 ద్విముహూర్తాత్ ప్రబుద్ధౌ తౌ తతో హృది తయోః ప్రభుః ।
 ప్రకటోఽభూదువాచాఽథ మూర్తౌ మాం భజతం యువామ్ ॥ ౪౨ ॥
 న వియోగో భవేత్తాతౌ పశ్యతం బుద్ధిచాలకమ్ ।
 (Page ఖం. 3 అ. ౫౦ పాన ౧౧౦)
 ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ హృదిస్థో గణనాయకః ॥ ౪3 ॥
 తతస్తౌ దుఃఖసంయుక్తౌ చక్రతుః పరమాదృతౌ ।
 లక్ష్మీనారాయణౌ మూర్తిం భక్త్యా ప్రభజినే రతౌ ॥ ౪౪ ॥
 ఏవం మహోదరః సర్వప్రదాతా వై ప్రతాపవాన్ ।
 హర్తా చ బ్రహ్మభూతోఽసౌ బ్రహ్మభూయప్రదో మతః ॥ ౪౫ ॥
 శివవిష్ణ్వాదిభిర్దేవైః సేవితో భక్తిభావతః ।
 మునిభిరోఽగిభిర్నాజస్తుభిర్నాత్త సంశయః ॥ ౪౬ ॥
 తం భజస్య మహీపాల విఘ్నహీనో భవిష్యసి ।
 స్వధర్మస్థో మహాభాగ శాన్తియోగమవాప్స్యసి ॥ ౪౭ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం నారాయణం తం స బ్రువంతం ధర్మపాలకః ।
 యుధిష్ఠిర ఉవాచాఽథ ప్రేమయుక్తో మహామతిః ॥ ౪౮ ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ।

కృష్ణ కృష్ణ మహాప్రాజ్ఞ కథాం బ్రహ్మప్రదాయినీమ్ ।
సర్వకామప్రదాం పూర్ణాం వదస్యత్ర న సంశయః ॥ ౪౯॥

త్వదీయసంకయోగేన మయా జ్ఞాతో గజాననః ।
వద త్వం తస్య మన్తం మే సస్త్రికాయ సబన్ధవే ॥ ౫౦॥

స తస్మై దేవకీపుత్రో దదౌ మన్తం షడక్షరమ్ ।
దేవేశో ధామ్యముఖతస్తథా సర్వేభ్య ఆదరాత్ ॥ ౫౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

పాణ్డవా ద్రౌపదీయుక్తాస్తేన మన్త్రేణ విఘ్నపమ్ ।
అభజన్ భక్తిసంయుక్తాశ్చతుర్ద్వితకారకాః ॥ ౫౨॥

తతో దుఃఖవిహీనాస్తే సూర్యాత్ ప్రాప్య యథేప్పితమ్ ।
స్థాలీస్థమన్నమత్యంతం పోషయామాసురగ్రజాన్ ॥ ౫౩॥

వనస్థాః దుఃఖహీనాశ్చ భ్రమన్తస్తే సమాయయః ।
వ్యాసేన వాసుదేవేన యుతాః స్వానన్దకే పురే ॥ ౫౪॥

మయూరేశం చ తత్రైవాపూజయన్ భక్తిసంయుతాః ।
పాణ్డవేశం సమాస్థాప్య శ్రాద్ధం చక్రుః పితుస్తతః ॥ ౫౫॥

తత్ర పిణ్డప్రదానేన పాణ్డుం స్వర్గస్థమాదరాత్ ।
నానాసుహృద్గణైర్మృక్తం సమానేతుం యయుర్గణాః ॥ ౫౬॥

గాణేశేన విమానేన స్వానన్దే బ్రహ్మరూపిణమ్ ।
చక్రుర్దక్ష మహాభాగ మహిమా ష్టేత్రజేన తే ॥ ౫౭॥

గుప్తరూపేణ వర్షం తే నిర్విఘ్నా అవసంస్తతః ।
పశ్చాత్ ప్రాకట్యమాస్థాయ సస్త్రికాః పాణ్డవా యయః ॥ ౫౮॥

హత్వా దుర్యోధనం వీరాః ససైన్యం కర్ణసంయుతమ్ ।
రాజ్యం ప్రాప్యాభజన్తే తం గణేశం సర్వనాయకమ్ ॥ ౫౯॥

ఏవం యుధిష్ఠిరేణైవారాధితః స మహోదరః ।
మోహశూన్యస్వభావేన యోగినా శాన్తిధారిణా ॥ ౬౦॥

పూర్ణానన్దావతారో మహోదరాన్తర్గతః స్మృతః ।
ఏవం నానావతారైశ్చ కురుతే క్రీడనం స్వయమ్ ॥ ౬౧॥

తేషాం కథయితుం పుణ్యం చరిత్రం న ప్రశక్యతే ।

వర్షాణామయుతైర్దక్ష మయా కేనాపి నిశ్చితమ్ ॥ ౬౨॥

ఇదం యుధిష్ఠిరస్యైవ చరిత్రం పాపనాశనమ్ ।

శృణ్వతే పఠతే వాఽపి తస్మై సర్వార్థదం భవేత్ ॥ ౬౩॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే యుధిష్ఠిరచరితం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

3.౫౦

(Page ఖం. 3 అ. ౫౦ పాన ౧౧౧)

3.౫౦ శ్రవణఫలవర్ణన నామైకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

మహోదరస్య క్షేత్రం యద్దక్షిణస్యాం దిశి స్థితమ్ ।

దేవైశ్చ మునిభిస్తత్ర స్థాపితో గణనాయకః ॥ ౧॥

దశయోజనవిస్తారస్తస్య క్షేత్రస్య మానద ।

మహోదరశ్చ తన్మధ్యే చతురస్రే స్థితోఽభవత్ ॥ ౨॥

స్వస్వఖణ్డేషు సర్వత్ర ద్వీపేషు మునిభిః పురా ।

స్థాపితో దక్షిణస్యాం స దిశి బ్రహ్మమయః ప్రభుః ॥ 3॥

తత్ర దేవాదయః సర్వే ఋషయో యోగినస్తథా ।

తీర్థాని క్షేత్రముఖ్యాని సంస్థితాని భవన్తి చ ॥ ౪॥

సముద్రే స్నానకర్తారః స్వస్వతీర్థేషు నిత్యదా ।

గణేశానం భజన్తస్యై పరస్పరహితే రతాః ॥ ౫॥

నానారూపాణి తే సర్వే మహోదర కృతాని చ ।

చేష్ఠితాని స్మరన్తో వై హృష్టరోమాణ ఆభవన్ ॥ ౬॥

సిద్ధిబుద్ధియుతం తం తే మూషకం పురతః స్థితమ్ ।

దూర్వాదిభిః పూజయన్తి విశేషేణ ప్రజాపతే ॥ ౭॥

భాద్రశుక్లచతుర్థిజస్తత్ర ముఖ్యో మహోత్సవః ।

వర్షమధ్యే వై భవతి భక్తా యాత్రాం ప్రకుర్వతే ॥ ౮॥

తతో మహోదరస్యైవ దర్శనేన హృదీప్సితమ్ |
 లభతే మానవః సర్వం సృరణేన తథా విభోః || ౯ ||
 క్షేత్రే మరణతో దక్ష బ్రహ్మభూతో భవేన్నరః |
 అష్టా వినాయకాః ప్రోక్తాస్తేషాం క్షేత్రాణి సర్వదా || ౧౦ ||
 బ్రహ్మభూతమయాన్యేవ తేషు సర్వే శివాదయః |
 సంస్థితా భక్తీకార్యార్థం జ్ఞాతవ్యం విబుధైః సదా || ౧౧ ||
 త్రైలోక్యే శ్రేష్ఠరూపా యే శేషాదయ ఉదాహృతాః |
 తే సర్వే నివసన్త్యత్ర క్షేత్రేష్వష్టసు నిశ్చితమ్ || ౧౨ ||
 తత్ర గాణేశతీర్థం మహోదరస్య చ హర్షదమ్ |
 స్నానేనాత్రకృతేనైవ పుమాన్ సర్వార్థసిద్ధిభాక్ || ౧౩ ||
 విష్ణ్వాదిషు తథాఽన్యేషు తీర్థేషు చ విశేషతః |
 గణేశక్షేత్రగేష్వేవ స్నానమాశ్రేణ దేహినామ్ || ౧౪ ||
 తత్రత్పదప్రదాని సుస్యస్తేషామస్తే ప్రజాపతే |
 బ్రహ్మభూతా భవిష్యన్తి స్వానన్దే వాసకారిణః || ౧౫ ||
 అన్యదేవస్య భక్తా యే క్షేత్రే గాణేశకే మృతాః |
 తస్య దేవస్య లోకే తే గమిష్యన్తి న సంశయః || ౧౬ ||
 మహాలయే త్రయో దేవా లయం గచ్ఛన్తి చేత్ ప్రభో |
 తదా తే నిజలోకే వై గమిష్యన్తి సుఖప్రదే || ౧౭ ||
 క్షేత్రే మరణసంస్కారాద్బ్రహ్మభూతా భవన్తి చ |
 అతో నరేణ తద్భక్త్యా గాణేశం సేవ్యమాదరాత్ || ౧౮ ||
 యత్ర కుత్ర స్థితా భక్తా యే భజన్తి మహోదరమ్ |
 తే సర్వే బ్రహ్మభూతా వై జ్ఞాతవ్యాః పావనా నృణామ్ || ౧౯ ||
 కుర్వన్తి యే శివాదీనాం భజనం జన్మజన్మసు |
 తేన సంస్కారయోగేన గాణేశాస్తే భవన్తి వై || ౨౦ ||
 గాణేశాన్న పరం బ్రహ్మ కథితం సర్వసమ్మతమ్ |
 అతో గణేశభక్తా యే బ్రహ్మభూతాశ్చ తే మతాః || ౨౧ ||
 ఇదం మహోదరాఖ్యానం కథితం తే ప్రజాపతే |

సర్వసిద్ధిప్రదం పూర్ణం సమాసేన యథామతి || ౨౨||
 శృణుయాద్యో నరో భత్తయా శ్రావయేద్వా పఠేద్యది |
 అన్తే స బ్రహ్మభూతశ్చ భవితా నాత్ర సంశయః || ౨౩||
 అనేన న సమం కింఞ్చిత్ త్రిషు లోకేషు విద్యతే |
 సర్వదం మానవాదీనాం బ్రహ్మాదీనాం చ యోగినామ్ || ౨౪||
 వ్రతాని విధివన్నానా కురుతే మానవోత్తమః |
 ఆస్య శ్రవణమాత్రేణ తత్ ఫలం లభతే ప్రభో || ౨౫||
 నానాతీర్థేషు యః స్నానయాత్తర్పయేద్దేవతాదికాన్ |
 యథాశాస్త్రం ఫలం తస్య తదస్య శ్రవణాల్లభేత్ || ౨౬||
 (Page ఖం. 3 అ. ౫౧ పాన ౧౧౨)
 క్షేత్రేషు భక్తిసంయుక్తో నరో వాసం కరోతి యః |
 విధివద్ధర్మశీలజ్ఞస్తత్ ఫలం శ్రవణాల్లభేత్ || ౨౭||
 యజ్ఞైర్నానావిధైర్దేక్ష దృష్ట్వా దేవాన్ యథార్థతః |
 యత్ఫలం లభతే మర్త్యస్తదస్య శ్రవణాత్ ఫలమ్ || ౨౮||
 ఇష్టాపూర్తాదికం సర్వం యః కరోతి నరోత్తమః |
 ఆస్య శ్రవణతః సద్యస్తత్ఫలం లభతే పుమాన్ || ౨౯||
 బహునాఽత్ర కిముక్తేన బ్రహ్మభూయప్రదం భవేత్ |
 శ్రవణేన న సన్దేహో ధర్మకామార్థమోక్షదమ్ || ౩౦||
 పుత్రపౌత్రాదికం సర్వం ధనం ధాన్యం విశేషతః |
 రాజ్యమశ్వాదికం సర్వం లభతే శ్రవణేన చ || ౩౧||
 మహోదరస్య మాహాత్మ్యం గృహే సంలిఖితం భవేత్ |
 న తత్ర రాక్షసాదిభ్యశ్చోరాగ్న్యాద్యాదభయం భవేత్ || ౩౨||
 గ్రహారోగాదికా పీడా పూజనేన చ నశ్యతి |
 పుస్తకస్యాస్య భో దక్ష నాత్ర కార్యా విచారణా || ౩౩||
 ఇచ్ఛన్తి జన్తవో యద్యదస్య శ్రవణకారకాః |
 తత్తన్ మహోదరః సుప్రీతో దదాతి ప్రతాపవాన్ || ౩౪||
 వాచకం పఠితోష్ఠ్యైవ లభతే తత్క్షణాత్ ఫలమ్ |

గణేశసన్నిధానే చ శ్రవణేన న సంశయః ॥ 3౫॥

పతితా ఉద్ధరిష్యన్తి శ్రవణేనాస్య నిశ్చింతమ్ ।

కిం పుర్నభావసంయుక్తా బ్రహ్మభూతా భవన్తి చేత్ ॥ 3౬॥

నానేన సదృశం కుత్ర వర్తతే బ్రహ్మగోలకే ।

సాక్షాద్యోగపతిర్యత్ర వర్ణ్యతే స మహోదరః ॥ 3౭॥

ఇతి తే కథితం సర్వం సజ్జేషేణ మయా ప్రభో ।

మహోదరస్య మాహాత్మ్యం శ్రోతుమిచ్ఛసి కిం పునః ॥ 3౮॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ ముద్గలో విరరామ హ ।

తదేతత్ కథితం సర్వం మయా తే నాత్ర సంశయః ॥ 3౯॥

సర్వమాన్యం విశేషేణ మతమాన్యం మహామతే ।

వేదాదీనాం తథా సారం జ్ఞాతవ్యం బ్రాహ్మణా ఇదమ్ ॥ ౪౦॥

నానాశాస్త్రపురాణాని మన్థయిత్వా మహామునిః ।

వ్యాసః సక్కుఠయామాస మహ్యం బ్రహ్మప్రదం ప్రభుః ॥ ౪౧॥

న గణేశాత్ పరం బ్రహ్మ న గణేశాత్ పరం తపః ।

న గణేశాత్ పరం కర్మ జ్ఞానం న గణపాత్పరమ్ ॥ ౪౨॥

త్యక్త్వా గణేశమేకం యో నరః కర్మపరాయణః ।

బ్రహ్మజ్ఞానాదికం సర్వం సాధయేచ్ఛేత్ సునిష్ఠులమ్ ॥ ౪3॥

సిద్ధేః పతిం పరిత్యజ్య సిద్ధిమిచ్ఛతి శాశ్వతీమ్ ।

ఫలహీనః స్వభావేన నారకీ జాయతే నరః ॥ ౪౪॥

బుద్ధేః పతిం పరిత్యజ్య స్థిరబుద్ధిం య ఇచ్ఛతి ।

న యోగం లభతే సోఽపి భస్మని ప్రహుతం యథా ॥ ౪౫॥

సర్వపూజ్యోఽయమేకశ్చ సర్వాదిః సర్వభావనః ।

తం భజధ్వం విశేషేణ ద్విజా వేదాదిసమ్మతమ్ ॥ ౪౬॥

కథితం సర్వసారం తే మహోదరకథానకమ్ ।

కిం శ్రోతుమిచ్ఛసి ప్రాజ్ఞ వద శౌనక తే నమః ॥ ౪౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

తృతీయే ఖణ్డే మహోదరచరితే శ్రవణఫలవర్ణన నామైకపంచాశతతమోఽధ్యాయః ॥ 3.౫౧
॥ ఇతి తృతీయః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

॥ ఇతి శ్రీముద్గలపురాణే తృతీయః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

Proofread by Yash Khasbage

——
MudgalapurAna Khanda 3 Mahodaracharitam
pdf was typeset on September 18, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

